รายงานฉบับสมบูรณ์

สัญญาเลขที่ SRI59X0602-002/2559

โครงการวิจัยย่อย 2
“การรับรู้ของประชาชนต่อผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น”

ภายใต้ชุดโครงการวิจัย
ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของนโยบายสาธารณะไทย
การวิจัยเพื่อเสริมสร้างนักนโยบายสาธารณะที่ดี
(The Efficiency and Governance of Thailand’s Decentralization Policy)
(SRI59X0602)

โดย

อัครพงศ์ อั้นทอง, กันต์สินี กันทะวงศ์วาน
และณัฐพล อนันต์ธนสาร

กันยายน 2560

สัญญาเลขที่ **SRI59X0602-002/2559**

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อย 2
“การรับรู้ของประชาชนต่อผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น”

ภายใต้ชุดโครงการวิจัย
ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของนโยบายสาธารณะไทย
การวิจัยเพื่อเสริมสร้างนักนโยบายสาธารณะที่ดี
(The Efficiency and Governance of Thailand’s Decentralization Policy)
(SRI59X0602)

โดย

อัครพงศ์ อั้นทอง มหาวิทยาลัยแม่โจ้
กันต์สินี กันทะวงศ์วาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณัฐพล อนันต์ธนสาร มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน เน้นนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาบนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับอุปสงค์หรือการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากกว่าการจัดการอุปทานหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นหนึ่งในสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่และ/ท้องถิ่น ดังนั้นแนวนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นต้องหันมาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการมากขึ้น ในอนาคตการมีส่วนร่วมของชุมชนและ/คนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมและ/สนับสนุนการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลาย ดังนั้นเพื่อเข้าใจถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ 2) ประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการพัฒนาท่องเที่ยว และ 3) ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้สมการโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นใน 6 พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของไทยประมาณ 1,500 คน

การเพิ่มความเที่ยงของโมเดลการวัด

การศึกษาในเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ช่วยขจัด scale perception bias ที่เกิดจากความแตกต่างของบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถใช้พิจารณาพฤติกรรมการตอบของบุคคลที่มีมาตรฐานการให้คะแนนแตกต่างกัน ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ทำให้โมเดลการวัดมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยลง มีเที่ยงในการวัดมากขึ้น และตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาโมเดลการวัดให้มีความเที่ยงและความตรงมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการนำวิธีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มงานวิจัยด้านสังคมที่ใช้แบบสอบถามวัดตัวแปรนามธรรมที่ประเมินโดยผู้ตอบ เช่น การวัดความพึงพอใจ การวัดความสุข การวัดทัศนคติ การวัดความคิดเห็น ฯลฯ

การรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

การศึกษาเริ่มจากการประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง พบว่า คนท้องถิ่นรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้บุคคลภายนอกรับรู้ แต่คนท้องถิ่นรับรู้น้อยกว่าในเรื่องของการใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมถึงผลลัพธ์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ในส่วนของบทบาทที่คนท้องถิ่นมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลและ/แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่สนใจ ซึ่งไม่ค่อยมี

ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แม้ว่าคนท้องถิ่นมีบทบาทและ/มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ แต่คนท้องถิ่นค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อศักยภาพของ อปท. ในเรื่องของความสามารถในการกำหนดแผนและ/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการกระตุ้นให้คนท้องถิ่นร่วมมือกันดูแลและพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็สร้างผลเสียต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของการถูกแย่งงานจากคนนอกพื้นที่ เกิดความแออัด ขยะ และมลพิษเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวยังคงให้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นคนท้องถิ่นจึงยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “มาก” โดยเป็นการสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวในทุกครั้งที่มีโอกาส

การวัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด พบว่า โมเดลการวัดส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างกันตามลักษณะของพื้นที่และระดับการพัฒนา แต่ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้มีรูปแบบใกล้เคียงกัน โดยผลจากการดำเนินงานและการพัฒนา การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่ง/กิจกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ (หรือวัด) การรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ขณะที่ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท. เป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพของ อปท. ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นดังกล่าวไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่น และการที่คนท้องถิ่นให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการที่ชุมชนมีการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น และการที่คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องขยะและน้ำเสียเป็นผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นตระหนักถึงเมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้พฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ได้แก่ การที่คนท้องถิ่นให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้างและความแตกต่างของเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง พบว่า ลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันส่งผลให้โมเดลโครงสร้างและขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ภายในโมเดลโครงสร้างแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ลำดับของขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองยังคงมีรูปแบบที่สอดคล้องกันในบางประเด็น ดังสรุปได้พอสังเขปดังนี้

1) ความเชื่อมั่นและไว้วางใจที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพในการดำเนินงานของ อปท. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้น อปท. ที่จะเป็นแกนนำในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องเป็น อปท. ที่คนท้องถิ่นเชื่อถือและไว้วางใจ

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องของผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยว ช่วยเพิ่มการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว และยังส่งผลต่อการตัดสินใจ

สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ดังนั้นการส่งเสริมให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ

3) ผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อศักยภาพการดำเนินงานของ อปท. ส่งผลให้คนท้องถิ่นพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตมากขึ้น และยังส่งผลต่อเนื่องทำให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ดังนั้นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจในการพัฒนาฯ ผลประโยชน์ทางสังคม และการส่งเสริมให้ อปท. ที่คนท้องถิ่นเชื่อถือและไว้วางใจเป็นแกนนำในการพัฒนาฯ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กรณีศึกษา

1) กรณีพื้นที่เชียงแสน: การสนับสนุนให้ อปท. เป็นแกนนำในการพัฒนาฯ และการให้คนท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมกับการพัฒนาฯ มากขึ้น มีส่วนช่วยให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น ขณะที่การสร้างความเข้าใจถึงผลที่เกิดจากการพัฒนาฯ และผลเสียที่จะต้องเผชิญ ช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ มากขึ้น นอกจากนี้ นโยบายการพัฒนาฯ ยังต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้และโอกาสในการมีงานทำให้กับคนท้องถิ่น เพื่อให้คนท้องถิ่นเห็นถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ มากขึ้น

2) กรณีพื้นที่ปาย: เนื่องจากผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนามีความสำคัญต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่น ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้คนในชุมชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ ขณะเดียวกันต้องกำกับดูแลผลกระทบที่อาจเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น การบุกรุกพื้นสาธารณะ ขยะ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลเสียจากการพัฒนาฯ

3) กรณีพื้นที่เชียงคาน: ในลำดับแรกต้องให้ความสำคัญกับการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวของคนในท้องถิ่น และการที่ชุมชน (หรือท้องถิ่น) มีมาตรการและข้อตกลงร่วมกันในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน การจัดการขยะจากการท่องเที่ยว เป็นต้น เนื่องจากสิ่งเหล่านี้แสดงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น และการเพิ่มศักยภาพในการสร้างความเชื่อมั่นของ อปท. ให้กับคนท้องถิ่น รวมทั้งการเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว เป็นความท้าทายสำคัญของนโยบายการพัฒนาฯ ในพื้นที่เชียงคาน

4) กรณีพื้นที่เกาะยาวใหญ่: หากต้องการให้การพัฒนาฯ เพิ่มคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาธารณูปโภคในท้องถิ่นในลำดับแรก ขณะที่การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับการใช้ การดูแลและการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยว กระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ เพิ่มขึ้น

5) กรณีพื้นที่เกาะยาวน้อย: การสร้างความต่อเนื่องและเข้มแข็งให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มโอกาสการมีงานทำและรายได้ให้กับชุมชนเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนท้องถิ่น ขณะที่การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของ อปท. ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น กระตุ้นให้คนท้องถิ่นร่วมสนับสนุนการพัฒนาฯ มากขึ้น เช่นเดียวกับการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมกับพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการพัฒนาฯ

6) กรณีพื้นที่อ่าวนาง (ฝั่งพื้นที่บนบก): ในลำดับแรกต้องให้ความสำคัญกับศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น เนื่องเป็นสิ่งที่ทำให้คนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และมีอิทธิพลต่อเนื่องให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวของคนท้องถิ่น และการที่ชุมชน (หรือท้องถิ่น) มีมาตรการและข้อตกลงร่วมกันในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากจะช่วยให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม บทบาทของคนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาฯ เป็นหนึ่งในความท้าทายเชิงนโยบายที่สำคัญของพื้นที่อ่าวนาง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวควรจัดแบ่งกลุ่ม อปท. ออกตามระดับความสามารถศักยภาพ และการพัฒนาการท่องเที่ยว ก่อนจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ที่แตกต่างกันกับ อปท. แต่ละกลุ่ม เช่น ความรู้เกี่ยวกับการการวางแผนและ/กำหนดนโยบาย การจัดทำผังชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดให้มีการให้รางวัลกับ อปท. ที่มีการดำเนินงานที่โดดเด่นในระดับต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นการเรียนรู้ระหว่าง อปท.

2) ควรตระหนักว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมให้กับคนในท้องถิ่น เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นมิได้เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้เพียงพอกับการดำรงชีพภายในครัวเรือน และในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ชุมชนเริ่มต้นจากการมีกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกัน (Collective action) มากกว่าที่จะเริ่มต้นด้วยการพัฒนาท่องเที่ยว เช่น ในกรณีของบ้านท่าขันทองที่เริ่มต้นจากดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนที่พัฒนามาเป็นพื้นที่ดูงาน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลาต่อมา หรือชุมชนที่เกาะยาวน้อยที่เริ่มต้นจากกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง ก่อนที่พัฒนามาเป็นพื้นที่ดูงาน และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงอนุรักษ์ในปัจจุบัน เป็นต้น

3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนควรเน้นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก หรือเฉพาะ (Niche market) มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับกลุ่มใหญ่ (หรือ Mass tourism) เนื่องจากท้องถิ่นไม่มีกำลังรองรับทั้งในด้านกายภาพ สิ่งสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ดังนั้นจึงควรเน้นตลาดเฉพาะและค้นหาขนาดของการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

4) สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคและให้ความรู้กับท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนาบุคลากรเพื่อต้อนรับผู้มาเยือน การคิดค้นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวใหม่ๆ ช่วยแนะนำและให้ความรู้ในการกำหนดขนาดที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และท้องถิ่น (หรือชุมชน) ควรร่วมมือกันสร้างกลไกการกำกับดูแลตรวจสอบ (Audit) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี

5) ในท้องถิ่นที่มีการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้นควรมีการส่งเสริมให้จัดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากคนท้องถิ่นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อระดมความคิด รับทราบปัญหา และควรนำข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นจากเวทีดังกล่าวมาใช้พัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

6) รัฐส่วนกลางควรส่งเสริมและกระตุ้นให้หน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นที่ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากคนในชุมชนเป็นแกนนำในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

7) ให้อำนาจหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นของการท่องเที่ยว เพื่อนำรายรับดังกล่าวมาใช้ดูแลพัฒนาสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

8) หน่วยงานท้องถิ่นหรือส่วนกลางควรมีการจัดประกวดหรือให้รางวัลและเชิดชูชุมชนที่มีการดูแล และสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้สวยงามน่าอยู่และน่าเที่ยว และมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9) ปรับปรุงและออกกฎหมายที่ให้อำนาจกับหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่น ในการกำหนดแผน/นโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นจะเข้าใจพื้นที่และความต้องการของประชาชนดีกว่าองค์กรจากส่วนกลาง รวมทั้งการให้อำนาจในการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงและสร้างกฎหมายให้หน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นสามารถกำกับและจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะและการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ 2) ประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการพัฒนาท่องเที่ยว และ 3) ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยประยุกต์ใช้สมการโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นใน 6 พื้นที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของไทยประมาณ 1,500 คน

วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ช่วยขจัด scale perception bias จากความแตกต่างของบุคคลเศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรม สามารถใช้พิจารณาพฤติกรรมการตอบของกลุ่มบุคคลที่มีมาตรฐานการให้คะแนนต่างกัน ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธีดังกล่าวช่วยให้โมเดลการวัดมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยลง มีความเที่ยงในการวัดมากขึ้น และตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาโมเดลการวัดให้มีความเที่ยงและความตรงมากขึ้น

คนท้องถิ่นรู้ถึงการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นเป็นอย่างดี แต่รับรู้น้อยกว่าในเรื่องของการใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น แม้ว่าคนท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดนโยบายน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ แต่ค่อนเชื่อมั่นไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่น

การร่วมมือกันดูแลท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์สำคัญที่เกิดจากการท่องเที่ยว ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาขยะและมลพิษเป็นผลเสียที่คนท้องถิ่นตระหนักถึงมากที่สุด ด้วยผลประโยชน์ที่มากกว่าผลเสียทำให้คนท้องถิ่นยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และจะให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อศักยภาพของ อปท. ในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นดีขึ้น ขณะที่การกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเองต้องให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลกับคนท้องถิ่นถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของผลจากการดำเนินงานและการพัฒนา

การศึกษานี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นเพื่อลดผลกระทบและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับคนท้องถิ่นและ/ชุมชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ สำหรับในเชิงวิชาการได้เสนอให้มีการนำวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์มาใช้ในงานศึกษาทางด้านสังคมที่มักนิยมประเมินด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้ผลการประเมินที่มีความเที่ยงและน่าเชื่อถือมากขึ้น

Abstract

The purpose of this study was to 1) introduce the guideline to developing a tool for assessing the perceive benefit-disadvantage of tourism development by applying the Anchoring Vignette method 2) evaluate the perception of local people on the benefit-disadvantage of tourism development within their community that are distinct in terms of environment and evolution of tourism development 3) study causal relationship between the perceived of benefit-disadvantage and the supporting of tourism development of local people living in different areas according to the environment and level of tourism development by applying the structural equation model to analyze the data obtained from the interviews of local people in six areas of Thailand's major tourist attractions about 1,500 people.

The Anchoring Vignette method with parametric statistics eliminates the scale perception bias from the difference of individual, economic, and social and culture factors. Then, it can be used to determine the response behavior of individuals with different scoring standards. The score adjusted by this method helps the measurement model has fewer measurement tolerances, more accurate measurement, and the latent variables can explain the variance of observed variables more. Moreover, it also helps to develop more reliability and validity measurement model.

Local people know about the supporting and promotion of local tourism as well but less perceptive of the use and maintenance of local tourism resources. Although local people have fewer roles in policy formulation than other matters, but they trust in the ability of the Local Administrative Organization to set policies for tourism development, including participatory work with all local sectors.

Collaboration to take care of local attractions and preserve natural resources and the environmental within the locality is a major benefit of tourism. While environmental problems, especially garbage and pollution, are the most disadvantage of tourism that local people concerns. With more benefits than the disadvantage, local people still support the tourism development and willing to provide information on local tourism to interested parties/ tourists every time they have a chance.

The benefits of local tourism development and confidence in the potential of Local Administrative Organization to develop tourism contributes to the better quality of life of the local people. While encouraging local people to support the tourism development in their community should focus on providing information about current tourism development, especially in terms of performance and development.

This study also provides suggestions for local tourism management to minimize the potential impact and conflicts that will be occurred to local people or communities in key tourist destinations. For the academic purpose, this study proposed to apply the Anchoring Vignette method to use in social studies that are often rated by questionnaire to make the assessment more reliable and validity.

สารบัญ

		หน้า
	บทสรุปผู้บริหาร	**i**
	บทคัดย่อ	**v**
	Abstract	**vi**
	สารบัญ	**vii**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1-1**
	1.1 ที่มาและความสำคัญ	1-1
	1.2 วัตถุประสงค์	1-2
	1.3 การทบทวนวรรณกรรม	1-2
	1.3.1 ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว	*1-2*
	1.3.2 การแก้ไขอคติของมาตรวัดประมาณค่าด้วย แองเคอริ่ง วินเยตต์	*1-8*
	1.4 กรอบแนวคิด แบบจำลอง และชุดตัวแปร	1-16
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-21
	1.6 การนำเสนอรายงาน	1-21
บทที่ 2	**การพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์**	**2-1**
	2.1 วิธีการศึกษา	2-1
	2.2 ผลการศึกษา	2-3
	2.3 สรุปผลการศึกษา	2-11
บทที่ 3	**การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น**	**3-1**
	3.1 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเชียงแสน	3-1
	3.1.1 การท่องเที่ยวของเชียงแสน	*3-1*
	3.1.2 การรับรู้ของคนเชียงแสนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	*3-3*
	3.1.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเชียงแสน	*3-6*
	3.2 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนปาย	3-9
	3.2.1 การท่องเที่ยวของปาย	*3-9*
	3.2.2 การรับรู้ของคนปายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	*3-11*
	3.2.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนปาย	*3-15*
	3.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเชียงคาน	3-18
	3.3.1 การท่องเที่ยวของเชียงคาน	*3-18*
	3.3.2 การรับรู้ของคนเชียงคานต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	*3-21*
	3.3.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเชียงคาน	*3-25*
	3.4 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเกาะยาวใหญ่	3-28
	3.4.1 การท่องเที่ยวของเกาะยาวใหญ่	*3-28*
	3.4.2 การรับรู้ของคนเกาะยาวใหญ่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	*3-31*
	3.4.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวใหญ่	*3-34*

หน้า

3.5 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเกาะยาวน้อย 3-37
3.5.1 การท่องเที่ยวของเกาะยาวน้อย *3-37*
3.5.2 การรับรู้ของคนเกาะยาวน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น *3-41*
3.5.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวน้อย *3-44*
3.6 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนอ่าวนาง 3-47
3.6.1 การท่องเที่ยวของอ่าวนาง *3-47*
3.6.2 การรับรู้ของคนอ่าวนางต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น *3-50*
3.6.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนอ่าวนาง *3-54*
3.7 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กรณีศึกษา 3-57
3.7.1 การเปรียบเทียบการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา *3-57*
3.7.2 การเปรียบเทียบการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา *3-58*
3.7.3 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา *3-60*
3.8 สรุปผลการประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว 3-62

บทที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น **4-1**

4.1 ตัวแปร แบบจำลอง และสมมติฐาน 4-1
4.1.1 การคัดเลือกและการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา *4-1*
4.1.2 การตรวจสอบลักษณะของข้อมูลที่ใช้ศึกษา *4-4*
4.1.3 การพัฒนาแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา *4-5*
4.1.4 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง *4-8*
4.2 ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น 4-10
4.2.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลอง *4-10*
4.2.2 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลอง *4-18*
4.3 สรุปผลการศึกษา 4-26

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ **5-1**

5.1 สรุปผลการศึกษา 5-2
5.2 ข้อเสนอแนะ 5-5

บรรณานุกรม บ-1

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1: แบบสอบถามการรับรู้ของประชาชนถึงผลประโยชน์และผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2: ลักษณะข้อมูลของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาแต่ละชุดตัวอย่าง ผ2-1
ภาคผนวกที่ 3: ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ของแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผ3-1

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	เกณฑ์การปรับสเกลคำตอบด้วยวิธีไม่อิงพารามิเตอร์ที่เป็น C-scale และ B-scale	1-14
ตารางที่ 1.2	พื้นที่เป้าหมายสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล	1-20
ตารางที่ 1.3	โครงสร้างการเก็บชุดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย	1-20
ตารางที่ 2.1	ผลการวิเคราะห์การตอบวินเยตต์	2-2
ตารางที่ 2.2	ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT	2-4
ตารางที่ 2.3	สรุปตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง CHOPIT ของตัวแปรทั้งหมด	2-5
ตารางที่ 2.4	การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV	2-7
ตารางที่ 2.5	การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของชุดตัวแปรที่ใช้วัดผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV	2-8
ตารางที่ 2.6	การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV	2-9
ตารางที่ 2.7	การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของชุดตัวแปรที่ใช้วัดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV	2-10
ตารางที่ 2.8	การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV	2-10
ตารางที่ 3.1	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-3
ตารางที่ 3.2	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-3
ตารางที่ 3.3	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-4
ตารางที่ 3.4	การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-5
ตารางที่ 3.5	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-5
ตารางที่ 3.6	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน	3-5
ตารางที่ 3.7	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน	3-6
ตารางที่ 3.8	การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน	3-7
ตารางที่ 3.9	การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน	3-7
ตารางที่ 3.10	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน	3-8
ตารางที่ 3.11	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน	3-8
ตารางที่ 3.12	สถิติการท่องเที่ยวของปาย	3-11
ตารางที่ 3.13	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-12
ตารางที่ 3.14	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-12

หน้า

ตารางที่ 3.15	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-13
ตารางที่ 3.16	การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-14
ตารางที่ 3.17	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-14
ตารางที่ 3.18	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย	3-15
ตารางที่ 3.19	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย	3-15
ตารางที่ 3.20	การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย	3-16
ตารางที่ 3.21	การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย	3-17
ตารางที่ 3.22	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย	3-17
ตารางที่ 3.23	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย	3-18
ตารางที่ 3.24	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-22
ตารางที่ 3.25	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-22
ตารางที่ 3.26	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-23
ตารางที่ 3.27	การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-23
ตารางที่ 3.28	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-24
ตารางที่ 3.29	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน	3-24
ตารางที่ 3.30	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน	3-25
ตารางที่ 3.31	การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน	3-26
ตารางที่ 3.32	การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน	3-26
ตารางที่ 3.33	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน	3-27
ตารางที่ 3.34	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน	3-27
ตารางที่ 3.35	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-31
ตารางที่ 3.36	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-31
ตารางที่ 3.37	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-32
ตารางที่ 3.38	การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-33
ตารางที่ 3.39	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-33
ตารางที่ 3.40	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-34
ตารางที่ 3.41	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-34
ตารางที่ 3.42	การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-35
ตารางที่ 3.43	การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-36

		หน้า
ตารางที่ 3.44	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-36
ตารางที่ 3.45	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่	3-37
ตารางที่ 3.46	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-41
ตารางที่ 3.47	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-41
ตารางที่ 3.48	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-42
ตารางที่ 3.49	การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-43
ตารางที่ 3.50	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-43
ตารางที่ 3.51	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-44
ตารางที่ 3.52	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-44
ตารางที่ 3.53	การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-45
ตารางที่ 3.54	การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-46
ตารางที่ 3.55	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-46
ตารางที่ 3.56	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย	3-47
ตารางที่ 3.57	ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-51
ตารางที่ 3.58	ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-51
ตารางที่ 3.59	ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-52
ตารางที่ 3.60	การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-52
ตารางที่ 3.61	บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-53
ตารางที่ 3.62	ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง	3-53
ตารางที่ 3.63	ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง	3-54
ตารางที่ 3.64	การรับรู้ผลประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง	3-55
ตารางที่ 3.65	การรับรู้ผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง	3-55
ตารางที่ 3.66	การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง	3-56
ตารางที่ 3.67	การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง	3-56
ตารางที่ 3.68	การเปรียบเทียบข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่กรณีศึกษา	3-57
ตารางที่ 3.69	การเปรียบเทียบการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-58
ตารางที่ 3.70	การเปรียบเทียบบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-59
ตารางที่ 3.71	การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-59
ตารางที่ 3.72	การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-60

หน้า

ตารางที่ 3.73	การเปรียบเทียบการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-61
ตารางที่ 3.74	การเปรียบเทียบลักษณะการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง	3-62
ตารางที่ 4.1	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	4-1
ตารางที่ 4.2	ผลการทดสอบ Multivariate normality	4-5
ตารางที่ 4.3	ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของแบบจำลองต่างๆ	4.6
ตารางที่ 4.4	การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลวัดตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม	4-8
ตารางที่ 4.5	การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้างตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม	4-9
ตารางที่ 4.6	ผลการตรวจสอบความแตกต่างของเส้นอิทธิพลตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม	4-9
ตารางที่ 4.7	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-11
ตารางที่ 4.8	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-12
ตารางที่ 4.9	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-13
ตารางที่ 4.10	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดบทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-14
ตารางที่ 4.11	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-15
ตารางที่ 4.12	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-16
ตารางที่ 4.13	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	4-17
ตารางที่ 4.14	ตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	4-18
ตารางที่ 4.15	ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน (Goodness of fit)	4-19
ตารางที่ 4.16	ผลการทดสอบสมมติฐาน	4-19
ตารางที่ 4.17	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-21
ตารางที่ 4.18	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-22
ตารางที่ 4.19	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-23
ตารางที่ 4.20	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบ	4-24

หน้า

ตารางที่ 4.21	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-25
ตารางที่ 4.22	ขนาดอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4-26
ตารางที่ 5.1	การรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น	5-3
ตารางที่ 5.2	ตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น	5-4

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	การปรับสเกลคำตอบระหว่างผู้ตอบที่แตกต่างกันด้วยวินเยตต์	1-12
ภาพที่ 1.2	ข้อสังเกตถึงความน่าเชื่อถือของ C-scale	1-14
ภาพที่ 1.3	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว	1-17
ภาพที่ 1.4	กรอบแนวคิดและแบบจำลองเริ่มต้นสำหรับการศึกษา	1-18
ภาพที่ 2.1	ผลการวิเคราะห์การเรียงลำดับวินเยตต์	2-2
ภาพที่ 2.2	การเปรียบเทียบการแจกแจงค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV ของตัวแปร 4 ตัวแปร	2-6
ภาพที่ 3.1	แผนที่อำเภอเชียงแสน	3-2
ภาพที่ 3.2	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)	3-8
ภาพที่ 3.3	แผนที่ท่องเที่ยวปาย	3-10
ภาพที่ 3.4	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)	3-17
ภาพที่ 3.5	แผนที่ท่องเที่ยวเมืองเชียงคาน	3-19
ภาพที่ 3.6	สถิตินักท่องเที่ยวของเชียงคาน	3-20
ภาพที่ 3.7	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	3-27
ภาพที่ 3.8	แผนที่ท่องเที่ยวเกาะยาว (เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย)	3-29
ภาพที่ 3.9	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)	3-36
ภาพที่ 3.10	แผนที่ท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย	3-39
ภาพที่ 3.11	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)	3-46
ภาพที่ 3.12	แผนที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนาง (ส่วนที่เป็นพื้นที่บนบก)	3-48
ภาพที่ 3.13	สถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี	3-49
ภาพที่ 3.14	การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)	3-56
ภาพที่ 4.1	แบบจำลองตามกรอบแนวคิด (Base model)	4-5
ภาพที่ 4.2	แบบจำลองทางเลือก (Alternative model)	4-6
ภาพที่ 4.3	แบบจำลองการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	4-7

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวมาอย่างต่อเนื่องกว่ากึ่งศตวรรษ แต่การท่องเที่ยวเริ่มเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษที่ 2520 และกลายเป็นสาขาเศรษฐกิจสำคัญของไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และอัครพงศ์ อั้นทอง, 2557) ในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีจำนวนและรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมากเป็นลำดับที่ 9 และ 3 ของโลก ตามลำดับ และยังได้เปรียบดุลการท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ 2 ของโลก รองจาก สหรัฐฯ (UNWTO, 2017) นอกจากนี้ สภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council: WTTC) ประมาณการว่าในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยจะมีมูลค่าเพิ่มจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 9.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และเมื่อรวมผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอื่นๆ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวจะมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงถึงร้อยละ 20.8 และจะก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งหมดประมาณ 5.9 ล้านคน หรือร้อยละ 15.4 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศไทย (WTTC, 2016)

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวไทยในช่วงหลังปี พ.ศ. 2552 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างก้าวกระโดดของตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งทำให้โครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยมีการเปลี่ยนแปลงมาก (Untong et al., 2015) และยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของนักท่องเที่ยวชาวจีนอย่าง ภูเก็ต เชียงใหม่ ปาย เป็นต้น นอกจากตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีนแล้ว ตลาดอาเซียนยังมีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่องสำหรับไทย (อัครพงศ์ อั้นทอง, 2558) รวมทั้งตลาดรัสเซียและอินเดียที่คาดว่าจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ จากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการส่งเสริมดุลยภาพการเติบโตระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้การท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยเป็นหนึ่งในตลาดที่มีศักยภาพในอนาคต ดังนั้นในอนาคตปัญหาการท่องเที่ยวของไทยจึงมิใช่ปัญหาด้านอุปสงค์หรือการขาดนักท่องเที่ยวเหมือนกับในอดีต แต่เป็นปัญหาในเรื่องของการคัดกรองนักท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน เน้นนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาบนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับอุปสงค์หรือการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการจัดการอุปทานหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวมากกว่านโยบายสาธารณะที่ใช้ในการจัดการด้านอุปทาน ขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทย (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และอัครพงศ์ อั้นทอง, 2557) พบว่า วิถีไทย (Thainess) เป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทย และรัฐบาลยังมีนโยบายส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวด้วยการนำเสนอภาพของวิถีไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “วิถีไทย” เป็นหนึ่งในจุดขายสำคัญของการท่องเที่ยวไทย นอกจากนี้ หนึ่งในสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) คือการกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ (หรือท้องถิ่น)

ดังนั้นแนวนโยบายการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นต้องหันมาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการมากขึ้น ในอนาคตการมีส่วนร่วมของชุมชนและ/คนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น (Untong et al., 2010) อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมและ/สนับสนุนการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลาย อย่างเช่น การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับของบทบาทในการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น เป็นต้น (Yoon, Gursoy and Chen, 2001; Ko and Stewart, 2002; Untong 2006; Dyer et al., 2007; Untong et al., 2010; Sharpley, 2014) ปัจจัยเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่และระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น (Untong et al., 2010; Kim, Uysal and Sirgy, 2013)

ทั้งนี้เพื่อเข้าใจถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน การศึกษานี้จึงพยายามค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการรับรู้การพัฒนาและผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างไร และการรับรู้ดังกล่าวมีผลอย่างไรต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากปัจจัยทั้งสองแล้ว ความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อศักยภาพของ อปท. ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และระดับของบทบาทในการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นมีผลอย่างไรต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาสู่การวางนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนบนพื้นฐานของการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการและการสนับสนุนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือท้องถิ่น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาสู่แนวทางการวางนโยบายสาธารณะเพื่อจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ รวมทั้งเพื่อนำมาสู่การส่งเสริมและการพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่นของไทย

1.2 วัตถุประสงค์

(1) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้ แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์

(2) ประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการพัฒนาท่องเที่ยว

(3) ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.3 การทบทวนวรรณกรรม

1.3.1 ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (Kaosa-ard, 2007) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดรายได้ การจ้างงาน รายรับจากภาษี โอกาสทางธุรกิจ รวมทั้งโอกาสในการพัฒนาสาธารณูปโภค (Lanford and Howard, 1994; Untong, 2006) ประเทศกำลังพัฒนาโดยส่วนใหญ่ซึ่งรวมถึงประเทศไทยมักให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของการพัฒนาการท่องเที่ยวในลำดับแรก (Cooke, 1982; Ko and Stewart, 2002; Untong, 2006; อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555) ขณะที่ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมักถูกกล่าวถึงและ/มีความสำคัญในลำดับรองลงมา (อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว (Butler, 1980; Kim, Uysal and Sirgy, 2013) และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างย่อมสร้างผลกระทบที่แตกต่างกันให้กับ

คนท้องถิ่น (Residents) และ/เจ้าบ้าน (Hosts) ที่เป็นเจ้าของพื้นที่หรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Kozak and Tasci, 2005)

การศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จและความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้หากมีการกระจายผลประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรมภายใต้ต้นทุนที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด (Sharpley, 2014) และต้องได้รับการสนับสนุนและร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะจากคนท้องถิ่น เนื่องจากการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนและ/ต่อต้านการพัฒนาท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น รวมทั้งการต้อนรับหรือปฏิเสธนักท่องเที่ยว และยังมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสำเร็จและความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย (Yoon, Gursoy and Chen, 2001; Ko and Stewart, 2002; Untong, 2006; Dyer et al., 2007; Untong at al., 2010; อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555) โดยการสนับสนุนหรือการต่อต้านการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับผลประโยชน์หรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว (Perdue et al., 1990; Getz, 1994; Lindberg and Johnson, 1997; Yoon et al., 2001; Ko and Stewart, 2002; Sharpley, 2014)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์สำคัญที่ได้รับจากพัฒนาการท่องเที่ยว (Ritchie, 1988; Akis et al., 1996) ขณะที่ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมักถูกมองเป็นต้นทุนของการพัฒนาการท่องเที่ยว (Kreag, 2001; Yoon et al., 2001; Dyer et al., 2007) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่มักถูกกล่าวถึงในการศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ การสร้างรายได้และการจ้างงาน (Untong, 2006; Kaosa-ard, 2007; Untong et al., 2010) รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Allen, Long, Perdue and Kieselbach, 1988; Ko and Stewart, 2002; Kim, Uysal and Sirgy, 2013) และการมีรายได้เพิ่มขึ้นของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น (Kreag, 2001; Dyer et al., 2007) ผลกระทบเชิงบวกเหล่านี้มักถูกนำเสนออยู่เสมอ เมื่อกล่าวถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว และมักมองข้ามผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น อย่างเช่น การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าหรือค่าครองชีพ ความไม่เท่าเทียมในการกระจายรายได้ การเข้ามาแย่งงานทำของแรงงานนอกพื้นที่ เป็นต้น (Untong, Phuangsaichai, Taweelertkunthon and Tejawaree, 2006; Untong, 2006; Kaosa-ard, 2007; อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555)

สำหรับผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรมของการพัฒนาการท่องเที่ยวมักถูกนำเสนอในเชิงลบในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าเป็นหนึ่งในต้นทุนสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว คนท้องถิ่นมักรับรู้ว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบด้านสังคม-วัฒนธรรมมากกว่าผลกระทบเชิงบวก เช่น การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ยาเสพติด ความแออัดของชุมชน การทำลายวัฒนธรรมที่ดีงาม เป็นต้น (Untong, 2006; Dyer et al., 2007; Kaosa-ard, 2007) ขณะที่ผลกระทบเชิงบวกด้านสังคม-วัฒนธรรมกลับถูกมองข้ามอยู่เสมอ อย่างเช่น กระตุ้นให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาและดูแลท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวมากขึ้น โอกาสในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนและ/ท้องถิ่นต่างๆ การส่งเสริมอนุรักษ์ และฟื้นฟูประเพณีหรือวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่น รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนท้องถิ่นด้วยกัน และ/ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น ขณะเดียวกันแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นและ/วิถีชีวิตด้านสังคมของชุมชนเป็นหนึ่งในสินค้าท่องเที่ยว (Kaosa-ard, 2007)

ส่วนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นรับรู้และเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมักทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมมากกว่าที่จะก่อให้เกิดการอนุรักษ์และ/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรืออาจกล่าวได้ว่าคนท้องถิ่นมักรับรู้ถึงผลทบเชิงลบ (หรือ ผลเสีย) ของการท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าผลกระทบเชิงบวกหรือผลประโยชน์ (Jurowski, Uysal and Williams, 1997; Yoon et al., 2001; Untong, 2006; Kaosa-ard, 2007) ผลกระทบเชิงลบที่ถูกกล่าวถึงอยู่เสมอ เช่น ปัญหามลพิษ (ขยะ เสียงดัง น้ำเสีย อากาศเสีย) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น ป่าไม้) เป็นต้น (Kreag, 2001; Untong, 2006; Kaosa-ard, 2007) ขณะที่ผลกระทบเชิงบวกจะได้รับความสนใจน้อยเมื่อกล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มโอกาสในการดูแลรักษาและเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำให้คนท้องถิ่นหวงแหนและให้ความสำคัญกับ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจุบันยังมีการนำเสนอการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในเชิงบวก (ประโยชน์) และเชิงลบ (ผลเสีย) แตกต่างกันตามขนาด ระดับการพัฒนา และลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว (อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555; Kim, Uysal and Sirgy, 2013) ดังนั้นในที่นี้จึงขอนำเสนอการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อประเมินและ/วัดผลกระทบจากการพัฒนาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยสามารถสรุปได้พอสังเขปดังนี้

ก. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมาในประเทศไทยมักเป็นการประเมินและ/วัดผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงประจักษ์ที่ออกมาเป็นตัวเลขที่ชัดเจน หรือเป็นการวัดในเชิงรูปธรรม (Objective measurement) โดยมีการศึกษาทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น รวมทั้งผลกระทบจากการจัดงานเทศกาล (Event) และการจัดเส้นทางท่องเที่ยวด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์และการประเมินและ/วัดที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสำรวจรายรับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือน (ธิติพนธ์ โตวิจิตร, 2546; มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ, 2548; Untong et al., 2006) การคำนวณหาตัวทวีคูณของการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว (Tourism multiplier) (รุ่งรวี จิตภักดี, วิลาวัณย์ ดึงไตรย์ภพ และปวีณา กายพันธ์, 2556; สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559) การวิเคราะห์ด้วยตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต (Input-Output table analysis) (วุฒิเทพ อินทปัญญา, 2528; สการินทร์ โพธิวาสวาริน, 2536; มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด นุกูล เครือฟู และอัครพงศ์ อั้นทอง, 2547, เอกนที สันติมหกุลเลิศ, 2553) และการประยุกต์ใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computable general equilibrium: CGE) (อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2550)

นอกจากการประเมินด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว ที่ผ่านมายังมีการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism satellite accounts: TSA) ที่เป็นระบบบัญชีฐานข้อมูลการท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการรับรองจากสหประชาชาติเมื่อปี พ.ศ. 2543 (อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2555) โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำ TSA ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 (สุกกิจ วงศ์นภดลเดชา, 2546) ต่อมา อนันต์ วัฒนกุลจรัส ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในเรื่อง TSA ศึกษา 12 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน 16 จังหวัดเป้าหมาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2560 ขณะที่กรมการท่องเที่ยวให้ที่ปรึกษาจัดทำ TSA ของประเทศไทยอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2555 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ข้อมูลเบื้องต้นของผลการจัดทำ TSA ของประเทศไทย ที่ดำเนินการโดยกรมการท่องเที่ยว พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 ผลิตภัณฑ์มวลประชาชาติของภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีประมาณ 2.69 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.57 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติทั้งหมดของประเทศไทย โดยการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เกิดการจ้างงานประมาณ 4.16 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศไทย

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวที่ผ่านมาในประเทศไทย ไม่ว่าเป็นการประเมินด้วยวิธีใดก็ตามต่างให้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงาน (วุฒิเทพ อินทปัญญา, 2528; สการินทร์ โพธิวาสวาริน, 2536; สุกิจ วงศ์นภดลเดชา, 2546; อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2550) และยังทำให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภค ยกระดับมาตรฐานและ/คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดการขยายตัวและโอกาสทางธุรกิจมากขึ้น (มานิต ศิริมาหาราช, 2539; Untong et al., 2010; อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555)

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่น่าสนใจจากงานศึกษาในอดีตว่า แม้ว่าการท่องเที่ยวทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวกลับไม่มีการกระจายที่เท่าเทียมกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ผลประโยชน์หรือรายได้ที่เกิดจากการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวยังกระจุกตัวอยู่ในคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาของ Untong et al. (2006)

ธิติพนธ์ โตวิจิตร (2546) และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ (2548) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวกับการกระจายรายได้ในหมู่บ้านที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย อย่างเช่น แม่กำปอง บวกเต๋ย ปลายโพงพาง เป็นต้น แล้วพบว่า รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมักตกอยู่กับผู้ที่ทำงานนอกภาคเกษตรและอุตสาหกรรม และมักตกอยู่กับครอบครัวที่มีฐานะดี มีความรู้ และใกล้ชิดกับกลุ่มผู้นำชุมชนและ/ผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากสามารถเข้าถึงแหล่งทุน และมองเห็นโอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ดีกว่า ขณะที่งานศึกษาของ อนันต์ วัฒนกุลจรัส (2550) ที่เป็นการศึกษาในระดับประเทศ พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวตกอยู่กับผู้ที่มีปัจจัยการผลิตมากกว่าแรงงานไร้ฝีมือ เพราะ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการท่องเที่ยว คือ ทุนและแรงงานนอกภาคอุตสาหกรรม ซึ่งยิ่งมีการขยายตัวของการท่องเที่ยวมากเท่าไหร่ก็ยิ่งทำให้เกิดความแตกต่างของอัตราค่าจ้างแรงงาน และอัตราค่าตอบแทนระหว่างภาคเกษตรและนอกภาคการเกษตรมากขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าการเติบโตของการท่องเที่ยวจะส่งผลดีต่อครัวเรือน แต่เมื่อการท่องเที่ยวขยายตัวผู้ที่ได้ประโยชน์มากกว่ากลับเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้สูงและเป็นครัวเรือนนอกภาคเกษตร และการท่องเที่ยวยังทำให้เกิดความแตกต่างในด้านการกระจายรายได้มากขึ้น (Akarasanee, Dapice and Flatters, 1991; Wattanakuljarus and Coxhead, 2008)

ทั้งนี้การศึกษาของ Wattanakuljarus and Coxhead (2008) ยังได้แสดงให้เห็นว่า ภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทยมีการใช้แรงงานเข้มข้นน้อยกว่าภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมบางประเภท อย่างไรก็ตาม การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจริง ดังนั้นการขยายตัวของการท่องเที่ยวในประเทศไทยจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ขณะที่งานศึกษาของ อัครพงศ์ อั้นทอง (2557) ได้ตรวจสอบสมมติฐาน Tourism-led growth (TLG) และแสดงให้ว่า การขยายตัวของการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้เช่นเดียวกับสินค้าส่งออกอื่นๆ เนื่องจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้หลายช่องทาง เช่น นำมาซึ่งรายรับที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign direct investments) กระตุ้นการลงทุนในสาธารณูปโภค ส่งผลกระทบทั้งทางตรง (Direct) ทางอ้อม (Indirect) และผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced effect) ต่อภาคเศรษฐกิจอื่นๆ และยังก่อให้เกิดการจ้างงานและทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ การขยายตัวของการท่องเที่ยวยังอาจก่อให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคนิค (Technical knowledge) กระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนา (Research and development) และเกิดการสะสมทุนมนุษย์ (Human capital) (อัครพงศ์ อั้นทอง, 2557)

นอกจากนี้ งานศึกษาของ สการินทร์ โพธิวาสวาริน (2536) ในปี พ.ศ. 2536 ได้ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของสาขาการท่องเที่ยวผ่านสาขาเศรษฐกิจโรงแรมและภัตตาคารแล้วพบว่า ตัวทวีคูณ (Multiplier) ของรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีค่าสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเล็กน้อย และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เอกนที สันติมหกุลเลิศ (2553) ซึ่งในงานศึกษาของ เอกนที สันติมหกุลเลิศ (2553) ยังพบอีกว่าภาคเศรษฐกิจโรงแรมและภัตตาคารเป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตภายในประเทศจากสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ โดยเฉพาะสาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้งนี้รายได้จากการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อม (Indirect effect) มากกว่าผลกระทบทางตรง (Direct effect) ขณะที่รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อให้เกิดผลกระทบเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Backward linkage) มากกว่าไปข้างหน้า (Forward linkage) ซึ่งตรงกันข้ามกับรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่งผลกระทบไปข้างหน้ามากกว่าไปข้างหลัง โดยรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่งผลกระทบไปยังภาคเศรษฐกิจโรงแรมมากที่สุด (อุมาพร คล้ายอ่ำ, 2553) ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานศึกษาของ พิจิตรา โสภา (2553) ที่ศึกษาในจังหวัดสตูลแล้วพบว่า ค่าใช้จ่ายต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 1.34 เท่า โดยการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมมากกว่าทางตรง และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทุกๆ 45,270 บาท จะก่อให้เกิดการจ้างงานในจังหวัดสตูลเพิ่มขึ้น 1 คน การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อให้เกิดการจ้างงานมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งนี้ค่าอาหารและเครื่องดื่มเป็นประเภทของการใช้จ่ายที่มีผลทำให้เกิดการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลสูงสุด

นอกจากงานศึกษาในลักษณะดังกล่าวแล้ว สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2559) ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการจำแนกผลกระทบด้านเศรษฐกิจของ อนันต์ วัฒนกุลจรัส (2555) และวิธีการคำนวณ Multiplier effects of tourism ที่เสนอโดย พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2550) [Multiplier effect of tourism = (Direct revenue+Indirect revenue+Induced effect)/Direct revenue] ในการประเมินรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ทั้งที่เป็นรายได้ทางตรง และรายได้แบบทวีคูณจากการท่องเที่ยว (Multiplier effects of tourism) จำนวน 6 แห่ง พบว่า พื้นที่ทั้ง 6 แห่งมีรายได้จากการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประมาณ 135.21 พันล้านบาท คิดเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจโดยรวมประมาณ 192.61 พันล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณเกือบ 6 หมื่นคน โดยมี Multiplier effects ประมาณ 1.38 ทั้งนี้บริการที่พักสำหรับผู้มาเยือน และบริการอาหารและเครื่องดื่ม ยังคงเป็นสองบริการหลักที่มีรายได้และก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจต่อพื้นที่มากที่สุด

ดังนั้นจากงานศึกษาทั้งในระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และระดับประเทศ สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานจริง แต่มีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งในศึกษาที่ผ่านมาในระดับท้องถิ่นจึงมักให้ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เหมือนกันว่า ควรให้คนท้องถิ่น (ชาวบ้าน) มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ส่วนในระดับประเทศภาครัฐควรมีนโยบายในการจัดเก็บภาษีทางอ้อมสำหรับสินค้าและบริการที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีจากการขาย ภาษีการนำเข้า เป็นต้น แล้วนำไปจัดสรรเพื่อสนับสนุนโครงการเกษตร โครงการรักษาโรค และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว เป็นต้น (อนันต์ วัฒนกุลจรัส, 2550)

ข. ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม

วัฒนธรรมได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมในท้องถิ่น แต่ทว่าการนำเอาศิลปวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวโยงกับการพาณิชย์ ทำให้หลายฝ่ายมองว่าวัฒนธรรมถูกบิดเบือนไปเพื่อการท่องเที่ยว โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเพณีหรือพิธีกรรมมีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมมิได้ประกอบด้วยความเชื่อและศรัทธาดังที่เคยมีมาในอดีต หากแต่เป็นเพียงการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีอำนาจซื้อ และบุคคลที่หาประโยชน์จากแหล่งวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งนี้ทุนวัฒนธรรมซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมได้ถูกนำออกมาใช้แล้วก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มต่างๆ ในระดับที่แตกต่างกัน

ซึ่ง นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2530) เห็นว่า รัฐมองว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการยกระดับพื้นที่ให้สูงขึ้น โดยมองข้ามผลกระทบด้านการบิดเบือนของวัฒนธรรม เช่นกรณีตัวอย่างของบุญบั้งไฟในจังหวัดยโสธร หน้าที่ของวัฒนธรรมดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นการจัดระเบียบสังคมของชาวเกษตรกรรมเพื่อการขอฝน กลายมาเป็นการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มอาชีพที่ต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ขณะที่การศึกษางานประเพณีแห่เทียนพรรษาในจังหวัดอุบลราชธานี โดย พิทักษ์ น้อยวังคลัง (2546) พบว่า ประเพณีการแห่เทียนพรรษาได้ถูกดัดแปลงให้เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งถูกยกย่องว่าเป็นงานประเพณีระดับชาติ ก็มีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วที่เป็นการเข้ามามีบทบาทของภาครัฐภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวแบบสั่งจากบนลงล่าง พบว่า การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อชุมชนในทางลบ (ผลเสีย) มากกว่าทางบวก (ผลประโยชน์) อย่างเช่นกรณีตัวอย่างการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ของ ธีรวดี จำเดิม (2549) พบว่า แม้ว่าชาวบ้านจะมองว่าการท่องเที่ยวทำให้มีการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น และมีการเกิดศูนย์วัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ทางสังคม แต่เนื่องจากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว จึงทำให้คนในชุมชนลดความศรัทธาและเข้าวัดน้อยลงเพราะเห็นว่า วัดเป็นแหล่งผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และจากการพัฒนาเมืองเวียงกุมกามให้เป็นเมืองประวัติศาสตร์ได้ทำให้เกิดการนำโบราณสถานทางพุทธศาสนาไปใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสม เช่น การจัดงานรื่นเริงในโบราณสถาน การแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในแหล่งการท่องเที่ยวด้านสีสันยามราตรี นอกจากจะสร้างภาพลักษณ์

ที่ขัดแย้งกับเมืองวัฒนธรรมแล้ว ยังส่งผลให้สังคมประสบกับปัญหาโสเภณี การพนัน ซึ่งมีแนวโน้มทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมากยิ่งขึ้นในชุมชนและ/ท้องถิ่น

ส่วนผลการศึกษาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเมืองวัฒนธรรม อาทิเช่น เมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ นักธุรกิจส่วนใหญ่ซึ่งไม่ใช่คนพื้นถิ่นพยายามสร้างสถาปัตยกรรมให้มีความคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของเชียงใหม่โดยการหยิบยืมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น นำสถาปัตยกรรมของไทยใหญ่ไปไว้ในตัวเมืองเชียงใหม่ท่ามกลางกระแสวิจารณ์ว่าเป็นการทำให้เกิดการสับสนปนเปกันระหว่างสถาปัตยกรรมของเชียงใหม่และชาติพันธุ์อื่น หรือในกรณีของการจำลองวิถีชีวิตของชาวนาในโรงแรมแถบแม่ริมที่ทำให้ดูเหมือนเป็นการสร้างภาพที่ขัดแย้งกับวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งผลงานการศึกษาด้านสังคมวิทยามองว่าเป็นการขายวัฒนธรรมและทำลายคุณค่าวัฒนธรรมของชาติพันธุ์

อย่างไรก็ตาม มีงานศึกษาจำนวนหนึ่งพบว่า การท่องเที่ยวมิได้มีเพียงแต่ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรมในด้านลบเท่านั้น แต่เป็นการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่มีการสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน และเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนท้องถิ่น เช่น มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ (2540) ได้ศึกษากรณีตัวอย่างของงานช้างแล้วพบว่าเป็นการสร้างความภูมิใจให้แก่คนเชื้อสายกวย รวมถึงเป็นการรื้อฟื้นและสร้างใหม่ของวัฒนธรรม และทำให้ชาวกวยมีรายได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการมองว่าการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมมาจากการจัดรูปแบบใหม่ของสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมเก่าไม่สามารถทำหน้าที่ในการจัดระเบียบสังคมได้ดี จึงเกิดการก่อตัวของวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ขึ้นมาแทนตามพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ค. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา จุดเด่นของการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวคือ การเข้าไปสัมผัสใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและธรรมชาติในชุมชน จึงทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนเหล่านั้นอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาหลายชิ้น พบว่า การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวมีผลกระทบทางลบมากกว่าผลกระทบทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติภายในชุมชน (พระมหาสุเทพ ผิวเผือด, 2545; ธีรวดี จำเดิม, 2549)

ขณะที่ผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2544 พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยได้ศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวจากกิจกรรมการเที่ยวทะเลที่รวมทั้งการชมแนวปะการัง โดยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีสาเหตุจากกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างที่พัก และอาหาร ซึ่งความรุนแรงของผลกระทบจะแตกต่างกันไปตามสภาพความเปราะบาง และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โดยผลกระทบที่พบ ได้แก่ การพังทลายของหน้าดิน ขยะมูลฝอย เสียงดังรบกวนชาวบ้าน การรบกวนสัตว์ การทำลายป่าไม้ การลุกล้ำที่สาธารณะ เป็นต้น

ในส่วนของผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการเที่ยวทะเลนั้น ทำให้เกิดผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อแนวปะการังและหญ้าทะเล อย่างเช่น การแตกหักของปะการัง เนื่องจากการเหยียบย่ำ การทอดสมอเรือ การใช้ยานพาหนะที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน รวมถึงการรบกวนที่อยู่ของสัตว์และพืชทำให้ระบบชีววิทยาขาดความสมดุล นอกจากนี้ งานศึกษาของ มณีวรรณ ผิวนิ่ม (2545) ในโครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยวกรณีศึกษาตลาดน้ำ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาการแออัดของการคมนาคม ปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ

จากการศึกษาถึงผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ทำให้เกิดกระแสความนิยมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยบทความของ ศุภลักษณ์ อัครางกูร (2544) ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของการท่องเที่ยวนั้นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาคเอกชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการบริหารจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับในแต่ละพื้นที่จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ (ยศ สันตสมบัติ, 2546)

นอกจากนี้ มูลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม (2559) ได้ประเมินถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อความต้องการใช้พลังงานของประเทศ โดยใช้ข้อมูลจาก TSA ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2557 ที่จัดทำโดยกรมการท่องเที่ยว ร่วมกับ Tourism input-output table ในปี พ.ศ. 2553 และประยุกต์ใช้ Input-Output analysis เป็นเครื่องมือในการประเมินผลกระทบดังกล่าว จากประเมินพบว่า การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวต่างชาติทุกๆ 1 ล้านคน มีผลทำให้มีความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลง และไฟฟ้าและแก๊ส เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจโดยส่วนใหญ่เป็นการประเมินและ/วัดในเชิงรูปธรรม (Objective measurement) ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะประเมินถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้และการจ้างงานเป็นสำคัญ ขณะที่การศึกษาผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ที่ใช้การพรรณนา หรือเป็นการประเมินและ/วัดในเชิงนามธรรม (Subjective measurement) ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือประเมินผ่านการรับรู้ของคนท้องถิ่น

นอกจากนี้ ที่ผ่านมายังมีงานศึกษาจำนวนหนึ่งที่อาศัยทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social exchange theory) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น อย่างเช่น งานศึกษาของ Untong (2006) พบว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างเชียงใหม่และเชียงราย คิดว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบมากกว่าผลกระทบเชิงบวก โดยการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนและเศรษฐกิจ และสร้างผลกระทบเชิงลบต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ความพร้อมและความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่น นอกจากนี้ ในงานศึกษาดังกล่าวยังพบว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เชียงใหม่และเชียงรายมีความตระหนักถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และความตระหนักดังกล่าวมีผลต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ

ขณะที่การศึกษาของ Untong et al. (2010) ในเวลาต่อมา พบว่า ความร่วมมือของภาคเอกชนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยผลกระทบด้านเศรษฐกิจยังคงเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แต่มีขนาดของอิทธิพลแตกต่างกันตามแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนและโอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้นเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่สำคัญสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอย่างเช่น ภูเก็ตและพัทยา และคนท้องถิ่นต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังพัฒนาหรือมีการพัฒนาน้อยกว่าอย่างเชียงใหม่และปายให้ความสำคัญกับโอกาสในการมีงานทำของคนท้องถิ่น และต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมสร้างความกังวลให้คนท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แต่ละท้องถิ่นควรมีนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกันภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในท้องถิ่น

1.3.2 การแก้ไขอคติของมาตรวัดประมาณค่าด้วย แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์

ตัวแปรทางสังคมมักเป็นตัวแปรคุณภาพที่เป็นนามธรรม เช่น พฤติกรรมของบุคคล ทัศนคติ ความคิดเห็น ความพึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถวัดได้ด้วยคำถามเพียงข้อเดียว จึงมักใช้ชุดคำถามในการวัดตัวแปรดังกล่าว และนิยมให้ผู้ตอบเป็นผู้ประเมินหรือให้คะแนน โดยผู้ตอบแต่ละคนจะมีเกณฑ์ (หรือมาตรฐาน) การให้คะแนนที่แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของบุคคลและ/กลุ่มทางเศรษฐกิจและสังคม (Lindeboom and van Doorslaer, 2004) และนิยมใช้มาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) อย่าง Likert scale ในการวัดตัวแปรทางสังคมที่เป็นตัวแปรนามธรรม

ความแตกต่างของเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตอบอาจมาจากสไตล์ส่วนบุคคลหรือวัฒนธรรม (Chevalier and Fielding, 2011) อย่างเช่น นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมักให้คะแนนความพึงพอใจสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวจีน เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่สามารถเปรียบเทียบคำตอบที่ประเมินจากผู้ตอบที่มีลักษณะเฉพาะและ/วัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ เนื่องจาก

คำตอบที่ได้อาจมีอคติจากการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม (Differential Item Functioning: DIF)[1] (Holland and Wainer, 1993)

การวัดตัวแปรนามธรรมทางสังคมด้วยมาตรวัดประมาณค่ามักเผชิญกับปัญหาที่สำคัญ คือ 1) ความชัดเจนและความเป็นรูปธรรมของคำถามที่ใช้ในการวัด และ 2) ผู้ตอบแต่ละคนเข้าใจข้อคำถามเดียวกันแตกต่างกัน (King, Murray, Salomon and Tandon, 2004) ซึ่งส่วนใหญ่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบคำตอบระหว่างผู้ตอบที่แตกต่างกันได้ ขณะเดียวกันหากเผชิญกับปัญหา DIF ก็จะแก้ไขด้วยการตัดข้อคำถามที่มี DIF สูงทิ้ง จึงทำให้สูญเสียข้อคำถาม (มณิการ์ ชูทอง, 2557; มณิการ์ ชูทอง และชยุตม์ ภิรมณ์สมบัติ, 2558) นอกจากนี้ ในการตอบคำถามของผู้ตอบอาจเกิด Response bias และ Response style (Paulhus, 1991) หรือ Scale perception bias (Araña and Leon, 2013) ในการตอบคำถาม

คำตอบที่เกิด Response bias เป็นคำตอบที่ผู้ตอบตอบคำถามบนพื้นฐานของปัจจัยอย่างอื่นมากกว่าเนื้อหาของคำถามที่ใช้ในการสอบถาม อย่างเช่น ผู้ตอบตอบคำถามบนพื้นฐานที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นคนดีของสังคมโดยไม่พิจารณาหรือคำนึงถึงเนื้อหาของคำถามที่ใช้สอบถาม เป็นต้น แต่ถ้าคำตอบของผู้ตอบมีรูปแบบหรือลักษณะการตอบที่สอดคล้องกันทุกช่วงเวลาและ/สถานการณ์ อย่างเช่น ผู้ตอบนิยมเลือกที่จะตอบค่ากลางอยู่เสมอไม่ว่าจะตอบคำถามในประเด็นใด ก็จะเรียกกรณีเช่นนี้ว่า Response style (Paulhus, 1991) หรือ Scale perception bias (Araña and Leon, 2013) ซึ่งขึ้นอยู่กับความแตกต่างตามลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic) และวัฒนธรรมของผู้ตอบ โดยผลของ Scale perception bias ทำให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้ไม่แท้จริง และเกิดการบิดเบือนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (Dolnicar and Grun, 2009) ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติหรือเศรษฐมิติที่อยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) เกิดอคติ (Araña and Leon, 2013) รวมทั้งยังทำให้เกิดความเข้าใจผิดในผลลัพธ์ที่ได้จากการเปรียบเทียบ (King et al., 2004)

โดยทั่วไปแบ่ง Response style ออกเป็น 4 รูปแบบ (Araña and Leon, 2013) คือ 1) ผู้ตอบนิยมเลือกที่จะตอบค่าสูงสุดหรือต่ำสุด (Extremes) (เรียกว่า Extreme response style: ERS) 2) ผู้ตอบเลือกที่จะตอบในเชิงบวกและหลีกเลี่ยงที่จะตอบในเชิงลบ (เรียกว่า Acquiescence response style: ARS) 3) ผู้ตอบนิยมเลือกที่จะตอบค่ากลางของสเกล (เรียกว่า Midpoint responding: MPR) และ 4) ผู้ตอบเลือกที่จะตอบโดยพยายามให้ตนเองดูดีในสังคม (เรียกว่า Socially desirable response style: SRS)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า Response style/Scale perception bias เป็นอคติที่เกิดจากการที่ผู้ตอบมีมาตรฐานการตอบแตกต่างกันระหว่างบุคคล (Interpersonal) หรือข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural) จึงไม่สามารถนำคำตอบมาเปรียบเทียบกันได้ ที่ผ่านมามีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลากหลายแนวทาง เช่น เสนอให้ระมัดระวังในการใช้คำในการตั้งคำถาม การประชุมกลุ่มย่อย การซักถามถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบต่อคำถาม และเทคนิคอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคำถามที่ใช้ในการสอบถาม (King and Wand, 2007; Wand, King and Lau, 2011) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการต่างๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถขจัดอคติดังกล่าวได้ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการที่ผู้ตอบมีเกณฑ์การให้คะแนนที่แตกต่างกัน ดังนั้น King et al. (2004) จึงเสนอวิธี “แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ (Anchoring vignettes: AV)” โดยการเพิ่มชุดข้อมูลเข้าไปจัดการกับปัญหาและอคติที่เกิดจากการมีมาตรฐานการตอบที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล (Wand, King and Lau, 2011)

<u>แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ (Anchoring Vignettes)</u>

แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ เป็นวิธีแก้ไข Scale perception bias ที่เป็นผลมาจากการที่ผู้ตอบมีมาตรฐานการตอบที่แตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือวัฒนธรรม โดยเพิ่มชุดข้อมูล (เรียกว่า วินเยตต์) เข้าไปเป็นสมอ

[1] DIF เป็นปัญหาที่เกิดจากการที่คำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างของคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล อย่างเช่น ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวมีผลทำให้การประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกัน หรือความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการประเมินคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เป็นต้น

สำหรับใช้ยึด (Anchors) หรือใช้เป็นเกณฑ์ (หรือหมุด) หรือมาตรฐาน (Standard) ในการปรับคำตอบที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลให้สามารถเปรียบเทียบระหว่างกันได้ ซึ่งต่อมาถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในหลายสาขาวิชา เช่น สาธารณสุข รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การศึกษา การท่องเที่ยว เป็นต้น

วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ถูกนำเสนอครั้งแรก โดย King et al. (2002) (Rabe-Hesketh and Skrondal, 2002) ก่อนที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างเป็นทางการในวารสารวิชาการในปี ค.ศ. 2004 (King et al., 2004) และมีการขยายความเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นโดย King and Wand (2007) ในปี ค.ศ. 2007 วิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบความแตกต่างของสเกลคำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน วิธีนี้ช่วยให้การวิเคราะห์คำตอบที่มีลักษณะแบบเรียงลำดับ (Ordinal) มีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Paccagnella, 2016) และยังสามารถช่วยบรรเทาปัญหา Sample selection bias ได้อีกด้วย (Paccagnella, 2011; 2016)

แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ถูกประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในการศึกษาที่เป็นการประเมินตัวแปรทางสังคม เช่น การประเมินตนเองด้านความมีประสิทธิภาพทางการเมือง (King et al., 2004) ด้านสุขภาพ (Bago d'Uva, van Doorslaer, Lindeboom and O'Donnell, 2008) ความพึงพอใจต่องานที่ทำ (Kristensen and Johansson, 2008) ความพึงพอใจในชีวิต (Angelini, Cavapozzi, Corazzine and Paccagnella, 2014) ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว (Araña and Leon, 2013) เป็นต้น การศึกษาส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่า วิธีนี้สามารถแก้ไขปัญหาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถาม (DIF) อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ถูกออกแบบมาให้ใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะกรณีของ Response-category DIF เท่านั้น ไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหา DIF ในรูปแบบอื่นๆ ได้ (King and Wand, 2007)

แนวคิดของ แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ มีพื้นฐานจากเปรียบเทียบสเกลคำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Standard) ที่เป็นสมอ (Anchor) ที่ได้จากการที่ผู้ตอบตอบชุดคำถามวินเยตต์ (Vignettes' questions) ซึ่งอยู่ในการสำรวจเดียวกัน จากพื้นฐานแนวคิดดังกล่าว การประยุกต์ใช้วิธี แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบชุดคำถามวินเยตต์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (Standard) สำหรับเป็นตัวยึดในการเปรียบเทียบกับสเกลคำตอบของผู้ตอบที่แตกต่างกัน และ 2) เทคนิคการปรับสเกลคำตอบโดยใช้วินเยตต์เป็นจุดยึด (Anchor) ซึ่งมีทั้งวิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ (Non-parametric) และวิธีที่อิงพารามิเตอร์ (Parametric) (Wand, King and Lau, 2011) โดยจะขอนำเสนอในแต่ละส่วนพอสังเขปดังนี้

1) การออกแบบชุดคำถามวินเยตต์

การออกแบบวินเยตต์ควรมีการให้ข้อมูลเท่าที่จำเป็นสำหรับให้ผู้ตอบได้คิดวิเคราะห์ แต่ไม่มากจนทำให้ผู้ตอบไม่อาจเข้าใจสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ดังนั้นวินเยตต์จึงควรเป็นข้อความสั้นๆ ที่ใช้ภาษาที่มีความเป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยพรรณนาให้ผู้ตอบเห็นภาพสถานการณ์ที่แสดงคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการวัดในระดับที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนภายในชุดของวินเยตต์แต่ละชุด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถจำแนกและเรียงลำดับวินเยตต์ในแต่ละชุดได้สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยและ/ผู้เชี่ยวชาญกำหนด สำหรับการออกแบบวินเยตต์ไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่แน่นอนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ทำวิจัย ในที่นี้ขอสรุปแนวทางในการออกแบบวินเยตต์แบบกว้างๆ พอสังเขปดังนี้

- วินเยตต์ควรเป็นการอธิบายสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน โดยคนที่มีวัฒนธรรมต่างกันสามารถเข้าใจได้ตรงกัน ซึ่งสามารถออกแบบโดยการยกตัวอย่างเป็นสถานการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลก็ได้
- สถานการณ์ในแต่ละวินเยตต์ไม่ควรเป็นสถานการณ์สุดโต่ง (Outlier) ที่ดีที่สุดหรือแย่ที่สุด ซึ่งผู้ตอบสามารถตอบได้ทันทีโดยไม่ต้องพิจารณาหรือหยุดคิด หรือเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้ตอบทั้งหมดสามารถให้ค่าคะแนน (สเกล) สูงสุดหรือต่ำสุด (Wand, 2013) ในแต่ละวินเยตต์ควรประกอบด้วยคุณลักษณะ (Attributes) ของสิ่งที่ต้องการวัดมากกว่า 1 คุณลักษณะ และในแต่ละชุดของวินเยตต์

ควรมีระดับของคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ตอบโดยส่วนใหญ่สามารถเรียงลำดับไปในทิศทางเดียวกันได้

- วินเยตต์แต่ละชุดควรวัดภายใต้แนวคิดในมิติเดียว (Single unidimensional concept) และควรเป็นแนวคิดเดียวกับข้อคำถามที่ต้องการวัด/ประเมิน นอกจากนี้ ควรมีมาตรวัดในระดับเดียวกับข้อคำถามที่ต้องการวัด/ประเมิน (เป็นเงื่อนไขจำเป็น)
- ควรระมัดระวังการให้รายละเอียดที่มากเกินไปในการออกแบบสถานการณ์สมมติที่ใช้เป็นวินเยตต์ เนื่องจากอาจทำให้เกิดอคติในการตอบ ผู้ตอบอาจตีความโดยใช้การอ้างอิงจากประสบการณ์หรือข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่ใช่ข้อมูลจากสถานการณ์สมมติที่กำหนดขึ้น หรือผู้ตอบอาจสับสนและเพิ่มเติมมิติของการวิเคราะห์เกินกว่ามิติที่ต้องการวัด/ประเมินในสถานการณ์สมมติที่กำหนดขึ้น

งานศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีข้อสรุปว่า ในแต่ละวินเยตต์ควรมีคุณลักษณะที่ต้องการวัดผสมอยู่กี่คุณลักษณะ ควรมีวินเยตต์อย่างน้อยกี่สถานการณ์ในแต่ละมิติที่ต้องการวัด และควรใช้ชุดวินเยตต์เดียวกันทั้งแบบสอบถามหรือแยกตามมิติที่ต้องการวัดในแต่ละด้าน ควรถามคำถามวินเยตต์ก่อนหรือหลังชุดคำถามที่ต้องการวัด/ประเมิน อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมานิยมใช้การประชุมกลุ่มย่อย และการซักถามถึงความรู้ความเข้าใจ (Cognitive debriefing) กับผู้ตอบในขั้นตอนของการทดสอบวินเยตต์ รวมทั้งการนำวินเยตต์ไปทดสอบกับชุดตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขวินเยตต์ให้มีความตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องในการเรียงลำดับวินเยตต์ รวมทั้งการพิจารณาตัดวินเยตต์หรือคุณลักษณะบางรายการที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากวินเยตต์ก่อนนำไปใช้จริง

ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำวินเยตต์มาใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (หรือ จุดยึด) ในการปรับค่าสเกลคำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบ จึงมีข้อตกลงเบื้องต้นในการวัด (Measurement assumptions) ที่สำคัญ 2 ข้อ ดังนี้ (King et al., 2004)

1. ความสอดคล้องในการตอบ (Response consistency) กล่าวคือ ผู้ตอบแต่ละคนมีระดับสเกลของการตอบเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นการตอบในชุดคำถามวินเยตต์ หรือชุดคำถามที่ต้องการวัด/ประเมิน
2. ความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignette equivalence) กล่าวคือ ในแต่ละวินเยตต์ผู้ตอบรับรู้และประเมินระดับของตัวแปรบนมาตรวัดแบบมิติเดียว (Unidimensional scale) ที่เป็นไปในทางเดียวกัน แม้ว่าวินเยตต์แต่ละสถานการณ์จะเป็นอิสระจากกัน แต่ต้องมีการเรียงลำดับวินเยตต์เหมือนกัน โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการให้ค่าสเกลวินเยตต์เป็นความคลาดเคลื่อนจากการวัดแบบสุ่ม (Random measurement error)

ข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความสอดคล้องในการตอบสามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การเปรียบเทียบขีดแบ่ง (Thresholds) ที่ได้จากการให้ค่า (Rating) ต่อคำถามวินเยตต์และคำถามที่ต้องการสอบถามกับผลของการวัดในเชิงรูปธรรม (Bago d'Uva, Lindeboom, O'Donnell and Doorslaer, 2011; Grol-Prokopezyke, Freese and Hauser, 2011; van Soest et al., 2011) โดยมีทั้งวิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ เช่น Wilcoxon test, Sign test เป็นต้น และวิธีที่อิงพารามิเตอร์ เช่น ใช้แบบจำลอง CHOPIT เป็นต้น (Kapteyn, Smith, van Soest and Yonkova, 2011) หรือสามารถตรวจสอบได้โดยพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคำตอบในวินเยตต์กับคำถามที่ต้องการวัด/ประเมิน (Angelini et al., 2014; Crane, Rissel, Greaves and Gebel, 2016)

สำหรับการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ ส่วนใหญ่พิจารณาจากความถูกต้องของการเรียงลำดับวินเยตต์ตามการรับรู้โดยส่วนใหญ่ของบุคคล กล่าวคือ ผู้ตอบโดยส่วนใหญ่สามารถเรียงลำดับวินเยตต์ได้ถูกต้องสอดคล้องกับการรับรู้โดยทั่วไปหรือบรรทัดฐาน (Norm) ของสังคม ปัจจุบันยังไม่มีกฎหรือหลักเกณฑ์ตายตัวในการกำหนดสัดส่วนความถูกต้องของการเรียงลำดับวินเยตต์

นอกจากนี้ การศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีข้อสรุปที่กำหนดเป็นกฎหรือหลักเกณฑ์ตายตัวสำหรับการออกแบบวินเยตต์เพื่อไม่ให้ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นทั้งสอง มีเพียงการเสนอให้ใช้แนวทางเชิงคุณภาพในการขั้นตอนของการทดสอบวินเยตต์ เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบตัวต่อตัว เป็นต้น (Araña and Leon, 2013)

2) เทคนิคการปรับสเกลคำตอบ

จากข้อตกลงเบื้องต้นทั้งสองข้อตกลง สามารถนำวินเยตต์มาปรับสเกลคำตอบของผู้ตอบที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่างที่แสดงในภาพที่ 1.1 โดยสมมติให้มีผู้ตอบจำนวน 2 คน แต่ละคนตอบคำถามที่เป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับการประเมินการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวจำนวน 1 ข้อ (Self) และวินเยตต์จำนวน 3 สถานการณ์ ($V_ก$ $V_ข$ และ $V_ค$) โดยผู้ตอบทั้งสองมีการเรียงลำดับวินเยตต์เหมือนกัน ($V_ก$ > $V_ข$ > $V_ค$) หากเปรียบเทียบคำตอบก่อนการปรับสเกลของผู้ตอบทั้งสองคน พบว่า ผู้ตอบคนที่ 1 (ภาพทางซ้าย) ให้ระดับคะแนนการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวสูงกว่าผู้ตอบคนที่ 2 (ภาพตรงกลาง) แต่ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบกับวินเยตต์ พบว่า ระดับคะแนนของผู้ตอบคนที่ 1 มีค่าต่ำกว่า $V_ข$ ส่วนระดับคะแนนของผู้ตอบคนที่ 2 มีค่าสูงกว่า $V_ข$ ดังนั้นเมื่อปรับระดับสเกลของผู้ตอบคนที่ 2 ให้เท่ากับผู้ตอบคนที่ 1 ดังภาพที่แสดงทางด้านขวามือ พบว่า ผู้ตอบคนที่ 2 มีระดับคะแนนการประเมินการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในระดับคะแนนที่สูงกว่าผู้ตอบคนที่ 1 จากกรณีตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการปรับสเกลด้วยวินเยตต์ช่วยให้สามารถเปรียบเทียบระดับค่าคะแนนการตอบระหว่างผู้ตอบที่แตกต่างกันได้

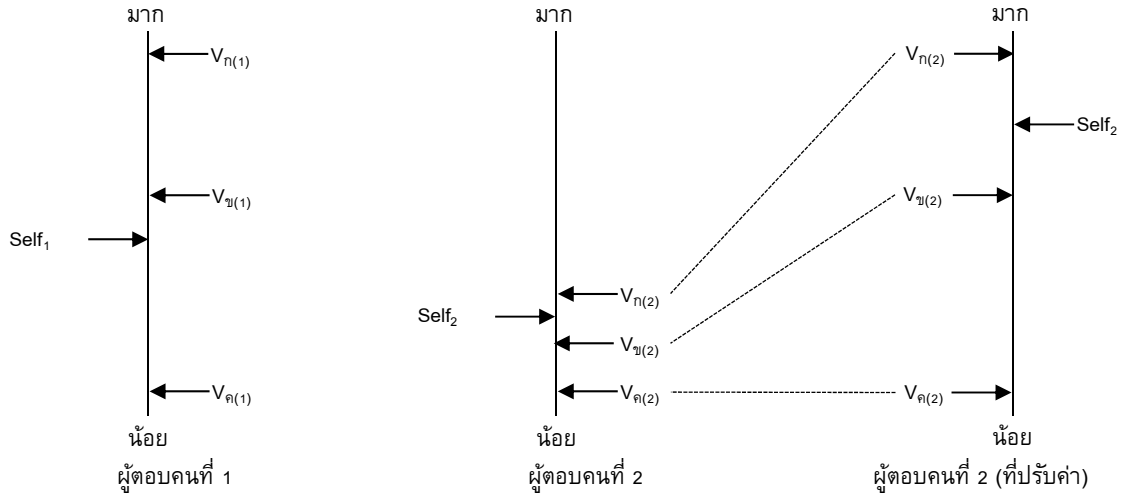

หมายเหตุ: $v_ก$-$v_ต$ คือ วินเยตต์ โดย $v_ก$ > $v_ข$ > $v_ค$

ที่มา: ดัดแปลงมาจากภาพที่ 1 ของ King et al. (2004)

ภาพที่ 1.1 การปรับสเกลคำตอบระหว่างผู้ตอบที่แตกต่างกันด้วยวินเยตต์

จากภาพที่ 1.1 เมื่อใช้แนวคิดการปรับตำแหน่ง (Recode) ของลำดับคะแนนคำตอบของข้อคำถามกับลำดับคะแนนคำตอบของวินเยตต์ที่เสนอโดย King et al. (2004) ได้ว่า ผู้ตอบคนที่ 1 มีระดับค่าคะแนนคำตอบที่ปรับค่าแล้วเท่ากับ 3 ส่วนผู้ตอบคนที่ 2 มีระดับค่าคะแนนคำตอบที่ปรับค่าแล้วเท่ากับ 5 แสดงว่า ผู้ตอบคนที่ 2 มีค่าคะแนนการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวสูงกว่าผู้ตอบคนที่ 1

จากกรณีตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่ปรับค่าด้วยวินเยตต์ยังคงมีมาตรวัดแบบเรียงลำดับ (Ordinal scale) ที่ไม่มีอิทธิพลจากความแตกต่างของคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (DIF-free) สามารถใช้อธิบายและวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่แตกต่างกันได้เช่นเดียวกับตัวแปรที่มีมาตรวัดแบบเรียงลำดับอื่นๆ เช่น การเปรียบเทียบโดยฮิสโตแกรม (Histograms) การวิเคราะห์ด้วยตารางจร (Contingency table) หรือตารางไขว้ (Cross-tabulation) การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Ordered probit เป็นต้น

จากแนวคิดพื้นฐานข้างต้นที่ผ่านมามีการเสนอวิธีปรับค่าสเกลคำตอบด้วยวินเยตต์ 2 วิธี คือ วิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ (Non-parametric) และวิธีที่อิงพารามิเตอร์ (Parametric) (King et al., 2004; King and Wand, 2007; Wand, King and Lau, 2011) ดังมีรายละเอียดในแต่ละวิธีพอสังเขปดังนี้

ก. วิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ (Non-parametric)

วิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์เป็นวิธีที่ง่าย ไม่มีข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ ไม่มีแบบจำลอง/วิธีทางสถิติในการปรับค่าสเกลคำตอบ อาศัยเพียงข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ 2 ข้อ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ความสอดคล้องในการตอบ และความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ วิธีนี้มีจุดอ่อนสำคัญ 2 ข้อ (King et al., 2004) คือ 1) ผู้ตอบแต่ละคนต้องตอบทั้งข้อคำถามและวินเยตต์ ดังนั้นหากในการศึกษามีชุดตัวอย่างและประเด็นที่ต้องการวัดหลายมิติจะส่งผลให้มีต้นทุนในการจัดการสูงตามไปด้วย และ 2) ไม่มีการอนุมานหรือการทดสอบทางสถิติ รวมทั้งไม่มีความคลาดเคลื่อนจากการวัด

จากแนวคิดการปรับค่าคะแนนที่เสนอข้างต้น เมื่อกำหนดให้ y_i เป็นค่าคะแนนคำตอบของผู้ตอบคนที่ i (i = 1,…, n) และ v_{ij} คือ ค่าคะแนนคำตอบที่ผู้ตอบคนที่ i ตอบวินเยตต์ที่ j (j = 1,…,J) ภายใต้ข้อตกลงที่ว่า ผู้ตอบแต่ละคนมีการเรียงลำดับวินเยตต์เหมือนกัน คือ $v_{i,j-1} < v_{ij}$ สำหรับทุกๆ i และ j

เมื่อกำหนดให้ C_i คือ ตัวแปรที่เป็นชุดของค่าคะแนนคำตอบที่ปรับค่าแล้วของผู้ตอบคนที่ i ดังนั้น สามารถแสดงสมการคณิตศาสตร์ของตัวแปร C_i ที่ขจัดปัญหา DIF (DIF-corrected) ได้ดังนี้

$$C_i = \begin{cases} 1 & \text{if } y_i < v_{i,1} \\ 2 & \text{if } y_i = v_{i,1} \\ 3 & \text{if } v_{i,1} < y_i < v_{i,2} \\ \vdots & \vdots \\ 2J+1 & \text{if } v_i > v_{i,J} \end{cases} \quad (1)$$

อย่างไรก็ตาม มีโอกาสที่ค่าคะแนนคำตอบที่ปรับที่ค่าแล้ว (C) อาจมีค่าคะแนนเป็นช่วง (Interval values) ถ้าผู้ตอบให้ค่าคะแนนวินเยตต์เท่ากันและ/มีการให้ค่าคะแนนที่ทำให้การเรียงลำดับวินเยตต์ผิดจากที่กำหนด ซึ่งทำให้วิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ไม่มีประสิทธิภาพในการปรับคะแนนคำตอบ (King et al., 2004) ที่ผ่านมามีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยพยายามที่ทำให้ค่า C ที่ประมาณได้มีค่าเป็นค่าเดียว (Uncensored) เช่น OECD (2014) ใช้แนวทางการปรับค่า C ในกรณีที่ค่าคะแนนของวินเยตต์เท่ากัน ด้วยการเทียบกับค่าคะแนนต่ำสุดของวินเยตต์ที่เท่ากัน (Lower bound scores) หรือในงานศึกษาของ Crane et al. (2016) ได้ตัดชุดตัวอย่างที่มีการให้คะแนนที่ทำให้การเรียงลำดับวินเยตต์ผิดจากที่กำหนด หรือมีการละเมิดข้อตกลงความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignette equivalence) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การตัดชุดตัวอย่างออกจากการวิเคราะห์อาจเผชิญกับปัญหาอคติจากการเลือก (Selection bias) และทำให้สูญเสียข้อมูลที่สำคัญได้ (King and Wand, 2007)

Wand, King and Lau (2011) ได้สรุปวิธีปรับแก้ค่า C ที่เป็นค่าช่วง (Interval value หรือ Censored) ให้เป็นค่าเดียว (Scalar) ภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้นที่แตกต่างกัน 4 วิธี ดังนี้

1) Omitting interval values: เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด โดยการละทิ้งชุดตัวอย่างที่ค่า C มีค่าเป็นช่วง (หรือ Vector-valued) อย่างไรก็ตาม วิธีนี้ทำให้สูญเสียข้อมูลที่สำคัญในการวิเคราะห์ (King and Wand, 2007) และเกิดอคติจากการเลือกตัวอย่าง

2) Uniform allocation within intervals: เป็นวิธีที่เสนอโดย King et al. (2004) โดยการแทนค่า C ที่เป็นค่าช่วงด้วยสัดส่วนที่เท่าๆ กัน ($p_{j,\ m:n} = 1/(n-m+1)$ สำหรับ $j \in \{m, \ldots, n\}$ โดยที่ C มีค่าอยู่ในช่วง m-n) แต่วิธีนี้อาจทำให้ผลลัพธ์ที่ได้เกิดความอคติจากความหนาแน่นของค่าคะแนนที่ปรับใหม่ ทำให้การกระจายของค่า C ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

3) Censored ordered probit ที่พัฒนาเพิ่มเติมจากแบบจำลอง Ordered probit ให้สามารถใช้ในกรณีที่ C มีค่าเป็นช่วงได้

4) Minimum entropy ที่ประยุกต์ใช้ Entropy ประมาณค่า $\hat{C}$ จากค่า C ที่เป็นค่าช่วง

วิธีปรับคะแนนตอบด้วยวินเยตต์ที่นำเสนอข้างต้น เป็นวิธีที่เสนอโดย King et al. (2004) และ King and Wand (2007) เรียกโดยทั่วไปว่า C-estimator (หรือ C-scale) ต่อมา Wand (2013) ได้เสนอวิธีปรับค่าคะแนนใหม่ เรียกว่า B-scale ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignette equivalence) และ B-scale ยังมีความน่าเชื่อถือว่า C-scale

จากภาพที่ 1.2 Wand (2013) ตั้งข้อสังเกตถึงความน่าเชื่อถือของ C-scale ที่ว่า หากผู้ตอบคนที่ 1 ให้คะแนนคำตอบเท่ากับ 2 และค่า $v_1 = 1$, $v_2 = 2$ ดังนั้นค่า C-scale ของผู้ตอบคนที่ 1 มีค่าเท่ากับ 4 ($C = 4$ เมื่อ $y = v_2$) ขณะที่ผู้ตอบคนที่ 2 ให้คะแนนคำตอบเท่ากับ 2 และค่า $v_1 = 2$, $v_2 = 3$ ดังนั้นค่า C-scale ของผู้ตอบคนที่ 2 มีค่าเท่ากับ 2 ($C = 2$ เมื่อ $y = v_1$) จากกรณีนี้ข้อตกลงเบื้องต้นทั้งสองข้อไม่ได้ถูกละเมิด ดังนั้นค่า C-scale ที่ได้หลังจากการปรับค่า พบว่า $C_1 > C_2$ ซึ่งขัดแย้งกับข้อมูลจริงที่ว่า $y_1 < y_2$ [เนื่องจาก $y_1 < y_2 < \tau_{21} < v_1 < \tau_{11} = \tau_{21}$ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาพที่ 5 ของ Wand (2013)] ดังนั้น Wand (2013) จึงเสนอวิธีใหม่ที่เรียกว่า B-scale ดังแสดงในตารางที่ 1.1 ภายใต้การกำหนดให้มีจุดตัด/ขีดแบ่งร่วมกันของผู้ตอบ

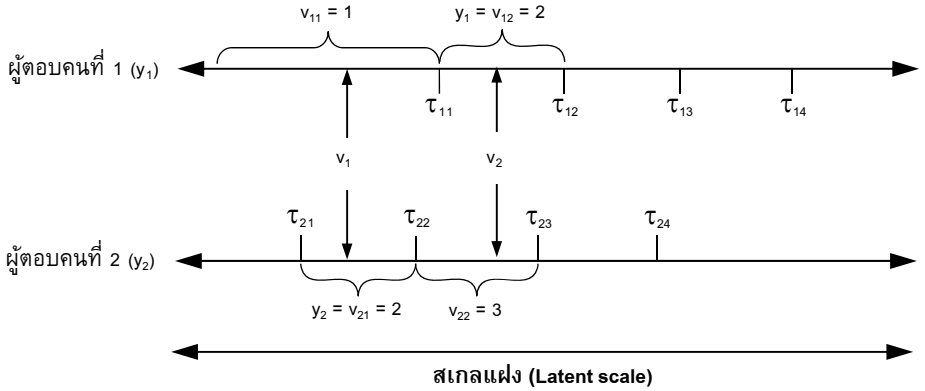

หมายเหตุ: y คือ คำถามที่ผู้ตอบเป็นผู้ประเมิน, v_1 และ v_2 คือ วินเยตต์ โดย $v_1 < v_2$
ที่มา: ดัดแปลงมาจากภาพที่ 4 ของ Wand (2013)

ภาพที่ 1.2 ข้อสังเกตถึงความน่าเชื่อถือของ C-scale

ตารางที่ 1.1 เกณฑ์การปรับสเกลคำตอบด้วยวิธีไม่อิงพารามิเตอร์ที่เป็น C-scale และ B-scale

ลำดับของค่าสเกล					สัญลักษณ์	C-scale	B-scale
y_i	$<$	v_1	$\leq$	v_2	$y_i < v_{i1} \leq v_{i2}$	1	1
y_i	$=$	v_1	$<$	v_2	$y_i = v_{i1} \leq v_{i2}$	2	{1, 2}
v_1	$<$	y_i	$<$	v_2	$v_{i1} < y_i \leq v_{i2}$	3	2
v_1	$<$	y_i	$=$	v_2	$v_{i1} < y_i = v_{i2}$	4	{2, 3}
v_1	$\leq$	v_2	$<$	y_i	$v_{i1} \leq y_i = v_{i2}$	5	3

หมายเหตุ: y_i คือ คำถามที่ผู้ตอบเป็นผู้ประเมิน, v_1 และ v_2 คือ วินเยตต์ โดย $v_1 < v_2$
ที่มา: ดัดแปลงมาจากตารางที่ 1 ของ Wand (2013)

ข. วิธีที่อิงพารามิเตอร์ (Parametric)

วิธีที่อิงพารามิเตอร์ที่นิยมใช้ในการศึกษาที่ผ่านเป็นวิธีที่เสนอโดย King et al. (2004) ซึ่งแก้ไขจุดอ่อนสำคัญของวิธีที่ไม่อิงพารามิเตอร์ วิธีนี้ไม่จำเป็นต้องถามวินเยตต์กับชุดตัวอย่างทั้งหมดที่สำรวจ สามารถสอบถามวินเยตต์เฉพาะ Random sample (หรือ Subsample) จากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้สามารถลดต้นทุนในการจัดการ และมีการอนุมานทางสถิติ รวมทั้งการขจัดค่าคลาดเคลื่อนจากการวัดแบบสุ่ม (Random measurement error) ออกจากคำตอบและวินเยตต์ นอกจากนี้ ยังแก้ไขปัญหา DIF ที่เกิดจากการที่ผู้ตอบแต่ละคนมีขีดแบ่งการให้ค่าคะแนนคำตอบแตกต่างกัน โดยกำหนดให้ขีดแบ่ง (Thresholds: τ) แตกต่างกันได้ตามลักษณะเฉพาะ

ทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล กล่าวคือ τ ถูกกำหนดโดยลักษณะเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล เช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา เป็นต้น [$\tau = f$(individual socio-economic characteristics)]

แบบจำลองที่เสนอโดย King et al. (2004) รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อ CHOPIT (Compound hierarchical ordinal probit) ในงานศึกษาบางชิ้นเรียกว่า HOPIT (Hierarchical ordinal probit) แบบจำลองดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาแบบจำลองร่วมกันของค่าคะแนนคำตอบและวินเยตต์ โดยประยุกต์ใช้ Hierarchical ordered probit model (HOPIT) ในการพัฒนาแบบจำลองดังกล่าว

แบบจำลอง HOPIT ทั่วไป ประกอบด้วยสมการที่สำคัญ 2 สมการ คือ 1) สมการการตอบสนอง (Responsiveness equation) ที่เป็นแบบจำลองค่าคะแนนคำตอบ ซึ่งเป็นฟังก์ชันของชุดตัวแปรอธิบายที่เป็นลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลของผู้ตอบ เช่น ตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบ เป็นต้น และ 2) สมการพฤติกรรมการรายงาน (Reporting behavior equation) ที่เป็นแบบจำลองของขีดแบ่ง (Thresholds) ซึ่งเป็นฟังก์ชันของคุณลักษณะเฉพาะของผู้ตอบเช่นเดียวกัน เช่น เพศ อายุ รายได้ เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อกำหนดให้ y_{is} เป็นค่าคะแนนคำตอบแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) ที่ผู้ตอบคนที่ i (i = 1,..., n) ตอบคำถามที่ s (s = 1,..., S) ในแบบสอบถาม (หรือแบบสำรวจ) ที่เป็น Subjective respondent-assessment ดังนั้นจากสมการการตอบสนอง (หรือสมการพฤติกรรม) สามารถแสดงที่มาของ y_{is} ได้ดังนี้

$$y_{is}^{*} = \beta X_i + \varepsilon_{is} \qquad ; s = 1, \ldots, S \qquad (2)$$

โดยที่ y_{is}^{*} คือ คำตอบที่แท้จริงของคำถามที่ s ของผู้ตอบคนที่ i ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง

β คือ เวกเตอร์ของค่าพารามิเตอร์ (ไม่มีเทอมของค่าคงที่)

X_i คือ เวกเตอร์ของตัวแปรที่สามารถอธิบายคำตอบที่แท้จริงของผู้ตอบคนที่ i

ε_{is} คือ ค่าคลาดเคลื่อนที่มีการแจกแจงเหมือนกันและเป็นอิสระต่อกัน โดย $\varepsilon_{is} \sim N(0, \sigma_s^2)$ และเป็นอิสระจาก X_i

จากสมการที่ (2) คำตอบที่ผู้ตอบคนที่ i ตอบคำถามที่ s ในแบบสอบถาม (y_{is}) ได้จากการเปรียบเทียบ y_{is}^{*} กับขีดแบ่งนามธรรม (Subjective thresholds: τ_{is}^{j}) ของผู้ตอบคนที่ i ดังนี้

$$y_{is} = j \quad \text{if } \tau_{is}^{j-1} < y_{is}^{*} < \tau_{is}^{j} \qquad ; j = 1, \ldots, J \qquad (3)$$

โดยที่ $\tau_{is}^{0} = -\infty, \tau_{is}^{J} = \infty$ และ $\tau_{is}^{j-1} < \tau_{is}^{j}$ ทั้งนี้ขีดแบ่ง (τ) อาจแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของผู้ตอบที่สามารถสังเกตและวัดค่าได้ (Z_i) (King et al., 2004) และที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้ (μ_i) ซึ่งเสนอเพิ่มเติมโดย Kapteyn, Smith and van Soest (2007) ดังนั้นสมการพฤติกรรมการรายงานที่เป็นแบบจำลองขีดแบ่งของผู้ตอบคนที่ i สำหรับคำถาม s สามารถแสดงได้ดังนี้

$$\tau_{is}^{1} = \gamma^{1} z_i + \mu_i$$

$$\tau_{is}^{j} = \tau_{is}^{j-1} + e^{\gamma^{1} z_i} \qquad ; j = 2, \ldots, J-1 \qquad (4)$$

โดยที่ μ_i เป็นค่าคลาดเคลื่อนที่ $\mu_i \sim N(0, \sigma_\mu^2)$ และเป็นอิสระจาก X_i, Z_i และ ε_{is} โดย Kapteyn, Smith and van Soest (2007) เสนอเพิ่มเติมต่อจากแบบจำลองของ King et al. (2004) เทอม μ_i เป็น Random individual effect ที่แสดงถึง อิทธิพลอื่นๆ ของผู้ตอบที่มีต่อค่าสเกลคำตอบ ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้นอกเหนือจากลักษณะเฉพาะของผู้ตอบที่สามารถวัดได้โดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ เป็นต้น (Kapteyn, Smith and van Soest, 2007) โดย Package “anchors” ในโปรแกรม R ไม่มีเทอมของค่าคลาดเคลื่อนนี้ (Wand, King and Lau, 2011)

ภายใต้แนวทางเดียวกัน สำหรับค่าคะแนนคำตอบของวินเยตต์ (Y_{iv}) ที่เป็นมาตรวัดประมาณค่าที่ผู้ตอบคนที่ i (i = 1,..., n) ตอบวินเยตต์ที่ v (v = 1,..., V) สามารถแสดงได้ดังนี้

$$y^{*}_{iv} = \alpha_v + \varepsilon_{iv} \quad ; v = 1, \ldots, V \tag{5}$$

โดยที่ y^{*}_{iv} คือ คำตอบที่แท้จริงของคำถามวินเยตต์ที่ v ของผู้ตอบคนที่ i ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง

α_v คือ ค่าพารามิเตอร์วินเยตต์ที่กำหนดเป็นค่าคงที่ (Fixed vignette parameter)

ε_{iv} คือ ค่าคลาดเคลื่อน โดย $\varepsilon_{iv} \sim N(0, \sigma^2_v)$

เช่นเดียวกับคำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบ ค่าสเกลคำตอบของวินเยตต์ (Y_{iv}) ที่ผู้ตอบคนที่ i ตอบวินเยตต์ที่ v ได้จากการเปรียบเทียบ y^{*}_{iv} กับ Subjective thresholds (τ^{j}_{iv}) ของผู้ตอบคนที่ i ดังนี้

$$y_{iv} = j \quad \text{if } \tau^{j-1}_{iv} < y^{*}_{iv} < \tau^{j}_{iv} \quad ; j = 1, \ldots, J \tag{6}$$

โดยที่ $\tau^{0}_{iv} = -\infty, \tau^{J}_{iv} = \infty$ และ $\tau^{j-1}_{iv} < \tau^{j}_{iv}$ ส่วน Thresholds 1 ถึง Thresholds J-1 ถูกกำหนดโดย γ^1 และตัวแปรลักษณะเฉพาะของผู้ตอบที่สามารถสังเกตและวัดค่าได้ (Z_i) เช่นเดียวกับสมการที่ (3)

$$\tau^{1}_{iv} = \gamma^1 Z_i + \mu_i$$

$$\tau^{j}_{iv} = \tau^{j-1}_{iv} + e^{\gamma^1 Z_i} \quad ; j= 2, \ldots, J-1 \tag{7}$$

จากข้อตกลงความสอดคล้องในการตอบ (Response consistency) ค่าสัมประสิทธิ์ γ^1 ของสมการที่ (4) และ (7) จึงเท่ากัน (หรือ เป็นตัวเดียวกัน) ขณะที่ค่า α_v ที่เป็นค่าพารามิเตอร์วินเยตต์ในสมการที่ (5) ถูกกำหนดให้คงที่ภายใต้ข้อตกลงความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignettes equivalence) ที่ว่า ผู้ตอบทุกคนรับรู้วินเยตต์ในทางเดียวกัน (Kapteyn et al., 2011; Paccagnell, 2011) นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าแบบจำลองข้างต้นที่อยู่ภายใต้วิธี Anchoring vignettes สามารถจัดการกับปัญหา DIF ได้ โดยการประมาณค่าขีดแบ่งภายใต้ความแตกต่างของลักษณะเฉพาะของบุคคล

แบบจำลอง CHOPIT ที่เสนอข้างต้น ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ทราบค่าด้วย Maximum likelihood estimation (MLE) ซึ่งสามารถดูรายละเอียดของ Log-likelihood function ได้ในบทความของ King et al. (2004)

1.4 กรอบแนวคิด แบบจำลอง และชุดตัวแปร

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น การก่อให้เกิดรายได้ เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ฯลฯ มักถูกมองว่าเป็นผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ขณะที่ผลกระทบด้านสังคม-วัฒนธรรม เช่น การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลพิษ เกิดการทำลายธรรมชาติ ฯลฯ มักถูกกล่าวถึงว่าเป็นต้นทุน (หรือผลเสีย) ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยความสำเร็จและความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้หากมีการกระจายผลประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรมด้วยต้นทุนที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

นอกจากนี้ การศึกษาที่ผ่านมักให้ความสำคัญกับการรับรู้ ความคิดเห็น และทัศนคติของคนท้องถิ่นต่อผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นและ/ชุมชน งานศึกษาเชิงประจักษ์เกือบทั้งหมดพยายามเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยประเมินผ่านทัศนคติและ/ความคิดเห็นของคนท้องถิ่น สำหรับแนวคิดพื้นฐานที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวกับสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social exchange theory) (Ap, 1992; Yoon et al., 2001; Dyer et al., 2007; Sarpley, 2014) ซึ่งที่ผ่านมามีแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาประเด็นดังกล่าว ดังแสดงในภาพที่ 1.3

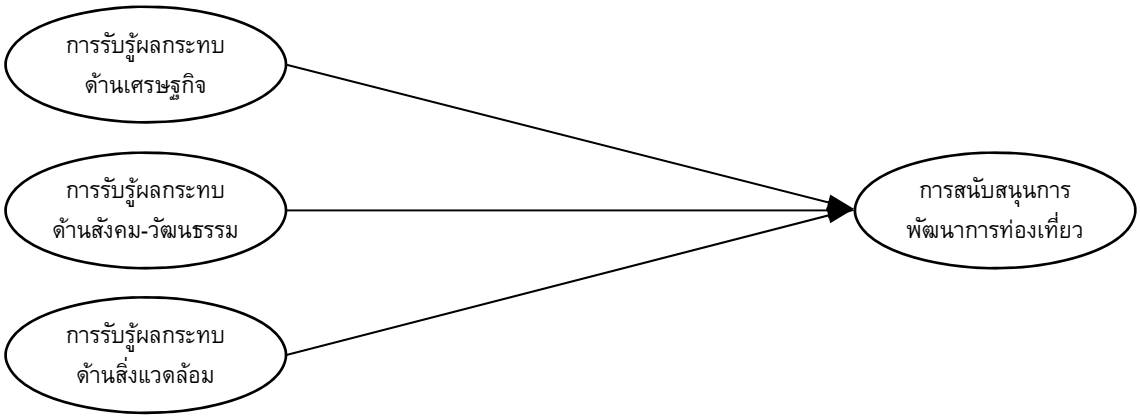

ก. การรับรู้ผลกระทบแต่ละด้านมีอิทธิพลทางตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว

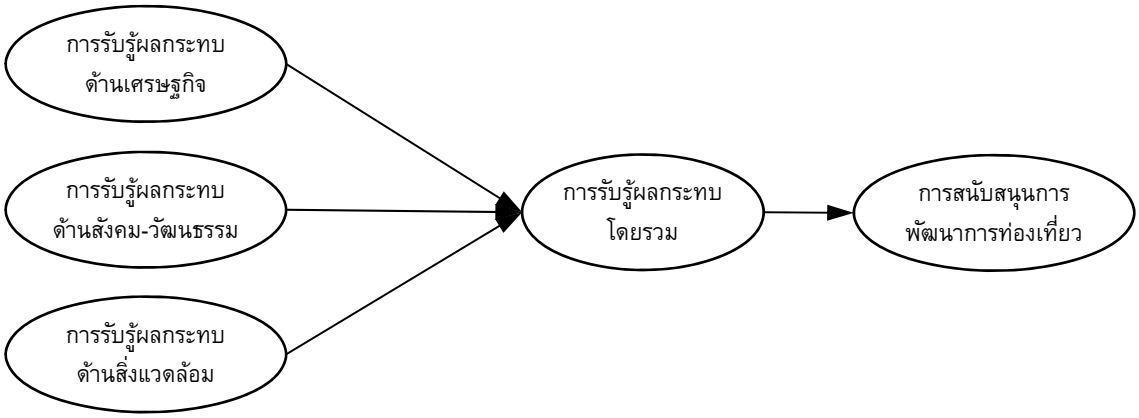

ข. การรับรู้ผลกระทบแต่ละด้านมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านผลกระทบโดยรวม

ภาพที่ 1.3 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากภาพที่ 1.3 จะเห็นได้ว่า ผลกระทบแต่ละด้านที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรง (Direct effect) และทางอ้อม (Indirect effect) ต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยภาพที่ 1.3ก. แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรงที่ผลกระทบแต่ละด้านมีต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ขณะที่ภาพที่ 1.3ข. แสดงให้เห็นว่า ผลกระทบแต่ละด้านมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านผลกระทบโดยรวม (เป็นผลกระทบสุทธิที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว)

แบบจำลองทั้งสองถูกนำมาประยุกต์ใช้ศึกษาในประเทศไทยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อย่าง ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย พัทยา ปาย เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาในประเทศไทย พบว่า การรับรู้ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (ผ่านผลกระทบโดยรวม) ต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจริงตามแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่นำเสนอในภาพที่ 1.3 (Untong, 2006; 2010) โดยการรับรู้ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีขนาดอิทธิพลต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีระดับการพัฒนา สภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะ และขนาดของภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ทำให้ผลกระทบและขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นแตกต่างกันด้วย กอปรกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน (อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555)

ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมในระดับนานาชาติ พบว่า มีงานศึกษาหลายชิ้นในช่วงเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมาจำแนกการรับรู้ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ อย่างเช่น ในงานศึกษาของ Gursoy, Jorowski and Uysal (2002); Ko and Stewart (2002); Gusoy, Chi and Dyer (2010); Kim, Uysal and Sirgy (2013); Nunkoo and So (2015) เป็นต้น โดยผลกระทบทั้งสองมีอิทธิพลทางตรง (Direct effect) ต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว (Gursoy, Jorowski and Uysal, 2002; Ko and Stewart, 2002; Gusoy, Chi and Dyer, 2010) และมีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) ผ่านความพึงพอใจและคุณภาพชีวิต (Kaplanidou et al., 2013; Kim, Uysal and Sirgy, 2013; Nunkoo and So, 2015) นอกจากนี้ ผลกระทบทั้งสองยังได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการที่คนท้องถิ่นแต่คนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (Ko and Stewart, 2002; Látková and Vogts, 2012) ขณะเดียวกันความสนใจหรือการรับรู้ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Látková and Vogts, 2012; Nunkoo, 2015) ความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Nunkoo and Ramkissoon, 2011; Nunkoo and So, 2015) และบทบาทที่คนท้องถิ่นแต่ละคนมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว (Látková and Vogts, 2012; Nukoo and Smith, 2013) ก็มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลกระทบของการท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำเสนอข้างต้นอาจแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ (Butler, 1980; Dyer et al., 2007; Untong, 2010; Kim, Uysal and Sirgy, 2013) จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตสามารถกำหนดกรอบแนวคิดและแบบจำลองเริ่มต้น (Initial model) ของการศึกษาได้ดังแสดงในภาพที่ 1.4

การศึกษาในอดีตเกือบทั้งหมดเป็นการศึกษาแบบแยกส่วนที่มีการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ตามประเด็นที่สนใจมิได้มีการศึกษาตามกรอบแนวคิดที่ในภาพที่ 1.4 ขณะที่งานศึกษาในประเทศไทยยังไม่มีตรวจสอบและศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตามที่แสดงในภาพที่ 1.4 รวมทั้งการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล และการตรวจว่าระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่เป็นตัวแปรกำกับ (Moderator variable) ที่ทำให้ขนาดของอิทธิพลภายในแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาพที่ 1.4 มีความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการศึกษานี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

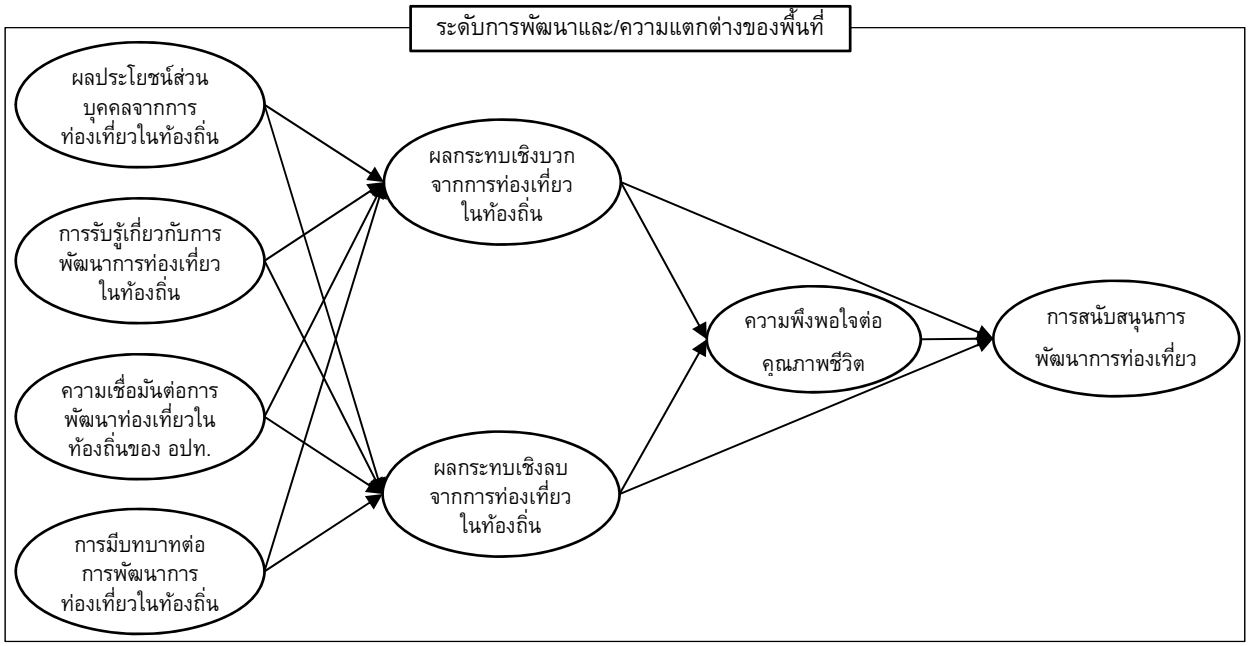

ภาพที่ 1.4 กรอบแนวคิดและแบบจำลองเริ่มต้นสำหรับการศึกษา

จากกรอบแนวคิดและแบบจำลองเริ่มต้นในภาพที่ 1.4 ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร โดยสามารถนิยามตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร ได้พอสังเขปดังนี้

ตัวแปรที่ 1: การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แบ่งออกเป็น

ก. การรับรู้สภาพของแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล การบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

ข. การรับรู้การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง โดยมุ่งที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี รวมทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสร้างความภาคภูมิใจในการเผยแพร่ธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ผู้อื่นรับรู้

ตัวแปรที่ 2: ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

หมายถึง ผลประโยชน์ที่แต่ละบุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ประกอบด้วยผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เช่น มีรายได้ มีงานทำ เป็นต้น สังคม เช่น การมีบทบาททางสังคมเพิ่มขึ้น การเป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ ในท้องถิ่นมากขึ้น เป็นต้น และวัฒนธรรม เช่น ร่วมฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น มีโอกาสร่วมส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง เป็นต้น

ตัวแปรที่ 3: การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมายถึง การที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นในท้องถิ่นมีพฤติกรรมและ/ปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง อย่างเช่น การมีโอกาสได้เข้าร่วมกำหนดแผนและนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผนและนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว การเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุน (สปอนเซอร์) ในกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรที่ 4: ความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.: อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

หมายถึง ความไว้วางใจในศักยภาพของ อปท. (อบต./เทศบาล) ในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทักษะความสามารถในสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ความโปร่งใส ธรรมาภิบาลในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตัวแปรที่ 5: การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

หมายถึง ความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่คนท้องถิ่นได้รับจากการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เช่น โอกาสในการมีรายได้และมีงานทำเพิ่มขึ้น การปรับปรุงสาธารณูปโภคให้ดีขึ้นจากการมีการท่องเที่ยว เป็นต้น

ตัวแปรที่ 6: การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

หมายถึง ความรู้สึกถึงผลเสียที่คนท้องถิ่นได้รับจากการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เช่น ของแพงขึ้น เช่น ราคาอาหาร ราคาที่ดิน เป็นต้น ท้องถิ่นเกิดความแออัด มีอาชญากรรม มียาเสพติดเพิ่มขึ้น เกิดขยะ น้ำเสีย มากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง เป็นต้น

ตัวแปรที่ 7: ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต

หมายถึง การแสดงความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพความเป็นอยู่ และการใช้ชีวิตของตนเองในปัจจุบัน

ตัวแปรที่ 8: การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมายถึง การยอมรับและสนับสนุนของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะเห็นถึงความคุ้มค่าของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและผลประโยชน์ที่ตกแก่ชุมชน โดยที่ผู้ตอบสนับสนุนการท่องเที่ยวด้วยการเข้าร่วมกิจกรรม การให้ข้อมูลสารเทศ การให้ข้อเสนอแนะต่อนักท่องเที่ยว และผู้ตอบมีประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากขึ้น

จากนิยามตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร ถูกนำมาพัฒนาเป็นข้อคำถามเพื่อใช้วัดตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร (พัฒนาโมเดลวัด) ก่อนที่จะนำข้อคำถามดังกล่าวมาออกแบบสอบถาม (ดูรายละเอียดของแบบสอบถามได้ในภาคผนวกที่ 1) สำหรับการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-65 ปี (เกิดในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2494 ถึง พ.ศ. 2541) พำนัก/อาศัยอยู่ในท้องถิ่นถาวรในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน) และทราบว่ามีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวหรือเยือนในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ โดยมีพื้นที่เป้าหมายที่เป็นกรณีศึกษา 6 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 พื้นที่เป้าหมายสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของสินค้าท่องเที่ยว	ขั้นวงจรชีวิตสินค้าท่องเที่ยวของ Butler (Butler's model)		
	ขั้นเริ่มต้น	ขั้นพัฒนา	ขั้นอิ่มตัว/ชะลอตัว
ธรรมชาติ (Natural) และวัฒนธรรม	เชียงแสน (จ.เชียงราย)	เชียงคาน (จ.เลย)	ปาย (จ.แม่ฮ่องสอน)
Sun sand sea and Island	เกาะยาวใหญ่ (จ.พังงา)	เกาะยาวน้อย (จ.พังงา)	อ่าวนาง (จ.กระบี่)

ที่มา: กำหนดโดยนักวิจัย และผ่านการพิจารณาและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงวุฒิ

สำหรับโครงสร้างการเก็บชุดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย อ้างอิงจากโครงสร้างของประชากรที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี ที่รายงานใน กชช2ค. ปี 2558 อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณและระยะเวลา จึงกำหนดขนาดจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำเพื่อให้เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่มักเสนอให้มีขนาดจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 200 ตัวอย่าง (Kline, 2011; Tabachnich and Fidell, 2013) ดังนั้นในการศึกษานี้จึงกำหนดขนาดตัวอย่างไว้ที่ 250 ตัวอย่าง ต่อพื้นที่เป้าหมาย ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 โครงสร้างการเก็บชุดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนประชากรอายุ 18-60 ปี (คน)	จำนวนชุดตัวอย่าง (คน)
เชียงราย	เชียงแสน	เวียง	หมู่ 1-5	1,708	142
		บ้านแซว	หมู่ 1, 3, 7 และ 9	1,294	108
			รวม	**3,002**	**250**
แม่ฮ่องสอน	ปาย	เวียงใต้	หมู่ 1-8	1,735	53
		เวียงเหนือ	หมู่ 1-10	2,357	71
		แม่ฮี้	หมู่ 1-6	1,618	49
		ทุ่งยาว	หมู่ 1-12	2,559	77
			รวม	**8,269**	**250**
เลย	เชียงคาน	เชียงคาน	หมู่ 1, 2, 4 และ 6	1,713	250
			รวม	**1,713**	**250**
พังงา	เกาะยาว	เกาะยาวน้อย	หมู่ 1-7	2,049	250
			รวม	**2,049**	**250**
		เกาะยาวใหญ่	หมู่ 1-4	1,426	86
		พรุใน	หมู่ 1-7	2,725	164
			รวม	**4,151**	**250**
กระบี่	เมืองกระบี่	อ่าวนาง	หมู่ 1-6 (พื้นที่บนบก)	3,113	250
			รวม	**3,113**	**250**

ที่มา: จำนวนประชากรอ้างอิงมาจาก กชช2ค. ปี 2558

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อบริหารจัดการกับผลประโยชน์-ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นบนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการการพัฒนาท่องเที่ยวที่แตกต่างในแต่ละท้องถิ่นและ/พื้นที่
2. เกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
3. เกิดการขยายพรมแดนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินและ/วัดตัวแปรเชิงสังคมที่มีความเที่ยงและความตรงมากยิ่งขึ้น
4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

1.6 การนำเสนอรายงาน

รายงานฉบับนี้แบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ส่วนแรกซึ่งเป็นบทที่ 2 เป็นการนำเสนอถึงแนวทางการพัฒนาเครื่องมือการประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยประยุกต์ใช้วิธี แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ที่เป็นวิธีที่อิงพารามิเตอร์ สำหรับส่วนที่สองเป็นบทที่ 3 กล่าวถึงการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งมีการนำเสนอถึงวิวัฒนาการ ผลกระทบ และการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กรณีศึกษา ก่อนที่จะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นเกี่ยวกับการรับรู้ต่อผลประโยชน์-ผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่วนบทที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้าย เป็นการนำเสนอผลการตรวจสอบการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และนำเสนอผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้างของแต่ละกรณีศึกษา

บทที่ 2

การพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย จากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์

บทนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอการประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ (Anchoring vignettes: AV) ในการพัฒนาเครื่องมือประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว วิธีนี้มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบความแตกต่างของค่าสเกลคำตอบที่ประเมินโดยผู้ตอบที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ-สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้การวิเคราะห์คำตอบที่มีลักษณะแบบเรียงลำดับ (Ordinal) มีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ประเมิน และสามารถนำสเกลที่ปรับค่าแล้วมาเปรียบเทียบกันได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น (อ่านรายละเอียดของวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ เพิ่มเติมได้ในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3.2 การแก้ไขอคติของมาตรวัดประมาณค่าด้วยวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์) โดยแบ่งเนื้อหาของการนำเสนอออกเป็นสามส่วน ดังมีรายละเอียดในแต่ละส่วนพอสังเขปดังนี้

2.1 วิธีการศึกษา

เนื่องจากคำถามวินเยตต์ที่ใช้สอบถามคนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่เป็นคำถามในมิติของการวัดผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 3 วินเยตต์ (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1) ทั้งนี้จากข้อเสนอแนะของ King et al. (2004) ที่ว่า วินเยตต์แต่ละชุดควรเป็นแนวคิดเดียวกับข้อคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบประเมิน และควรมีมาตรวัดระดับเดียวกับข้อคำถามดังกล่าว (เป็นเงื่อนไขจำเป็น) ดังนั้นการศึกษานี้จึงประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ปรับค่าของตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร 2) การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีตัวแปรสังเกต 10 ตัวแปร และ 3) การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีตัวแปรสังเกต 10 ตัวแปร (ดูรายละเอียดนิยามของแต่ละตัวแปรในบทที่ 1 หัวข้อ 1.4 และข้อคำถามที่ใช้วัดแต่ละตัวแปรในภาคผนวกที่ 1) โดยตัวแปรทั้งหมดรวมทั้งวินเยตต์มีมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) ที่มีค่าระหว่าง 1 (น้อยที่สุด) ถึง 6 (มากที่สุด) และมีจำนวนตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์จำนวน 1,433 ตัวอย่าง (ตัดตัวอย่างที่เป็นข้อมูลที่สูญหาย (missing data) ออกจากการวิเคราะห์) แบ่งเป็น ชุดตัวอย่างจากพื้นที่เชียงแสน จำนวน 241 ตัวอย่าง จากพื้นที่ปายจำนวน 248 ตัวอย่าง จากพื้นที่เชียงคานจำนวน 241 ตัวอย่าง จากพื้นที่เกาะยาวใหญ่ จำนวน 228 ตัวอย่าง จากพื้นที่เกาะยาวน้อยจำนวน 238 ตัวอย่าง และจากพื้นที่อ่าวนางจำนวน 237 ตัวอย่าง

จากการพิจารณาคำตอบของวินเยตต์และตัวแปรที่ใช้ทั้ง 24 ตัวแปร พบว่า ผู้ตอบมีการให้ค่าคะแนนคำตอบ 1-6 ในทุกตัวแปรรวมทั้งวินเยตต์ หรือกล่าวได้ว่าวินเยตต์และตัวแปรที่ใช้ศึกษามีมาตรวัดเดียวกัน ทั้งนี้ก่อนการนำวินเยตต์มาใช้ปรับค่าคะแนนของแต่ละตัวแปร จำเป็นต้องตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignette equivalence) โดยพิจารณาความถูกต้องในการเรียงลำดับวินเยตต์ที่สอดคล้องกับที่กำหนดโดยนักวิจัย

ตารางที่ 2.1 เป็นผลการวิเคราะห์การตอบวินเยตต์ของชุดตัวอย่างทั้งหมด 1,433 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบประมาณร้อยละ 80 ของผู้ตอบทั้งหมด มีการตอบลำดับของวินเยตต์แตกต่างกันอย่างน้อย 2 ลำดับ โดยร้อยละ 76 ของผู้ตอบทั้งหมด มีการตอบลำดับของวินเยตต์สอดคล้องกับที่กำหนด (เรียงลำดับแบบ “ต่ำ ปานกลาง สูง”) ประมาณร้อยละ 55 ของผู้ตอบทั้งหมด และอีกร้อยละ 13 และ 8 ของผู้ตอบทั้งหมด เรียงลำดับแบบ “ต่ำ {ปานกลาง สูง}” (ปานกลางและสูงอยู่ในลำดับเดียวกัน) และ “{ต่ำ ปานกลาง} สูง” (ต่ำและปานกลางอยู่ในลำดับเดียวกัน) ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าสัดส่วนของผู้ตอบวินเยตต์รายคู่ในคอลัมน์ “การตอบวินเยตต์ในแต่ละลำดับ” พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีการตอบลำดับที่สอดคล้องในแต่ละลำดับที่กำหนด (ประมาณร้อยละ 69, 76 และ 64) แสดงว่า มีผู้ตอบตอบลำดับวินเยตต์ที่อยู่ในระดับสูงกว่ามากกว่าลำดับวินเยตต์ที่อยู่ในลำดับต่ำกว่า เช่น เลือกตอบลำดับต่ำ (1) < ลำดับ

ปานกลาง (2) ประมาณร้อยละ 69 เป็นต้น และมีผู้ตอบเล็กน้อย (ร้อยละ 2.5, 2.2 และ 1.7) ที่ตอบไม่สอดคล้องกับลำดับวินเยตต์ที่กำหนด เช่น เลือกตอบลำดับปานกลาง (2) < ลำดับต่ำ (1) ประมาณร้อยละ 2.5 เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคอลัมน์ “การไม่สลับลำดับของวินเยตต์” พบว่า ไม่มีค่าติดลบในแต่ละข้อของวินเยตต์ โดยมีสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูก (ประมาณร้อยละ 66, 74 และ 62) โดยไม่สลับลำดับของวินเยตต์ เช่น เลือกตอบลำดับปานกลาง (2) ในลำดับค่าคะแนนปานกลางที่มีค่ามากกว่าลำดับต่ำ (1) และไม่มีการตอบว่าน้อยกว่าลำดับต่ำ (1) ประมาณร้อยละ 66 เป็นต้น และมีสัดส่วนของผู้ตอบประมาณร้อยละ 29, 22 และ 35 ที่ให้ลำดับวินเยตต์เท่ากันในแต่ละลำดับ เช่น ให้ค่าลำดับปานกลาง (2) = ลำดับต่ำ (1) ประมาณร้อยละ 29 เป็นต้น และเมื่อพิจารณาการละเมิด (Violation) การเรียงลำดับของวินเยตต์ พบว่า มีผู้ตอบประมาณร้อยละ 4 ของผู้ตอบทั้งหมด ให้ค่าตรงกันข้ามกับลำดับวินเยตต์ที่กำหนด เช่น “{สูง ปานกลาง} ต่ำ” “ปานกลาง {ต่ำ สูง}” เป็นต้น และอีกประมาณร้อยละ 20 ของผู้ตอบทั้งหมด ให้ค่าลำดับวินเยตต์แต่ละข้อในลำดับเดียวกัน [“{ต่ำ ปานกลาง สูง}”] (ดูรายละเอียดในภาพที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์การตอบวินเยตต์

หน่วย: ร้อยละ

ลำดับของวินเยตต์	การตอบวินเยตต์ในแต่ละระดับ			การไม่สลับลำดับของวินเยตต์		
	< ต่ำ (1)	< ปานกลาง (2)	< สูง (3)	ต่ำ (1)	ปานกลาง (2)	สูง (3)
ต่ำ (1)	-	68.6	76.1	-	66.1	74.0
ปานกลาง (2)	2.5	-	63.7	28.9	-	62.0
สูง (3)	2.2	1.7	-	21.7	34.5	-
มีการตอบลำดับของวินเยตต์แตกต่างกันอย่างน้อย 2 ลำดับ				ร้อยละ 79.69 ของผู้ตอบทั้งหมด		
มีการตอบลำดับของวินเยตต์สอดคล้องกับที่กำหนด				ร้อยละ 75.85 ของผู้ตอบทั้งหมด		
- เรียงลำดับแบบ “ต่ำ ปานกลาง สูง”				*ร้อยละ 54.71 ของผู้ตอบทั้งหมด*		
- เรียงลำดับแบบ “ต่ำ {ปานกลาง สูง}”				*ร้อยละ 13.12 ของผู้ตอบทั้งหมด*		
- เรียงลำดับแบบ “{ต่ำ ปานกลาง} สูง”				*ร้อยละ 8.03 ของผู้ตอบทั้งหมด*		

หมายเหตุ: *{ปานกลาง สูง}* หมายถึง ให้ปานกลางกับสูงมีลำดับเดียวกัน และ *{ต่ำ ปานกลาง}* หมายถึง ให้ต่ำกับปานกลางมีลำดับเดียวกัน
ที่มา: จากการประมวลผลด้วย package “anchors” ในโปรแกรม R

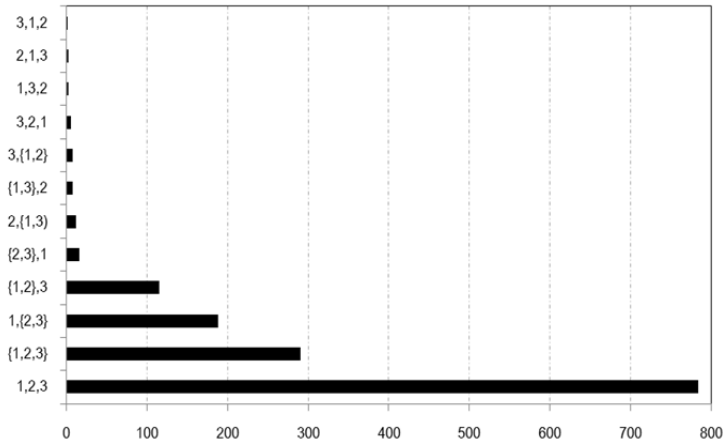

รูปแบบการเรียงลำดับ	ความถี่	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวนลำดับ	จำนวนการละเมิด
3,1,2	1	0.07	3	2
1,3,2	2	0.14	3	1
2,1,3	2	0.14	3	1
3,2,1	6	0.42	3	3
{1,3},2	8	0.56	2	1
3,{1,2}	8	0.56	2	2
2,{1,3}	12	0.84	2	1
{2,3},1	16	1.12	2	2
{1,2},3	115	8.03	2	0
1,{2,3}	188	13.12	2	0
{1,2,3}	291	20.31	1	0
1,2,3	784	54.71	3	0

ที่มา: จากการประมวลผลด้วย package “anchors” ในโปรแกรม R

ภาพที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์การเรียงลำดับวินเยตต์

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดข้อมูลและวินเยตต์ที่นำมาใช้เพื่อปรับค่าคะแนนการตอบของผู้ตอบ**ไม่**ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น “ความเท่าเทียมกันของวินเยตต์” เนื่องจากชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 76 มีการเรียงลำดับที่สอดคล้องกัน และถูกต้องตามที่กำหนดไว้

2.2 ผลการศึกษา

การศึกษานี้ประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ (ใช้แบบจำลอง CHOPIT) ปรับค่าคะแนนของตัวแปรทั้งหมด 24 ตัวแปร ตามที่นำเสนอไว้ในหัวข้อที่ 2.1 เนื่องจากเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบไม่อิงพารามิเตอร์ และสามารถจัดการอคติจากการทำหน้าที่ต่างกันของข้อคำถามที่เกิดจากการที่ผู้ตอบแต่ละคนมีขีดแบ่ง (Thresholds) การให้ค่าสเกลคำตอบต่างกัน (สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 1 หัวข้อที่ 1.3.2) ทั้งนี้เพื่อกระชับเนื้อหาและลดความซ้ำซ้อนของการนำเสนอ รวมทั้งเพื่อให้เข้าใจผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ในที่นี้จึงขอยกกรณีตัวอย่างของตัวแปรผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยวมาอธิบายเพียงกรณีเดียว ส่วนผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ของตัวแปรอื่นๆ สามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวกที่ 3

โดยแบบจำลอง CHOPIT ของแต่ละตัวแปรจะมีตัวแปรอิสระ (คุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคลและสภาพแวดล้อม) ที่มีอิทธิพลต่อค่าคะแนนคำตอบในสมการการตอบสนอง (μ) และ τ (มีทั้งหมด 5 τ [τ^1-τ^5] เนื่องจากมีคะแนน 6 ค่า) ในสมการพฤติกรรมการรายงานแตกต่างกัน โดยสามารถสรุปชุดของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคะแนนคำตอบ และ τ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ดังมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. ตัวแปรแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่า = 1 ถ้าผู้ตอบอาศัยในพื้นที่เชียงแสน ปาย และเชียงคาน และมีค่า = 0 ถ้าผู้ตอบอาศัยในพื้นที่อื่นๆ
2. ตัวแปรรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบ ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่า = 1 ถ้าผู้ตอบมีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน และมีค่า = 0 ถ้าผู้ตอบมีระดับรายได้อื่นๆ
3. ตัวแปรการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวของผู้ตอบ ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่า = 1 ถ้าผู้ตอบประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีค่า = 0 ถ้าผู้ตอบประกอบอาชีพอื่นๆ
4. ตัวแปรการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบ ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่า = 1 ถ้าผู้ตอบประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และมีค่า = 0 ถ้าผู้ตอบประกอบอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 2.2 เป็นผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ของตัวแปรผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว พบว่า ในสมการการตอบสนอง (μ) มีตัวแปร 2 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อค่าคะแนนคำตอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และตัวแปรการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบ โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้ แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน) มีผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลที่ได้รับจากการท่องเที่ยวต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.4584) ขณะที่คนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยวสูงกว่าค่าเฉลี่ย (มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.5950)

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของสมการวินเยตต์ (Vignettes) ที่ถูกกำหนดให้คงที่ภายใต้ข้อตกลงความเท่าเทียมกันของวินเยตต์ (Vignettes equivalence) ที่ว่า ผู้ตอบทุกคนรับรู้วินเยตต์ในทางเดียวกัน (Kapteyn et al., 2011; Paccagnell, 2011) โดยมีการเรียงลำดับของวินเยตต์ในลักษณะ ลำดับต่ำ < ลำดับปานกลาง < ลำดับสูง ($\theta_1 < \theta_2 < \theta_3$) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ (แบบจำลองของทั้ง 24 ตัวแปร ให้ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองวินเยตต์ที่มีการเรียงลำดับในลักษณะดังกล่าวเหมือนกันทั้งหมด)

ส่วนสมการพฤติกรรมการรายงาน (τ) พบว่า มีตัวแปร 2 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อ τ แต่ละตัว (มีทั้งหมด 5 τ [τ^1-τ^5] เนื่องจากมีคะแนน 6 ค่า) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ ตัวแปรแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และตัวแปรรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบ ยกเว้น τ^5 ที่ความแตกต่างของพื้นที่ (แทนด้วยตัวแปรแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ) ไม่มีอิทธิพลทำให้ τ^5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้ แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน) เป็นกลุ่มที่มีมาตรฐานการให้คะแนนต่ำ (ค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายติดลบ) หรือต่ำกว่าคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล (เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย

และอ่าวนาง) ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มคนที่มักให้คะแนนสูงกว่าคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ขณะที่คนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน เป็นกลุ่มคนที่มีมาตรฐานการให้คะแนนสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ (ค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายบวก) หรือสูงกว่าคนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท/เดือน ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มคนที่มักให้คะแนนต่ำกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ

ผลลัพธ์จากตารางที่ 2.2 แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างของลักษณะเฉพาะของบุคคลและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อค่าคะแนนที่ตอบ (μ) และมีผลต่อเกณฑ์ (τ) การให้คะแนน (เรียกว่า Scale perception bias) ซึ่งผลลัพธ์จากวิธี Anchoring vignettes แบบที่อิงพารามิเตอร์ที่เสนอข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิธีดังกล่าวสามารถจัดการกับ Scale perception bias ได้ โดยการปรับ τ ที่เป็นเกณฑ์การให้คะแนนบนพื้นฐานความแตกต่างของบุคคล ซึ่งค่า log standard deviation of vignettes ($\ln\sigma$) ในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 2.2 แสดงให้เห็นว่า ชุดข้อมูลก่อนปรับแตกต่างจากชุดข้อมูลที่ปรับด้วยวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ (AV) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 2.2 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT

ตัวแปร: ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว log likelihood = -8,232.78

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	-0.4584	0.0616	0.000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.5950	0.0562	0.000
Vignettes	θ_1	-0.2676	0.0560	0.000
	θ_2	0.3736	0.0564	0.000
	θ_3	1.0033	0.0605	0.000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	-0.2969	0.0642	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2291	0.0647	0.012
	ค่าคงที่	-1.4786	0.0774	0.000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	-0.3018	0.0455	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2291	0.4500	0.000
	ค่าคงที่	-1.0063	0.0635	0.000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	-0.2516	0.0347	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2663	0.0331	0.000
	ค่าคงที่	-0.3291	0.0549	0.000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	-0.1190	0.0321	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2266	0.0308	0.000
	ค่าคงที่	0.4888	0.0547	0.000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	0.0103	0.0386	0.790
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1554	0.0376	0.000
	ค่าคงที่	1.2814	0.0627	0.000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.2251	0.0261	0.000

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT สำหรับ 24 ตัวแปร สามารถสรุปชุดของตัวแปรในสมการการตอบสนอง (μ) และสมการพฤติกรรมการรายงาน (τ) ได้ดังแสดงในตารางที่ 2.3 โดยในสมการการตอบสนองมีตัวแปร 4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อค่าคะแนนการตอบของตัวแปรแต่ละตัว (ทั้งหมด 24 ตัวแปร) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีทิศทางของอิทธิพลในทิศทางเดียวกัน แต่มีขนาดของอิทธิพลแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้พอสังเขปดังนี้

- คนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นกลุ่มที่มักให้ค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นลบ (-)
- คนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน เป็นกลุ่มที่มักให้ค่าคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นลบ (-)
- คนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เป็นกลุ่มที่มักให้ค่าคะแนนต่ำกว่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นลบ (-)
- คนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นกลุ่มที่มักให้ค่าคะแนนสูงกว่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นบวก (+)

สำหรับสมการพฤติกรรมการรายงาน (τ) มีตัวแปรเพียง 2 ตัวแปร เท่านั้น ที่มีอิทธิพลทำให้เกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตอบในแต่ละตัวแปร (ทั้งหมด 24 ตัวแปร) แตกต่างกัน แต่มีทิศทางของอิทธิพลในทิศทางเดียวกัน โดยสามารถสรุปรายละเอียดได้พอสังเขปดังนี้

- คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน) เป็นกลุ่มที่มีมาตรฐานการให้คะแนนต่ำ จึงมักให้คะแนนสูงกว่าคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น (เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง) (ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นลบ [-])
- คนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นกลุ่มมีมาตรฐานการให้คะแนนสูง จึงมักให้คะแนนต่ำกว่าคนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้มีเครื่องหมายเป็นบวก [+])

ตารางที่ 2.3 สรุปตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง CHOPIT ของตัวแปรทั้งหมด

สมการการตอบสนอง (μ)		สมการ Thresholds (τ)	
ตัวแปร	**ลักษณะอิทธิพล**	**ตัวแปร**	**มาตรฐาน**
- ผู้ตอบอาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	- ทำให้ค่าคะแนนที่ตอบต่ำกว่าค่าเฉลี่ย [-]	- ผู้ตอบอาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน ปาย และเชียงคาน)	- มาตรฐานต่ำ [-] มักให้คะแนนสูง
- ผู้ตอบมีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	- ทำให้ค่าคะแนนที่ตอบต่ำกว่าค่าเฉลี่ย [-]	- ผู้ตอบมีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	- มาตรฐานสูง [+] มักให้คะแนนต่ำ
- ผู้ตอบประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว	- ทำให้ค่าคะแนนที่ตอบต่ำกว่าค่าเฉลี่ย [-]		
- ผู้ตอบประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	- ทำให้ค่าคะแนนที่ตอบสูงกว่าค่าเฉลี่ย [+]		

ที่มา: สังเคราะห์จากการผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT

หลังจากประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองทั้ง 24 ตัวแปรแล้ว ลำดับต่อมาจะนำแบบจำลองดังกล่าวมา simulated ค่าคะแนนการตอบของแต่ละตัวแปร ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่ขจัด scale perception bias ที่เป็นผลมาจากความแตกต่างของลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ทำให้สามารถนำค่าคะแนนที่ปรับแล้วมาเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ (AV) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างชุดตัวแปรผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร มาเป็นกรณีตัวอย่างในการเปรียบเทียบระหว่างค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV รวมทั้งการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในการวัดของชุดตัวแปรดังกล่าว

ภาพที่ 2.2 เป็นการเปรียบเทียบการแจกแจงของค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ของตัวแปร 4 ตัวแปร ซึ่งหากพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และค่าความแปรปรวนด้วยค่าสถิติ t และค่าสถิต F ตามลำดับ พบว่า ค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ของทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ขณะที่ผลการทดสอบการแจกแจงด้วยค่าสถิติ Chi-square (χ^2) พบว่าค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ของตัวแปรผลได้สุทธิที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT) และ

ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT1) มีการแจกแจงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่า scale perception bias จากการตอบของผู้ตอบ ทำให้ค่าคะแนนก่อนปรับกับค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV มีการแจกแจงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงควรใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ในการวิเคราะห์ ในขณะที่ตัวแปรผลประโยชน์เชิงสังคมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT2) และผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT3) เป็นสองตัวแปรที่ scale perception bias มิได้ทำให้ค่าคะแนนก่อนปรับและค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV มีการแจกแจงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นสามารถเลือกใช้ค่าคะแนนก่อนปรับหรือค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ในการวิเคราะห์ได้

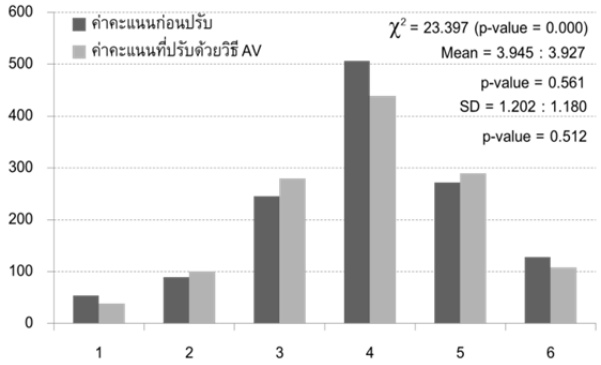

ตัวแปร: ผลได้สุทธิที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT)

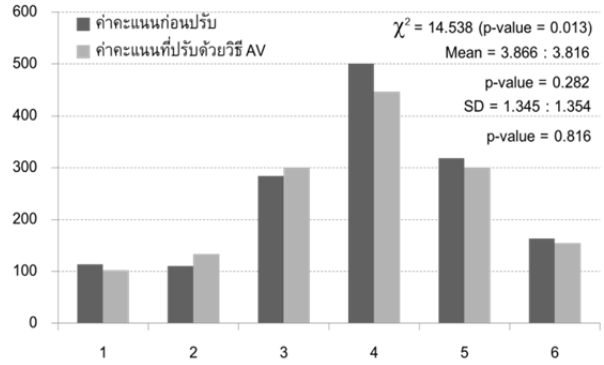

ตัวแปร: ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT1)

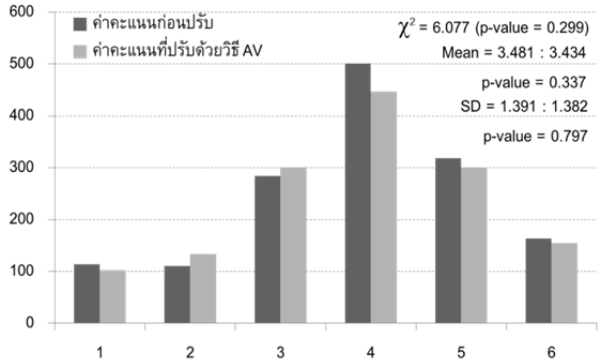

ตัวแปร: ผลประโยชน์เชิงสังคมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT2)

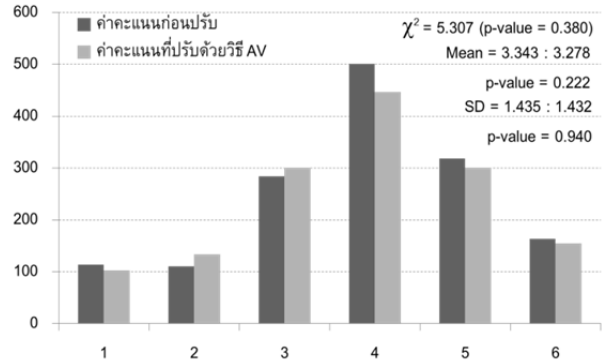

ตัวแปร: ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT3)

หมายเหตุ: ทดสอบการแจกแจงด้วยค่าสถิติ Chi-square (χ^2), ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test และทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนด้วย F-test

ภาพที่ 2.2 การเปรียบเทียบการแจกแจงค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV ของตัวแปร 4 ตัวแปร

ลำดับต่อไปเป็นการเปรียบเทียบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ระหว่างโมเดลการวัดที่ใช้ข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับกับข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ของตัวแปรผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีตัวแปรสังเกต 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) พบว่า โมเดลการวัดที่ใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) และค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) สูงกว่ากรณีที่ใช้ค่าคะแนนก่อนปรับ และยังมีค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนจากการวัด (e) ที่ต่ำกว่าอีกด้วย แสดงว่า โมเดลการวัดที่ใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV มีความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) มากขึ้น นอกจากนี้ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความคงเส้นคงวา (หรือความเที่ยง) ในการวัด (ค่า Cronbach's alpha และ

composite reliability) ของโมเดลการวัดที่ใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV มีค่าสูงกว่ากรณีที่ใช้ค่าคะแนนก่อนปรับ และค่า average variance extracted (AVE) ยังแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝง (หรือ องค์ประกอบ) ที่สกัดได้จากชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร ได้สูงกว่ากรณีที่ใช้ชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับประมาณร้อยละ 22 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2.4) ผลลัพธ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้วิธี AV ปรับค่าคะแนนการตอบของผู้ตอบทำให้โมเดลการวัดมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยลง มีความตรงและความเที่ยงในการวัดมากขึ้น และตัวแปรแฝงที่สกัดได้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้นอีกด้วย

ตารางที่ 2.4 การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV

ตัวแปรสังเกต	ค่าคะแนนก่อนปรับ			ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV		
	λ	e	R^2	λ	e	R^2
PBT1: ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว	0.709* (0.020)	0.497* (0.028)	0.503	0.951* (0.002)	0.095* (0.004) *	0.905
PBT2: ผลประโยชน์เชิงสังคมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว	0.971* (0.014)	0.058* (0.027)	0.942	0.984* (0.002)	0.031* (0.003)	0.969
PBT3: ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว	0.837* (0.017)	0.299* (0.029)	0.701	0.966* (0.002)	0.067* (0.004)	0.933
Cronbach's alpha [α]		0.875			0.977	
Composite reliability [CR]		0.881			0.977	
Average variance extracted [AVE]		71.54			93.53	

หมายเหตุ : λ คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน, e คือ ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนจากการวัด และ R^2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์

: * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานด้วยวิธี MLR

: AV = Anchoring Vignettes

ที่มา: จากการคำนวณ

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ของวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ที่มีส่วนช่วยพัฒนาโมเดลการวัดให้มีความตรงและความเที่ยงมากขึ้น ส่วนต่อไปจะนำเสนอถึงการพัฒนาโมเดลการวัดการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จากชุดของตัวแปรสังเกต 10 ตัวแปร โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA) สกัดองค์ประกอบจากชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV ผลการวิเคราะห์พบว่าจำนวนองค์ประกอบที่ได้จากชุดข้อมูลทั้งสองมีจำนวนแตกต่างกัน โดยชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับที่ผ่านการหมุนแกนด้วยวิธี varimax มีตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7 ตามเกณฑ์ที่เสนอโดย Hair et al. (2010) จำนวน 7 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ซึ่งเมื่อพิจารณาในระดับรายละเอียดแล้วพบว่า ไม่สามารถให้นิยามองค์ประกอบที่ 2 ได้ ขณะที่ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ EFA ที่ใช้ชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ที่ผ่านการหมุนแกนด้วยวิธี varimax มีตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7 จำนวน 6 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ (สำหรับองค์ประกอบที่ 3 ไม่มีตัวแปรใดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7) โดยองค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร PPI_01 PPI_02 และ PPI_04 ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาของคำถามแล้วสามารถตั้งชื่อให้กับตัวแปรแฝงตัวใหม่ว่า "ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ" ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปร PPI_06 PPI_07 และ PPI_08 ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาของคำถามแล้วสามารถตั้งชื่อให้กับตัวแปรแฝงตัวใหม่ว่า "ผลประโยชน์ด้านสังคม" (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของชุดตัวแปรที่ใช้วัดผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV

ชื่อตัวแปรสังเกต	ค่าคะแนนก่อนปรับ		ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV		
	Factor 1	Factor 2	Factor 1	Factor 2	Factor 3
PPI_01: เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีงานทำ	**0.780**	0.315	0.185	**0.871**	0.328
PPI_02: เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	**0.783**	0.343	0.357	**0.879**	0.130
PPI_03: สร้างโอกาสให้กับธุรกิจของชุมชน	**0.762**	0.339	0.094	0.027	0.132
PPI_04: ช่วยให้มีการลงทุนทางธุรกิจในชุมชนมากขึ้น	**0.712**	0.294	0.052	**0.711**	0.119
PPI_05: ผู้ลงทุนภายนอกมาลงทุนในธุรกิจที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว	0.579	0.269	0.373	0.584	0.424
PPI_06: กระตุ้นให้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น	0.543	0.414	**0.906**	0.279	0.218
PPI_07: ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น	0.548	0.561	**0.913**	0.261	0.198
PPI_08: คนในท้องถิ่นภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	0.375	**0.762**	**0.900**	0.260	0.205
PPI_09: คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น ให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น	0.347	**0.841**	0.218	0.341	0.490
PPI_10: คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	0.282	**0.741**	0.023	0.032	0.098
Cumulative Average variance extracted	35.819	63.955	28.237	50.424	62.485

หมายเหตุ : Extraction method: Principal Axis Factoring

: Rotation method: Varimax

ที่มา: จากการคำนวณ

จากการวิเคราะห์ CFA ของชุดตัวแปรที่ได้จาก EFA พบว่า โมเดลการวัดที่ใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ไม่ว่าจะเป็นโมเดลการวัดผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ หรือผลประโยชน์ด้านสังคม ยังคงมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดน้อยกว่าชุดข้อมูลที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับ (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์มากขึ้น) มีความเที่ยงในการวัดมากขึ้น (มีค่า Cronbach's alpha และ composite reliability มากขึ้น) และตัวแปรแฝงที่สกัดได้ใหม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้น (มีค่า average variance extracted มากขึ้น) ซึ่งเหมือนกับกรณีของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2.6) ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้วิธี AV ปรับค่าคะแนนการตอบของผู้ตอบนอกจากทำให้โมเดลการวัดมีความตรงตามโครงสร้างและความเที่ยงมากขึ้น และตัวแปรแฝงที่สกัดได้ใหม่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยในการพัฒนาโมเดลการวัดให้สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ตรงตามนิยามได้มากขึ้นอีกด้วย

ตารางที่ 2.6 การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV

ตัวแปรสังเกต	ค่าคะแนนก่อนปรับ		ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV	
	ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	ผลประโยชน์ทางสังคม	ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	ผลประโยชน์ทางสังคม
PPI_01: เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีงานทำ	0.901* [0.187; 0.813]	-	0.926* [0.142; 0.858]	-
PPI_02: เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น	0.938* [0.119; 0.881]	-	0.941* [0.115; 0.885]	-
PPI_04: ช่วยให้มีการลงทุนทางธุรกิจในชุมชนมากขึ้น	0.641* [0.589; 0.411]	-	0.762* [0.419; 0.581]	-
PPI_06: กระตุ้นให้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น	-	0.526* [0.723; 0.277]	-	0.970* [0.059; 0.941]
PPI_07: ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น	-	0.850* [0.277; 0.723]	-	0.972* [0.055; 0.945]
PPI_08: คนในท้องถิ่นภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	-	0.757* [0.427; 0.573]	-	0.958* [0.082; 0.918]
Cronbach's alpha	0.856	0.736	0.902	0.974
Composite reliability	0.873	0.761	0.911	0.977
Average variance extracted	70.08	52.41	77.45	93.45

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

: ตัวเลขใน [ ] คือ ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนจากการวัด และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ ตามลำดับ

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานด้วยวิธี MLR

: AV = Anchoring Vignettes

ที่มา: จากการคำนวณ

สำหรับในกรณีของการวัดการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งมีชุดตัวแปรสังเกต 10 ตัวแปรเช่นเดียวกัน พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย EFA ของค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV ให้จำนวนองค์ประกอบแตกต่างกัน โดยกรณีที่ใช้ค่าคะแนนก่อนปรับมีตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7 จำนวน 8 ตัวแปร และมีเพียงองค์ประกอบเดียว ซึ่งแตกต่างจากกรณีที่ใช้ชุดข้อมูลที่ปรับค่าคะแนนด้วยวิธี AV ที่ผ่านการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax มีตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7 จำนวน 6 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ (สำหรับองค์ประกอบที่ 3 ไม่มีตัวแปรไหนที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเกิน 0.7) แต่องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปรสังเกตเพียง 2 ตัวแปร ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาเป็นโมเดลการวัด สำหรับองค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่ PNI_01 PNI_02 PNI_08 และ PNI_10 ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาของคำถามแล้วสามารถกำหนดชื่อให้กับตัวแปรแฝงตัวใหม่ว่า "ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว" (ดูรายละเอียดในตางที่ 2.7)

ตารางที่ 2.7 การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของชุดตัวแปรที่ใช้วัดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV

ชื่อตัวแปรสังเกต	ค่าคะแนนก่อนปรับ	ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV		
	Factor 1	Factor 1	Factor 2	Factor 3
PNI_01: ค่าครองชีพและราคาสินค้าในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น	0.635	**0.776**	0.353	0.110
PNI_02: แรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาแย่งงานคนในท้องถิ่นมากขึ้น	**0.750**	**0.746**	0.408	0.137
PNI_03: ท้องถิ่นเกิดความแออัดเพิ่มขึ้น	**0.827**	0.303	**0.903**	0.096
PNI_04: เกิดความขัดแย้งภายในท้องถิ่นมากขึ้น	**0.753**	0.381	0.569	0.080
PNI_05: มีการนำประเพณีและ/วัฒนธรรมมาใช้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น	0.586	0.342	**0.792**	0.000
PNI_06: ท้องถิ่นมีปัญหาอาชญากรรมและ/ยาเสพติดเพิ่มขึ้น	**0.765**	0.052	0.040	0.585
PNI_07: ท้องถิ่นมีปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น เช่น น้ำเสีย เสียงดัง เป็นต้น	**0.877**	0.021	0.091	0.551
PNI_08: ท้องถิ่นมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น	**0.869**	**0.863**	0.420	0.106
PNI_09: ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม	**0.882**	0.101	-0.024	0.119
PNI_10: พื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	**0.865**	**0.860**	0.414	0.119
Cumulative Average variance extracted	61.958	30.090	54.245	61.567

หมายเหตุ : Extraction method: Principal Axis Factoring

: Rotation method: Varimax (เฉพาะการวิเคราะห์ด้วยชุดข้อมูลที่ปรับค่าคะแนนด้วย AV)

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 2.8 เป็นผลการวิเคราะห์ CFA ของชุดตัวแปรที่ใช้วัด “ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว” พบว่าโมเดลการวัดที่ใช้ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ยังคงมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยกว่า (หรือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากกว่า) มีความเที่ยงในการวัดมากขึ้น (มีค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability มากขึ้น) และตัวแปรแฝงที่สกัดได้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้น (มีค่า average variance extracted มากกว่า) เช่นเดียวกับสองกรณีแรก และโมเดลการวัดสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ตรงตามนิยามได้ดีขึ้น

ตารางที่ 2.8 การเปรียบเทียบความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นค่าคะแนนก่อนปรับและหลังปรับด้วยวิธี AV

ตัวแปรสังเกต	ค่าคะแนนก่อนปรับ	ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV
PNI1: ค่าครองชีพและราคาสินค้าในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น	0.618* [0.618; 0.382]	0.819* [0.329; 0.671]
PNI2: มีแรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาแย่งงานคนในท้องถิ่นมากขึ้น	0.715* [0.489; 0.511]	0.820* [0.328; 0.672]
PNI8: ท้องถิ่นมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น	0.921 [0.152; 0.848]	0.988 [0.024; 0.976]
PNI10: พื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	0.887* [0.214; 0.786]	0.986* [0.029; 0.971]
Cronbach’s alpha [α]	0.874	0.951
Composite reliability [CR]	0.870	0.949
Average variance extracted [AVE]	63.20	82.29

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

: ตัวเลขใน [ ] คือ ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนจากการวัด และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ ตามลำดับ

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานด้วยวิธี MLR

: AV = Anchoring Vignettes

ที่มา: จากการคำนวณ

อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบในเบื้องต้น พบว่า ค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ทำให้โมเดลการวัดการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงไม่ได้นำค่าคะแนนที่ปรับด้วยวิธี AV ไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง

2.3 สรุปผลการศึกษา

บทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ในการพัฒนาเครื่องมือประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว วิธีนี้ช่วยให้สามารถนำค่าคะแนนคำตอบที่มีมาตรวัดแบบเรียงลำดับ ซึ่งประเมินจากผู้ตอบที่มีลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลและ/วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผลการศึกษาในเชิงประจักษ์ พบว่า วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ช่วยขจัด scale perception bias ที่เกิดจากความแตกต่างของบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งยังสามารถใช้พิจารณาถึงพฤติกรรมการตอบของกลุ่มบุคคลที่มีมาตรฐานการให้คะแนนแตกต่างกัน ค่าคะแนนที่ได้จากการปรับด้วยวิธี AV ช่วยให้โมเดลการวัดมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยลง ทำให้มีความตรงและความเที่ยงในการวัดมากขึ้น และตัวแปรแฝงที่สกัดได้ใหม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ยังช่วยในการพัฒนาโมเดลการวัดให้มีความเที่ยงมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการนำมาประยุกต์ใช้มากขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มงานวิจัยด้านสังคมที่ใช้แบบสอบถามในการวัดตัวแปรนามธรรม เช่น การวัดความพึงพอใจ การวัดความสุข การวัดทัศนคติ การวัดความคิดเห็น ฯลฯ รวมทั้งการประเมินทางด้านสุขภาพที่ให้ผู้ตอบเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง เป็นต้น

บทที่ 3

การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการสำรวจการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้งหมด 6 แห่ง ได้แก่ เชียงแสน เชียงคาน ปาย เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง ซึ่งมีความแตกต่างทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอในลักษณะของรายพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น รายงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รายงานของจังหวัด รายงานวิจัย เป็นต้น การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของ อปท. ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น การสังเกตของนักวิจัย และการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์คนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่าง สำหรับส่วนที่สองเป็นการนำเสนอในลักษณะของการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว ผลกระทบ การส่งเสริม และการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นระหว่างพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 กรณี ดังมีรายละเอียดในแต่ละส่วนพอสังเขปดังนี้

3.1 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเชียงแสน

3.1.1 การท่องเที่ยวของเชียงแสน

เชียงแสนเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของจังหวัดเชียงราย โดยตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบริมฝั่งแม่น้ำโขง มีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเมียรมาร์ และ สปป. ลาว (ภาพที่ 3.1) ด้วยความได้เปรียบในเรื่องของทำเลที่ตั้งที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง จึงมีท่าเทียบทั้งเพื่อการค้า (ท่าเรือน้ำลึก) และการท่องเที่ยว (สำหรับท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง) ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีนตอนใต้ นอกจากนี้ เชียงแสนยังเป็นหนึ่งในสามพื้นที่ที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงราย (แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ) ที่ถูกวางให้เป็น “Port City” สำหรับการเชื่อมเชียงรายกับเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีนตอนใต้ มีการให้บริการนำเข้า-ส่งออก และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญคือ “การเป็นเมืองแห่งท่าเรือและการท่องเที่ยว” และมีแนวทางในการพัฒนา คือ การบูรณะฟื้นฟูเมืองโบราณเชียงแสน ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ พัฒนาท่าเรือท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกในส่วนของระบบการผ่านแดน ปรับข้อกำหนด ข้อตกลง และมาตรการที่เป็นธรรมสำหรับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าปลอดภาษี ตลอดจนพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเพื่อความสะดวกในการเดินทาง (ประมวลจากข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย)

เชียงแสนเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีชื่อเดิมว่า “เวียงหิรัญนครเงินยาง” ซึ่งยังคงเหลือซากเมืองโบราณและโบราณวัตถุให้พบเห็นได้ทั่วไปทั้งภายในและรอบๆ ตัวเมือง เมืองโบราณและโบราณวัตถุที่เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสนเป็นหนึ่งในสิ่งดึงดูดใจทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเชียงแสน นอกจากนี้ เชียงแสนยังมีทิวทัศน์ที่สวยงามตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขงที่ผสมผสานความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และชาติพันธุ์ ที่เป็นหนึ่งในสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และยังเป็นที่ตั้งของ “สามเหลี่ยมทองคำ” ดินแดนแห่งการผลิตฝิ่น ที่เป็นที่รู้จักและเป็นสิ่งดึงดูดใจสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาเยือน ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวมี “หอฝิ่นอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ” สำหรับจัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ของฝิ่นในสามเหลี่ยมทองคำ พร้อมทั้งการแสดงนิทรรศการที่สามารถสัมผัสถึงเรื่องราวต่างๆ ของฝิ่นได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง นอกจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้แล้ว เชียงแสนยังมีแหล่ง

ท่องเที่ยวในลักษณะอื่นๆ อีก อย่างเช่น วัด เช่น วัดพระธาตุผาเงา วัดพระธาตุจอมกิตติ เป็นต้น โฮมสเตย์บ้านท่าขันทอง ที่นำเสนอความสงบและวิถีชีวิตของชาวอิสานที่อพยพมาทำมาหากินในดินแดนแถบริมแม่น้ำโขง การล่องเรือในแม่น้ำโขง รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในฝั่งเพื่อนบ้านของไทยอย่าง สปป. ลาว และเมียนมาร์ เป็นต้น

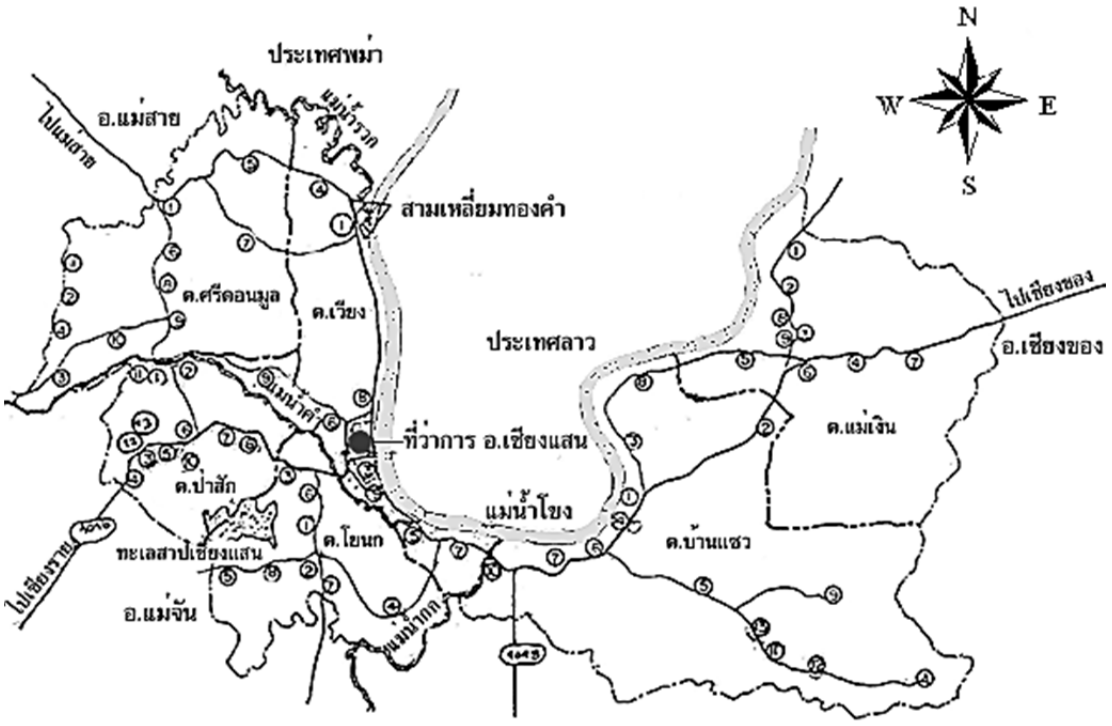

ที่มา: http://www.chiangraifocus.com

ภาพที่ 3.1 แผนที่อำเภอเชียงแสน

การพัฒนาตามโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Mekong sub-region: GMS) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเดินทาง การค้า และการท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงแสนเพิ่มขึ้น แต่เป็นลักษณะของการมาท่องเที่ยวแบบเยี่ยมชมแล้วข้ามไปยังประเทศเพื่อนบ้านหรือไปเที่ยวต่อยัง อ.แม่สาย หรือ อ.เชียงของ เนื่องจากมีการคมนาคมทางถนนที่สะดวกมากขึ้นในการเชื่อมโยงไปยัง อ.แม่สาย และ อ.เชียงของ รวมทั้งการเปิดจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว แห่งที่ 2 ณ สามเหลี่ยมทองคำเมื่อปี พ.ศ. 2556 ทำให้การเดินทางไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษบ้านต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้วในฝั่ง สปป. ลาว มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น (จำนวนนักท่องเที่ยวที่ผ่านท่าเรือเชียงแสนเพิ่มขึ้นจาก 11,296 คน ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 38,422 ใน พ.ศ. 2556 หรือประมาณ 3.4 เท่า) ขณะที่การพัฒนาของโฮมสเตย์บ้านท่าขันทองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันได้ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มดูงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/นักเรียน-นักศึกษา/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ให้มาพักค้างแรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนดังกล่าว

จากการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2556 โดย นำขวัญ วงศ์ประทุม (2556) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณร้อยละ 26 และ 23 ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชียงรายจะเดินทางไปท่องเที่ยวต่อยังเชียงแสน จากสัดส่วนดังกล่าวคาดว่าในแต่ละปีน่าจะมีนักท่องเที่ยวไปเยือนเชียงแสนประมาณ 6-7 แสนคนต่อปี โดยตลาดนักท่องเที่ยวของเชียงแสนยังคงนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าร้อยละ 80 ส่วนชาวต่างชาติที่มาเยือนเชียงแสนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มากับกรุ๊ปทัวร์เพื่อมาเยี่ยมชมสามเหลี่ยมทองคำ อย่างไรก็ตามมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติบางกลุ่มที่เป็นกลุ่มตลาดเฉพาะที่สนใจด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเชียงแสนมักจะใช้เวลากับเยี่ยมชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนเชียงแสนตามหมู่บ้านต่างๆ รวมทั้งการเดินทางไปเยี่ยมชมนครโบราณสุวรรณโคมคำที่ตั้งอยู่ฝั่ง สปป. ลาว

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในเชียงแสนมีส่วนช่วยให้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำให้มีความสะดวกมากขึ้น และยังสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของนักท่องเที่ยวทำให้ขยะในพื้นที่เพิ่มขึ้น มีแรงงานเพื่อนบ้านจาก สปป. ลาว และเมียนมาร์เข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น ทำให้เกิดการแย่งงานกับคนท้องถิ่น รวมทั้งยังก่อให้เกิดปัญหายาเสพติดตามมาอีกด้วย

3.1.2 การรับรู้ของคนเชียงแสนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

จากข้อมูลในหัวข้อที่ผ่านมาและจากข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่า แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเชียงแสนกระจุกตัวอยู่ใน 2 ตำบลสำคัญ (จาก 6 ตำบล) ได้แต่ ต.เวียง เช่น สามเหลี่ยมทองคำ หอฝิ่นอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โบราณสถาน วัดพระธาตุผาเงา วัดพระธาตุจอมกิตติ เป็นต้น และ ต.บ้านแซว ซึ่งเป็นที่ตั้งของโฮมสเตย์บ้านท่าขันทอง ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในตำบลทั้งสองถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยประชาชนกว่าร้อยละ 80 ที่เป็นชุดตัวอย่างอาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด ส่วนที่เหลือย้ายมาอาศัยในท้องถิ่นประมาณ 18 ปีมาแล้ว ชุดอย่างกว่าร้อยละ 65 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 44 ปี และมากกว่าร้อยละ 80 มีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ชุดตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และกว่าร้อยละ 60 มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน โดยครอบครัวมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ทั้งหมดภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**249**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**227**	**100.00**
- ใช่	204	81.93	- ธุรกิจส่วนตัว	113	49.78
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 18 ปี)	45	18.07	- เกษตรกร	45	19.82
2. เพศ	**244**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	35	15.42
- หญิง	159	65.16	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	34	14.98
- ชาย	85	34.84	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**246**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**44 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	159	64.63
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**250**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	44	17.89
- ไม่ได้รับการศึกษา	31	12.40	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	43	17.49
- ไม่เกินมัธยมต้น	111	44.40	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**248**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	43	17.20	- ยากจน	60	24.19
- อนุปริญญา/ ปวส.	15	6.00	- ปานกลาง	167	67.34
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	50	20.00	- มั่นคง	21	8.47

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้จากการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิต พบว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าความพึงพอใจในชีวิตของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	62.00	3.740	ค่อนข้างพึงพอใจ	9.976
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	70.85	4.270	ค่อนข้างพึงพอใจ	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ข้อมูลในตารางที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 47 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองเกือบร้อยละ 77 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเกือบครึ่งหนึ่งไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพในลักษณะดังกล่าว สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้ประมาณปีละ 150,000 บาท/ปี โดยมากกว่าร้อยละ 60 ไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ชุดตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และกว่าร้อยละ 70 เห็นว่ารายได้ที่รับจากอาชีพดังกล่าวมีความสำคัญถึงสำคัญมากที่สุดในการจุนเจือครัวเรือน สำหรับข้อมูลในส่วนสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 คิดว่า ในช่วงปีที่ผ่านมานักท่องเที่ยวที่มาเยือนท้องถิ่นมีแนวโน้มลดลงและลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 47.18% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**117**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	80	76.92
- เป็นอาชีพเสริม	24	23.08
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**131**	**100.00**
- ไม่สนใจ	50	49.50
- ไม่มีเวลา	27	26.73
- ขาดเงินทุน	14	13.86
- ขาดทักษะความรู้	10	9.90
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**150,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	37	37.76
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	61	62.24
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**120**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	9	7.50
- ค่อนข้างสำคัญ	26	21.67
- สำคัญ	50	41.67
- สำคัญมากที่สุด	35	29.17
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**247**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	96	38.87
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	78	31.58
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	49	19.84
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	24	9.72

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.4 พบว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 87 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยรับรู้ในระดับ “มาก” การส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.840) ซึ่งทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้แก่ผู้มาเยือน และเห็นว่าควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนมากขึ้น ส่วนในเรื่องของการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นมีคะแนนการรับรู้เท่ากับผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.4) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนเชียงแสนรับรู้ถึงการส่งเสริมประชาสัมพันธ์มากกว่าการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตารางที่ 3.4 การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	85.90	4.387	มาก
2. ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	83.49	4.449	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	92.42	4.840	มาก
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**87.24**	**4.559**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.199); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ข้อมูลในตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นว่า คนเชียงแสนค่อนข้างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น และการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมหรือการเป็นสปอนเซอร์ให้กับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.924 และ 3.696 ตามลำดับ) แต่กลับค่อนข้างไม่มีบทบาทในการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.382) จากข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า คนเชียงแสนค่อนข้างมีบทบาทน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นเพียงผู้ที่ให้ความรู้และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง แต่ค่อนข้างไม่มีบทบาทในการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อเสนอแนะและ/กำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.5 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	74.50	3.924	ค่อนข้างมีบทบาท
2. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	67.60	3.696	ค่อนข้างมีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	58.11	3.382	ค่อนข้าง**ไม่มี**บทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**63.29**	**3.553**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

นอกจากจะมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นค่อนข้างน้อยแล้ว คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างยังค่อนข้างไม่เชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.270) โดยเฉพาะในเรื่องของธรรมาภิบาลในการทำงาน (หรือ ความโปร่งใสและซื่อสัตย์) ซึ่งมีค่าคะแนนน้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.139) สำหรับความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายเป็นสิ่งที่คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและศรัทธาต่อ อปท. มากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.398) ส่วนความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีลำดับคะแนนรองลงมา (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.279) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างไม่เชื่อมั่นในความสามารถของ อปท. เกี่ยวกับการกำหนดแผน/นโยบาย การสร้างการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงแสน

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	52.59	3.398	ค่อนข้าง**ไม่**เชื่อมั่น
2. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	48.94	3.279	ค่อนข้าง**ไม่**เชื่อมั่น
3. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	48.61	3.139	ค่อนข้าง**ไม่**เชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**49.44**	**3.270**	**ค่อนข้างไม่เชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.003); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.011)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างโดยส่วนใหญ่รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นจากการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น แต่ค่อนข้างมีบทบาทน้อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น นอกจากนี้ คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างไม่เชื่อมั่นและศรัทธาต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใส่ ความซื่อสัตย์ และธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของ อปท. เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

3.1.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเชียงแสน

การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่หลากหลายทั้งที่เป็นผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ที่เกิดกับท้องถิ่นหรือชุมชน นอกจากผลประโยชน์แล้วการท่องเที่ยวยังมีผลเสียบางประการต่อชุมชน/ท้องถิ่นซึ่งมักไม่ถูกหยิบยกมากล่าวถึงมากนักเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะนำเสนอผลประโยชน์และผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ส่วนแรกจะขอนำเสนอผลประโยชน์ที่บุคคล (ผู้ตอบแต่ละราย) ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เนื่องจากเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบมีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากน้อยอย่างไร

จากข้อมูลในตารางที่ 3.7 พบว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับประโยชน์ระดับ “ค่อนข้างน้อย” ในทุกด้าน (เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) และการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทำให้เกิดผลได้สุทธิในระดับ “น้อย” ต่อตัวผู้ตอบ โดยได้รับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากกว่าผลประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3.7 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	52.00	3.436	ค่อนข้างน้อย
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	43.82	3.251	ค่อนข้างน้อย
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	42.33	3.203	ค่อนข้างน้อย
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**62.13**	**3.740**	**เกิดผลได้น้อย**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.002); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.383)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ส่วนผลการสำรวจการรับรู้ผลประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนในพื้นที่เชียงแสนที่แสดงในตารางที่ 3.8 พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยคนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลประโยชน์เหล่านี้ในระดับ “มาก” และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากผลประโยชน์เหล่านี้แล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังช่วยเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับผลประโยชน์อื่นๆ อีก 4 ข้อ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (ผลประโยชน์ด้านนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ต่ำที่สุด และแตกต่างจากผลประโยชน์ด้านอื่นๆ อีก 4 ข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) จากข้อมูลดังกล่าวจะได้เห็นว่า ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งคนเชียงแสนที่รับรู้ในลำดับแรก ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของโอกาสทางธุรกิจในชุมชนเป็นผลประโยชน์ที่คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.8 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	87.45	4.604	มาก
2. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	89.04	4.548	มาก
3. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	87.25	4.542	มาก
4. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิต	88.65	4.532	มาก
5. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	85.06	4.420	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.342); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.179); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.121); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.923); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.711); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.002); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.850); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.052); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.013)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงผลการสำรวจในตารางที่ 3.9 พบว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการรับรู้ผลประโยชน์ โดยผลเสียที่รับรู้มากที่สุดในลำดับแรก ได้แก่ เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น สำหรับการเกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นผลเสียที่คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างคิดว่าเกิดขึ้นน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับผลเสียอีก 3 ข้อ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (ผลเสียด้านนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดและแตกต่างจากผลเสียด้านอื่นๆ อีก 3 ข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) จากข้อมูลดังกล่าวจะได้เห็นว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างเห็นถึงปัญหาหรือผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ทั้งนี้ผลเสียที่เกิดขึ้นมักเป็นในเรื่องของการแย่งงาน ความแออัดที่เพิ่มขึ้นภายในท้องถิ่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 3.9 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น	59.76	3.759	ค่อนข้างมาก
2. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	59.76	3.717	ค่อนข้างมาก
3. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	60.76	3.703	ค่อนข้างมาก
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	51.79	3.467	ค่อนข้างน้อย

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.575); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.455); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.805); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.10) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงแสนก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และยังทำให้คนท้องถิ่นจำนวนหนึ่งได้รับประโยชน์ (เล็กน้อย) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมามีคนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน (ภาพที่ 3.2) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมมีทั้งกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 3.10 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	87.52	4.528	มาก	11.808
2. ผลเสีย	57.33	3.640	ค่อนข้างมาก	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

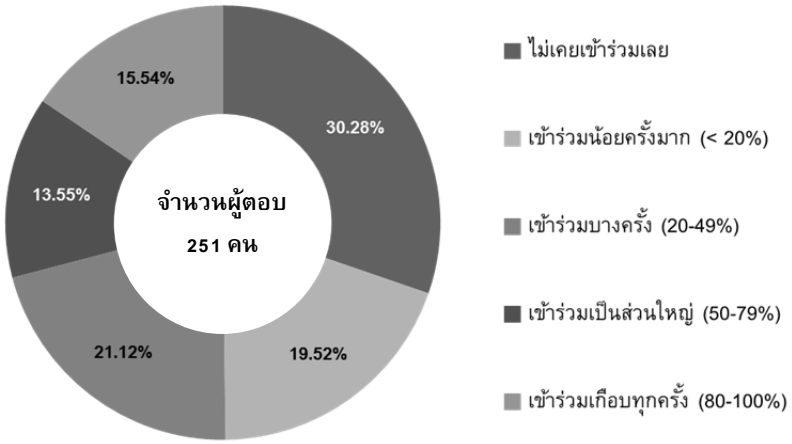

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.2 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงแสนก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นคนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “มาก” โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส และยังยินดีเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเสมอ อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังคงเป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นมีโอกาสน้อยเมื่อเทียบกับสองกิจกรรมแรก (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.11) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.5 ที่แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นค่อนข้างมีบทบาทน้อยในการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.11 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงแสน

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	96.47	4.884	มาก
2. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	94.19	4.744	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	89.20	4.664	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**95.04**	**4.768**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.002); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.055)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย โดยเฉพาะผลประโยชน์ในเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการท้องถิ่นของตนเองให้น่าอยู่น่าเที่ยว การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่น (เกิดกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกัน (Collective action) ในการดูแลชุมชน/ท้องถิ่น) และผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์สำคัญที่เกิดกับตัวผู้ตอบ (ผลประโยชน์ส่วนบุคคล) แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเกิดผลเสียในบางเรื่อง เช่น เกิดการแย่งงาน เกิดความแออัดในชุมชนเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น แต่ค่อนข้างน้อย

เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างจึงยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นตามความสามารถที่ทำได้ด้วยตนเอง เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า คนเชียงแสนที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทน้อยในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับนโยบาย

3.2 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนปาย

3.2.1 การท่องเที่ยวของปาย

ปายเป็นอำเภอเล็กๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติและขุนเขา และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วย ไทยใหญ่ ชาวจีนมุสลิม ลีซู ลาหู่ กระเหรี่ยง และมัง ด้วยความได้เปรียบในเรื่องของทำเลที่ตั้งที่มีธรรมชาติที่สงบและสวยงาม ทำให้ปายเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของแม่ฮ่องสอนและภาคเหนือตอนบน ในอดีตปายเป็นเพียงทางผ่านและที่หยุดพักของรถที่เดินทางไปแม่ฮ่องสอน ปายเริ่มเป็นที่รู้จักในฐานะของแหล่งท่องเที่ยวเมื่อเกตส์เฮ้าส์เล็กๆ แห่งหนึ่งของปายปรากฏชื่อใน Lonely Planet เมื่อปี พ.ศ. 2525 (Lortanavanit, 2009) ต่อมาอีก 10 ปี (ประมาณปี พ.ศ. 2535) Lonely Planet ได้แนะนำปายในฐานะของเมืองเล็กๆ ที่มีเสน่ห์น่ามาท่องเที่ยว

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวผนวกกับการแนะนำปากต่อปากของนักท่องเที่ยวทำให้ปายเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเวลาต่อมา โดยในระยะแรกปายเป็นตลาดของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่ม Backpackers ที่นิยมมาทัวร์ป่าที่ปาย (หนึ่งในจุดขายสำคัญแบบไม่เป็นทางการของทัวร์ป่าที่ปาย คือ การทดลองสูบฝิ่นและกัญชา (ดวงใจ หล่อธนวณิชย์, 2550)) โดยรูปแบบที่พักแรมและธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในยุคแรกเป็นลักษณะของเกตส์เฮ้าส์/โฮมสเตย์ ร้านค้า ร้านอาหาร ที่ดำเนินการโดยคนที่เป็นข้าราชการในท้องถิ่นที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ ก่อนมีกลุ่มคนจากกรุงเทพฯ เข้ามาเปิดร้านค้า เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟ เป็นต้น เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2540 ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเข้ามาดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวครั้งแรกของกลุ่มคนจากภายนอกพื้นที่

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ก่อนปี พ.ศ. 2541 การท่องเที่ยวของปายมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยคนท้องถิ่น การลงทุนในสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร เป็นการลงทุนและดำเนินการโดยคนท้องถิ่นที่เน้นเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มสะพายเป้ (Backpackers)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 เกิดการหดตัวอย่างรุนแรงของการท่องเที่ยวของปาย เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ดำเนินการโดยคนท้องถิ่นไม่สามารถรองรับการขยายตัวที่รวดเร็วของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นหลังจากปี พ.ศ. 2542 นักลงทุนจากภายนอกเห็นโอกาสในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ปาย (เนื่องจากปายมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและหลากหลาย) จึงมีการขยายการลงทุนมายังปาย และมีการลงทุนสร้างที่พัก ร้านอาหาร และสิ่งต่างๆ มากมาย เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของปาย (ปี พ.ศ. 2545 มีโรงแรมที่บริหารแบบเครือข่าย (Chain) เกิดขึ้นครั้งแรกในปาย) กอปรกับกระแสการบอกต่อของนักท่องเที่ยวผ่านทางอินเตอร์เน็ตทำให้การท่องเที่ยวของปายกลับมาขยายตัวอีกครั้ง และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2548 ซึ่งปายต้องเผชิญกับวิกฤตน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่สร้างความเสียหายกับแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องบางแห่ง ทำให้ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของปาย อย่างไรก็ตาม จากการส่งเสริมการตลาดผ่านรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจากการที่ปายเป็นจุดถ่ายทำภาพยนตร์ในลักษณะของโรแมนติก เช่น “รักจัง” ในปี พ.ศ. 2549 “ปายอินเลิฟ” ในปี พ.ศ. 2556 ทำให้ปายกลายมาเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวโรแมนติกและสโลว์ไลฟ์สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งจากข้อมูลในตารางที่ 3.12 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2549-2558 สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยของปายขยายตัวเร็วกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติถึง 3 เท่า โดยเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 50.43 ในปี พ.ศ. 2549 เป็นร้อยละ 78.49 ในปี พ.ศ. 2558

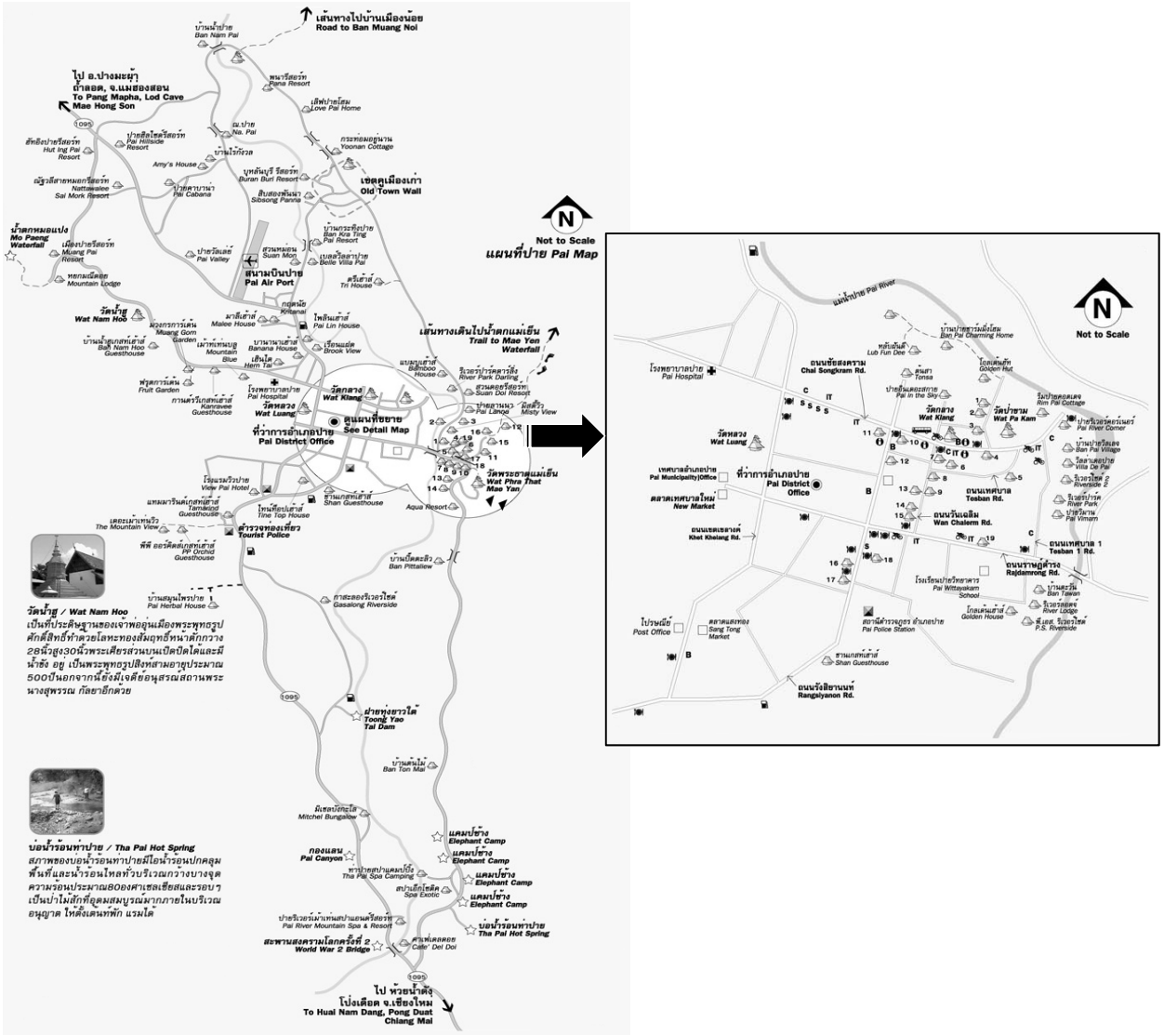

ที่มา: http://www.holidaythai.com

ภาพที่ 3.3 แผนที่ท่องเที่ยวปาย

จากภาพที่ 3.3 จะเห็นได้ว่า ปายมีแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายทั้งที่อยู่ภายในตัวเมืองและรอบๆ ตัวเมือง เช่น ถนนคนเดินปาย บ่อน้ำร้อนท่าปาย สะพานประวัติศาสตร์ท่าปาย วัดน้ำฮู วัดพระธาตุแม่เย็น การเดินป่า (Trekking) การขี่ช้าง การชมวิถีชีวิตชนเผ่า เป็นต้น รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในอำเภอใกล้เคียง เช่น อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง ปางอุ๋ง น้ำตกแม่เย็น ถ้ำลอด (อ.ปางมะผ้า) เป็นต้น จากความหลากหลายของแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนทำให้ปายเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่สำคัญของแม่ฮ่องสอนและภาคเหนือตอนบน

ทั้งนี้จากสถิติการท่องเที่ยวของปายที่แสดงในตารางที่ 3.12 พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 ปายมีผู้มาเยี่ยมเยือนประมาณ 5.5 แสนคน เติบโตจากปี พ.ศ. 2549 (11 ปีที่แล้ว) ในอัตราร้อยละ 18.44 ต่อปี และปี พ.ศ. 2554 (6 ปีที่แล้ว) ในอัตราร้อยละ 24.81 ต่อปี โดยในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559 เติบโตเร็วกว่าช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ประมาณร้อยละ 8 (หรือมีการขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้น) โดยผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทยเติบโตเร็วกว่าชาวต่างชาติประมาณเกือบ 3 เท่าตัว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559 มากกว่าร้อยละ 25 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าช่วงก่อนหน้า (พ.ศ. 2549-2553) ผู้มาเยี่ยมเยือนเกือบทั้งหมด (มากกว่าร้อยละ 95) เป็นนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย แม้ว่าปายมีแนวโน้มของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559 กลับมีจำนวนวันพักเฉลี่ย

ลดลงเล็กน้อย (ลดลงประมาณร้อยละ 5 ต่อปี) ซึ่งแตกต่างกับอัตราการเข้าพักที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.16 ในปี พ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 46.13 ในปี พ.ศ. 2559 หรือมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.51 ต่อปี ขณะที่ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ปายมีอัตราการเข้าพักขยายตัวลดลงร้อยละ 9.62 ต่อปี หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างอัตราการขยายตัวของจำนวนห้องพักกับจำนวนผู้เข้าพัก จะเห็นได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 จำนวนห้องพักมีอัตราการขยายตัวเร็วกว่าจำนวนผู้เข้าพักประมาณร้อยละ 9-10 (เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการก่อสร้างห้องพักเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนส่วนที่เสียหายจากเหตุการณ์น้ำท่วมในปี พ.ศ. 2548 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในลักษณะนี้อาจทำให้เกิด Over supply ของห้องพักได้) ขณะที่จำนวนห้องพักในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559 กลับมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าจำนวนผู้เข้าพักมากกว่า 3 เท่า

ตารางที่ 3.12 สถิติการท่องเที่ยวของปาย

รายการ	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2553	อัตราการขยายตัวต่อปี (%)	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2559	อัตราการขยายตัวต่อปี (%)
ผู้มาเยี่ยมเยือน (คน)	**119,407**	**219,325**	**16.42**	**225,763**	**547,768**	**24.81**
- ชาวไทย	60,784	151,499	25.65	161,293	425,171	27.42
- ชาวต่างชาติ	58,623	67,826	3.71	64,470	122,597	17.43
จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	**114,406**	**207,307**	**16.02**	**213,309**	**533,209**	**25.74**
- ชาวไทย	57,702	142,144	25.28	151,197	414,131	28.65
- ชาวต่างชาติ	56,704	65,163	3.54	62,112	119,078	17.67
จำนวนนักทัศนาจร (คน)	**5,001**	**12,018**	**24.51**	**12,454**	**14,559**	**3.98**
- ชาวไทย	3,082	9,355	31.99	10,096	11,040	2.26
- ชาวต่างชาติ	1,919	2,663	8.54	2,358	3,519	10.53
วันพักเฉลี่ย (วัน)	**2.55**	**2.88**	**3.09**	**2.95**	**2.36**	**-5.43**
- ชาวไทย	1.93	2.55	7.21	2.59	2.1	-5.11
- ชาวต่างชาติ	3.19	3.59	3.00	3.83	3.26	-3.95
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน)	**1,618**	**1,670**	**0.79**	**1,822**	**2,052**	**3.02**
- ชาวไทย	1,335	1,529	3.46	1,509	1,816	4.74
- ชาวต่างชาติ	1,793	1,889	1.30	2,338	2,581	2.50
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	**478**	**1,007**	**20.49**	**1,158**	**2,599**	**22.39**
จำนวนห้องพัก (ห้อง)	**1,281**	**2,682**	**20.29**	**2,455**	**3,429**	**8.71**
อัตราการเข้าพัก (ร้อยละ)	**23.86**	**15.92**	**-9.62**	**21.16**	**46.13**	**21.51**
จำนวนผู้เข้าพัก (คน)	**106,437**	**165,363**	**11.64**	**193,605**	**517,711**	**27.88**

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ หากพิจารณาการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของนักท่องเที่ยว พบว่า มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากประมาณ 1,600 บาท/คน/วัน ในปี พ.ศ. 2549 เป็นประมาณ 2,000 บาท/คน/วัน ในปี พ.ศ. 2558 (เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2.38 ต่อปี) โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติยังคงใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 400-600 บาท/คน/วัน อย่างไรก็ตาม จากการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของผู้มาเยี่ยมเยือนและนักท่องเที่ยวส่งผลให้ปายมีรายรับจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 478 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 2,417 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 ต่อปี

3.2.2 การรับรู้ของคนปายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

แม้ว่าปายมีแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและกระจายอยู่ทั่วทั้งอำเภอ แต่หากพิจารณาข้อมูลในภาพที่ 3.3 จะเห็นได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของปายตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล จากทั้งหมด 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียงใต้

ตำบลเวียงเหนือ (ส่วนของตัวเมือง ถนนคนเดินปาย หมู่บ้านสันติชล (หมู่บ้านชาวจีน)) ตำบลแม่ฮี้ (โป่งน้ำร้อนบ้านท่าปาย สะพานประวัติศาสตร์ กิจกรรมขี่ช้าง) ตำบลทุ่งยาว (คอฟฟี่อินเลิฟ จุดชมวิว) ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งสี่ตำบลถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยประชากรที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 86 อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14 ย้ายเข้ามาอาศัยในท้องถิ่นประมาณ 19 ปีมาแล้ว ชุดตัวอย่างเกือบร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 44 ปี และเกือบทั้งหมดมีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี โดยกว่าร้อยละ 57 มีการศึกษาไม่เกินมัธยมต้น ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 35 และ 32 ของผู้ตอบ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ตามลำดับ โดยชุดตัวอย่างเกือบร้อยละ 75 มีระดับรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน และกว่าร้อยละ 86 ของผู้ตอบ ตอบว่าครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**253**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**242**	**100.00**
- ใช่	218	86.17	- ธุรกิจส่วนตัว	85	35.12
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 19 ปี)	35	13.83	- เกษตรกร	78	32.23
2. เพศ	**253**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	38	15.70
- หญิง	150	59.29	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	41	16.94
- ชาย	103	40.71	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**248**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**44 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	185	74.60
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**252**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	39	15.73
- ไม่ได้รับการศึกษา	11	4.37	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	24	9.68
- ไม่เกินมัธยมต้น	144	57.14	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**250**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	57	22.62	- ยากจน	18	7.20
- อนุปริญญา/ ปวส.	23	9.13	- ปานกลาง	215	86.00
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.40	- มั่นคง	17	6.80

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของคนปายที่เป็นชุดตัวอย่าง พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 และ 90 พอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของตนเอง ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	82.21	4.209	ค่อนข้างพึงพอใจ	-8.889
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	93.67	4.595	พึงพอใจ	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 32 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองถึงร้อยละ 70 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ประมาณร้อยละ 68 ของผู้ตอบทั้งหมด) ให้เหตุผลว่า ไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพดังกล่าวประมาณร้อยละ 45 ส่วนอีกประมาณร้อยละ 25 และ 24 ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา และขาดเงินทุน ตามลำดับ สำหรับผู้ตอบที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีรายได้ประมาณปีละ 2 แสนบาท/ปี โดยมากกว่าร้อยละ 70 ไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 40 มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยกว่า

ร้อยละ 56 และ 40 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เห็นว่ารายได้ที่รับจากอาชีพดังกล่าวค่อนข้างสำคัญและมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือนของผู้ตอบ ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อสอบถามถึงแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 52 คิดว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวมาเยือนปายลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

ตารางที่ 3.15 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 31.62% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**80**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	56	70.00
- เป็นอาชีพเสริม	24	30.00
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**173**	**100.00**
- ไม่สนใจ	77	45.29
- ไม่มีเวลา	43	25.29
- ขาดเงินทุน	41	24.12
- ขาดทักษะความรู้	9	5.29
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**200,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	21	27.63
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	55	72.37
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**82**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	3	3.66
- ค่อนข้างสำคัญ	46	56.10
- สำคัญ	33	40.24
- สำคัญมากที่สุด	-	-
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**253**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	131	51.78
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	48	18.97
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	70	27.67
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4	1.58

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 3.16 พบว่า ผู้ตอบมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.678) ทั้งนี้การส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.808) โดยดำเนินการในลักษณะดังกล่าว ทำให้คนปายรู้สึกภูมิใจที่ท้องถิ่นได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้กับผู้มาเยือน และเห็นว่าควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนให้มากขึ้น สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสองสิ่งที่มีระดับคะแนนการรับรู้เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.607 และ 4.619 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้เกี่ยวกับผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามด้านในระดับ “มาก” เหมือนกัน

ตารางที่ 3.16 การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	91.70	4.607	มาก
2. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	90.12	4.619	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	94.86	4.808	มาก
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**92.08**	**4.678**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.681); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อสอบถามถึงบทบาทที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 มีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.008) โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่นเป็นบทบาทที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมีมากที่สุดถึงร้อยละ 80 ของผู้ตอบ (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.304) สำหรับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์) และการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเป็นสองสิ่งที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการมีบทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.937 และ 3.933 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงมีบทบาททั้งสามลักษณะในระดับที่เท่ากัน คือ “ค่อนข้างมีบทบาท” (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.17) จากข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างมีบทบาทน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.17 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	81.03	4.304	ค่อนข้างมีบทบาท
2. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	67.59	3.937	ค่อนข้างมีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	67.59	3.933	ค่อนข้างมีบทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**70.28**	**4.008**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.904)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสอบถามถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 66 เชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น และอยู่ในระดับ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.832) โดยความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย และความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่นเป็นสองสิ่งที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อ อปท. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.840 และ 3.870 ตามลำดับ) ส่วนความเชื่อมั่นในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. (ความโปร่งใสและซื่อสัตย์) เกี่ยวกับการทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นใน อปท. น้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.704) อย่างไรก็ตาม คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงเชื่อมั่นและศรัทธา อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับที่เท่ากัน คือ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่าง “ค่อนข้างเชื่อมั่น” และศรัทธาต่อความสามารถของ อปท. ในการกำหนดแผน/นโยบาย และการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งการมีธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.18)

ตารางที่ 3.18 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่ปาย

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	68.38	3.840	ค่อนข้างเชื่อมั่น
2. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	66.14	3.870	ค่อนข้างเชื่อมั่น
3. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	58.50	3.704	ค่อนข้างเชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**65.61**	**3.832**	**ค่อนข้างเชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.335); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.002); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยมีการรับรู้ในระดับ “มาก” แต่ค่อนข้างมีบทบาทน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและศรัทธาต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย และความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3.2.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนปาย

เมื่อสอบถามถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลของคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า มีชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 51-56 ที่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยได้รับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากที่สุด ในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.628) ส่วนผลประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นผลประโยชน์ที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีระดับคะแนน “ค่อนข้างน้อย” เท่ากัน (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.427 และ 3.415 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบในระดับ “น้อย” (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.19)

ตารางที่ 3.19 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	55.73	3.628	ค่อนข้างมาก
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	51.38	3.427	ค่อนข้างน้อย
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	53.75	3.415	ค่อนข้างน้อย
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**66.13**	**3.770**	**เกิดผลได้น้อย**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.692)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ขณะที่ผลการสำรวจการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่ปายที่แสดงในตารางที่ 3.20 พบว่า แม้ว่าคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และรับรู้ในระดับ “มาก” แต่มีระดับคะแนนการรับรู้ในแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากที่สุดในเรื่องของการทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.866 และ 4.826 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) รองลงมาได้แก่ การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.674) ส่วนสองเรื่องสุดท้ายที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับ

คนท้องถิ่น และการช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.664 และ 4.658 ตามลำดับ (แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) จากข้อมูลดังกล่าวจะได้เห็นว่า แม้ว่าคนปายเป็นชุดตัวอย่างจะรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับเดียวกัน (ระดับ “มาก”) แต่ผลประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวยิ่งขึ้น การที่คนท้องถิ่นให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และความรู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้นของคนท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุด ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น และช่วยให้สาธารณูปโภคในท้องถิ่นดีขึ้น รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้นเป็นผลประโยชน์ที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.20 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	91.65	4.866	มาก
2. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	91.70	4.826	มาก
3. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	90.51	4.674	มาก
4. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	94.07	4.664	มาก
5. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิต	89.33	4.658	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.216); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.801); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.680); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.881)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสำรวจการรับรู้ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่ปายที่แสดงในตารางที่ 3.21 พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลเสียหลายเรื่อง สำหรับในการศึกษานี้จำแนกผลเสียออกเป็น 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ เกิดการแย่งงานและความแออัดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสังคมและวัฒนธรรม โดยผลเสียในเรื่อง เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในพื้นที่ เป็นผลเสียที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.547) และรับรู้มากที่สุดเมื่อเทียบกับผลเสียอีกสามเรื่อง แม้ว่าผลเสียอีกสามเรื่องมีระดับของการรับรู้ในระดับเดียวกัน (“ค่อนข้างน้อย”) แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผลเสียในเรื่องของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น เป็นผลเสียสองเรื่องที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในลำดับรองลงมา (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.395 และ 3.334 ตามลำดับ) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับผลเสียในเรื่อง เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นผลเสียที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับผลเสียอีกสามเรื่อง ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.271) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การรับรู้เกี่ยวกับผลเสียในเรื่องนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกับการรับรู้ผลเสียในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ปัญหา/ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างน้อย” โดยคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทำให้เกิดการแย่งงานจากการแรงงานนอกพื้นที่ เกิดความแออัดในพื้นที่เพิ่มขึ้น และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นมากที่สุด ส่วนปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและการบุกรุกพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.21 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น	53.16	3.547	ค้อนข้างมาก
2. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	51.78	3.395	ค่อนข้างน้อย
3. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	53.47	3.334	ค่อนข้างน้อย
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	47.17	3.271	ค่อนข้างน้อย

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.015); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.002); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.146); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.040); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.300)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.22 พบว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 91 รับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และรับรู้ในระดับ "มาก" (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.729) ขณะที่คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 51 รับรู้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังก่อให้เกิดผลเสีย และรับรู้ในระดับ "ค่อนข้างน้อย" (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.331) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่ปายก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และยังทำให้ผู้ตอบจำนวนหนึ่งได้รับประโยชน์ (เล็กน้อย) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของพื้นที่ปาย

ตารางที่ 3.22 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	91.42	4.729	มาก	12.743
2. ผลเสีย	50.92	3.331	ค่อนข้างน้อย	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559

ในรอบปีที่ผ่านมามีคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 88 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน (ภาพที่ 3.4) โดยประมาณร้อยละ 26.48 เข้าร่วมน้อยครั้งมาก และอีกร้อยละ 26.09 เข้าร่วมเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม (มีเพียงร้อยละ 11.46) มีทั้งที่กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

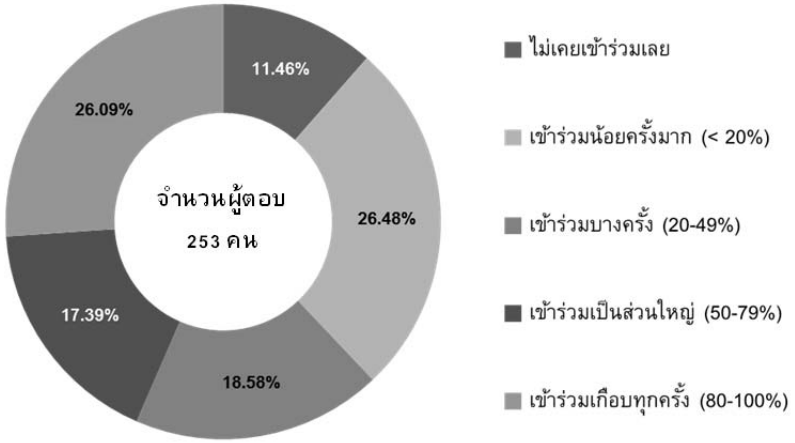

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.4 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ปายก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ซึ่งคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 ยังคงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของพื้นที่ปาย และจะสนับสนุนในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.711) โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาสเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนในลักษณะของการยินดีและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเสมอ และการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.23) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.17 ที่แสดงให้เห็นว่าคนปายที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” ในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.23 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่ปาย

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	93.68	4.773	มาก
2. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	91.70	4.696	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	91.30	4.656	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**92.33**	**4.711**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.030); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.205)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนปายที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยรับรู้ถึงผลประโยชน์มากกว่าผลเสียที่จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะผลประโยชน์ในเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว การดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (เกิดกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกันในการดูแลชุมชน/ท้องถิ่น) และผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลประโยชน์สำคัญที่เกิดกับตัวผู้ตอบ (ผลประโยชน์ส่วนบุคคล) แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลเสียในบางเรื่อง เช่น เกิดการแย่งงาน เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในชุมชน เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังคงน้อยเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนท้องถิ่นในพื้นที่ปายยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในปาย โดยจะให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจในลำดับแรก สำหรับการเข้าร่วมหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสองสิ่งที่คนท้องถิ่นในพื้นที่ปายมีบทบาทน้อยเมื่อเทียบกับการสนับสนุนในลักษณะแรก

3.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเชียงคาน

3.3.1 การท่องเที่ยวของเชียงคาน

เชียงคานเป็นตำบลที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดของ อ.เชียงคาน จ.เลย โดยจังหวัดเลยยังเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเห็นได้จากการที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้คัดเลือกให้จังหวัดเลยเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2554) และยังเป็นหนึ่งในเมือง “12 เมืองต้องห้ามพลาด” ของแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2558) โดยมีการแนะนำถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงคานไว้ถึง 4 แห่ง (จาก 13 แห่งที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแนะนำให้ไปท่องเที่ยวในจังหวัดเลยภายใต้นิยามที่ว่า “เย็นสุด...สุขที่เลย”) ได้แก่ ถนนชายโขง วัดศรีคุณเมือง ภูทอก และแก่งคุดคู้ ในพื้นที่ตำบลเชียงคานมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และธรรมชาติที่สวยงาม มีบ้านโบราณและอาคารไม้เก่าที่เป็นศิลปะดั้งเดิมแบบล้านนาผสมล้านช้างที่มีความเก่าแก่กว่า 100 ปี ตั้งเรียงรายตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขงกว่า 2 กิโลเมตร ชุมชนในบริเวณดังกล่าวยังคงความเป็น

เอกลักษณ์เฉพาะตัว กอปรกับมีทิวทัศน์ที่สวยงามริมฝั่งแม่น้ำโขงจึงเป็นหนึ่งในสิ่งดึงดูดใจสำคัญที่ให้ประสบการณ์ที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ

เชียงคานเริ่มเปิดรับการท่องเที่ยวตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2529 ในช่วงแรกนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณแก่งคุดคู้ โดยมาพักผ่อน ล่องเรือ ทานอาหารพื้นบ้าน และซื้อของที่ระลึก รวมทั้งมาเยี่ยมชมธรรมชาติและวัดต่างๆ ในพื้นที่ การเติบโตของการท่องเที่ยวในช่วงแรกเป็นไปอย่างค่อยเป็นไป และเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความสงบ เรียบง่าย และชอบในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งการมาเยี่ยมชมบ้านเรือนโบราณที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้โดยชุมชนในบริเวณเทศบาลตำบลเชียงคาน จนกระทั่งปลายปี พ.ศ. 2552 เทศบาลตำบลเชียงคานได้มีการจัดงานฉลอง “100 ปี เชียงคาน เมืองโบราณริมฝั่งโขง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานเทศกาลที่เปิดตัวเชียงคานในฐานะของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และยังทำให้เชียงคานเป็นรู้จักมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ ในระยะแรกนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศสมักนิยมมาท่องเที่ยวเป็นครอบครัวเพื่อมาชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยจะมาช่วงวันจันทร์-พฤหัสบดี ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมักเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันศุกร์-อาทิตย์ หลังจากเทศกาลดังกล่าวก็มีการประชาสัมพันธ์เชียงคานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกระแสของการกล่าวถึงเชียงคานในสื่อออนไลน์ต่างๆ ทำให้เชียงคานกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะบริเวณถนนคนเดินเชียงคาน หรือในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานที่มีพื้นที่รวมประมาณ 2.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา เชียงคานต้องรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละปีสูงถึง 6-7 แสนคนต่อปี

ภาพที่ 3.5 เป็นแผนที่ท่องเที่ยวเมืองเชียงคานที่แสดงให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ตั้งขนานไปกับแม่น้ำโขง โดยเฉพาะถนนคนเดินเชียงคาน ที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำโขงมีความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร มีบ้านไม้เก่าแก่โบราณตั้งอยู่ตลอดแนวถนน มีร้านจำหน่ายอาหารและสินค้าที่หลากหลาย เช่น สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น อาหารท้องถิ่น เสื้อผ้า ของที่ระลึก เป็นต้น และในช่วงเช้าของทุกวันยังมีกิจกรรมทำบุญตักบาตรบนถนนเส้นนี้อีกด้วย นอกจากถนนคนเดินแล้วถัดมาทางด้านตะวันออกมีแก่งคุดคู้ที่เป็นแก่งหินใหญ่ขวางอยู่กลางลำน้ำโขงในช่วงโค้งของลำน้ำโขงพอดี ทำให้เกิดกระแสน้ำเชี่ยวไหลผ่านแก่ง โดยในช่วงฤดูฝนน้ำจะท่วมจนมองไม่เห็นแก่ง สำหรับช่วงเวลาเหมาะสำหรับชมแก่งคุดคู้ คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำแห้งสามารถมองเห็นเกาะแก่งได้อย่างชัดเจน มีโค้งสันทรายริมแม่น้ำ และบริเวณแก่งมีร้านอาหาร ร้านขายของฝากจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และในเส้นทางเดียวกันนี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างภูทอกซึ่งเป็นจุดชมวิวเชียงคานและลำน้ำโขงที่นักท่องเที่ยวนิยมไป โดยเฉพาะช่วงเช้าซึ่งจะมีทะเลหมอกขาวปกคลุมเกือบทั้งเทือกเขา และยังสามารถชมพระอาทิตย์ตกในช่วงเย็นได้อีกด้วย นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามแล้ว เชียงคานยังมีวัดอีกหลายวัดที่แสดงถึงศิลปะล้านนาและล้านช้างผสมผสานกัน เช่น วัดศรีคุณเมือง วัดมหาธาตุ เป็นต้น

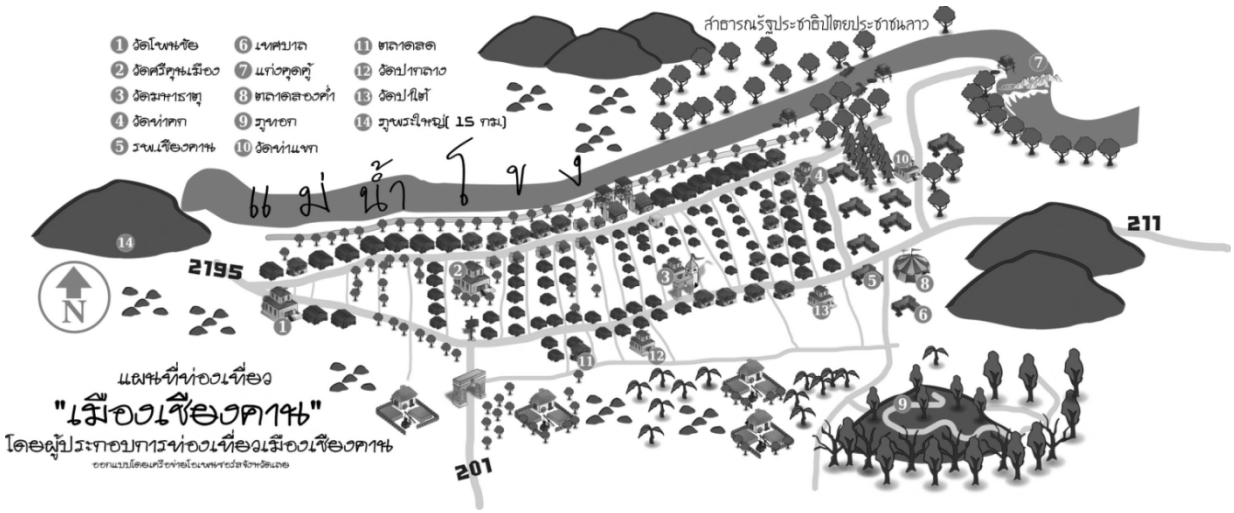

ที่มา: ck-hospital.com

ภาพที่ 3.5 แผนที่ท่องเที่ยวเมืองเชียงคาน

จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของเชียงคานที่เก็บรวบรวมโดยเทศบาลตำบลเชียงคาน พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 เชียงคานมีนักท่องเที่ยวมาเยือนประมาณ 7.39 แสนคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 ที่มีจำนวนประมาณ 2.60 แสนคน ในอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 23.19 ต่อปี โดยในช่วงปี พ.ศ. 2558-2559 นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเชียงคานกว่าร้อยละ 95 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,500 บาทต่อคนต่อครั้ง ทำให้ในปี พ.ศ. 2559 เชียงคานมีรายรับจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนประมาณ 1,108 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ที่มีจำนวนประมาณ 944 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17.38 (ดูรายละเอียดในภาพที่ 3.6ก.) ทั้งนี้หากพิจารณาภาพที่ 3.6ข พบว่า การมาเยือนเชียงคานของนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติมีความเป็นฤดูกาลสูงมาก (มีค่าดัชนี GINI มากกว่า 0.4) โดยในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ (4 เดือน) เป็นช่วงฤดูท่องเที่ยวของเชียงคาน ส่วนช่วงระหว่างเดือนมีนาคม-ตุลาคม (8 เดือน) จะเป็นช่วงนอกฤดูท่องเที่ยวของเชียงคาน

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว
พ.ศ. 2554	260,428
พ.ศ. 2555	473,666
พ.ศ. 2556	591,194
พ.ศ. 2557	771,400
พ.ศ. 2558	629,500
พ.ศ. 2559	738,900
อัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปี (%)	**23.19**

ปี พ.ศ. 2558-2559

1. นักท่องเที่ยว
   - ชาวต่างชาติ 5%
   - ชาวไทย 95%
2. รายรับ (ล้านบาท)
   - 944 ⇨ 1,108
   - ขยายตัว 17.38%

ก. จำนวนและรายรับจากนักท่องเที่ยว

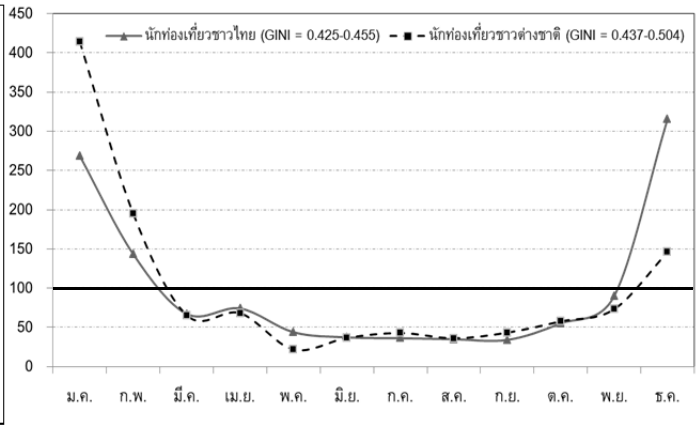

ข. ดัชนีความเป็นฤดูกาล

ที่มา: http://www.chiangkhan.info/home/

ภาพที่ 3.6 สถิตินักท่องเที่ยวของเชียงคาน

จากการขยายตัวที่รวดเร็วของการท่องเที่ยวในเชียงคานในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อคนท้องถิ่นและชุมชนในหลายเรื่อง ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญของผลได้และผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชียงคานได้พอสังเขป ดังนี้

ผลได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชียงคาน	ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชียงคาน
1. เกิดการพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น เช่น ทางเดินเท้า ทางจักรยานตามแนวริมแม่น้ำโขง เป็นต้น 2. ทำให้เชียงคานเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น 3. คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โฮมสเตย์ เป็นต้น 4. เกิดผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นใหม่ๆ ที่เป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น มะพร้าวแก้ว ซึ่งนำเข้ามะพร้าวจาก จ.เพชรบูรณ์ เป็นต้น 5. เกิดโอกาสทางธุรกิจกับชาวบ้านในชุมชน เช่น นำบ้านพักอาศัยมาเปิดเป็นร้านค้า ที่พัก หรือเปิดให้เช่าเพื่อทำธุรกิจ 6. เกิดการรวมกลุ่มกันอนุรักษ์อาคารโบราณที่เก่าแก่ภายในชุมชน	1. เกิดความคับคั่งของการจราจรในท้องถิ่น (รถติด) และเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น 2. มีขยะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่สาธารณะ และถนนริมโขง 3. ราคาอาหารแพงขึ้น และต้องรอคิวในการสั่งซื้อนาน 4. ที่ดินมีราคาสูงขึ้นมาก ค่าแรงงานก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน 5. มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณถนนที่จัดถนนคนเดิน ซึ่งผู้ประกอบการมักวางแผงขายของล้ำเข้ามาในถนน

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ผู้นำในพื้นที่เทศบาลตำบลเชียงคาน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์อาคารและบ้านเรือนโบราณซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งดึงดูดใจสำคัญของการท่องเที่ยวในบริเวณถนนคนเดินเชียงคาน เทศบาลตำบลเชียงคานจึงออกเทศบัญญัติ เรื่อง กำหนดประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง ระยะหรือระดับของอาคาร และบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในท้องที่เทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พ.ศ. 2553 เทศบัญญัติดังกล่าวมีไว้เพื่อการอนุรักษ์บ้านไม้เรือนเก่าถนนชายโขง ตั้งแต่วัดท่าคกถึงวัดศรีคุณเมือง รวมถึงวัดสำคัญในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อป้องกันมิให้มีการรื้อถอน ดัดแปลง หรือก่อสร้างอาคารที่ผิดแปลกไปจากรูปแบบเดิม โดยกำหนดห้ามสร้างอาคารสูงเกินสองชั้น หรือความสูงไม่เกิน 10 เมตร พื้นที่ไม่เกิน 200 ตารางเมตร ห้ามสร้างโรงงาน โรงมหรสพ โกดังสินค้า อาคารเลี้ยงสัตว์ อู่ซ่อมรถยนต์ หรือหอพัก เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดวัสดุที่จะใช้มาทำอาคารด้านนอก จะต้องเป็นไม้ หรือวัสดุทดแทนไม้ หรือวัสดุอื่นที่กลมกลืน ส่วนสีหลังคา กำหนดให้ใช้ได้ 3 สี คือ สีน้ำตาล สีเทา และสีขาว เท่านั้น

นอกจากเทศบัญญัติดังกล่าวแล้ว เพื่อจัดการกับปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่เชียงคาน เทศบาลตำบลเชียงคานได้ร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) จัดตั้งโรงงานคัดแยกและกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเชียงคาน โดยโรงงานดังกล่าวมีการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยมาติดตั้งสามารถผลิตไบโอแก๊สหมักปุ๋ยชีวภาพ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ แปรรูปพลาสติกเป็นน้ำมัน ผลิตน้ำส้มควันไม้ สามารถรองรับขยะจาก อบต. ต่างๆ และเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้วันละ 50 ตัน โดยรถขยะจะมาเก็บเวลา 03.00 น. ก่อนที่จะมีกิจกรรมตักบาตรเวลา 05.00 น. ซึ่งมีการเปิดใช้โรงงานดังกล่าวอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2558

3.3.2 การรับรู้ของคนเชียงคานต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตำบลเชียงคานประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ซึ่งจากข้อมูล กชช.2ค. ปี 2558 และจากภาพที่ 3.5 พบว่า หมู่บ้านที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านเชียงคาน หมู่ 2 บ้านเชียงคาน หมู่ 4 บ้านน้อย และหมู่ 6 บ้านท่านาจันทร์ ครอบคลุม 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบลเชียงคาน (แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ ถนนคนเดินเชียงคาน วัดศรีคุณเมือง) และองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน (แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ แก่งคุดคู้) ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้ง 4 หมู่บ้าน 2 พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยประชากรที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 83 อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนที่เหลือย้ายเข้ามาในท้องถิ่นประมาณ 15 ปีมาแล้ว ชุดตัวอย่างเกือบร้อยละ 65 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 44 ปี และประมาณร้อยละ 76 มีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี (ประมาณร้อยละ 43 มีการศึกษาไม่เกินมัธยมต้น) ส่วนผู้ตอบที่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 22 ของผู้ตอบทั้งหมด ทั้งนี้ชุดตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน เป็นที่น่าสังเกตว่าชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 30 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน (สูงกว่าชุดตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เชียงคานเกือบเท่าตัว และปายเกือบ 3 เท่า) ทั้งนี้เมื่อให้ผู้ตอบเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนตนเองกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ พบว่า มีผู้ตอบประมาณร้อยละ 51 เห็นว่า ครัวเรือนตนเองมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ส่วนอีกร้อยละ 27 คิดว่า ครัวเรือนตนเองมีฐานะมั่นคง และอีกร้อยละ 22 คิดว่า ครัวเรือนตัวเองมีฐานะยากจน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.24)

ตารางที่ 3.24 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**252**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**253**	**100.00**
- ใช่	208	82.54	- ธุรกิจส่วนตัว	131	51.78
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 15 ปี)	44	17.46	- เกษตรกร	20	7.91
2. เพศ	**253**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	62	24.51
- หญิง	164	64.57	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	40	15.80
- ชาย	90	35.43	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**251**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**44 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	128	51.00
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**254**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	47	18.72
- ไม่ได้รับการศึกษา	7	2.76	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	76	30.28
- ไม่เกินมัธยมต้น	110	43.30	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**250**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	53	20.87	- ยากจน	54	21.60
- อนุปริญญา/ ปวส.	29	11.42	- ปานกลาง	128	51.20
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	55	21.65	- มั่นคง	68	27.20

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่าง พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 87 และ 96 พอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของตนเอง ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าชีวิตของตนเองในช่วงหนึ่งเดือนที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.25)

ตารางที่ 3.25 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	87.35	4.339	พึงพอใจ	-7.761
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	95.65	4.701	พึงพอใจ	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ข้อมูลในตารางที่ 3.26 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 57 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองถึงร้อยละ 86 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (ประมาณร้อยละ 43 ของผู้ตอบทั้งหมด) ให้เหตุว่า ไม่สนใจและไม่มีเวลาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ประมาณร้อยละ 33 และ 31 ตามลำดับ) มีผู้ตอบประมาณร้อยละ 22 ให้เหตุผลว่า ขาดเงินทุนที่ใช้ในการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพดังกล่าว สำหรับผู้ตอบที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะมีรายได้ประมาณปีละ 2.4 แสนบาท/ปี (สูงกว่าเชียงแสน และปาย) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้ตอบกว่าร้อยละ 85 ที่มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ นอกจากนี้ ข้อมูลในตารางดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบประมาณร้อยละ 67 มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยกว่าร้อยละ 56 และ 43 ที่มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า รายได้จากอาชีพดังกล่าวมีความสำคัญและค่อนข้างมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือนของผู้ตอบ ตามลำดับ เมื่อสอบถามถึงแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 56 คิดว่า ในช่วงปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559) เชียงคานมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสถิติของเทศบาลตำบลเชียงคานที่ พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเชียงคานเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.38 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2558 โดยเพิ่มขึ้นจาก 6.30 แสนคน ในปี พ.ศ. 2558 เป็น 7.39 แสนคน ในปี พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.26 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 57.49% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**143**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	123	86.01
- เป็นอาชีพเสริม	20	13.99
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**105**	**100.00**
- ไม่สนใจ	35	33.33
- ไม่มีเวลา	33	31.43
- ขาดเงินทุน	23	21.90
- ขาดทักษะความรู้	14	13.33
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**240,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	21	14.58
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	123	85.42
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**151**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	2	1.32
- ค่อนข้างสำคัญ	65	43.05
- สำคัญ	84	55.63
- สำคัญมากที่สุด	-	-
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**254**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	58	22.83
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	11	4.33
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	143	56.30
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	42	16.54

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเชียงคานที่แสดงในตารางที่ 3.27 พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 93 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง และรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.829) โดยรับรู้ถึงการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.091) การรับรู้ดังกล่าวทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจที่ท้องถิ่นได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้กับผู้มาเยือน และเห็นว่าควรการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มมากขึ้น สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีค่าคะแนนการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.667 และ 4.730 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับ “มาก” เหมือนกัน

ตารางที่ 3.27 การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	90.87	4.667	มาก
2. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	92.33	4.730	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	95.77	5.091	มาก
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**92.90**	**4.829**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.074); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับการประเมินถึงบทบาทของคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 76 มีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยอยู่ในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.087) ผู้ตอบกว่าร้อยละ 83 มีบทบาทในลักษณะของการเป็นผู้ให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่นมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.346 และอยู่ในระดับ “มีบทบาท”) ส่วนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์) และการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเป็นสองบทบาทที่คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.039 และ 4.015 ตามลำดับ) โดยคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาททั้งสองลักษณะในระดับที่เท่ากัน คือ “ค่อนข้างมีบทบาท” (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.28) จากข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในลักษณะของการเป็นผู้ให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น และค่อนข้างมีบทบาทน้อยกว่าในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.28 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	82.61	4.346	มีบทบาท
2. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	72.73	4.039	ค่อนข้างมีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	74.27	4.015	ค่อนข้างมีบทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**75.63**	**4.087**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.547)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้เมื่อสอบถามถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 72 เชื่อมั่นและไว้ใจต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีความเชื่อมั่นในระดับ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.981) ข้อมูลในตารางที่ 3.29 ยังแสดงให้เห็นว่าคนเชียงคานเชื่อมั่นและไว้ใจต่อ อปท. ในแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 3.29 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เชียงคาน

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	69.57	3.988	ค่อนข้างเชื่อมั่น
2. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	71.94	3.982	ค่อนข้างเชื่อมั่น
3. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	72.13	3.976	ค่อนข้างเชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**71.61**	**3.981**	**ค่อนข้างเชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.857); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.771); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.861)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยมีการรับรู้ในระดับ “มาก” และมีบทบาทในลักษณะของการเป็นผู้ให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจ แต่ค่อนข้างมีบทบาทน้อยกว่าในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางต่อการดำเนินงาน อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีความเชื่อมั่นในแต่ละเรื่อง (การกำหนดแผนและนโยบาย การสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และธรรมาภิบาลในการทำงาน) ไม่แตกต่างกัน

3.3.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเชียงคาน

ตารางที่ 3.30 แสดงให้เห็นว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 53-69 ได้รับผลประโยชน์มากจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยได้รับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากที่สุดในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.870) ส่วนผลประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นผลประโยชน์ที่คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยอยู่ในระดับ “ค่อนข้างน้อย” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.378 และ 3.386 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ พบว่า ผู้ตอบกว่าร้อยละ 73 เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลได้มากกว่าผลเสียต่อตัวผู้ตอบ โดยก่อให้เกิดผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบในระดับ “น้อย” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.085)

ตารางที่ 3.30 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	68.90	3.870	ค่อนข้างมาก
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	53.15	3.378	ค่อนข้างน้อย
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	52.76	3.386	ค่อนข้างน้อย
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**73.24**	**4.085**	**เกิดผลได้น้อย**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.793)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการสำรวจการรับรู้ของคนเชียงคานต่อผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.31 พบว่า แม้ว่าคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และรับรู้ในระดับ “มาก” แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ในแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตที่ 0.05 โดยคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากที่สุดในเรื่องของการทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่น (มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.134) รองลงมาได้แก่ การทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น (มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.004 และ 4.955 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ส่วนสองเรื่องสุดท้ายที่มีระดับคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน และช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.815 และ 4.776 ตามลำดับ (แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05)

จากข้อมูลดังกล่าวจะได้เห็นว่า แม้ว่าคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับเดียวกัน (ระดับ “มาก”) แต่ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวมากยิ่งขึ้น เช่น การอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนโบราณ เป็นต้น และการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น การจัดการเรื่องขยะ การดูแลพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น เป็นผลประโยชน์ที่คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุดในลำดับแรก ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน และช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้น รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้นเป็นผลประโยชน์ที่มีการรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.31 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	96.44	5.134	มาก
2. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	95.63	5.004	มาก
3. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	96.25	4.955	มาก
4. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	94.86	4.815	มาก
5. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิต	93.66	4.776	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.003); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.366); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.419)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ส่วนผลการสำรวจการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่เชียงคาน แสดงให้เห็นว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลเสียในบางเรื่อง และมีการรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” ส่วนใหญ่คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลเสียในแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.32) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงปัญหาและ/ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยรับรู้และทราบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะทำให้เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่ เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะมากขึ้น และเกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 3.32 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น	55.14	3.673	ค้อนข้างมาก
2. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	54.15	3.642	ค่อนข้างมาก
3. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	53.77	3.567	ค่อนข้างมาก
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	53.83	3.534	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.655); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.179); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.013); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.067); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.099); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.595)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.33 พบว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 95 รับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.931) ในขณะเดียวกันคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 54 รับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีระดับของการรับรู้ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.759) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงคานก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และยังทำให้ผู้ตอบจำนวนหนึ่งได้ประโยชน์โดยตรง (เล็กน้อย) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของพื้นที่เชียงคาน

ตารางที่ 3.33 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	95.37	4.931	มาก	12.733
2. ผลเสีย	54.18	3.759	ค่อนข้างมาก	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับข้อมูลในภาพที่ 3.7 แสดงให้เห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมามีคนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 75 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน โดยกว่าร้อยละ 32.28 เข้าร่วมบางครั้ง และอีกร้อยละ 26 เข้าร่วมน้อยครั้งมาก

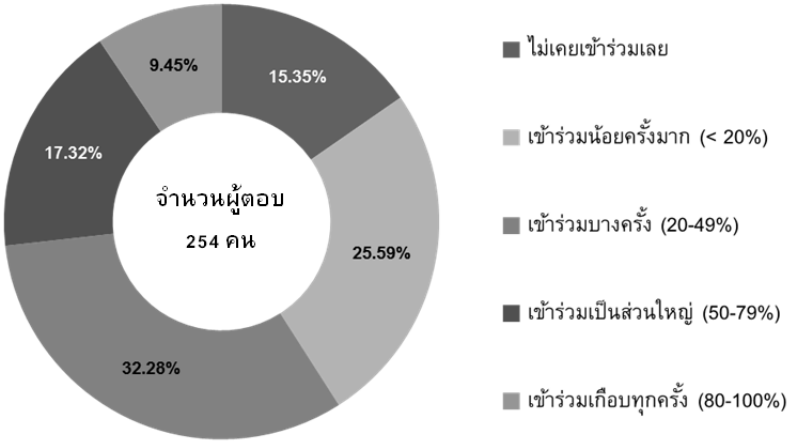

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.7 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากการที่การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงคานก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างเห็นได้ชัด ทำให้คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 97 ยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.875) โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาสเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนในลักษณะของการยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเสมอ และการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.34) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.28 ที่แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่เชียงคานยังมีบทบาทค่อนข้างน้อยในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.34 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เชียงคาน

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	97.64	5.040	มาก
2. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	96.46	4.834	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	95.46	4.733	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**96.53**	**4.875**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.012)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเชียงคานที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และรับรู้ในระดับ “มาก” โดยรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากกว่าผลเสีย โดยเฉพาะในประเด็นของการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการท้องถิ่นของตนเองให้น่าอยู่น่าเที่ยว และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (เกิดกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกันในการดูแลชุมชน/ท้องถิ่น) และผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลประโยชน์สำคัญที่เกิดกับตัวผู้ตอบ (ผลประโยชน์ส่วนบุคคล) แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลเสียในบางเรื่อง เช่น เกิดการแย่งงาน เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในชุมชน เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น แต่ยังคงน้อยเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนเชียงคานยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะการสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ สำหรับการเข้าร่วมหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสองสิ่งที่คนเชียงคาน (เช่นเดียวกับเชียงแสนและปาย) ยังมีบทบาทน้อย

3.4 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเกาะยาวใหญ่

3.4.1 การท่องเที่ยวของเกาะยาวใหญ่

เกาะยาวใหญ่เป็นหนึ่งในสองเกาะขนาดใหญ่ของอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีขนาดใหญ่กว่าเกาะยาวน้อยเกือบสองเท่า และตั้งอยู่ติดกับเกาะยาวน้อยทางด้านทิศใต้ (ภาพที่ 3.8) สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ มีที่ราบสำหรับการทำนาและทำสวนอยู่บริเวณชายทะเลและระหว่างภูเขา มีลักษณะเป็นเทือกเขาวางตัวตามความยาวของเกาะในแนวเหนือใต้และมีหาดทรายอยู่บริเวณชายฝั่งที่ติดกับทะเลด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออก จากหาดทรายถัดขึ้นมาเป็นสันทรายและที่ราบติดกับเชิงเขา บางบริเวณมีลักษณะเป็นแหลมและอ่าว เช่น อ่าวสนซึ่งมีลักษณะของชายทะเลที่มีการปรับตัวให้เกิดเป็นอ่าวเว้าเข้าสู่แผ่นดิน และมีจงอยของหาดทรายและสันทราย เป็นต้น ด้วยสภาพภูมิประเทศในลักษณะดังกล่าว เกาะยาวใหญ่จึงเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากยังมีสภาพของธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรทางทะเล ป่าชายเลน และป่าไม้ และยังเหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนแบบส่วนตัวและต้องการความสงบเรียบง่าย

เกาะยาวใหญ่ มีโค้งอ่าวที่สวยงามมากมาย ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามไม่แพ้เกาะยาวน้อย เช่น หาดคลองสนที่เป็นหาดทรายขาวสะอาดแวดล้อมไปด้วยทิวสน มีโขดหินเล็กๆ ที่มีสีสันสวยงาม เหมาะสำหรับการเล่นน้ำชมปะการัง, อ่าวหินกองซึ่งมีหาดที่ร่มรื่นไปด้วยป่าไม้เคียมแต่ไม่เหมาะกับการลงเล่นน้ำ เนื่องจากมีลูกปลากระเบนอาศัยอยู่มากมาย, อ่าวทรายที่มีหาดทรายขาวละเอียด มีโขดหินสวยงามแต่สามารถลงไปเล่นน้ำได้, อ่าวตีกุดที่มีหาดทรายขาวสะอาดกอปรไปด้วยทิวสนที่ร่มรื่น และมีแหลมหินและทิวทัศน์ที่สวย, แหลมหาดซึ่งมีสวนมะพร้าว มะม่วง หิมพานต์และป่าสนที่ขึ้นล้อมหาดทรายขาว นอกจากทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทชายหาดที่มีอยู่ตามอ่าวต่างๆ แล้ว เกาะยาวใหญ่ยังมีเกาะเล็กเกาะน้อยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น เกาะไข่ (เกาะไข่ใน เกาะไข่นอก และเกาะไข่นุ้ย) โดยเฉพาะเกาะไข่นอกถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีความสวยงามด้วยโขดหิน หาดทรายขาว น้ำทะเลใส รอบเกาะสามารถดำน้ำดูปะการังหลากชนิดและปลาสวยงาม นอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้ว เกาะยาวใหญ่ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีหมู่บ้านชาวประมงที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีบ้านพักแบบโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับบรรยากาศวิถีชีวิตแบบพื้นบ้าน และร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้าน เช่น การออกไปจับปลา จับหอยชักตีน หอยแครง ขี่จักรยานเที่ยวศึกษาเส้นทางธรรมชาติบนเกาะยาวใหญ่ เป็นต้น โดยช่วงเดือนที่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยว คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน เนื่องจากเป็นช่วงที่เกาะยาวใหญ่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทยสู่ฝั่งทะเลตะวันตก (อันดามัน) ทำให้มีฝนตกน้อย (เป็นช่วงฤดูร้อน)

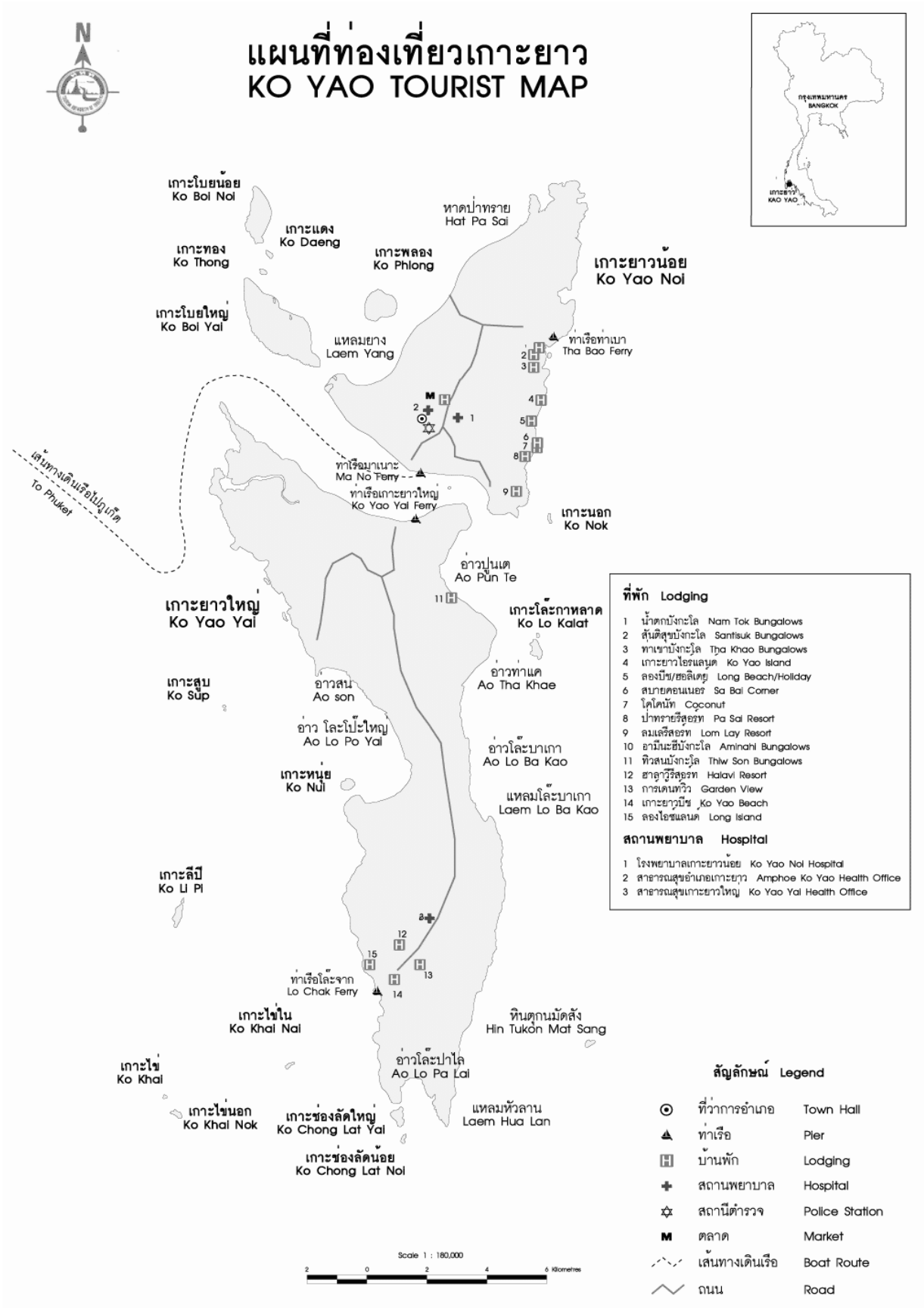

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 3.8 แผนที่ท่องเที่ยวเกาะยาว (เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย)

แม้ว่าเกาะยาวใหญ่มีขนาดใหญ่และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวมากกว่าเกาะยาวน้อย แต่มีการขยายตัวของการท่องเที่ยวน้อยกว่าเกาะยาวน้อย ชุมชนบนเกาะยาวใหญ่มีขนาดเล็กกว่าเกาะยาวน้อย คนเกาะยาวใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นชาวมุสลิมที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการพัฒนา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและทำสวน ใช้ชีวิตที่สงบและเรียบง่าย ผูกพันและทำมาหากินกับทะเล โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะยาวใหญ่ที่อยู่ทางด้านเหนือของเกาะจะไม่ค่อยสนใจเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลพรุในที่อยู่ทางด้านใต้ของเกาะจะให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยังเป็นการรวมตัวแบบหลวมๆ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559)

การเดินทางเข้าสู่เกาะยาวใหญ่สามารถเดินทางด้วยทางน้ำวิธีเดียว แต่มีความสะดวกมาก โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังเกาะยาวใหญ่ได้จาก ภูเก็ต (จากท่าเรือบางโรง ท่าเรือเจียรวานิช ท่าเรือแหลมหิน) กระบี่ (ท่าเรือท่าเลน) และพังงา (ท่าเรือด่านศุลกากร) ซึ่งมีเที่ยวเรือและค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันตามประเภทของเรือที่ใช้บริการ โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 30-45 นาที จากชายฝั่ง ส่วนบนเกาะยาวใหญ่มีท่าเรือถึง 5 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือคลองเหีย ท่าเรือช่องหลาด ท่าเรือหินกอง ท่าเรือแหลมใหญ่ และท่าเรือโล๊จาก

ทั้งนี้จากการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2559 พบว่า เกาะยาวใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีผลการประเมินมาตรฐานระดับ "ต่ำ" โดยมีคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ในงานชิ้นเดียวกันได้ประเมินถึงจุดเด่น จุดด้อย และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาไว้พอสังเขปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จุดเด่น	จุดด้อย	ข้อเสนอแนะ
- ความง่ายในการเข้าถึง	- คุณค่าด้านการท่องเที่ยว - ศักยภาพในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว - ศักยภาพด้านเศรษฐกิจชุมชน - ความปลอดภัยจากการถูกทำลาย	- มีศักยภาพในการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชน - เน้นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มอิสลาม - พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเกาะยาวน้อย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559)

จากกระแสการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อยที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากหลังปี พ.ศ. 2540 ทำให้มีนักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาเที่ยวเกาะยาวน้อยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม (โดยเฉพาะชาวต่างชาติ) เริ่มสนใจเดินทางมาเที่ยวที่เกาะยาวใหญ่ที่อยู่ทางด้านใต้ของเกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่เริ่มเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เริ่มจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดูวิถีชุมชน หลังจากนั้นก็เริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะยาวใหญ่ นอกจากนี้ เกาะยาวใหญ่ยังเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาดูงานในเรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเล และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะทำให้คนเกาะยาวใหญ่มีรายได้มากขึ้นจากการมีอาชีพเสริมอย่าง ร้านอาหาร โฮมสเตย์ ร้านขายของ ให้เช่ารถมอเตอร์ไซค์ ให้บริการเรือหางยาว เป็นต้น แต่การท่องเที่ยวก็ทำให้เกาะยาวใหญ่กำลังเผชิญกับปัญหาขยะล้นเกาะ ซึ่งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เทศบาลตำบลพรุใน (อยู่ทางด้านใต้ของเกาะ) มีขยะมูลฝอยสะสมตกค้างอยู่ประมาณ 4.5 พันตัน ทั้งนี้ในแต่ละวันของฤดูท่องเที่ยวจำนวนขยะของเกาะไข่รวมกับขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลพรุในจะมีจำนวนประมาณวันละ 10 ตัน ดังนั้นปัญหาขยะบนเกาะยาวใหญ่จึงเป็นปัญหาสำคัญที่สุด ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน จึงสนับสนุนงบประมาณในปี พ.ศ. 2560 ในการจัดตั้งโรงงานขยะที่เป็นเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.) แล้วให้เทศบาลตำบลพรุในเป็นผู้บริหารจัดการหลังการก่อสร้างเสร็จสิ้น

3.4.2 การรับรู้ของคนเกาะยาวใหญ่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

จากข้อมูลในส่วนแรกทำให้ทราบว่า เกาะยาวใหญ่ประกอบด้วย 2 ตำบล ได้แก่ ต.เกาะยาวใหญ่ (มี 4 หมู่บ้าน) และ ต.พรุใน (มี 7 หมู่บ้าน) และการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะยาวใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ของ ต.พรุใน มากกว่า ต.เกาะยาวใหญ่ ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้ง 2 ตำบล ถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยกำหนดให้สำรวจประชาชนใน ต.พรุใน ในสัดส่วนมากกว่า ต.เกาะยาวใหญ่ (60:40)

คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 88 อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนที่เหลือย้ายเข้ามาในท้องถิ่นประมาณ 9 ปีมาแล้ว ชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 38 ปี และประมาณร้อยละ 75 มีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี (ประมาณร้อยละ 33 มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช.) ส่วนผู้ตอบที่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 23 ของผู้ตอบทั้งหมด (ชุดตัวอย่างค่อนข้างมีการศึกษา) ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณเกือบครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 57 มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน และเกือบร้อยละ 80 ตอบว่า ครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.35)

ตารางที่ 3.35 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**253**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**218**	**100.00**
- ใช่	222	87.75	- ธุรกิจส่วนตัว	102	46.79
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 9 ปี)	31	12.25	- เกษตรกร	20	9.17
2. เพศ	**251**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	51	23.39
- หญิง	157	62.55	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	45	20.64
- ชาย	94	37.45	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**237**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**38 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	134	56.54
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**250**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	55	23.21
- ไม่ได้รับการศึกษา	4	1.60	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	48	20.25
- ไม่เกินมัธยมต้น	85	34.00	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**252**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	82	32.80	- ยากจน	9	3.57
- อนุปริญญา/ ปวส.	21	8.40	- ปานกลาง	200	79.37
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	58	23.20	- มั่นคง	43	17.06

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่แสดงในตารางที่ 3.36 พบว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 85 และ 92 พอใจในชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา และคุณภาพชีวิตของตนเอง ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3.36 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	84.98	4.296	ค่อนข้างพึงพอใจ	- 6.034
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	91.57	4.646	พึงพอใจ	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.37 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 41 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองประมาณร้อยละ 48 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ประมาณร้อยละ 59 ของผู้ตอบทั้งหมด) ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลามากที่สุด (ประมาณร้อยละ 47) ส่วนอีกประมาณร้อยละ 20 ไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพดังกล่าว สำหรับผู้ตอบที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีรายได้ประมาณปีละ 1 แสนบาท/ปี โดยประมาณร้อยละ 60 ของผู้ตอบที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งมีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยกว่าร้อยละ 62 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เห็นว่า รายได้ที่ได้รับจากอาชีพดังกล่าวค่อนข้างสำคัญในการจุนเจือครัวเรือน เมื่อสอบถามถึงแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว พบว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 55 ให้ความคิดเห็นว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวมาเยือนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.37 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 41.27% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**104**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	50	48.08
- เป็นอาชีพเสริม	54	51.92
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**148**	**100.00**
- ไม่สนใจ	31	20.95
- ไม่มีเวลา	69	46.62
- ขาดเงินทุน	22	14.86
- ขาดทักษะความรู้	26	17.57
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**100,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	41	39.81
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	62	60.19
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**70**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	7	10.00
- ค่อนข้างสำคัญ	44	62.86
- สำคัญ	19	27.14
- สำคัญมากที่สุด	-	-
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**253**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	51	20.16
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	14	5.53
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	138	54.55
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	50	19.76

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ที่แสดงในตารางที่ 3.38 พบว่า ผู้ตอบมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง และรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.865) โดยรับรู้ถึงการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.070) ซึ่งการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจที่ได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้ผู้มาเยือน และเห็นว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการ

ประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มมากขึ้น สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (เช่น ผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น แนวโน้มของนักท่องเที่ยว เป็นต้น) มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.725 และ 4.795 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้เกี่ยวกับผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับ “มาก” เหมือนกัน

ตารางที่ 3.38 การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	89.81	4.725	มาก
2. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	90.62	4.795	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	95.24	5.070	มาก
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**91.47**	**4.865**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.065); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อสอบถามถึงบทบาทของคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่าคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 มีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.991) โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น และการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์) เป็นสองบทบาทที่ถือได้ว่าคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างมีมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.285 และ 4.171 ตามลำดับ และมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) สำหรับบทบาทในเรื่องของการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเป็นสิ่งที่คนเกาะยาวใหญ่มีน้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.835) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าสองบทบาทแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตาม คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงมีบทบาททั้งสามในระดับเดียวกัน คือ “ค่อนข้างมีบทบาท” (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.39) จากข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเองยังคงเป็นเรื่องที่คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างมีบทบาทที่น้อยกว่าในเรื่องอื่นๆ อีกสองเรื่อง

ตารางที่ 3.39 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	79.45	4.285	ค่อนข้างมีบทบาท
2. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	75.40	4.171	ค่อนข้างมีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	65.17	3.835	ค่อนข้างมีบทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**70.08**	**3.991**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.101); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสอบถามถึงความเชื่อมั่นของคนเกาะยาวใหญ่ที่มีต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อปท. ที่แสดงในตารางที่ 3.40 พบว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.978) โดยความเชื่อมั่น ต่อ อปท. เกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย และความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม เป็นสองสิ่งที่คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตที่ 0.05 (ระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.028 และ 4.000 ตามลำดับ) ส่วนความเชื่อมั่นและศรัทธาในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. (ความโปร่งใสและซื่อสัตย์) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นต่อ อปท.

น้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.810) และแตกต่างจากสองสิ่งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตาม คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงเชื่อมั่นและศรัทธา อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับเดียวกัน คือ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและศรัทธาต่อความสามารถของ อปท. ในการกำหนดแผน/นโยบาย และการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง แต่มีความเชื่อมั่นในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นน้อยกว่าสองสิ่งแรก

ตารางที่ 3.40 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	73.91	4.028	ค่อนข้างเชื่อมั่น
2. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	69.83	4.000	ค่อนข้างเชื่อมั่น
3. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	69.17	3.810	ค่อนข้างเชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**71.08**	**3.978**	**ค่อนข้างเชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.452); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยมีการรับรู้ในระดับ “มาก” และค่อนข้างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นโดยเฉพาะในลักษณะของการเป็นผู้ให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย และความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน

3.4.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวใหญ่

จากตารางที่ 3.41 จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทำให้ “เกิดผลได้น้อย” ต่อคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่าง (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.774) โดยผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์ที่คนเกาะยาวใหญ่ได้รับมากที่สุดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยได้รับในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.692) รองลงมาได้แก่ ผลประโยชน์เชิงสังคม และเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ แม้ว่าการได้รับผลประโยชน์ทั้งสองมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่อยู่ในระดับ “ค่อนข้างน้อย” เหมือนกัน (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.225 และ 2.952 ตามลำดับ) และเป็นที่น่าสังเกตว่า คนเกาะยาวใหญ่ได้รับผลประโยชน์ทั้งสามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3.41 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	63.24	3.692	ค่อนข้างมาก
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	46.64	3.225	ค่อนข้างน้อย
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	40.08	2.952	ค่อนข้างน้อย
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**60.51**	**3.774**	**เกิดผลได้น้อย**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการสำรวจการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของเกาะยาวใหญ่ที่แสดงในตารางที่ 3.42 พบว่า แม้ว่าคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “มาก” เหมือนกัน แต่หากพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ จะเห็นได้ว่า คนเกาะยาวใหญ่รับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผลประโยชน์ที่รับรู้มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น 2) การทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 3) การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.929, 4.905 และ 4.901 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน และช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้นเป็นสองสิ่งที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.804 และ 4.717 ตามลำดับ (แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) จากข้อมูลดังกล่าวจะได้เห็นว่า แม้ว่าคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับเดียวกัน (“มาก”) แต่การทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว การให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในลำดับแรก ส่วนการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน การช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้นเป็นผลประโยชน์ที่มีการรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.42 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	93.28	4.929	มาก
2. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	94.25	4.905	มาก
3. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	95.83	4.901	มาก
4. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	94.05	4.804	มาก
5. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิต	90.89	4.717	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.550); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.634); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.040); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.944); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.090); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.006); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.053)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสำรวจการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวใหญ่ที่แสดงในตารางที่ 3.43 แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในระดับ “มาก” ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในเรื่องของการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.363 และ 4.344 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยดังกล่าวแตกต่างกันอย่างไม่มีสำคัญทางสถิติที่ 0.05) และรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” ถึงผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ทำให้เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและเกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.016 และ 3.773 ตามลำดับ) โดยคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลเสียทั้งสองเรื่องในระดับค่าคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ปัญหา/ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” ในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” ในเรื่องของปัญหาการแย่งงาน ความแออัดที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ และปัญหาสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 3.43 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม และพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	78.42	4.363	มาก
2. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	78.85	4.344	มาก
3. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่ และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น	68.91	4.016	ค้อนข้างมาก
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	60.26	3.773	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.658); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.44 พบว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.844) และรับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.164) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และยังทำให้ผู้ตอบจำนวนหนึ่งได้ประโยชน์โดยตรง (ค่อนข้างน้อย) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของเกาะยาวใหญ่

ตารางที่ 3.44 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	93.70	4.844	มาก	10.033
2. ผลเสีย	70.37	4.164	ค่อนข้างมาก	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ข้อมูลในภาพที่ 3.9 แสดงให้เห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมามีคนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 87 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน โดยประมาณร้อยละ 31 เข้าร่วมบางครั้ง ส่วนอีกร้อยละ 23 และ 21 เข้าร่วมน้อยครั้งมาก และเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ ตามลำดับ

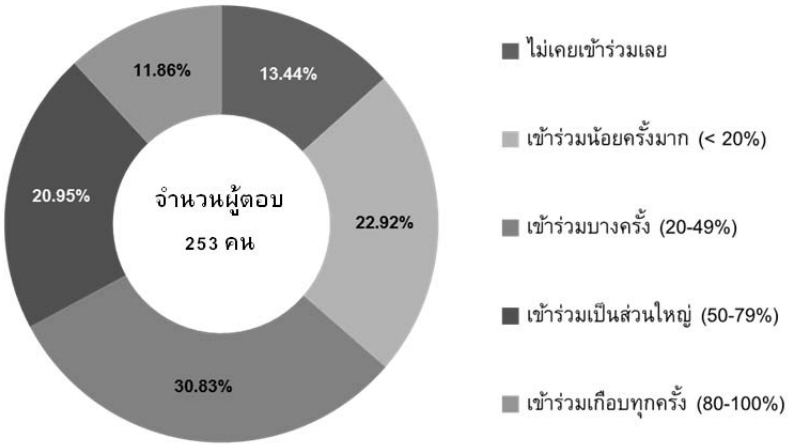

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.9 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากการที่การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้น คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างจึงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.696) โดยยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส ส่วนการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนเกาะยาวใหญ่ยังมีโอกาสน้อยเมื่อเทียบกับสองกิจกรรมแรก (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.45) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.39 ที่แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นที่เกาะยาวใหญ่มีบทบาทค่อนข้างน้อยในเรื่องของการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.45 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวใหญ่

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	94.86	4.763	มาก
2. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	94.66	4.742	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	91.70	4.613	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**93.52**	**4.696**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.638); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.005)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเกาะยาวใหญ่ที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) โดยรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย โดยเฉพาะผลประโยชน์ในเรื่องของการทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้น่าอยู่น่าเที่ยวและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (เกิดกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกันในการดูแลชุมชน/ท้องถิ่น) และผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เป็นผลประโยชน์สำคัญที่เกิดกับตัวผู้ตอบ (ผลประโยชน์ส่วนบุคคล) แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลเสียในบ้างเรื่อง เช่น เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการแย่งงาน เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในชุมชน เป็นต้น แต่ยังคงน้อยเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่เกาะยาวใหญ่จึงยังคงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะการสนับสนุนในลักษณะของการเข้าร่วมหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้นและการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจ ส่วนการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นของเกาะยาวใหญ่มีบทบาทน้อยกว่าเมื่อเทียบกับบทบาทในเรื่องอื่นๆ

3.5 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเกาะยาวน้อย

3.5.1 การท่องเที่ยวของเกาะยาวน้อย

เกาะยาวน้อยเป็นเกาะที่ใหญ่เป็นอันดับสอง ใน อ.เกาะยาว จังหวัดพังงา ตั้งอยู่บริเวณอ่าวพังงาทางด้านทิศใต้ของจังหวัดพังงา และอยู่ติดกับเกาะยาวใหญ่ทางด้านทิศเหนือ (ภาพที่ 3.8) สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาทอดยาวตามแนวเหนือใต้ และบริเวณรอบเกาะมีที่ราบชายฝั่ง โดยที่ราบชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกมีชายหาดที่สวยงาม (หาดป่าทราย) เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวและพักผ่อน ส่วนที่ราบตามหุบเขาเป็นพื้นที่การเกษตร อย่างเช่น สวนยาง สวนมะพร้าว สวนมะม่วงหิมพานต์ นาข้าว เป็นต้น บริเวณรอบๆ เกาะยาวน้อยมีแนวปะการังถึง 1,400 ไร่ ซึ่งแนวปะการังทางด้านตะวันตก และด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะอยู่ในสภาพเสียหาย ส่วนทางด้านเหนือและตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลาง (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559) นอกจากนี้ เกาะยาวน้อยยังมีเกาะเล็กเกาะน้อยที่เป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญอย่าง เกาะห้อง เกาะลาติง เกาะผักเบี้ย เป็นต้น รวมทั้งวิถีชีวิตและชุมชนบนเกาะยาวน้อยที่ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน หรืออาจกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตของ

ชุมชนบนเกาะยาวน้อยเป็นหนึ่งในจุดขายที่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน โดยชุมชนได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันร่วมกับคนในชุมชนเช่น กิจกรรมประมงพื้นบ้าน การกรีดยาง การทำนา เป็นต้น

เกาะยาวน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและชุมชน และเชิงธรรมชาติได้อย่างลงตัว และเป็นหนึ่งในตัวอย่างของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง การฟื้นฟูประมงพื้นบ้าน และการอนุรักษ์วิถีชีวิตได้อย่างดีเยี่ยม (การันตีด้วยรางวัลดีเด่นด้านการดูแลรักษาจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (Destination Stewardship Award) จาก National Geographic Traveler Magazine ในปี 2003 (พ.ศ. 2546) โดยมีจุดเด่นดีเยี่ยมในด้านการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง การฟื้นฟูการทำประมงพื้นบ้าน และการอนุรักษ์วิถีชีวิต [เป็น 1 ใน 3 ของโลก]) เกาะยาวน้อยจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อน ชอบความสงบเรียบง่าย ต้องการประสบการณ์ที่แตกต่าง ขณะเดียวกันก็ได้ท่องเที่ยวทะเลควบคู่ไปด้วย โดยแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเกาะยาวน้อย ได้แก่ หาดท่าเขาซึ่งเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้า และชมวิวหมู่เกาะเล็กเกาะน้อยที่ตั้งเรียงรายอยู่ทางทะเลฝั่งตะวันออกของเกาะยาวน้อย (นักท่องเที่ยวมักเรียกกันว่า “ป่าเกาะ” อย่างเช่น เกาะห้อง เกาะลาติง เกาะผักเบี้ย เป็นต้น), หาดป่าทรายเป็นชายหาดด้านตะวันออกของเกาะยาวน้อยที่มีหาดทรายขาวสะอาดและบรรยากาศที่ร่มรื่นเหมาะแก่การลงเล่นน้ำ, อ่าวบ้านแหลไชที่ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของเกาะยาวน้อย ซึ่งมีกระชังปลาและกุ้งมังกรให้เยี่ยมชม, บ่อน้ำจืดในทะเลซึ่งตั้งอยู่ที่หาดบ้านอันเป้าทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะยาวน้อย เป็นบ่อน้ำจืดที่มีลักษณะเป็นบ่อน้ำตื้น 4 บ่อ เวลาน้ำขึ้นน้ำทะเลจะเข้าท่วมบ่อจนเป็นน้ำเค็ม แต่เมื่อน้ำลงบ่อน้ำจะโผล่ขึ้นมา โดยน้ำในบ่อจะจืดสนิทและสามารถดื่มได้, ทุ่งปะการังบริเวณบ้านอันเป้า (หมู่ 7) ซึ่งมีแนวปะการังยาวสองกิโลเมตรกว้างประมาณ 100 เมตร เป็นจุดชมปะการังที่สามารถเดินดูได้ในช่วงน้ำลง โดยมีทั้งปะการังเขากวาง ปะการังสมอง และอื่นๆ อีกมากมาย ในหนึ่งเดือนสามารถชมได้ประมาณ 2 ครั้งๆ ละไม่เกิน 4 วัน ในช่วงที่น้ำลง (ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการชมทุ่งปะการัง คือ ช่วงน้ำใหญ่ 13-4 ค่ำ) นอกจากนี้ ในบริเวณดังกล่าวยังถือได้ว่าเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามอีกด้วย นอกจากแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้แล้ว บริเวณใกล้เคียงของเกาะยาวน้อยยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อีก เช่น หมู่เกาะห้อง เกาะนอก เกาะเหลากูด ดินผุดกลางทะเล เป็นต้น (ดูรายละเอียดในภาพที่ 3.10)

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกาะยาวน้อยยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย เช่น การเที่ยวรอบเกาะยาวน้อยเพื่อชมธรรมชาติและดูวิถีชีวิตของคนบนเกาะ ดูการทำนา ทำเครื่องมือประมง ทำผ้าบาติก ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ ทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว หรือออกเรือไปกับชาวบ้านเพื่อไปดูวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน ไปเยี่ยมชมกระชังกุ้งมังกรและ/ปลาทะเล เล่นน้ำดำดูปะการัง ดูระบบนิเวศ ดูนก รวมถึงเที่ยวตามเกาะใกล้เคียง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ เช่น การกรีดยาง การทำประมง การทำนา เป็นต้น รวมทั้งสามารถปั่นจักรยานบนถนนรอบเกาะ ซึ่งมีความยาวประมาณ 20-30 กิโลเมตร (กิจกรรมนี้กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากถนนบนเกาะมีรถสัญจรน้อย มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม มีทั้งทางเรียบ ขึ้นเขาและลงเขา)

แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ของเกาะยาวน้อยจะนับถือศาสนาอิสลาม และเคร่งครัดต่อข้อห้ามและกฎของชาวมุสลิม แต่วัฒนาธรรมดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากคนในชุมชนมีการสื่อสารและทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวถึงข้อปฏิบัติขณะที่มาท่องเที่ยวบนเกาะยาวน้อย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยอมรับและยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว นอกจากนี้ ชุมชนยังใช้ปรัชญาและความเชื่อทางศาสนาอิสลามหันหน้ามาคุยกันเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน พร้อมทั้งสร้างกิจกรรมการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความเหนียวแน่นของสมาชิกภายในกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนชาวเกาะยาวน้อย ที่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกลุ่มแรกบนเกาะยาวน้อย ซึ่งมีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และยังเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสมาชิกในกลุ่มเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตั้งแต่การรับจองทัวร์ จองที่พัก เรือ รถรับส่งนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร ให้บริการที่พัก การนำชมวิถีชีวิตบนเกาะยาวน้อย จนถึงการนำเที่ยวสถานที่และเกาะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแพ็คเกจทัวร์ที่จัดโดยชุมชน

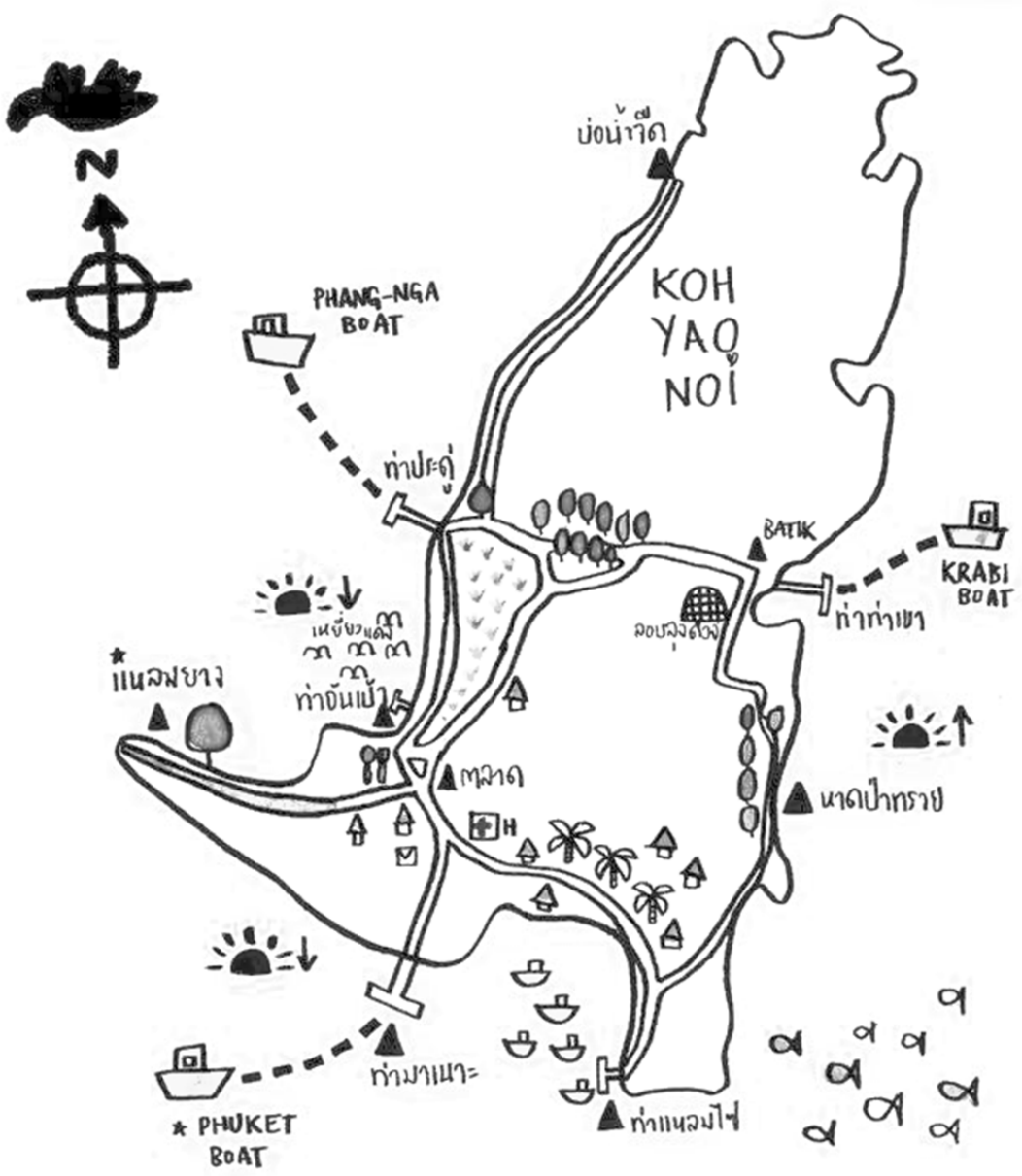

ที่มา: https://www.facebook.com/KohYaoNoiHomestay

ภาพที่ 3.10 แผนที่ท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย

การเดินทางเข้าสู่เกาะยาวน้อยมีความสะดวกมาก โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังเกาะยาวน้อยได้จากจังหวัดภูเก็ต (ท่าเรือบางโรง) ซึ่งมีเรือธรรมดาและเรือเร็วให้บริการทุกวันและออกทุกๆ ชั่วโมง นอกจากนี้ยังสามารถขึ้นเรือจากจังหวัดกระบี่ (ท่าเรือท่าเลน) และจังหวัดพังงา (ท่าเรือด่านศุลกากร) ซึ่งมีเรือวันละ 1 เที่ยว จากท่าเทียบเรือทั้งสามแห่งจะใช้เวลาเดินทางไปยังเกาะยาวน้อยประมาณ 30-45 นาที ส่วนบนเกาะยาวน้อยมีท่าเรือถึง 5 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือต้นโด ท่าเรือท่าเขา ท่าเรือสะพานยาว ท่าเรือมะเนาะห์ และท่าเรือแหลมไทร สำหรับการเดินทางบนเกาะยาวน้อยสามารถใช้รถจักรยานยนต์ (ค่าเช่าวันละ 200 บาท) รถยนต์ และรถสองแถวรับจ้าง บนเกาะยาวน้อยมีโรงแรม รีสอร์ท และบังกะโลประมาณ 50 แห่ง (มีทั้งที่เป็นของคนท้องถิ่นและคนนอกพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2559 พบว่า บนเกาะยาวน้อยมีโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์มากขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2556 และยังมีพื้นที่บางแห่งที่กำลังปรับพื้นที่และกำลังก่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ทเพิ่มเติม โดยเฉพาะบริเวณถนนเลียบชายหาดคลองจาก บริเวณจุดชมวิวป่าเกาะ ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะยาวน้อย) นอกจากนี้ ยังมีโฮมสเตย์ประมาณ 50 หลัง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ โฮมสเตย์ของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนชาวเกาะยาวน้อย (การันตรีด้วยรางวัล

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 8 [รางวัลกินรี] รางวัลยอดเยี่ยมโฮมสเตย์เกาะยาวน้อย, รางวัล ASEAN Homestay Award ปี พ.ศ. 2559 และ ASEAN Tourism Standard 2016-2018), กลุ่มเกาะยาวโฮมสเตย์ กลุ่มเกาะยาวรวมใจ และกลุ่มโฮมสเตย์บ้านท่าเขา

จากการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2559 พบว่า เกาะยาวน้อยจัดอยู่ในกลุ่มผลการประเมินมาตรฐานระดับสูง (ระดับเดียวกับ เกาะกูด เกาะพะงัน และเกาะช้าง) มีผลการประเมินมาตรฐานดีเกือบทุกมิติ โดยเฉพาะมิติทางด้านคุณค่าทางด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ในงานชิ้นเดียวได้ประเมินถึงจุดเด่น จุดด้อย และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาไว้พอสรุปได้สังเขปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จุดเด่น	จุดด้อย	ข้อเสนอแนะ
- คุณค่าด้านการท่องเที่ยว - ความง่ายในการเข้าถึง - ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว - ศักยภาพด้านเศรษฐกิจชุมชน - การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม - การจัดการด้านการท่องเที่ยว	- ความปลอดภัยจากการถูกทำลาย	- มีศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเสริมสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพสูง - เป็นต้นแบบให้กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะอื่นๆ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559)

จากกระแสการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อยที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลังปี พ.ศ. 2540 ทำให้มีนักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาเที่ยวเกาะยาวน้อยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีการพัฒนาท่าเรือและมีเที่ยวเรือเพิ่มมากขึ้น (ออกทุกชั่วโมง) ทำให้ชาวบ้านเดินทางสะดวกมากขึ้น ขณะเดียวกันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนก็เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้ดีขึ้น เช่น การพัฒนาถนนสายหลัก การจัดการขยะบนเกาะ เป็นต้น นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะยาวน้อยยังมีส่วนช่วยดึงดูดให้คนท้องถิ่นกลับมาทำงานในพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันพนักงานโรงแรมและรีสอร์ทบนเกาะยาวน้อยมากกว่าครึ่งเป็นคนในพื้นที่ ชาวบ้านมีโอกาสที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพเสริมอย่าง โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านขายของ ให้เช่ารถจักรยานยนต์ เรือขนส่งและนำเที่ยว เป็นต้น

บทสรุปแนวทางการพัฒนาและอนาคตของการท่องเที่ยวที่เกาะยาวน้อย กล่าวได้แต่เพียงว่า “ปล่อยให้ชุมชนจัดการและควบคุมกันเอง หรือให้ชุมชนเป็นคนวางกรอบหรือแนวทางการพัฒนาด้วยตนเอง ตามความต้องการของตนเองไม่ใช่ตามความต้องการของภาครัฐ โดยภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ต้องพยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยวและวางนโยบายในการพัฒนาเกาะยาวน้อย โดยเฉพาะแนวคิดในเรื่องที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเกาะยาวน้อยจำนวนมาก (แนวคิดที่เน้นการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับคุณภาพของนักท่องเที่ยวและความยั่งยืน) หรือแนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น การสร้างท่าเรือเฟอร์รี่เพื่อนำนักท่องเที่ยวหรือรถขึ้นมาบนเกาะให้ได้มากๆ หรือส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากๆ นโยบายของรัฐเหล่านี้จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงของเกาะยาวน้อยที่มีลักษณะของการพัฒนาการท่องเที่ยวเฉดเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ เช่น เกาะสมุย เกาะเต่า ภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งในที่สุดแล้ว แหล่งท่องเที่ยวจะเผชิญกับปัญหาความไม่ปลอดภัย ขยะ น้ำเสีย ปัญหาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการไม่มีพื้นที่สาธารณะหรือชายหาดสาธารณะให้กับคนท้องถิ่นหรือคนไทยซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านั้น คนบนเกาะยาวน้อยไม่ต้องการแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะยาวน้อยตามแนวทางนี้ หากต้องการเพียงแค่รายได้เสริมจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ความภูมิใจที่ได้เผยแพร่ประวัติการต่อสู้และชัยชนะที่ได้รับมาด้วยความยากลำบาก รวมทั้งการมีเวลาอยู่กับครอบครัว เลี้ยงดูคนแก่ภายในครอบครัว ใช้ชีวิตที่สงบบนวิถีของตนเอง ไม่ต้องการเอาใจนักท่องเที่ยวแต่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สิ่งเหล่านี้คือความคิดของคนในชุมชนที่ต้องการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์”

3.5.2 การรับรู้ของคนเกาะยาวน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

เกาะยาวน้อยประกอบด้วย 1 ตำบล 7 หมู่บ้าน และ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยาวน้อย และเทศบาลตำบลเกาะยาวน้อย (พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ราบทางด้านทิศใต้ของเกาะยาวน้อย) ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้ง 7 หมู่บ้าน 2 พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยประชากรที่เป็นชุดตัวอย่างกว่าร้อยละ 71 อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนที่เหลือย้ายเข้ามาในท้องถิ่นประมาณ 9 ปีมาแล้ว ชุดตัวอย่างเกือบร้อยละ 56 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 40 ปี และประมาณร้อยละ 71 มีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี (ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 33 มีการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมต้น) ส่วนผู้ตอบที่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 29 ของผู้ตอบทั้งหมด (ชุดตัวอย่างค่อนข้างมีการศึกษา) ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 35 และ 33 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัท เช่น โรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น ทั้งนี้มีชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 51 มีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน และประมาณร้อยละ 76 ตอบว่า ครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.46)

ตารางที่ 3.46 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**251**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**233**	**100.00**
- ใช่	178	70.92	- ธุรกิจส่วนตัว	82	35.19
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 9 ปี)	73	29.08	- เกษตรกร	17	7.30
2. เพศ	**237**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	56	24.03
- หญิง	132	55.70	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	78	33.48
- ชาย	105	44.30	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**249**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**40 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	128	51.41
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**249**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	63	25.30
- ไม่ได้รับการศึกษา	2	0.80	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	58	23.29
- ไม่เกินมัธยมต้น	82	32.93	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**248**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	64	25.70	- ยากจน	12	4.84
- อนุปริญญา/ ปวส.	30	12.05	- ปานกลาง	188	75.81
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	71	28.51	- มั่นคง	48	19.35

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่แสดงในตารางที่ 3.47 พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 81 และ 86 พอใจในชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา และคุณภาพชีวิตของตนเอง ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 3.47 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	80.88	4.267	ค่อนข้างพึงพอใจ	-5.177
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	85.87	4.577	พึงพอใจ	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.48 แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 62 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองประมาณร้อยละ 48 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ประมาณร้อยละ 38 ของผู้ตอบทั้งหมด) ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลามากที่สุด (ประมาณร้อยละ 53) สำหรับผู้ตอบที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีรายได้ประมาณปีละ 1 แสนบาท/ปี โดยประมาณร้อยละ 82 ของผู้ตอบที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 66 ของผู้ตอบทั้งหมด มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยกว่าร้อยละ 90 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เห็นว่า รายได้ที่รับจากอาชีพดังกล่าวค่อนข้างสำคัญและมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือนของผู้ตอบ เมื่อสอบถามถึงแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 70 ให้ความเห็นว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวมาเยือนเกาะยาวน้อยเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.48 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 61.75% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**155**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	75	48.39
- เป็นอาชีพเสริม	80	51.61
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**96**	**100.00**
- ไม่สนใจ	15	17.44
- ไม่มีเวลา	46	53.49
- ขาดเงินทุน	16	18.60
- ขาดทักษะความรู้	9	10.47
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**100,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	24	17.91
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	110	82.09
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**177**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	11	9.40
- ค่อนข้างสำคัญ	67	57.36
- สำคัญ	39	33.33
- สำคัญมากที่สุด	-	-
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**251**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	61	24.30
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	15	5.98
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	122	48.61
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	53	21.12

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.49 พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเองในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.945) และมีการรับรู้แตกต่างกันในแต่ละเรื่องอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยรับรู้ถึงการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.163) ซึ่งทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจที่ได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้ผู้มาเยือน และเห็นว่าควรส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มมากขึ้น รองลงมาได้แก่ การรับรู้ถึงผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.906) เช่น ขนาดความสำคัญของเศรษฐกิจท่องเที่ยว

ในท้องถิ่น แนวโน้มการขยายตัวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.765) อย่างไรก็ตาม คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับ “มาก” เหมือนกัน

ตารางที่ 3.49 การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	90.03	4.765	มาก
2. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	92.65	4.906	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	95.75	5.163	มาก
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**92.42**	**4.945**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อสอบถามถึงบทบาทมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.071) โดยการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์) และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น เป็นสองบทบาทที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างมีมากที่สุด โดยมีบทบาทในระดับ “มีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.375 และ 4.335 ตามลำดับ และมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) สำหรับบทบาทในเรื่องของการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเป็นสิ่งที่คนเกาะยาวน้อยมีน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.881) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าสองบทบาทแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.50) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น และค่อนข้างมีบทบาทที่น้อยกว่าในเรื่องของการมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.50 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	82.07	4.375	มีบทบาท
2. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	80.08	4.335	มีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	66.31	3.881	ค่อนข้างมีบทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**72.23**	**4.071**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.581); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสอบถามถึงความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อปท. ที่แสดงในตารางที่ 3.51 พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่าง “ค่อนข้างเชื่อมั่น” ต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.817) โดยมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. เกี่ยวกับความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายมากที่สุด ทั้งสองสิ่งเป็นสิ่งที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างมีระดับคะแนนความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.854 และ 3.841 ตามลำดับ) ส่วนความเชื่อมั่นและไว้วางใจในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. (ความโปร่งใสและซื่อสัตย์) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและไว้วางใจ อปท.น้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.673) และแตกต่างจากสองเรื่องแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตาม คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงเชื่อมั่นและไว้วางใจ อปท.

เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับเดียวกัน คือ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. ในการสร้างการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และการกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง แต่มีความเชื่อมั่นที่น้อยกว่าในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตารางที่ 3.51 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	64.63	3.854	ค่อนข้างเชื่อมั่น
2. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	63.75	3.841	ค่อนข้างเชื่อมั่น
3. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	59.36	3.673	ค่อนข้างเชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**63.56**	**3.817**	**ค่อนข้างเชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.762); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.006)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น ซึ่งทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจและต้องการให้มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างยังเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง และการให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น นอกจากนี้ คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และการกำหนดแผนและนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

3.5.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวน้อย

ตารางที่ 3.52 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลได้กับคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างในระดับ “น้อย” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.991) โดยผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่คนเกาะยาวน้อยได้รับมากที่สุดในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.139) ส่วนผลประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นผลประโยชน์ที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยได้รับในระดับ “ค่อนข้างน้อย” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.689 และ 3.556 ตามลำดับ)

ตารางที่ 3.52 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	72.91	4.139	ค่อนข้างมาก
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	60.96	3.689	ค่อนข้างน้อย
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	55.60	3.556	ค่อนข้างน้อย
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**74.22**	**3.991**	**เกิดผลได้น้อย**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.067)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการสำรวจการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนเกาะยาวน้อยที่แสดงในตารางที่ 3.53 พบว่า แม้ว่าคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” เหมือนกัน แต่หากพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ผลประโยชน์จะเห็นได้ว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุดใน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) การทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และ 2) การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.052 และ 5.014 ตามลำดับ (มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) รองลงมาได้แก่ การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน และการทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเทากับ 4.920 และ 4.918 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) สำหรับผลประโยชน์ที่ช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้นและทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นผลประโยชน์ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.771) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้ว่าคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับคะแนนเดียวกัน (“มาก”) แต่ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทำให้คนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในลำดับแรก ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของการช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่มีการรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.53 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	94.82	5.052	มาก
2. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	97.41	5.014	มาก
3. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	95.80	4.920	มาก
4. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	92.17	4.918	มาก
5. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิต	91.82	4.771	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.487); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.021); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.007); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.013); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.093); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.972); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.004); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.009)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสำรวจการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.54 แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในระดับ “มาก” ถึงผลเสียในเรื่องของ การแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.454) ส่วนผลเสียอีกสามเรื่องเป็นผลเสียที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยผลเสียในเรื่องของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น เป็นสองผลเสียที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยในลำดับรองลงมา (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.287 และ 4.258 ตามลำดับ และมีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) สำหรับผลเสียในเรื่องของเกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นผลเสียที่คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับผลเสียอีกสามเรื่องตามที่ได้กล่าวมาแล้ว (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.840) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ปัญหา/ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “มาก” ในเรื่องของ ปัญหาการแย่งงานและความแออัดที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ และรับรู้ “ค่อนข้างมาก” ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 3.54 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มในท้องถิ่น	79.56	4.454	มาก
2. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	73.40	4.287	ค่อนข้างมาก
3. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	73.15	4.258	ค่อนข้างมาก
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	63.68	3.840	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.011); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.009); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.690); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.55 พบว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.922) ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดผลเสียกับท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.169) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะยาวน้อยก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และยังทำให้เกิดผลได้น้อยต่อตัวผู้ตอบ

ตารางที่ 3.55 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย

รายการ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	94.36	4.922	มาก	9.635
2. ผลเสีย	71.47	4.169	ค่อนข้างมาก	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับข้อมูลในภาพที่ 3.11 แสดงให้เห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมามีคนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 86 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน โดยประมาณร้อยละ 27 จะเข้าร่วมบางครั้ง ส่วนอีกประมาณร้อยละ 21 และ 23 จะเข้าร่วมน้อยครั้งมาก และเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ ตามลำดับ

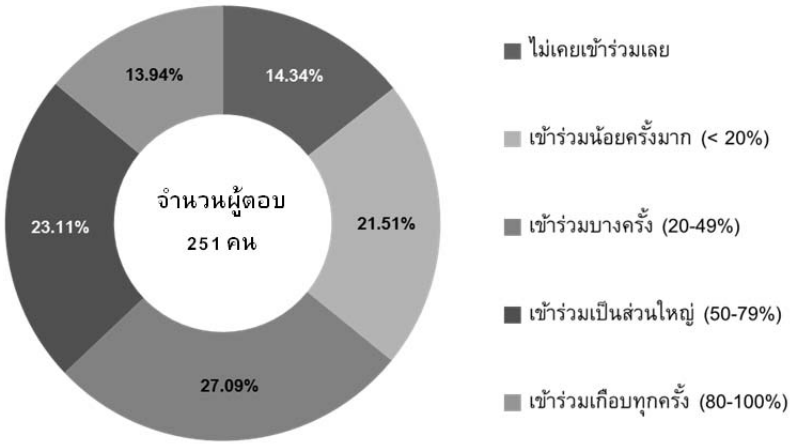

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.11 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากข้อมูลในส่วนที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะยาวน้อยก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นจากข้อมูลในตารางที่ 3.56 จะเห็นได้ว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.796) โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาสในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนในลักษณะของการยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเสมอ ส่วนการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนเกาะยาวน้อยมีโอกาสน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสองกิจกรรมแรก ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.50 ที่แสดงให้เห็นว่า คนเกาะยาวน้อยค่อนข้างมีบทบาทน้อยกว่าในเรื่องของการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.56 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่เกาะยาวน้อย

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	95.20	4.924	มาก
2. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	93.20	4.796	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	91.40	4.668	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**93.28**	**4.796**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.005); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.004)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนเกาะยาวน้อยที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) และรับรู้ถึงผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย โดยเฉพาะผลประโยชน์ในเรื่องของการทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจะทำให้เกิดผลเสียบ้างในบางเรื่อง เช่น เกิดการแย่งงาน เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในชุมชน เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น แต่ยังคงน้อยเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนเกาะยาวน้อยจึงยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะการสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ และการเข้าร่วมหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้น สำหรับการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนเกาะยาวน้อยค่อนข้างมีบทบาทน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ

3.6 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนอ่าวนาง

3.6.1 การท่องเที่ยวของอ่าวนาง

อ่าวนางเป็นตำบลหนึ่งใน อ.เมือง จ.กระบี่ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นจุดหมายปลายทางที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น เกาะพีพี เกาะไก่ อ่าวมาหยา อ่าวไร่เลย์ หาดนพรัตน์ธารา ทะเลแหวก เป็นต้น โดยส่วนที่เป็นพื้นที่บนบก เป็นชายฝั่งทะเลที่มีชายหาดยาวถึง 5 กิโลเมตร (ไม่รวมอ่าวไร่เลย์) และมีภูเขาหินปูนสลับกับป่าชายเลนเป็นช่วงๆ มีความสวยงามตามธรรมชาติเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวและพักผ่อน (บริเวณ หาดอ่าวนาง หาดนพรัตน์ธาราฯ หาดไร่เลย์) นอกจากชายหาดแล้ว ในบริเวณดังกล่าวยังมีสิ่งสนับสนุนเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวในหลากหลายระดับกระจายอยู่ทั่วไป (ดูรายละเอียดในภาพที่ 3.12) เช่น โรงแรมและที่พัก (มีจำนวน 136 แห่ง 4,589 ห้อง) ร้านอาหาร (ประมาณ 171 แห่ง) ร้านนวดและสปา (จำนวน 107 แห่ง) ร้านค้า (ประมาณมากกว่า 160 แห่ง) สถานบันเทิง (ประมาณ 39 แห่ง) เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง, 2559) นอกจากนี้ อ่าวนางยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ทะเล และป่าชายเลน รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การดำน้ำลึก การดำน้ำตื้น (มีร้านให้บริการนำนักท่องเที่ยวไปดำน้ำจำนวน 8 ร้าน) เป็นต้น รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงที่

สามารถเดินทางจากท่าเรือที่อ่าวนางได้ เช่น เกาะลันตา (จังหวัดกระบี่) เกาะห้อง (จังหวัดพังงา) หรือที่สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ได้ เช่น สุสานหอย เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของอุทานยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-เกาะพีพี ที่ปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) เป็นอุทยานที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนและมีรายรับมากที่สุดในประเทศไทย (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2560)

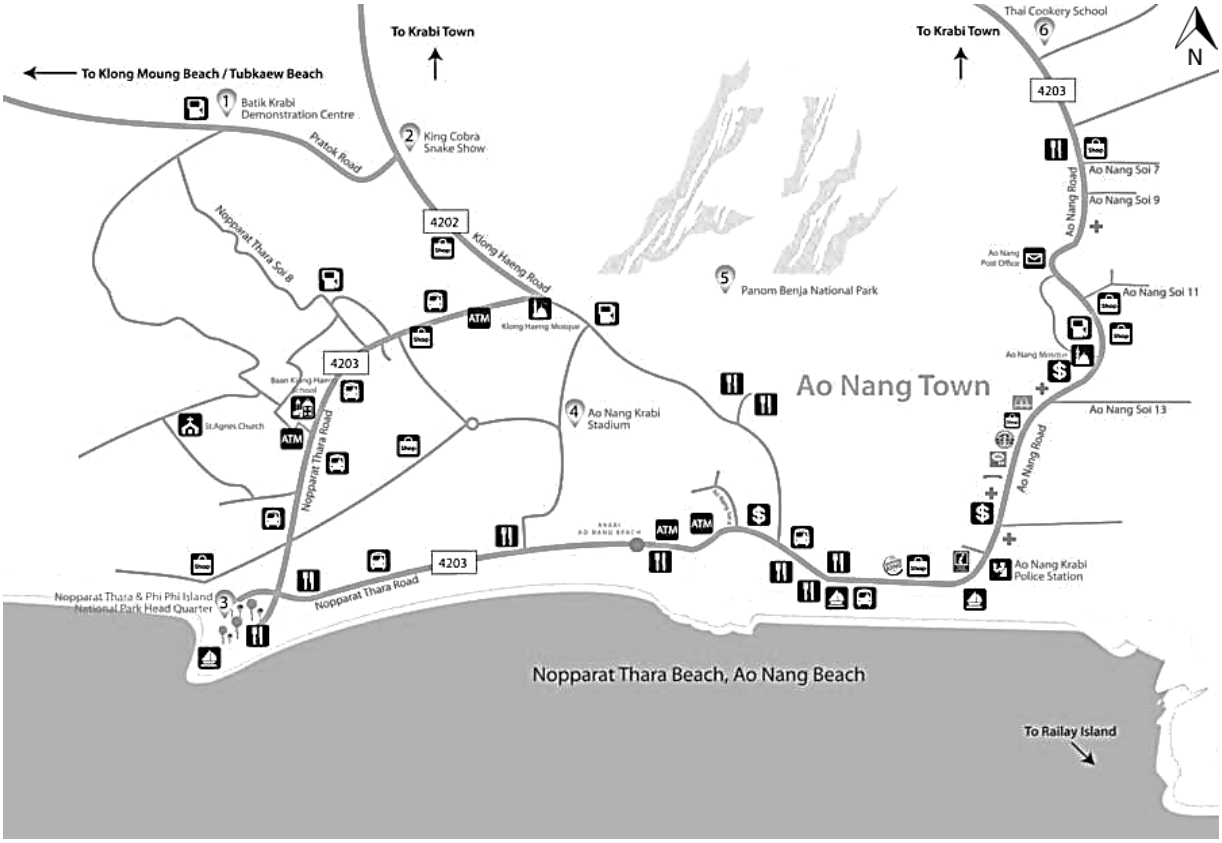

ที่มา: http://www.holidayinnkrabi.com

ภาพที่ 3.12 แผนที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนาง (ส่วนที่เป็นพื้นที่บนบก)

อ่าวนางถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญทางภาคใต้ ซึ่งมีการพัฒนามาตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2530 (จังหวัดกระบี่เปิดรับท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2528) โดยในช่วงแรกเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่กระจายตัว (Spill over) มาจากภูเก็ตซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและอยู่ห่างจากกระบี่ประมาณ 3 ชั่วโมง (เดินทางด้วยรถยนต์) จากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทำให้มีการพัฒนาสิ่งสนับสนุนและแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (รวมทั้งสนามบินที่เปิดดำเนินการโดยกรมการบินพาณิชย์เมื่อปี พ.ศ. 2542 และขยายอาคารที่พักผู้โดยสารเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2548) จนอ่าวนางกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในเวลาต่อมา จากสถิติของสำนักอุทยานแห่งชาติที่แสดงในภาพที่ 3.13ก. พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี (ตั้งอยู่ในตำบลอ่าวนาง) มีผู้มาเยือนประมาณ 1.81 ล้านคน (เป็นชาวต่างชาติประมาณร้อยละ 81) และมีรายรับจากค่าธรรมเนียมประมาณ 594.6 ล้านบาท ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ประมาณ 3 เท่า ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 จำนวนผู้มาเยือนอุทยานฯ มีการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 99 ต่อปี นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีความเชื่อกันว่าช่วงฤดูท่องเที่ยวของอ่าวนางจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน ของทุกปี แต่จากข้อมูลในภาพที่ 3.13ข. จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2559 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพีมีความเป็นฤดูกาลค่อนข้างน้อย (มีค่า GINI-coefficient เท่ากับ 0.071) และยังมีความเป็นฤดูกาลน้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการกระจุกตัวของการท่องเที่ยวมากในช่วงเดือนเมษายนที่เป็นช่วงปิดเทอมและเทศกาลสงกานต์

ปี พ.ศ.[1]	จำนวนนักท่องเที่ยว
2555	116,409
2556	125,112
2557	145,987
2558	614,432
2559	1,809,542
อัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปี (%)	98.56

ปี พ.ศ. 2559

1. นักท่องเที่ยว
- ชาวต่างชาติ 81%
- ชาวไทย 19%

2. รายรับ (ล้านบาท)
- 176.4 ⇨ 594.6
- ขยายตัว ≈3 เท่า

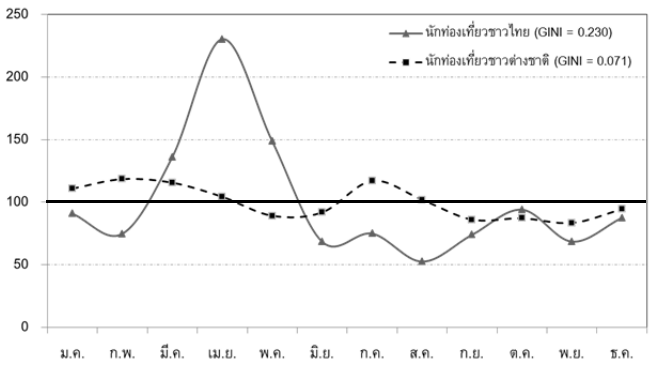

ก. จำนวนและรายรับจากนักท่องเที่ยว **ข. ดัชนีความเป็นฤดูกาล**

หมายเหตุ: [1]ข้อมูลที่นำเสนอไม่ใช่ข้อมูลตามปีงบประมาณของสำนักงานอุทานแห่งชาติ แต่เป็นข้อมูลรายปีระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม
ที่มา: สำนักอุทยานแห่งชาติ (2560)

ภาพที่ 3.13 สถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี

จากข้อมูลในรายงานต่างๆ ทั้งของหน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และจากการสำรวจพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอ่าวนาง ทำให้ทราบว่า อ่าวนางมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับสูงด้วยจุดเด่นที่มากมาย เช่น ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม ความพร้อมของสิ่งสนับสนุน ความสะดวกในการเข้าถึง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อ่าวนางยังมีความท้าทายสำคัญในบางประเด็นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ เป็นต้น โดยสามารถสรุปจุดเด่นและความท้าทายจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางได้พอสังเขป ดังนี้

จุดเด่น	ความท้าทาย
- มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ชายหาด หมู่เกาะ ปะการัง เป็นต้น - มีความพร้อมด้านบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ท่าเทียบเรือ เป็นต้น - มีคมนาคมที่สะดวกในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ต่างๆ - แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ เช่น เกาะพีพี ไร่เลย์ เป็นต้น	- ปัญหาการจัดการขยะ การขาดจิตสำนึกในการดูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - ปัญหาการจัดการน้ำเสีย ซึ่งยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม - ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนและผู้ประกอบการบางส่วน - การเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพอันเนื่องมาจากการพัฒนาและการขยายตัวของการท่องเที่ยว

ที่มา: จากการสังเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และการสำรวจพื้นที่ ด้วยตัวนักวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในอ่าวนางทำให้ชาวบ้านมีโอกาสเพิ่มขึ้นในเรื่องของการมีงานทำและรายได้ เช่น การให้บริการเช่ารถ เช่าเรือ ค้าขาย เป็นต้น รวมทั้งชาวบ้านที่มีอาชีพเกษตรกรรมหรือประมงก็สามารถขายผลผลิตของตัวเองได้มากขึ้น เช่น กะปิ น้ำพริกกุ้งเสียบ ปลาฉิ้งฉางตากแห้ง เป็นต้น แต่การพัฒนาฯ ดังกล่าวได้สร้างผลเสียบางเรื่องให้กับชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ การปล่อยน้ำเสียจากโรงแรม การถูกแย่งงานจากคนนอกพื้นที่ (มีแรงงานแฝงมากขึ้น) มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และมีการเพิ่มขึ้นของคดีอาชญากรรมในพื้นที่โดยเฉพาะคดียาเสพติด

นอกจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะมีนโยบายส่งเสริม พัฒนาพื้นที่ และควบคุมดูแลผลกระทบที่อาจเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางแล้ว อบต. อ่าวนาง ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ก็มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนาง โดยมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมผูกผ้าเรือโทงประจำปีและพิธีขอพระนาง (จัดในช่วงต้นพฤศจิกายน เพื่อเป็นการเปิดฤดูท่องเที่ยวอ่าวนาง) กิจกรรมปีนผา กิจกรรมแข่งตกปลา รวมทั้งการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวตำบลอ่าวนางที่มีขนาดเล็ก พกพาง่าย รูปเล่มสวยงามทันสมัย

เป็นต้น ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการดูแลและบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดผลเสียต่อชุมชนและท้องถิ่นน้อยที่สุด อบต. อ่าวนาง จึงออกข้อบัญญัติตำบล และข้อบังคับตำบลเพื่อใช้ในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับ อบต. และ/ท้องถิ่นอื่นๆ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างข้อบัญญัติและข้อบังคับที่สำคัญที่ใช้ในการดูแลจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางพอสังเขปดังนี้ (อ้างอิงจาก มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และอัครพงศ์ อั้นทอง, 2557)

1) ข้อบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัย และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานบนเกาะพีพี พ.ศ. 2554 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 68(10) ประกอบกับมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 ออกระเบียบการใช้ท่าเรือ ค่าดูแลรักษาความสะอาดและความปลอดภัย เช่น จัดระเบียบการเข้าเทียบท่าเรือตามเวลา และตามประเภท เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีท่าเทียบเรือเล็กและสปีดโบ้ทแยกต่างหาก มีการจำกัดจำนวนมัคคุเทศก์บริเวณสะพาน ห้ามนำอาหารและของมึนเมาเข้ามาในท่า และมีการเก็บค่าดูแลความสะอาดและความปลอดภัยตามขนาดและประเภทของเรือ นอกจากจะมีค่าธรรมเนียมการรับบริการแล้วยังมีค่าปรับผู้ที่ละเมิดข้อบัญญัติอีกด้วย

2) ข้อบัญญัติตำบล เรื่อง เก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2541 ออกตามมาตรา 20 แห่ง พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยมีค่าเก็บตามปริมาตร ไม่เกิน 500 ลิตร มีค่าเก็บ 30 บาททุกๆ 20 ลิตร และหาก 500 ลิตรขึ้นไป เก็บ 2,000 ต่อ 1 ลบ.เมตร สำหรับกิจการบังกะโล โรงแรม เก็บในอัตรากิโลกรัมละ 1 บาท ส่วนที่อยู่อาศัยเก็บ 30 บาท/เดือน

3) ข้อบังคับตำบลเรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ พ.ศ.2545 ออกตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข 2545 กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะเพื่อมิให้เกิดเหตุรำคาญและป้องกันโรคติดต่อโดยมีการกำหนดการแต่งกายให้สะอาด มีการจัดวางสินค้าปลอดภัยมีภาชนะรองรับมูลฝอย โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต ฉบับละ 500 บาท สำหรับแผงประจำ และ 50 บาท สำหรับการเร่ขาย และมีอัตราค่าธรรมเนียมรายเดือน 500-2,000 บาท รวมทั้งยังมีข้อบัญญัติเรื่องสถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร พ.ศ. 2540 เพื่อกิจการเป็นไปโดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถูกสุขลักษณะ และรักษาสิ่งแวดล้อม

สำหรับความท้าทายสำคัญที่ อบต. อ่าวนาง กำลังดำเนินการในปัจจุบัน คือ การบำบัดน้ำเสียบริเวณอ่าวนาง การคัดแยกขยะในโรงแรม และการจัดการสิ่งรุกล้ำชายหาด เพื่อรักษาอ่าวนางให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.6.2 การรับรู้ของคนอ่าวนางต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตำบลอ่าวนางประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน โดยอยู่ในพื้นที่บนบก 6 หมู่บ้าน บนเกาะพีพี 2 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 แห่ง ได้แก่ อบต. อ่าวนาง ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น ทำให้ทราบว่า หลังจากเหตุการณ์สึนามิในช่วงปลายปี พ.ศ. 2557 ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะพีพีได้อพยพย้ายไปอยู่บนที่สูงของเกาะ โดยมีการสร้างชุมชนและบ้านเรือนให้อยู่อาศัย ส่วนบริเวณชายหาดหรือพื้นที่ติดทะเลมีเพียงสถานที่พักแรมและร้านค้าต่างๆ ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของคนนอกพื้นที่ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจำนวนประชากรที่รายงานใน กชช.2ค. ปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประชาชนบนเกาะพีพีมีประชากรในสัดส่วนประมาณร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมดของตำบลอ่าวนาง ดังนั้นจึงดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเฉพาะพื้นที่บนบกจำนวน 6 หมู่บ้าน ถึงผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีประชากรที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 55 อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่กำหนด ส่วนที่เหลือย้ายมาอาศัยอยู่ในอ่าวนางมาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา (มีข้อสังเกตว่าอ่าวนางมีสัดส่วนของคนท้องถิ่นดั้งเดิมน้อยกว่าพื้นที่ศึกษาอื่นๆ อีก 5 แห่ง) ชุดตัวอย่างเป็นเพศชายสูงกว่าเพศหญิงเล็กน้อย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 36 ปี และประมาณร้อยละ 43 มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป (ค่อนข้างมีการศึกษามากกว่าพื้นที่ศึกษาอื่นๆ อีก 5 แห่ง) ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 37 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัท เช่น โรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น โดยชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 63 มีรายได้เกิน 15,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 36 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน) และประมาณร้อยละ 76 ตอบว่า ครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลางเมื่อเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ภายในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.57)

ตารางที่ 3.57 ข้อมูลทั่วไปของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	**236**	**100.00**	**5. อาชีพหลัก**	**221**	**100.00**
- ใช่	129	54.66	- ธุรกิจส่วนตัว	81	36.65
- ไม่ใช่ (ย้ายมาประมาณ 10 ปี)	107	45.34	- เกษตรกร	7	3.17
2. เพศ	**237**	**100.00**	- รับจ้างรายวัน	52	23.53
- หญิง	109	45.99	- อื่นๆ เช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น	81	36.65
- ชาย	128	54.01	**6. รายได้ก่อนหักภาษี**	**228**	**100.00**
3. อายุเฉลี่ย	**36 ปี**		- ไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน	85	37.28
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	**237**	**100.00**	- 15,001-20,000 บาท/เดือน	62	27.19
- ไม่ได้รับการศึกษา	4	1.69	- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	81	35.53
- ไม่เกินมัธยมต้น	61	25.74	**7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน**	**248**	**100.00**
- มัธยมปลาย/ ปวช.	48	20.25	- ยากจน	18	7.73
- อนุปริญญา/ ปวส.	21	8.86	- ปานกลาง	178	76.39
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	103	43.46	- มั่นคง	37	15.88

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่แสดงในตารางที่ 3.58 พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 83 และ 85 พอใจกับชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา และคุณภาพชีวิตของตนเอง ตามลำดับ โดยมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตมากกว่าชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีสัดส่วนของคนที่พึงพอใจกับชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาและคุณภาพชีวิตของตนเองแตกต่างกันน้อยกว่าพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาอื่นๆ อีก 5 แห่ง

ตารางที่ 3.58 ความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิตของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

ความพึงพอใจใน	สัดส่วนผู้ที่พึงพอใจ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความพึงพอใจ	t-statistic
1. ชีวิตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	84.81	4.213	ค่อนข้างพึงพอใจ	-2.584
2. คุณภาพชีวิตของตนเอง	82.65	4.377	พึงพอใจ	(p-value = 0.010)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.59 แสดงให้เห็นว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 62 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเป็นอาชีพหลักของตนเองประมาณร้อยละ 75 ส่วนผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ประมาณร้อยละ 38 ของผู้ตอบทั้งหมด) ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลามากที่สุด (ประมาณร้อยละ 51) สำหรับผู้ตอบที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีรายได้ประมาณปีละ 1.8 แสนบาท/ปี โดยประมาณร้อยละ 92 ของผู้ตอบที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 65 ของผู้ตอบทั้งหมด มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คน ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยกว่าร้อยละ 95 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเห็นว่า รายได้ที่รับจากอาชีพดังกล่าวค่อนข้างสำคัญและมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือนของผู้ตอบ เมื่อสอบถามถึงแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอ่าวนางเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 67 ให้ความเห็นว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวมาเยือนอ่าวนางลดลงและลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีเพียงร้อยละ 26 เท่านั้น ที่ให้ความเห็นว่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวมาเยือนอ่าวนางเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.59 ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

รายการ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (มี 61.75% ของผู้ตอบแบบสอบถาม)	**140**	**100.00**
- เป็นอาชีพหลัก	106	75.18
- เป็นอาชีพเสริม	35	24.82
2. เหตุผลที่ไม่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**94**	**100.00**
- ไม่สนใจ	17	18.09
- ไม่มีเวลา	48	51.06
- ขาดเงินทุน	20	21.28
- ขาดทักษะความรู้	9	9.57
3. มีรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นประมาณ	**180,000 บาท/ปี**	
- พอใจกับรายได้ที่รับ	47	33.81
- ไม่พอใจกับรายได้ที่รับ	92	66.19
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ประมาณ	**1 คน**	
5. ความสำคัญของรายได้จากการท่องเที่ยวในการจุนเจือครัวเรือน	**115**	**100.00**
- ไม่สำคัญ	5	4.35
- ค่อนข้างสำคัญ	62	53.91
- สำคัญ	48	41.74
- สำคัญมากที่สุด	-	-
6. ความคิดเห็นต่อแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว	**253**	**100.00**
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลง	117	46.25
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนลดลงอย่างต่อเนื่อง	52	20.55
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น	65	25.69
- มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	19	7.51

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการประเมินการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.60 พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 รับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง และรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.031) โดยรับรู้ถึงการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.289) และอยู่ในระดับการรับรู้ “มากที่สุด” การดำเนินงานดังกล่าวเป็นในลักษณะของการเผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่น และความต่อเนื่องในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนมากขึ้น สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว และผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีระดับคะแนนการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.854 และ 4.940 ตามลำดับ) และมีการรับรู้ในระดับเดียวกัน คือ “มาก”

ตารางที่ 3.60 การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

การรับรู้เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการรับรู้
1. การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว	91.96	4.854	มาก
2. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	88.49	4.940	มาก
3. การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	96.34	5.289	มากที่สุด
การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**91.66**	**5.031**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.052); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

แม้ว่าคนอ่าวนางรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดภายในท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างดี แต่ข้อมูลในตารางที่ 3.61 พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “ค่อนข้างมีบทบาท” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.878) และมีบทบาทในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นบทบาทที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีมากที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.325) ส่วนการเข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย เป็นสิ่งที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีบทบาทน้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.630) อย่างไรก็ตาม คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงมีบทบาททั้งสามลักษณะในระดับที่เท่ากัน คือ “ค่อนข้างมีบทบาท” ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่าง “ค่อนข้างมีบทบาท” ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น แต่มีบทบาทที่น้อยกว่าในเรื่องของการมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.61 บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

ลักษณะของบทบาท	สัดส่วนผู้ที่มีบทบาท (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับการมีบทบาท
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น	83.54	4.325	ค่อนข้างมีบทบาท
2. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม (เป็นสปอนเซอร์)	76.37	4.159	ค่อนข้างมีบทบาท
3. เข้าร่วมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	57.63	3.630	ค่อนข้างมีบทบาท
การมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**66.58**	**3.878**	**ค่อนข้างมีบทบาท**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.041); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสอบถามถึงความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อปท. ที่แสดงในตารางที่ 3.62 พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและไว้วางใจ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “ค่อนข้างเชื่อมั่น” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.061) โดยมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในเรื่องความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายมากที่สุด ทั้งสองเรื่องเป็นสิ่งที่คนเกาะอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีค่าคะแนนความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.110 และ 4.071 ตามลำดับ) ส่วนเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. (ความโปร่งใสและซื่อสัตย์) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและไว้วางใจ อปท. น้อยที่สุด (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.889) และแตกต่างจากสองสิ่งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตาม คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างเชื่อมั่นและไว้วางใจ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งสามเรื่องในระดับเดียวกัน คือ “ค่อนข้างเชื่อมั่น ” จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. ในการสร้างการมีส่วนร่วม และการกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง แต่มีความเชื่อมั่นในเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงานของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นน้อยกว่าสองเรื่องแรก

ตารางที่ 3.62 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่างในพื้นที่อ่าวนาง

ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับ	สัดส่วนผู้ที่เชื่อมั่น (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับความเชื่อมั่น
1. ความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม	75.56	4.110	ค่อนข้างเชื่อมั่น
2. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบาย	75.90	4.071	ค่อนข้างเชื่อมั่น
3. ธรรมาภิบาลในการทำงาน	69.20	3.889	ค่อนข้างเชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	**74.61**	**4.061**	**ค่อนข้างเชื่อมั่น**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.336); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.002)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น และค่อนข้างมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยเฉพาะการเป็นผู้ให้ข้อมูลและพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น นอกจากนี้ คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. ในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน และการกำหนดแผนและนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

3.6.3 การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของคนอ่าวนาง

จากตารางที่ 3.63 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลได้กับคนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างในระดับ “ปานกลาง” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.414) โดยผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเป็นผลประโยชน์ที่คนอ่าวนางได้รับมากที่สุดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยได้รับในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.470) ส่วนผลประโยชน์เชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นผลประโยชน์ที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างได้รับในระดับ “ค่อนข้างมาก” แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.969 และ 3.575 ตามลำดับ)

ตารางที่ 3.63 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง

ประเภทของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น	สัดส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในระดับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของการได้รับผลประโยชน์
1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ	83.79	4.470	มาก
2. ผลประโยชน์เชิงสังคม	68.50	3.969	ค่อนข้างมาก
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรม	56.69	3.575	ค่อนข้างมาก
ผลประโยชน์สุทธิต่อตัวผู้ตอบ	**84.24**	**4.414**	**เกิดผลได้ปานกลาง**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)
ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการสำรวจการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่อ่าวนางที่แสดงในตารางที่ 3.64 พบว่า แม้ว่าคนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” เหมือนกัน แต่หากพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ผลประโยชน์จะเห็นได้ว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นแต่ละเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยคนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุดในเรื่องของ การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.143 รองลงมาได้แก่ การทำให้เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น และการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.040 และ 5.016 ตามลำดับ (แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) สำหรับผลประโยชน์ที่ช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้นและทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผลประโยชน์ที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.830 และ 4.921 ตามลำดับ (แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแม้ว่าคนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับคะแนนเดียวกัน (“มาก”) แต่ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นเรื่องของการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ในลำดับแรก ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องของการช่วยให้สาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นดีขึ้นและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผลประโยชน์ที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด

ตารางที่ 3.64 การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง

ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลประโยชน์
1. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น	97.05	5.143	มาก
2. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	95.76	5.040	มาก
3. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	95.98	5.016	มาก
4. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	92.77	4.921	มาก
5. ช่วยให้สาธารณูปโภคดีขึ้น และยกระดับคุณภาพชีวิต	93.22	4.830	มาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.049); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.001); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.707); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.007); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.058); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 4 = ข้อที่ 5 (p-value = 0.083)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับผลการสำรวจการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.65 แสดงให้เห็นว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุดถึงผลเสียในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อม (การเพิ่มขึ้นของขยะ และมลพิษ) และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ โดยมีการรับรู้ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.843 และ 4.818 ตามลำดับ และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) เช่นเดียวกับผลเสียในเรื่องของการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น แต่ผลเสียในเรื่องนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าผลเสียในสองเรื่องแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.690) สำหรับปัญหาสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นผลเสียที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด โดยรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.918) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ปัญหา/ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ส่วนปัญหาสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัญหาที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุดในระดับ “ค่อนข้างมาก”

ตารางที่ 3.65 การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง

ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับของผลเสีย
1. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	85.65	4.843	มาก
2. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น	86.71	4.818	มาก
3. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น	81.40	4.690	มาก
4. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	63.93	3.918	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.602); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.028); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.071); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 3 = ข้อที่ 4 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 3.66 พบว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.985) ขณะเดียวกันก็รับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.503) แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนาง (เฉพาะพื้นที่บนบกไม่นับรวมเกาะพีพี) ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย

ตารางที่ 3.66 การรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง

รายการ	สัดส่วนผู้ที่รับรู้ (%)	คะแนนเฉลี่ย (1-6)	ระดับผลประโยชน์/ผลเสีย	t-statistic
1. ผลประโยชน์	94.87	4.985	มาก	5.935
2. ผลเสีย	77.73	4.503	มาก	(p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำหรับข้อมูลในภาพที่ 3.14 แสดงให้เห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมามีคนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างประมาณร้อยละ 72 เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน โดยประมาณร้อยละ 26 จะเข้าร่วมบางครั้ง ส่วนอีกประมาณร้อยละ 24 จะเข้าร่วมน้อยครั้งมาก

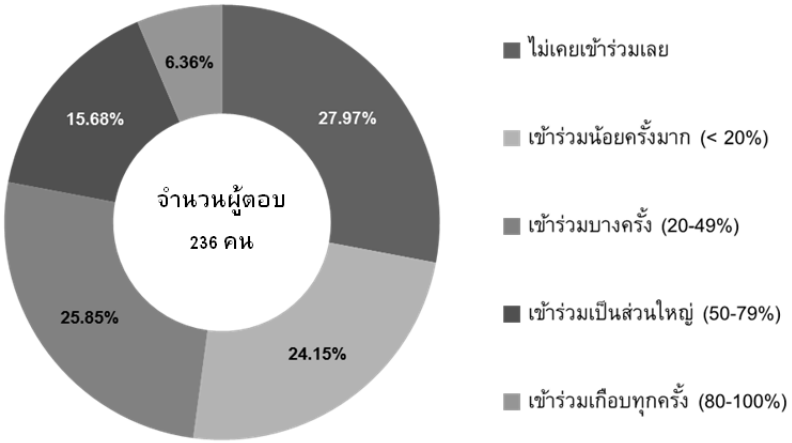

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.14 การเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

จากการที่การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย จึงทำให้คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างยังคงให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” (มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.816) โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาสในลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนในลักษณะการยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเสมอ ส่วนการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างมีโอกาสน้อยเมื่อเทียบกับสองกิจกรรมแรก (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.67) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องข้อมูลในตารางที่ 3.61 ที่แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นที่อ่าวนางยังคงมีบทบาทค่อนข้างน้อยในเรื่องของการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดแผน/นโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 3.67 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของผู้ตอบในพื้นที่อ่าวนาง

ลักษณะของการสนับสนุน	สัดส่วนผู้ที่สนับสนุน (%)	คะแนน (1-6)	ระดับของสนับสนุน
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้ที่สนใจและนักท่องเที่ยว	95.14	4.943	มาก
2. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้น	93.25	4.829	มาก
3. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว	92.19	4.677	มาก
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	**93.58**	**4.816**	**มาก**

หมายเหตุ: H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 2 (p-value = 0.006); H_0: ข้อที่ 1 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000); H_0: ข้อที่ 2 = ข้อที่ 3 (p-value = 0.000)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้ถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น และรับรู้ถึงผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ผลประโยชน์ที่รับรู้มากที่สุด ได้แก่ การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นผลเสียที่คนอ่าวนางที่เป็นชุดตัวอย่างรับรู้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวนางยังคงเกิดประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นคนท้องถิ่นในพื้นที่อ่าวนางจึงยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง โดยการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ และการเข้าร่วมหรือสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่น สำหรับการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนอ่าวนางยังมีบทบาทน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ

3.7 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กรณีศึกษา

หัวข้อนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาการท่องเที่ยว และการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่เป็นกรณีศึกษา โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นพอสังเขปดังนี้

3.7.1 การเปรียบเทียบการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา

จากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 กรณี มี 4 แห่ง ได้แก่ เชียงแสน ปาย เชียงคาน และอ่าวนาง ที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่า 30 ปี (ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2530 หรือก่อนหน้านั้น) และอยู่ในขั้นของการพัฒนาที่เรียกว่า “อิ่มตัว” ซึ่งมีทั้งที่กำลังเข้าสู่ขั้น “ชะลอตัว” และ “ฟื้นตัว” (พิจารณาตามวงจรชีวิตของสินค้าท่องเที่ยวของ Butler (Butler’s model)) ส่วนเกาะยาวน้อยเริ่มมีการพัฒนาท่องเที่ยวมาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา (ประมาณปี พ.ศ. 2540) และยังอยู่ในขั้น “พัฒนา” สำหรับเกาะยาวใหญ่ที่เริ่มต้นพัฒนาการท่องเที่ยวมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 (หรือ 10 กว่าปีที่ผ่านมา) ยังคงอยู่ในขั้น “เริ่มต้น” ของการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ไม่ใช่ทะเลทั้งสามแห่ง (เชียงแสน ปาย เชียงคาน) เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งมีตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นตลาดหลัก ขณะที่เกาะยาวใหญ่และเกาะยาวน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิงอนุรักษ์ที่เน้นตลาดเฉพาะที่ต้องการประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนอ่าวนางเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่มีตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นตลาดหลัก อย่างไรก็ตาม พื้นที่ทั้ง 6 แห่ง มีธรรมชาติและวิถีชีวิตเป็นสิ่งดึงดูดใจสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.68)

ตารางที่ 3.68 การเปรียบเทียบข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่กรณีศึกษา

ข้อมูลการท่องเที่ยว	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ขั้นของการพัฒนา	อิ่ม&ชะลอตัว (ปี 2530-35)	อิ่ม&ฟื้นตัว (เริ่มปี 2525)	อิ่ม&ฟื้นตัว (ปี 2529, 51)	เริ่มต้น (ปี 2549)	พัฒนา (ปี 2540)	อิ่ม&ชะลอตัว (>30 ปี)
2. ประเภทการท่องเที่ยว	ประวัติศาสตร์ &วัฒนธรรม	ธรรมชาติ &วิถีชีวิต	วัฒนธรรม &วิถีชีวิต	เชิงอนุรักษ์	ธรรมชาติ &เชิงอนุรักษ์	ทางทะเล &ชายหาด
3. แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	สามเหลี่ยมทองคำ, หอฝิ่น, โฮมสเตย์	ถนนคนเดิน, วิถีชีวิตชนเผ่า, บ่อน้ำร้อน ฯลฯ	ถนนคนเดิน, แก่งคุดคู้, วิถีชีวิตชุมชน	เกาะไข่, ชายหาด, วิถีชีวิตพื้นบ้าน	ป่าเกาะ, วิถีชีวิตชุมชน, โฮมสเตย์	ชายหาด, เกาะพีพี, อ่าวไร่เลย์ ฯลฯ
4. จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี	≈ 6-7 แสนคน	≈ 5 แสนคน	≈ 6-7 แสนคน	← ไม่มีข้อมูล →		≈ 1.8 ล้านคน
5. ตลาดหลัก	คนไทย (≈ 80%)	คนไทย (≈ 75%)	คนไทย (≈ 95%)	กลุ่มที่ต้องการความสงบ	กลุ่มต้องการประสบการณ์	ต่างชาติ (≈ 80%)
6. แนวโน้มการท่องเที่ยว	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	ลดลง

หมายเหตุ: แนวโน้มนักท่องเที่ยวเป็นข้อมูลความคิดเห็นของคนท้องถิ่น

ที่มา: จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์ และการสำรวจพื้นที่ของนักวิจัย

สำหรับข้อมูลแถวนอนสุดท้ายในตารางที่ 3.68 (หัวข้อที่ 6) ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของคนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ถึงแนวโน้มการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง พบว่า พื้นที่เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย เป็นสามพื้นที่ที่คนท้องถิ่นคิดว่ายังคงมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้น ส่วนอีกสามพื้นที่ที่เหลือ ได้แก่ เชียงแสน ปาย และอ่าวนาง เป็นพื้นที่ที่คนท้องถิ่นคิดว่า นักท่องเที่ยวที่มาเยือนมีแนวโน้มลดลง

3.7.2 การเปรียบเทียบการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา

คนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่างและมีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นอาชีพหลักประมาณร้อยละ 70-80 ของคนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งหมด ยกเว้น คนเกาะยาวใหญ่และเกาะยาวน้อยที่มีสัดส่วนดังกล่าวเพียงร้อยละ 48 โดยมีรายได้จากอาชีพดังกล่าวไม่น้อยกว่า 1 แสนบาท/ปี และไม่พอใจกับรายได้ที่ได้รับจากอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นแม้ว่าจะเป็นอาชีพหลัก อย่างไรก็ตาม รายได้ดังกล่าวค่อนข้างมีสำคัญในการจุนเจือครัวเรือน ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษารับรู้การพัฒนาฯ ในระดับ “มาก” เหมือนกันทุกพื้นที่ แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ในลำดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.69 หัวข้อที่ 1) โดยรับรู้มากที่สุดในเรื่องของ “การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นตนเอง” และรับรู้น้อยที่สุดในเรื่อง “การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว” และ “ผลการดำเนินงานของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” เหมือนกันทุกพื้นที่ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.69) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประชาชนในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษารับรู้เป็นอย่างดีถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ผ่านการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ แต่รับรู้น้อยในเรื่องของการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งผลการดำเนินงานที่เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ขนาดความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน และผลจากการพัฒนาฯ ที่มีต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในอนาคต

ตารางที่ 3.69 การเปรียบเทียบการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	4.646	4.687	4.891	4.891	4.952	5.054
[ลำดับที่][1]	[5]	[5]	[3]	[3]	[1]	[1]
2. ระดับการรับรู้	มาก					
3. เรื่องที่รับรู้มากที่สุด	การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์					
4. เรื่องที่รับรู้น้อยที่สุด	การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษา & ผลการดำเนินงาน				การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษา	การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษา & ผลการดำเนินงาน

หมายเหตุ: [1]ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher's least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

แม้ว่าประชาชนที่เป็นชุดตัวอย่างในทุกพื้นที่ “ค่อนข้างมีบทบาทมาก” ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง แต่ข้อมูลในตารางที่ 3.70 แสดงเห็นว่า ประชาชนในแต่ละพื้นที่มีขนาดของบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (พิจารณาจากค่าเฉลี่ยในหัวข้อที่ 1) [ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ทั้งสามพื้นที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากกว่าพื้นที่อื่นๆ อีกสามแห่ง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการมีบทบาทสูงที่สุดในระดับเดียวกัน] แต่มีบทบาทมากน้อยในแต่ละเรื่องเหมือนกัน โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น ยังคงเป็นสิ่งที่คนในทุกพื้นที่มีบทบาทมากที่สุด (คนเกาะยาวน้อยมีบทบาทมากในเรื่องการเป็นสปอนเซอร์ด้วย) ส่วนการเข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่คนในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีบทบาทน้อยที่สุด

(คนปาย และเชียงคาน มีบทบาทน้อยในเรื่องการเป็นสปอนเซอร์ด้วย) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้ว่า แม้ว่าคนท้องถิ่น “ค่อนข้างมีบทบาทมาก” ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แต่บทบาทที่มียังไม่ค่อยมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาฯ และค่อนข้างมีบทบาทที่น้อยกว่าในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตารางที่ 3.70 การเปรียบเทียบบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	3.574	4.026	4.244	4.058	4.130	3.898
[ลำดับที่][1]	[6]	[4]	[1]	[1]	[1]	[5]
2. ระดับของบทบาท	ค่อนข้างมาก					
3. เรื่องที่มีบทบาทมากที่สุด	พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้				เป็นสปอนเซอร์ & พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้	พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้
4. เรื่องที่มีบทบาทน้อยที่สุด	เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย	เป็นสปอนเซอร์ & เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย		เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย		

หมายเหตุ: [1]ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher’s least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

การที่คนท้องถิ่นมีโอกาสน้อยในการเข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดแผน/นโยบาย ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการที่คนท้องถิ่นเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. (อบต./เทศบาล) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ซึ่งจากข้อมูลในตารางที่ 3.71 จะให้เห็นว่า คนท้องถิ่นในเกือบทุกพื้นที่ (ยกเว้น เชียงแสน) “ค่อนข้างเชื่อมั่นมาก” ต่อความสามารถของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการกำหนดแผน/นโยบาย และการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน (เป็นเรื่องที่คนท้องถิ่นเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อ อปท. มากที่สุด) สำหรับเรื่องธรรมาภิบาลในการทำงาน (ความโปร่งใส่) ของ อปท. เป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่างในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาเชื่อมั่นน้อยที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า เรื่องดังกล่าวเป็นความท้าทายในทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นที่สำคัญของ อปท. นอกจากนี้ ข้อมูลในตารางที่ 3.71 หัวข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คนท้องถิ่นในพื้นที่เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความเชื่อมั่นต่อ อปท. สูงกว่าอีกสามพื้นที่ที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่า คนในพื้นที่ทั้งสาม (เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง) เชื่อมั่นและไว้วางต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นกรณีศึกษา

ตารางที่ 3.71 การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	3.294	3.832	4.146	4.044	3.794	4.061
[ลำดับที่][1]	[6]	[4]	[1]	[1]	[4]	[1]
2. ระดับของความเชื่อมั่น	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก				
3. เรื่องที่เชื่อมั่นมากที่สุด	ความสามารถในการกำหนดแผน/นโยบาย	ความสามารถในการกำหนดแผน & การสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม				
4. เรื่องที่เชื่อมั่นน้อยที่สุด	ธรรมาภิบาลในการทำงาน					

หมายเหตุ: [1]ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher’s least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

3.7.3 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา

ประชาชนในพื้นที่ทั้ง 6 กรณีศึกษา รับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” เหมือนกันทั้งหมด แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยประชาชนในเชียงคาน เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง รับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังก่อให้เกิดผลได้สุทธิต่อตัวผู้ตอบในระดับ “น้อย” แม้ว่าคนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่จะรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกัน แต่คนเชียงแสน ปาย เชียงคาน และเกาะยาวใหญ่ รับรู้มากที่สุดเหมือนกันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นร่วมมือกันพัฒนาและดูแลท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นของตนเอง ส่วนคนเชียงแสน เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง รับรู้มากที่สุดเหมือนกันว่า การท่องเที่ยวได้เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ส่วนผลประโยชน์ที่คนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่รับรู้น้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นให้ดีขึ้น และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น (ยกเว้น พื้นที่เชียงแสน) และการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน (สำหรับพื้นที่เชียงแสน เชียงคาน และเกาะยาวใหญ่) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการกระตุ้นให้คนท้องถิ่นร่วมมือกันดูแลท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น แต่ยังคงมีผลประโยชน์สุทธิในระดับบุคคลน้อย (ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.72)

ตารางที่ 3.72 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	4.625	4.747	4.948	4.850	4.918	5.010
[ลำดับที่][1]	[6]	[4]	[1]	[4]	[1]	[1]
2. ระดับของการรับรู้	มาก					
3. ผลประโยชน์สุทธิของผู้ตอบ	เกิดผลได้น้อย					
4. เรื่องที่รับรู้มากที่สุด	ร่วมมือพัฒนาและดูแลท้องถิ่น & เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้	ร่วมมือพัฒนาและดูแลท้องถิ่น & ภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น	ร่วมมือพัฒนาและดูแลท้องถิ่น	ภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น & ร่วมมือพัฒนาและดูแลท้องถิ่น	ภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น & เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้	เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้
5. เรื่องที่รับรู้น้อยที่สุด	เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน	สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตดีขึ้น & เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้	สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตดีขึ้น & เพิ่มโอกาสทางธุรกิจในชุมชน		สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตดีขึ้น	สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตดีขึ้น & ร่วมมือพัฒนาและดูแลท้องถิ่น

หมายเหตุ: [1]ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher’s least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3.73 เป็นผลการเปรียบเทียบการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 แห่ง พบว่า คนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่รับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับของการรับรู้) โดยคนอ่าวนางรับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” และเป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนการรับรู้มากที่สุด ส่วนคนเชียงแสน เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อยรับรู้ในระดับ “ค่อนข้างมาก” ขณะที่คนปายเป็นกลุ่มที่รับรู้ในระดับ “ค่อนข้างน้อย” อย่างไรก็ตาม ผลเสียที่คนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่รับรู้มากที่สุดค่อนข้างเป็นเรื่องเดียวกัน ได้แก่ เรื่องของการถูกแย่งงาน

จากแรงงานนอกพื้นที่ เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นโดยเฉพาะปัญหาขยะ ขณะที่ปัญหาสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัญหา/ผลเสียที่คนท้องถิ่นเกือบทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษารับรู้น้อยที่สุด (ยกเว้นเชียงคาน ที่รับรู้ถึงผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (สามารถดูรายละเอียดได้ในตารางที่ 3.32) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลเสียบางประการต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยเฉพาะปัญหาการถูกแย่งงานจากคนนอกพื้นที่ เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของขยะและมลพิษ ส่วนปัญหาสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับปัญหาอื่นๆ

ตารางที่ 3.73 การเปรียบเทียบการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6)	3.703	3.367	3.726	4.239	4.162	4.617
[ลำดับที่][1]	[4]	[6]	[4]	[2]	[2]	[1]
2. ระดับของการรับรู้	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	←	ค่อนข้างมาก	→	มาก
3. เรื่องที่รับรู้มากที่สุด	ถูกแย่งงาน และเกิดความแออัด & ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ถูกแย่งงาน และเกิดความแออัด	ถูกแย่งงาน และเกิดความแออัด ปัญหาสิ่งแวดล้อม	ปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ	ถูกแย่งงาน และเกิดความแออัด	ปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
4. เรื่องที่รับรู้น้อยที่สุด	← ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม →		ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม	← ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม →		

หมายเหตุ: [1]ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher’s least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

แม้ว่าคนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษารับรู้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่หากพิจารณาข้อมูลในข้อที่ 1 ของตารางที่ 3.74 พบว่า คนอ่าวนางมีค่าคะแนนเฉลี่ยของช่องว่างระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์กับผลเสียน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเบื้องต้นว่า พื้นที่อ่าวนางมีระดับของกำลังรองรับทางด้านสังคม (Social carrying capacity) ของชุมชนน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นกรณีศึกษา และกำลังเผชิญกับความเสี่ยงสูงกว่าพื้นที่อื่นๆ ที่การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอาจถูกปฏิเสธโดยคนท้องถิ่นหากยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อม (ขยะ และน้ำเสีย) การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว สำหรับพื้นที่ที่มีช่องว่างระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์สูงกว่าผลเสียมากที่สุดได้แก่ ปาย และเชียงคาน ซึ่งอาจเป็นเพราะมีการฟื้นตัวจากการปรับปรุงและนำเสนอกิจกรรมและ/ทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา อย่างเช่น ในกรณีของปายซึ่งได้มีการพัฒนาถนนคนเดินปาย นำเสนอหมู่บ้านจีนยูนาน รวมทั้งการปรับปรุงสิ่งสนับสนุนต่างๆ ให้ดีขึ้น หลังจากน้ำท่วมครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2548 และหันมามุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยนำเสนอปายในลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวโรแมนติกและสโลว์ไลฟ์สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยแทนการตลาดดั้งเดิมที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มแบ็คแพคเกอร์ (Backpacker) ขณะที่เชียงคานได้เปิดตัวบ้านเรือนและอาคารโบราณ รวมทั้งพัฒนาถนนคนเดินในพื้นที่ดังกล่าวในงาน “100 ปี เชียงคาน เมืองโบราณริมฝั่งโขง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานเทศกาลที่เปิดตัวเชียงคานในฐานะของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นที่นิยมของตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยเช่นเดียวกันกับปาย

จากการที่การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย จึงทำให้คนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ยังคงสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในระดับ “มาก” และมีค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส ส่วนการเข้าร่วมเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษายังมีโอกาสน้อย นอกจากนี้ ข้อมูลในแถวนอนสุดท้าย

ของตารางที่ 3.74 (หัวข้อที่ 6) แสดงให้เห็นว่า ในรอบปีที่ผ่านมาคนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่มีโอกาสเข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นเพียง “บางครั้ง” เท่านั้น หรือเข้าร่วมประมาณร้อยละ 20-40 ของการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นทั้งหมด

ตารางที่ 3.74 การเปรียบเทียบลักษณะการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของชุดตัวอย่าง

รายการ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ช่องว่างระหว่างผลประโยชน์กับผลเสีย[1]	0.922 [p-value = 0.00]	1.380 [p-value = 0.00]	1.222 [p-value = 0.00]	0.611 [p-value = 0.00]	0.756 [p-value = 0.00]	0.393 [p-value = 0.00]
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (1-6) [ลำดับที่ไม่แตกต่างกัน][2]	4.761	4.724	4.839	4.792	4.802	4.840
3. ระดับของการสนับสนุน	มาก					
4. สิ่งที่มีโอกาสสนับสนุนมากที่สุด	ให้ข้อมูลสารสนเทศ			ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม & ให้ข้อมูลสารสนเทศ	ให้ข้อมูลสารสนเทศ	
5. สิ่งที่มีโอกาสสนับสนุนน้อยที่สุด	ให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	ให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ & ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม	ให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ			
6. การเข้าร่วม/สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่น	ไม่เข้าร่วม (30%) ร่วมบางครั้ง (21%)	น้อยครั้งมาก (26%) เกือบทุกครั้ง (26%)	ร่วมบางครั้ง (32%) น้อยครั้งมาก (26%)	ร่วมบางครั้ง (31%) น้อยครั้งมาก (23%)	ร่วมบางครั้ง (27%) เป็นส่วนใหญ่ (23%)	ไม่เข้าร่วม (28%) ร่วมบางครั้ง (26%)

หมายเหตุ: [1] ทดสอบความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์และผลเสียด้วย t-test

[2] ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างพื้นที่เพื่อตรวจสอบค่าลำดับคะแนนด้วย ANOVA (F-test) และทดสอบรายคู่ (Post Hoc Tests) ด้วยวิธีของ Fisher’s least significant difference (LSD)

ที่มา: จากการสำรวจเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2559

3.8 สรุปผลการประเมินการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

บทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์-ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว ผลการประเมินดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และทราบถึงผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านการรับรู้ของคนท้องถิ่นผู้ซึ่งเป็นคนที่รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์และผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นยังสะท้อนถึงระดับของกำลังรองรับทางด้านสังคม (Social carrying capacity) ของชุมชน

ผลการประเมินสรุปได้ว่า คนท้องถิ่นรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แต่ยังคงรับรู้น้อยในเรื่องของการใช้และการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ คนท้องถิ่นค่อนข้างมีบทบาทมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น แต่บทบาทที่มีเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลและ/แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่สนใจ ซึ่งไม่ค่อยมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น แม้ว่าคนท้องถิ่นมีบทบาทและ/มีส่วนร่วมน้อยในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น แต่คนท้องถิ่นค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อความสามารถของ อปท. ในการกำหนดแผนและ/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมทั้งความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท.

การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันพัฒนาและดูแลท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดผลเสียในระดับ “ค่อนข้างมาก” ต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของการถูกแย่งงานจากคนนอกพื้นที่ เกิดความแออัดเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของขยะและมลพิษ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังคงเกิดผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นคนท้องถิ่นจึงยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในระดับ “มาก” โดยจะสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

จากผลการประเมินการรับรู้ที่นำเสนอในบทนี้ มีคำถามและข้อสงสัยเพิ่มเติมว่า ในการวัดการรับรู้การพัฒนาผลประโยชน์-ผลเสีย บทบาท ความเชื่อมั่น รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งหากต้องการพัฒนาดัชนีเพื่อประเมินหรือวัดสิ่งเหล่านี้ มีตัวบ่งชี้ใดเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดสิ่งเหล่านี้ และสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงโครงสร้างกันอย่างไรบ้าง ซึ่งคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถใช้ตอบคำถามได้ว่าหากต้องการทำให้คุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นดีขึ้น หรือต้องการกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับสิ่งใดเป็นพิเศษ ซึ่งในบทต่อไปจะนำเสนอถึงผลการวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าว ในที่สุดแล้วผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะนำมาสู่ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นกรณีศึกษาทั้งหมด 6 แห่ง เพื่อตรวจสอบว่า ความแตกต่างด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีผลทำให้โครงสร้างและขนาดของความสัมพันธ์ดังกล่าวแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และความแตกต่างดังกล่าวทำให้คนท้องถิ่นต้องการการพัฒนาที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์จะให้ข้อมูลสำคัญที่ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง

โดยแบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาในบทนี้ ประกอบด้วย การคัดเลือกและการกำหนดตัวแปร การพัฒนาแบบจำลอง และการตรวจสอบลักษณะของข้อมูล สำหรับส่วนที่สอง เป็นผลการศึกษาและวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองที่นำเสนอในส่วนแรก ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) ดังมีรายละเอียดในแต่ละส่วนพอสังเขปดังนี้

4.1 ตัวแปร แบบจำลอง และสมมติฐาน

4.1.1 การคัดเลือกและการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากนิยามตัวแปรที่นำเสนอในบทที่ 1 ชุดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (ดูรายละเอียดของข้อคำถามในภาคผนวกที่ 1) และแบบจำลองตามกรอบแนวคิดที่ 1.4 สามารถแบ่งกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มของตัวแปรสังเกต (Observable variables) มีจำนวน 27 ตัวแปร และตัวแปรแฝง (Latent variables) มีจำนวน 8 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรสังเกต 27 ตัวแปร เป็นตัวแปรสังเกตที่ตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous variables) ทั้งหมด โดยได้มาจากการรวมข้อคำถามเข้าด้วยกันด้วยการหาค่าเฉลี่ย (ดูรายละเอียดของชุดตัวแปรต่างๆ ได้ในตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	ข้อคำถาม
1. การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	1. การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD1]	1. ท้องถิ่นของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2. แหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่านได้รับการดูแลและบำรุงรักษาอยู่เสมอ 4. นักท่องเที่ยวที่มาเยือนมีเป้าหมายที่จะมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว และ/ร่วมทำกิจกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	ข้อคำถาม
1. การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	2. การรับรู้ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD2]	3. ท้องถิ่นของท่านมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี 5. การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญของท้องถิ่นท่าน 6. การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นท่านขยายตัว
	3. การรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น [PTD3]	7. ท่านรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากที่ท้องถิ่นของท่านได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนท้องถิ่นของท่าน 8. ท้องถิ่นของท่านควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 9. ท้องถิ่นของท่านควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนมากขึ้น
2. ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PBT]	1. ผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว [PBT1]	1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว
	2. ผลประโยชน์ในเชิงสังคมจากการท่องเที่ยว [PBT2]	2. ผลประโยชน์เชิงสังคมจากการท่องเที่ยว
	3. ผลประโยชน์ในเชิงวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว [PBT3]	3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว
3. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	1. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายในการพัฒนาท่องเที่ยว [TLG1]	1. อบต. /เทศบาล มีแผนและนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน 2. อบต. /เทศบาล มีแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยรับฟังความคิดเห็นของคนในท้องถิ่น
	2. ทักษะความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่น [TLG2]	3. การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อบต. /เทศบาล ให้ความสำคัญกับการดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นอันดับแรก 4. อบต. /เทศบาล เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น 5. อบต. /เทศบาล ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของท้องถิ่น
	3. ธรรมาภิบาลในการทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG3]	6. การทำงานของ อบต. /เทศบาล มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ มีธรรมาภิบาล เป็นที่ไว้วางใจ เชื่อมั่นและศรัทธาของคนในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	ข้อคำถาม
4. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น (PWT)	1. เข้าร่วมกำหนดแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT1]	2. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่มักถูกเชิญให้เข้าร่วมในการกำหนดแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ
	2. ให้ข้อเสนอแนะต่อแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT2]	3. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่ให้ข้อเสนอแนะต่อแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ
	3. ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นมักถูกนำไปใช้ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT3]	4. ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นของท่านมักถูกนำไปใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ
	4. ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT4]	5. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ
5. การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PPI]	1. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น [PPI1]	1. เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีงานทำ 2. เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น
	2. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจของชุมชน [PPI2]	3. สร้างโอกาสให้กับธุรกิจของชุมชน 4. ช่วยให้มีการลงทุนทางธุรกิจในชุมชนมากขึ้น
	3. ช่วยให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น [PPI3]	6. กระตุ้นให้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น 7. ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น
	4. คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น [PPI4]	8. คนในท้องถิ่นภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น
	5. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [PPI5]	9. คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น 10. คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
6. การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PNI]	1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่และเกิดความแออัดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น [PNI1]	12. มีแรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาแย่งงานคนในท้องถิ่นมากขึ้น 13. ท้องถิ่นเกิดความแออัดเพิ่มขึ้น
	2. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น [PNI2]	14. เกิดความขัดแย้งภายในท้องถิ่นมากขึ้น 15. มีการนำประเพณีและ/วัฒนธรรมมาใช้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น 16. ท้องถิ่นมีปัญหาอาชญากรรมและ/ยาเสพติดเพิ่มขึ้น
	3. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น [PNI3]	17. ท้องถิ่นมีปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น เช่น น้ำเสีย เสียงดัง เป็นต้น 18. ท้องถิ่นมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น
	4. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น [PNI4]	19. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม 20. พื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น

ตารางที่ 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	ข้อคำถาม
7. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต (SQL)	1. ความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ [SQL1] 2. ความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตหรือวิถีชีวิตของตนเอง [SQL2]	1. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่าน 2. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับการใช้ชีวิตหรือวิถีชีวิตของตนเอง
8. การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น [SUP]	1. ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยว [SUP1]	1. ท่านยินดีและเต็มใจแลกเปลี่ยนและ/ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจ 5. ท่านมักให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส
	2. ให้ข้อคิดเห็นและ/ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [SUP2]	2. หากมีการประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ท่านยินดีให้ความคิดเห็นต่อประเด็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน 3. ทุกครั้งที่มีโอกาสท่านมักให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่านอยู่เสมอ
	3. เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่น [SUP3]	4. ท่านยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของท่านอยู่เสมอ

ชุดตัวแปรในตารางที่ 4.1 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกต 27 ตัวแปร ตัวแปรแฝง 8 ตัวแปร ซึ่งเมื่อตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา พบว่า มีตัวแปรบางตัวมีค่าสูญหาย (Missing value) จึงได้ตัดชุดตัวอย่างดังกล่าวออกจากการวิเคราะห์ สุดท้ายแล้วเหลือชุดตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 1,491 ตัวอย่าง แบ่งเป็น ชุดตัวอย่างจากพื้นที่เชียงแสน จำนวน 248 ตัวอย่าง จากพื้นที่ปายจำนวน 252 ตัวอย่าง จากพื้นที่เชียงคานจำนวน 250 ตัวอย่าง จากพื้นที่เกาะยาวใหญ่ จำนวน 248 ตัวอย่าง จากพื้นที่เกาะยาวน้อยจำนวน 246 ตัวอย่าง และจากพื้นที่อ่าวนางจำนวน 247 ตัวอย่าง

แม้ว่าจะยังไม่มีการสรุปว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) ควรเป็นจำนวนเท่าไหร่ แต่การศึกษาส่วนใหญ่เสนอให้มีขนาดตัวอย่างขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 200 ตัวอย่าง (Hoelter, 1983; Garver and Meztzer, 1999; Sivo et al., 2006; Kline, 2011; Tabanchik and Fidel, 2013) ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้น พื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 6 กรณี มีชุดตัวอย่างมากกว่า 200 ตัวอย่าง จึงเพียงพอที่จะทำให้การวิเคราะห์ด้วย SEM มีอำนาจในการทดสอบทางสถิติ

4.1.2 การตรวจสอบลักษณะของข้อมูลที่ใช้ศึกษา

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตที่แสดงในภาคผนวกที่ 2 พบว่า ข้อมูลที่ใช้ศึกษามีลักษณะ non-normal distribution (ค่า p-value ในคอลัมน์ “p-value of normality tests” มีค่าต่ำกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบ multivariate normality ที่แสดงในตารางที่ 4.2 พบว่า ชุดข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 กรณี ไม่ผ่านเงื่อนไข multivariate normality ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้จากวิธี maximum likelihood estimation (MLE) อคติ (Bias) และไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficient) ดังนั้นเพื่อให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณไม่มีอคติ และมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้จึงใช้วิธี maximum likelihood estimation with robust standard errors (MLR) ประมาณค่าสัมประสิทธิ์และค่าน้ำหนักองค์ประกอบแทนวิธี MLE (Kline, 2012; Muthen and Muthen , 2012)

ตารางที่ 4.2 ผลการทดสอบ Multivariate normality

ค่าสถิติ	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
Mardia mSkewness	197.75 χ^2 = >1,000 p =0.000	189.23 χ^2 = >1,000 p =0.000	181.42 χ^2 = >1,000 p =0.000	234.82 χ^2 = >1,000 p =0.000	211.48 χ^2 = >1,000 p =0.000	188.49 χ^2 = >1,000 p =0.000
Mardia mKurtosis	>1,000 χ^2 = >1,000 p =0.000	>1,000 χ^2 = 963.72 p =0.000	968.43 χ^2 = 618.53 p =0.000	>1,000 χ^2 = >1,000 p =0.000	>1,000 χ^2 = >1,000 p =0.000	979.56 χ^2 = 715.88 p =0.000
Henze-Zirkler	1.023 χ^2 = >1,000 p =0.000	1.031 χ^2 = >1,000 p =0.000	1.012 χ^2 = >1,000 p =0.000	1.091 χ^2 = >1,000 p =0.000	1.043 χ^2 = >1,000 p =0.000	1.046 χ^2 = >1,000 p =0.000
Doornik-Hansen	χ^2 = 546.54 p =0.000	χ^2 = 401.95 p =0.000	χ^2 = 455.83 p =0.000	χ^2 = 601.01 p =0.000	χ^2 = 407.58 p =0.000	χ^2 = 611.29 p =0.000

ที่มา: จากการคำนวณ

4.1.3 การพัฒนาแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดในภาพที่ 1.4 ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ สามารถนำมาพัฒนาเป็นแบบจำลองฐาน (Base model) ได้ดังภาพที่ 4.1 ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าแบบจำลองตามกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถใช้กับกรณีศึกษาของประเทศไทยได้ทั้ง 6 กรณี จึงนำแบบจำลองดังกล่าวมาตรวจสอบในเบื้องต้นถึงความกลมกลืน (Fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 แห่ง ซึ่งจากการพิจารณาค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนที่แสดงในตารางที่ 4.3 คอลัมน์ “Base model” พบว่า แบบจำลองตามแนวคิดในภาพที่ 1.4 (แบบจำลองฐาน: Base model) ไม่กลมกลืน (Not fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่างทั้ง 6 พื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ดังนั้นจึงปรับปรุงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแบบจำลองใหม่ตามความสัมพันธ์ระหว่างชุดของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์) ร่วมกับข้อเสนอแนะที่ได้จากโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล (พิจารณาจาก modification Index) คำแนะนำและข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ และตรรกะที่สมเหตุสมผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับคนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มประชากร ในที่สุดแล้วได้แบบจำลองทางเลือก 4 แบบจำลอง (Alternative I – IV) สำหรับนำมาใช้ตรวจสอบเปรียบเทียบว่าแบบจำลองไหนมีความกลมกลืน (Fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด (ดูโครงสร้างความสัมพันธ์ของแบบทางเลือกทั้ง 4 แบบจำลอง ได้ในภาพที่ 4.2)

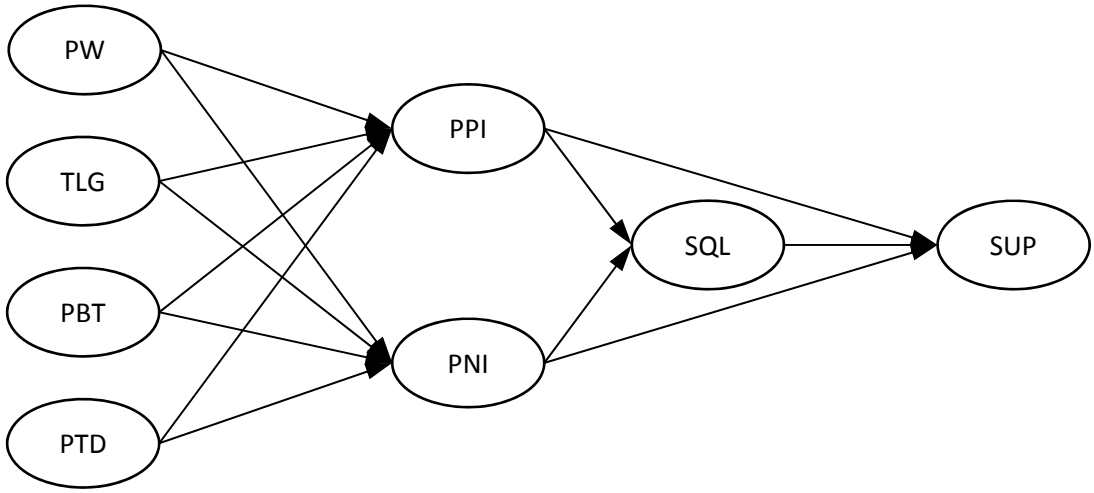

ภาพที่ 4.1 แบบจำลองตามกรอบแนวคิด (Base model)

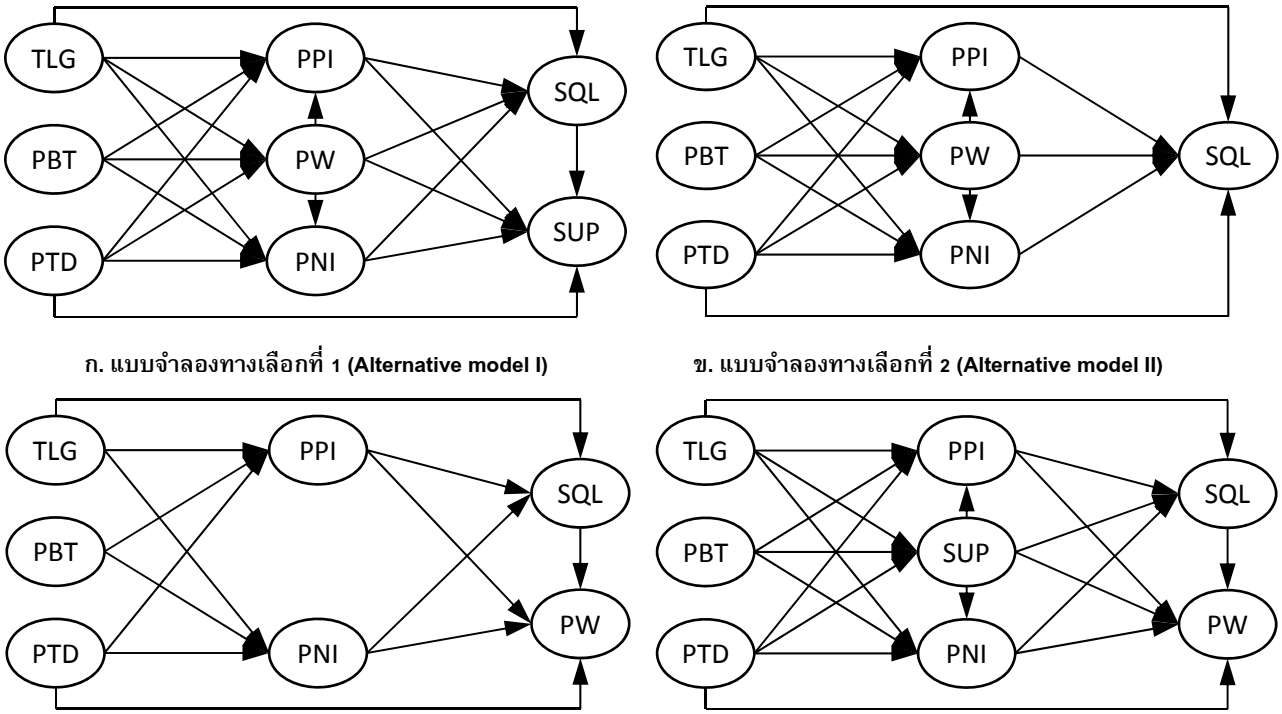

ก. แบบจำลองทางเลือกที่ 1 (Alternative model I)

ข. แบบจำลองทางเลือกที่ 2 (Alternative model II)

ค. แบบจำลองทางเลือกที่ 3 (Alternative model III)

ง. แบบจำลองทางเลือกที่ 4 (Alternative model IV)

ภาพที่ 4.2 แบบจำลองทางเลือก (Alternative model)

ตารางที่ 4.3 เป็นค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของแบบจำลองต่างๆ พบว่า แบบจำลองทางเลือกที่ 1 (Alternative I) เป็นแบบจำลองที่มีค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนดีที่สุด ดังนั้นในการศึกษานี้จึงเลือกแบบจำลองดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของแบบจำลองต่าง ๆ

ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	Base Model	Alternative I	Alternative II	Alternative III	Alternative IV
1. Chi-square (χ^2)	low χ^2	1,570.16	1,462.49	1,533.62	1,543.74	1,541.14
(ค่า p-value)	and not Sig.	(0.00)	(0.00)	(0.00)	(0.00)	(0.00)
2. χ^2/df	ยิ่งน้อยยิ่งดี	5.148	4.859	5.078	5.095	5.120
3. RMSEA	ยิ่งน้อยยิ่งดี	0.053	0.051	0.052	0.052	0.053
(90% confidence interval)		[0.050, 0.055]	[0.048, 0.053]	[0.050, 0.055]	[0.050, 0.055]	[0.050, 0.055]
4. SRMR	ยิ่งน้อยยิ่งดี	0.056	0.039	0.050	0.052	0.052
5. Comparative Fit Index (CFI)	ยิ่งมากที่ยิ่ง	0.947	0.951	0.948	0.948	0.949
6. Tucker Lewis Index (TLI)	ยิ่งมากที่ยิ่ง	0.939	0.943	0.940	0.940	0.939
Chi-square difference tests	-	-	108.20	44.72	37.48	26.06
(ค่า p-value)			(0.00)	(0.00)	(0.00)	(0.00)

ที่มา: จากการคำนวณ

แบบจำลองที่ถูกเลือก (แบบจำลอง Alternative I) ยังคงมีชุดตัวแปร 8 ตัวแปร ตามแบบจำลองฐาน แต่มีโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ภายในแบบจำลอง (อิทธิพลโดยตรงระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง) แตกต่างจากแบบจำลองฐาน โดยปรับตัวแปร “การมีบทบาทต่อการการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (PW)” ที่เคยเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) มาเป็นตัวแปรภายใน (Endogenous variable) ที่รับอิทธิพลโดยตรงจากชุดตัวแปรภายนอก 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว (TLG)

ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (PBT) และการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น (PTD) โดยสามารถแสดงแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นใหม่และสมมติฐาน เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างผลประโยชน์-ผลเสียกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ดังแสดงในภาพที่ 4.3

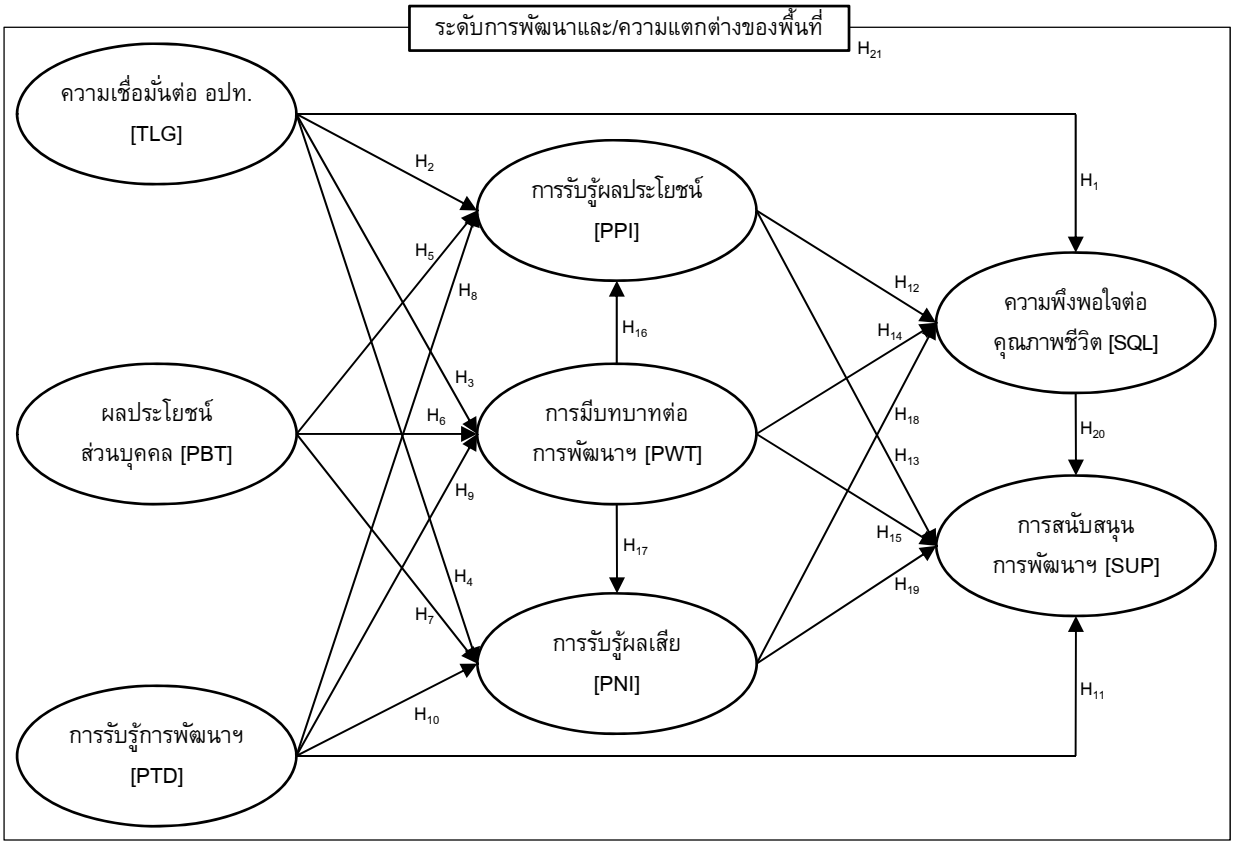

ภาพที่ 4.3 แบบจำลองการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

จากแบบจำลองในภาพที่ 4.3 มีชุดของสมมติฐานที่ต้องทดสอบในทางสถิติทั้งหมด 21 สมมติฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

1. ชุดของสมมติฐานที่ใช้ทดสอบอิทธิพลโดยตรง (Direct effect) ระหว่างตัวแปรต่างๆ ภายในแบบจำลอง เช่น “สมมติฐานที่ 1: ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต [H_1: TLG → SQL]” เป็นต้น ประกอบด้วยสมมติฐานที่ 1 ถึง สมมติฐานที่ 20 [H_1 ถึง H_{20}]
2. สมมติฐานที่ 21 (H_{21}) เป็นสมมติฐานที่ใช้ทดสอบว่า “โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองมีความไม่แปรเปลี่ยนตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่” (หรือ Model invariance) หากสมมติฐานดังกล่าวถูกปฏิเสธแสดงว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่นำเสนอในภาพที่ 4.3 มีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

แบบจำลองในภาพที่ 4.3 มีพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า 104 ตัว ดังนั้นแบบจำลองดังกล่าวจึงมีองศาความเป็นอิสระ (Degree of freedom) เท่ากับ 274 [27*((27+1)/2)–104] แสดงว่า เมทริกซ์ variance-covariance ของชุดตัวแปรสังเกตมีสมาชิกมากกว่าค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลอง หรือเรียกว่า over identified หมายความว่า ตัวแปรแฝงแต่ละตัวในแบบจำลองถูกกำหนดให้วัดค่าได้ และสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองได้

การศึกษาในบทนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงสถิต (Static) โดยประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ค้นหาขนาดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวแปรสังเกตที่เป็นตัวบ่งชี้ตัวแปรแฝงแต่ละตัว (ทั้งหมด 8 ตัวแปรแฝง) และแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ตรวจสอบและประมาณค่าขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นตามที่เสนอในภาพที่ 4.3

4.1.4 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง

การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองในภาพที่ 4.3 เป็นการทดสอบสมมติฐานหลักที่ว่า “โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองในภาพที่ 4.3 ไม่แปรเปลี่ยนไปตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่” (หรือสมมติฐานที่ 21 ในภาพที่ 4.3) โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน คือ การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดและการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้างที่รวมถึงการทดสอบความแตกต่างของเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ภายในแบบจำลองสมการโครงสร้างที่นำเสนอในภาพที่ 4.3

การศึกษานี้ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดใน 2 ระดับ ได้แก่ 1) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) หรือ “Metric invariance” โดยมีสมมติฐานหลักว่า “H_0: $\Lambda_{x1} = \ldots = \Lambda_{xn}$” หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่า ค่าน้ำองค์ประกอบระหว่างโมเดลการวัดแต่ละกลุ่ม (พื้นที่) แตกต่างกัน และ 2) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าคงที่ (Intercepts) ของตัวแปรสังเกต หรือ “Scalar invariance” โดยมีสมมติฐานหลักว่า “H_0: $\tau_{x1} = \ldots = \tau_{xn}$” หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่า โมเดลการวัดแต่ละกลุ่ม (พื้นที่) มีค่าคงที่ของตัวแปรสังเกตแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดที่แสดงในตารางที่ 4.4 พบว่า ค่า p-value มีค่าต่ำกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 (p-value < 0.05) เกือบทุกกรณี ยกเว้น กรณีของโมเดลการวัดความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (TLG) ที่เป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบซึ่งมีค่า p-value เท่ากับ 0.696 แสดงว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกือบทุกกรณี ยกเว้น กรณีโมเดลวัด TLG ที่เป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบเพียงกรณีเดียว ผลการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดทั้ง 8 โมเดล มีความแปรเปลี่ยนในน้ำหนักองค์ประกอบ (Factorial invariance) ยกเว้น โมเดลการวัดความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (TLG) และค่าคงที่ของตัวแปรสังเกต (Scalar invariance) หรืออาจกล่าวได้ว่า โมเดลการวัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าคงที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ที่เป็นกรณีทั้ง 6 กรณี

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลวัดตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม

ตัวแปร	Metric Invariance	Scalar Invariance
การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	χ^2 = 22.892* (df = 10)	χ^2 = 55.045* (df = 20)
ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการ [PBT]	χ^2 = 73.967* (df = 10)	χ^2 = 183.110* (df = 20)
ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	χ^2 = 7.309 (df = 6)	χ^2 = 38.396* (df = 12)
บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	χ^2 = 121.589* (df = 27)	χ^2 = 215.795* (df = 42)
การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PPI]	χ^2 = 381.708* (df = 50)	χ^2 = 505.296* (df = 70)
การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PNI]	χ^2 = 249.152* (df = 27)	χ^2 = 341.786* (df = 42)
ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต [SQL]	-	χ^2 = 15.538* (df = 4)
การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น [SUP]	χ^2 = 6.838* (df = 100	χ^2 = 39.722* (df = 20)

หมายเหตุ : ลักษณะของพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม ประกอบด้วย เชียงแสน ปาย เชียงคาน เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง

: * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ที่มา: จากการคำนวณ

สำหรับผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้างที่แสดงในตารางที่ 4.5 พบว่า ค่า p-value มีค่าต่ำกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 (p-value < 0.05) ในทุกแบบจำลอง แสดงว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่า โมเดลโครงสร้างแปรเปลี่ยนไปตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา ผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ 21 ที่ว่า "โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองมีความไม่แปรเปลี่ยนตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่" หรืออาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้างตามลักษณะพื้นที่และและระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม

แบบจำลอง	Chi-square	Scaling correction factor	Chi-square difference tests (ค่า p-value)
Free beta and gamma	4,639.54 (df = 1,966)	1.1152	-
Fix PWT on PTB PBT TGT	4,670.38 (df = 2,011)	1.1162	-33.68 (0.000)
Fix PPI on PTD PBT TGT PWT	4,702.94 (df = 2,016)	1.1179	-68.14 (0.000)
Fix PNI on PTD PBT TGT PWT	4,744.91 (df = 2,016)	1.1151	-105.33 (0.000)
Fix SQL on PPI PNI PWT TGT	4,709.02 (df = 2,016)	1.1160	-70.81 (0.000)
Fix SUP PPI PNI SQL PWT PTD	4,711.98 (df = 2,021)	1.1180	-77.15 (0.000)
Fix all	4.981.88 (df = 2,096)	1.1216	-339.52 (0.000)

หมายเหตุ : ลักษณะของพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม ประกอบด้วย เชียงแสน ปาย เชียงคาน เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง
ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการทดสอบความแตกต่างของเส้นอิทธิพลตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนาที่แสดงในตารางที่ 4.6 คอลัมน์ Wald test พบว่า มี 7 เส้นอิทธิพลโดยตรง จากทั้ง 20 เส้นอิทธิพลโดยตรง ที่ค่าอิทธิพลโดยตรงของพื้นที่ทั้ง 6 พื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (p-value > 0.05) ขณะที่ผลการทดสอบอิทธิพลของตัวแปร PLACE (ลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา) ที่มีอิทธิพลต่อค่าอิทธิพลโดยตรงทั้ง 20 ตัว (คอลัมน์ t-statistic) พบว่ามีเพียง 6 กรณี จาก 20 กรณี ที่ค่า p-value < 0.05 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ตัวแปร PLACE มีอิทธิพลทำให้ขนาดของอิทธิพลโดยตรงระหว่างตัวแปรต่างๆ เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หรืออาจกล่าวได้ว่า ลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา (ตัวแปร PLACE) เป็นตัวแปรกำกับ (Moderator variable) ที่ทำให้ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรในแบบจำลองมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.6 ผลการตรวจสอบความแตกต่างของเส้นอิทธิพลตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม

เส้นอิทธิพลโดยตรง	Wald Test $[\beta_{CS} = \beta_{PAI} = \beta_{CK} = \beta_{KYY} = \beta_{KYN} = \beta_{AN}]$	t-statistic [PLACE → β]
PTD → PWT	7.349 (p-value = 0.007)	0.007 (p-value = 0.994)
PBT → PWT	49.270 (p-value = 0.000)	1.156 (p-value = 0.248)
TGT → PWT	64.876 (p-value = 0.000)	-1.418 (p-value = 0.156)
PTD → PPI	33.978 (p-value = 0.000)	-0.858 (p-value = 0.391)
PBT → PPI	19.765 (p-value = 0.000)	-2.611 (p-value = 0.009)
TGT → PPI	3.705 (p-value = 0.054)	0.260 (p-value = 0.795)
PWT → PPI	6.210 (p-value = 0.013)	1.373 (p-value = 0.170)
PTD → PNI	0.389 (p-value = 0.533)	-76.739 (p-value = 0.000)
PBT → PNI	9.105 (p-value = 0.003)	1.830 (p-value = 0.067)
TGT → PNI	2.356 (p-value = 0.125)	-2.185 (p-value = 0.029)
PWT → PNI	1.024 (p-value = 0.312)	1.735 (p-value = 0.083)

ตารางที่ 4.6 ผลการตรวจสอบความแตกต่างของเส้นอิทธิพลตามลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม (ต่อ)

เส้นอิทธิพลโดยตรง	Wald Test $[\beta_{CS} = \beta_{PAI} = \beta_{CK} = \beta_{KYY} = \beta_{KYN} = \beta_{AN}]$	t-statistic [PLACE → β]
PPI → SQL	93.858 (p-value = 0.000)	1.981 (p-value = 0.048)
PNI → SQL	0.656 (p-value = 0.418)	1.164 (p-value = 0.244)
PWT → SQL	0.057 (p-value = 0.812)	-0.692 (p-value = 0.489)
TGT → SQL	8.942 (p-value = 0.003)	1.593 (p-value = 0.111)
PPI → SUP	16.122 (p-value = 0.000)	1.477 (p-value = 0.140)
PNI → SUP	1.000 (p-value = 0.317)	0.094 (p-value = 0.925)
SQL → SUP	19.929 (p-value = 0.000)	2.690 (p-value = 0.007)
PWT → SUP	22.247 (p-value = 0.000)	2.212 (p-value = 0.027)
PTD → SUP	7.901 (p-value = 0.005)	0.943 (p-value = 0.346)

หมายเหตุ: ลักษณะของพื้นที่และระดับการพัฒนา 6 กลุ่ม ประกอบด้วย เชียงแสน ปาย เชียงคาน เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง
ที่มา: จากการคำนวณ

จากผลการทดสอบทั้งสองส่วน สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 21 (H_{21}) แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองในภาพที่ 4.3 แปรเปลี่ยนไปตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ และลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนายังทำให้ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรในแบบจำลองแตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาวิเคราะห์ในลำดับต่อไปจะแยกวิเคราะห์แบบจำลองตามพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 พื้นที่

4.2 ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

หัวข้อนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน **ส่วนแรก** เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ที่เป็นการตรวจสอบขนาดน้ำหนักความสำคัญที่แตกต่างกันของตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองตามภาพที่ 4.3 เพื่อแสดงให้เห็นในเชิงประจักษ์ถึงขนาดความสำคัญของตัวแปร (หรือตัวบ่งชี้) ที่ใช้วัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น บทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ศักยภาพของ อปท. ที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่น ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นรับรู้ ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นตระหนัก และพฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

สำหรับ**ส่วนที่สอง** เป็นผลการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น (ภาพที่ 4.3) โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) ตรวจสอบความสัมพันธ์ดังกล่าว และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองตามภาพที่ 4.3 ด้วยวิธี MLR เพื่อแสดงให้เห็นในเชิงประจักษ์ถึงขนาดอิทธิพลที่แตกต่างกันของตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับการพัฒนาและ/มีความแตกต่างของพื้นที่ และยังทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ช่วยเสริมสร้างให้คุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นดีขึ้น และช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนพอสังเขปดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลอง

ทั้งนี้เพื่อเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรต่างๆ ตามภาพที่ 4.3 ในที่จึงขอแบ่งการนำเสนอออกเป็น 7 ส่วน ตามโมเดลการวัดตัวแปรแฝง 7 ตัว (ดูรายละเอียดของตัวแปรสังเกตและตัวแฝงแต่ละตัวในตารางที่ 4.1) ยกเว้น ตัวแปรความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตที่มีจำนวนตัวแปรสังเกต 2 ตัวแปร ซึ่งไม่เหมาะที่จะนำมาทดสอบความเที่ยง (Reliability) อย่างไรก็ตาม ตัวแปรทั้งสองสามารถใช้ในการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้างได้

เนื่องจากเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรทั้งสองในสมการโครงสร้าง พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากกว่า 0.70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่เสนอโดย Hair et al. (2010) หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะนำมาใช้สกัดองค์ประกอบเพื่อวัดความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตได้อย่างมีความเชื่อมั่นในเกณฑ์ที่สูง สำหรับผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรอื่นๆ อีก 7 ตัวแปร สามารถแสดงรายละเอียดพอสังเขปได้ดังต่อไปนี้

1) การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.7 เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ผลการตรวจสอบความเที่ยงของชุดตัวแปรสังเกต 3 ตัวแปร ที่บ่งชี้ “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” พบว่า ค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability มีค่าสูงกว่าตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) [0.60 และ 0.70 ตามลำดับ] แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตดังกล่าวมีความสัมพันธ์พอที่จะใช้สกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าร้อยละ 50 หมายความว่า ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ยกเว้น กรณีของเกาะยาวน้อยที่มีค่า AVE ต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าว (มีค่าเท่ากับ 45.38) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ตัวแปร “การรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น” สามารถวัด “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ได้น้อย โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.459 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่เสนอโดย Hair et al. (2010) มาก ดังนั้นในกรณีของเกาะยาวน้อยควรระมัดระวังในการใช้ตัวแปรสังเกตดังกล่าววัด “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น”

ตัวเลขที่นำเสนอในตารางดังกล่าวเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized factor loading scores) ที่ประมาณค่าด้วยวิธี MLR หากตัวแปรสังเกตใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูง แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญสูงในการบ่งชี้ “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ซึ่งจากค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ (นำค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานหารด้วยค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน) แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ตัวแปรสังเกตแต่ละตัวสามารถบ่งชี้ตัวแปรแฝงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นหากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่าโมเดลการวัดตัวแปร “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” มีความเที่ยงในการวัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ได้

ตารางที่ 4.7 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรสังเกต	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD1]	0.764* [0.045]	0.939* [0.025]	0.809* [0.049]	0.838* [0.044]	0.729* [0.087]	0.808* [0.057]
2. การรับรู้ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD2]	0.893* [0.040]	0.914* [0.019]	0.926* [0.041]	0.790* [0.041]	0.787* [0.088]	0.752* [0.072]
3. การรับรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น [PTD3]	0.783* [0.053]	0.839* [0.036]	0.605* [0.072]	0.726* [0.053]	0.459* [0.079]	0.572* [0.077]
Cronbach’s alpha [> 0.60]	0.853	0.924	0.818	0.826	0.686	0.750
Composite reliability [> 0.70]	0.855	0.926	0.830	0.829	0.704	0.758
Average variance extracted [> 50]	66.47	80.70	62.60	61.78	45.38	51.52

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่แสดงในตารางที่ 4.7 ขอยกตัวอย่างกรณีพื้นที่เชียงแสน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า “การรับรู้ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” เป็นตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.893) แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่วัด การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของพื้นที่เชียงแสน โดยตัวแปรดังกล่าวประเมินจากการรับรู้ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับผลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน และการขยายตัวของนักท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตนเอง

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของชุดตัวแปรสังเกตที่วัด “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ที่แสดงในตารางที่ 4.7 พบว่า แต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีตัวบ่งชี้ที่มีขนาดน้ำหนักความสำคัญแตกต่างกัน โดยในพื้นที่ปาย เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง มีตัวแปร “การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่วัด “การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.939, 0.838 และ 0.808 ตามลำดับ) ตัวแปรดังกล่าวประเมินจากการรับรู้เกี่ยวกับการใช้แหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และการดูแลบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น ส่วนในพื้นที่เชียงแสน เชียงคาน และเกาะยาวน้อย มีตัวแปร “ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.893, 0.926 และ 0.787 ตามลำดับ

2) ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในการท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 4.8 พบว่า ชุดตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร มีค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตดังกล่าวมีความสัมพันธ์พอที่จะใช้สกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด “ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 60-86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปร “ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” มีความเที่ยงในการวัดผลประโยชน์ที่คนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.8 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรสังเกต	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว	0.842*	0.838*	0.828*	0.584*	0.644*	0.491*
[PBT1]	[0.031]	[0.029]	[0.024]	[0.058]	[0.062]	[0.060]
2. ผลประโยชน์ในเชิงสังคมจากการท่องเที่ยว	0.996*	0.992*	0.990*	0.972*	0.867*	0.974*
[PBT2]	[0.014]	[0.010]	[0.007]	[0.038]	[0.066]	[0.053]
3. ผลประโยชน์ในเชิงวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว	0.776*	0.937*	0.957*	0.824*	0.784*	0.779*
[PBT3]	[0.049]	[0.017]	[0.017]	[0.057]	[0.047]	[0.051]
Cronbach’s alpha [> 0.60]	0.900	0.943	0.946	0.831	0.806	0.782
Composite reliability [> 0.70]	0.907	0.946	0.948	0.845	0.812	0.807
Average variance extracted [> 50]	76.77	85.48	86.05	65.49	59.37	59.89

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของแต่ละตัวแปรสังเกตที่ใช้วัด “ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” พบว่า ในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีตัวแปรผลประโยชน์ในเชิงสังคมเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่วัดถึงผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.867-0.996 ตัวแปรดังกล่าวประเมินจากการสอบถามคนท้องถิ่นเกี่ยวกับ การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

3) ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.9 เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า ชุดตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร ที่ใช้วัด “ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” มีค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) โดยมีค่า Cronbach’s alpha ระหว่าง 0.916-0.971 และค่า composite reliability ระหว่าง 0.922-0.972 แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์พอที่จะใช้สกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัดตัวแปรแฝงดังกล่าว ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 80-92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปร “ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” มีความเที่ยงในการวัดความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อปท. ในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของชุดตัวแปรสังเกตที่วัด “ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” พบว่า ในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีตัวแปร “ทักษะความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่น” เป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.951-0.982 แสดงว่า ทักษะความสามารถของ อปท. ในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่วัดความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ตัวบ่งชี้ดังกล่าวประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของท้องถิ่น เป็นต้น

ตารางที่ 4.9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรสังเกต	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ความสามารถในการกำหนดแผนและนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว [TLG1]	0.928* [0.016]	0.956* [0.008]	0.960* [0.009]	0.921* [0.015]	0.886* [0.028]	0.866* [0.028]
2. ทักษะความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในท้องถิ่น [TLG2]	0.977* [0.016]	0.982* [0.006]	0.972* [0.009]	0.951* [0.015]	0.957* [0.015]	0.969* [0.015]
3. ธรรมาภิบาลในการทำงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG3]	0.865* [0.029]	0.941* [0.010]	0.912* [0.020]	0.887* [0.018]	0.845* [0.025]	0.839* [0.025]
Cronbach’s alpha [> 0.60]	0.943	0.971	0.962	0.941	0.921	0.916
Composite reliability [> 0.70]	0.946	0.972	0.964	0.943	0.925	0.922
Average variance extracted [> 50]	85.46	92.12	89.94	84.65	80.50	79.76

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

4) บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดบทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ที่แสดงในตาราที่ 4.10 พบว่า ค่า Cronbach's alpha และ composite reliability ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) โดยมีค่า Cronbach's alpha ระหว่าง 0.916-0.971 และค่า composite reliability ระหว่าง 0.900-0.967 แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พอที่จะใช้สกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด "บทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" โดยตัวแปรแฝง (หรือ องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 71-88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) (พิจารณาค่า average variance extracted) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปร "บทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" มีความเที่ยงในการวัดตัวแปรดังกล่าวสำหรับทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตที่วัด "บทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" พบว่า แต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีตัวบ่งชี้ที่มีขนาดน้ำหนักความสำคัญแตกต่างกัน โดยในพื้นที่เชียงแสน ปาย เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง มีตัวแปร "บทบาทเกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ข้อเสนอต่อแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัด "บทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.961, 0.951, 0.933 และ 0.956 ตามลำดับ) ขณะที่พื้นที่เชียงคาน ปาย เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อยมีตัวแปร "การที่ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นของตนเองถูกนำไปใช้ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดตัวแปรแฝงดังกล่าว (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.908, 0.947, 0.914 และ 0.931 ตามลำดับ) นอกจากตัวแปรสังเกตทั้งสองแล้ว ในกรณีของพื้นที่เชียงคาน ตัวแปรเกี่ยวกับ "การสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" ยังเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้สำคัญในที่ใช้วัดตัวแปรแฝงดังกล่าว (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.911) ส่วนกรณีพื้นที่เกาะยาวใหญ่ ก็มีตัวแปร "การมีโอกาสได้เข้าร่วมกำหนดแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" เป็นอีกตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดตัวแปรแฝงดังกล่าว (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.918)

ตารางที่ 4.10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดบทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปร	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. เข้าร่วมกำหนดแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับ	0.932*	0.888*	0.926*	0.918*	0.910*	0.890*
การท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT1]	[0.018]	[0.021]	[0.014]	[0.016]	[0.016]	[0.020]
2. ให้ข้อเสนอแนะต่อแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับ	0.961*	0.891*	0.951*	0.901*	0.933*	0.956*
การท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT2]	[0.010]	[0.018]	[0.010]	[0.027]	[0.018]	[0.013]
3. ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นมักถูกนำไปใช้ส่งเสริม	0.934*	0.908*	0.947*	0.914*	0.931*	0.889*
และสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT3]	[0.014]	[0.016]	[0.010]	[0.018]	[0.016]	[0.026]
4. ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา	0.836*	0.911*	0.930*	0.698*	0.686*	0.596*
การท่องเที่ยวในท้องถิ่นเสมอ [PWT4]	[0.029]	[0.021]	[0.015]	[0.059]	[0.044]	[0.052]
Cronbach's alpha [> 0.60]	0. 954	0.944	0.967	0.918	0.922	0.900
Composite reliability [> 0.70]	0.955	0.944	0.967	0.920	0.925	0.906
Average variance extracted [> 50]	84.08	80.92	88.09	74.43	75.90	71.29

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

5) การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการรับรู้ผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ที่แสดงในตารางที่ 4.11 พบว่า ค่า Cronbach's alpha และ composite reliability ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) โดยมีค่า Cronbach's alpha ระหว่าง 0.816-0.945 และค่า composite reliability ระหว่าง 0.821-0.945 แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พอที่จะสกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด "การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝง (หรือ องค์ประกอบที่สกัดได้) ของชุดข้อมูลในพื้นที่เชียงแสน ปาย เกาะยาวใหญ่ และอ่าวนาง สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัวแปร ได้มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ตัวแปรแฝงของชุดข้อมูลในพื้นที่เชียงคานและเกาะยาวน้อยสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 48-49 ซึ่งใกล้เคียงร้อยละ 50 ที่เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตบางตัวมีค่าต่ำ 0.70 เล็กน้อย ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปร "การรับรู้ผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" มีความเที่ยงในการวัดการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ แต่ควรระมัดระวังในการนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้สำหรับในกรณีพื้นที่เชียงคาน และเกาะยาวน้อย

ตารางที่ 4.11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปร	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น [PPI1]	0.873* [0.029]	0.685* [0.071]	0.853* [0.033]	0.720* [0.138]	0.718* [0.072]	0.734* [0.069]
2. เพิ่มโอกาสทางธุรกิจของชุมชน [PPI2]	0.875* [0.028]	0.602* [0.084]	0.861* [0.036]	0.720* [0.153]	0.704* [0.074]	0.763* [0.057]
3. ช่วยให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น [PPI3]	0.929* [0.016]	0.651* [0.060]	0.875* [0.032]	0.791* [0.044]	0.650* [0.071]	0.725* [0.061]
4. คนท้องถิ่นเกิดความภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น [PPI4]	0.818* [0.041]	0.754* [0.052]	0.907* [0.021]	0.741* [0.141]	0.696* [0.078]	0.785* [0.054]
5. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [PPI5]	0.843* [0.036]	0.784* [0.053]	0.907* [0.031]	0.699* [0.150]	0.689* [0.077]	0.829* [0.051]
Cronbach's alpha [> 0.60]	0.938	0.824	0.945	0.852	0.816	0.877
Composite reliability [> 0.70]	0.939	0.825	0.945	0.854	0.821	0.878
Average variance extracted [> 50]	75.41	48.77	77.60	54.00	47.86	59.00

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของชุดตัวแปรสังเกตที่วัด "การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น" พบว่า แต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดตัวแปรแฝงดังกล่าวแตกต่างกัน โดยในกรณีของพื้นที่เชียงคาน ปาย และอ่าวนาง มีตัวแปร "เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยวและให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่วัดผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.784, 0.907 และ 0.829 ตามลำดับ

ในขณะที่พื้นที่เชียงแสน และเกาะยาวใหญ่มีตัวแปร “ช่วยให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดตัวแปรแฝงดังกล่าว (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.929 และ 0.791 ตามลำดับ) ทั้งนี้เป็นน่าสังเกตว่า สำหรับในกรณีของคนเกาะยาวน้อยมีตัวแปร “การเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.718

6) การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.12 เป็นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่า ค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) โดยมีค่า Cronbach’s alpha ระหว่าง 0.841-0.947 และค่า composite reliability ระหว่าง 0.843-0.947 แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พอที่จะสกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด “การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 58-82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปร “การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” มีความเที่ยงในการวัดการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของชุดตัวแปรสังเกตที่วัด “การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น” พบว่า ตัวแปร “ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.893-0.987 แสดงว่า คนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากที่สุด เช่น การเพิ่มขึ้นของขยะ การปล่อยน้ำเสีย เป็นต้น

ตารางที่ 4.12 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปร	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่ และเกิดความแออัดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น [PNI1]	0.827* [0.028]	0.808* [0.025]	0.834* [0.023]	0.715* [0.046]	0.702* [0.043]	0.639* [0.057]
2. เกิดปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น [PNI2]	0.894* [0.021]	0.849* [0.020]	0.865* [0.021]	0.714* [0.045]	0.760* [0.032]	0.588* [0.052]
3. เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น [PNI3]	0.904* [0.020]	0.987* [0.005]	0.967* [0.008]	0.893* [0.024]	0.900* [0.024]	0.908* [0.026]
4. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม และพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น [PNI4]	0.897* [0.026]	0.957* [0.009]	0.947* [0.011]	0.897* [0.026]	0.832* [0.038]	0.866* [0.034]
Cronbach’s alpha [> 0.60]	0.931	0.947	0.944	0.886	0.877	0.841
Composite reliability [> 0.70]	0.933	0.946	0.947	0.883	0.877	0.843
Average variance extracted [> 50]	77.62	81.59	81.89	65.58	64.32	58.21

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

7) การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัด “การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น” ที่แสดงในตารางที่ 4.13 พบว่า ค่า Cronbach’s alpha และ composite reliability ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) โดยมีค่า Cronbach’s alpha ระหว่าง 0.876-0.948 และค่า composite reliability ระหว่าง 0.881-0.951 แสดงว่า ชุดตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์พอที่จะใช้สกัดเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงในการวัด “การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น” ขณะที่ค่า average variance extracted (AVE) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝง (องค์ประกอบที่สกัดได้) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตทั้ง 3 ตัวแปร ได้ประมาณร้อยละ 71-87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่เสนอโดย Hair et al. (2010) ขณะที่ค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแต่ละค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้หากพิจารณาร่วมกับผลการตรวจสอบความเที่ยงที่นำเสนอข้างต้น สรุปได้ว่า โมเดลการวัด “การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น” มีความเที่ยงในการวัดการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผลการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของแต่ละตัวแปรสังเกตที่วัด “การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น” พบว่า ตัวแปร “การให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยว” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.927-0.967 แสดงว่า ลักษณะพฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญของคนท้องถิ่นในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ การให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

ตารางที่ 4.13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของโมเดลการวัดการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตัวแปร	เชียงแสน	เชียงคาน	ปาย	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยว [SUP1]	0.961* [0.019]	0.953* [0.022]	0.967* [0.013]	0.928* [0.043]	0.927* [0.023]	0.942* [0.025]
2. ให้ข้อคิดเห็นและ/ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในท้องถิ่น [SUP2]	0.907* [0.023]	0.911* [0.023]	0.954* [0.013]	0.853* [0.036]	0.923* [0.025]	0.882* [0.025]
3. เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่น [SUP3]	0.801* [0.037]	0.768* [0.042]	0.870* [0.024]	0.744* [0.051]	0.782* [0.069]	0.801* [0.040]
Cronbach’s alpha [> 0.60]	0.915	0.904	0.948	0.876	0.901	0.905
Composite reliability [> 0.70]	0.921	0.912	0.951	0.881	0.911	0.909
Average variance extracted [> 50]	79.59	77.60	86.74	71.41	77.43	76.90

หมายเหตุ : * แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตฐาน (Standard error: SE)

: ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานจากการพัฒนา และการใช้ การดูแลและบำรุงรักษาแหล่ง/กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น โดยมีการให้ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดบทบาทของคนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง ในขณะที่ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท. เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่นถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น สำหรับตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การที่คนท้องถิ่น

เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นและการให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ช่วยให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้นและยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้นอีกด้วย ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นตระหนักถึงมากที่สุด ส่วนตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดพฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ได้แก่ การให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

สิ่งที่ต้องการวัด	ตัวบ่งชี้สำคัญ
1. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	- ผลการดำเนินงานและการพัฒนา - การใช้ การดูแล และบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยว
2. บทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	- ให้ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำเสนอแนะ/ความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
3. ศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่น	- ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน
4. ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นรับรู้	- เกิดความร่วมมือพัฒนาท้องถิ่น และดูแลทรัพยากรธรรมชาติ&สิ่งแวดล้อม - สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
5. ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นตระหนัก	- ปัญหาสิ่งแวดล้อม (ขยะ, มลพิษ)
6. พฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น	- ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ/นักท่องเที่ยว

ที่มา: สังเคราะห์จากการผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

4.2.2 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลอง

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองที่นำเสนอในหัวข้อที่ 4.1.4 พบว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองในภาพที่ 4.3 แตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ ดังนั้นการศึกษาส่วนนี้จึงแยกการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองในภาพที่ 4.3 ตามพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 พื้นที่

ทั้งนี้เพื่อให้แบบจำลองในภาพที่ 4.3 (Fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นที่เป็นชุดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา จึงปรับปรุงแบบจำลองด้วยการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนจากการวัด (Measurement error) ของตัวแปรภายนอกและภายใน พบว่า ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนมีค่าภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ยกเว้น ค่าไคสแควร์ (Chi-square: χ^2) ที่เป็นค่าสถิติสำหรับทดสอบสมมติฐานหลักที่ว่า covariance matrix ของข้อมูลเชิงประจักษ์ (S) เท่ากับ covariance matrix ของแบบจำลอง (Σ) [H_0: $S = \Sigma$] (Hair et al., 2010) ซึ่งค่า p-value ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลักดังกล่าว ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หรือกล่าวได้ว่า แบบจำลองไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตาม ค่าสถิติ Chi-square เป็นค่าที่อ่อนไหวต่อขนาดจำนวนตัวอย่าง (Cheung and Rensvold, 2002; Kline, 2010; Tabachnick and Fidell, 2012) ดังนั้นจึงต้องพิจารณาค่าสถิติอื่นๆ ประกอบด้วย ซึ่งจากข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 4.15 พบว่า ดัชนีวัดความกลมกลืนอีก 4 ตัว รวมทั้งค่าสถิติ Chi-square ที่ปรับด้วย degree of freedom มีค่าอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 4.15 ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน (Goodness of fit)

ค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. Chi-square (χ^2)	low χ^2	408.707	467.623	459.041	411.794	411.425	401.777
(ค่า p-value)	and not sig.	(p = 0.000)	(p = 0.000)	(p = 0.000)	(p = 0.000)	(p = 0.000)	(p = 0.000)
		☒	☒	☒	☒	☒	☒
2. χ^2/df	$\leq$ 2.00						
	(Tabachnick&Fidell,2007)	1.358	1.543	1.476	1.341	1.349	1.322
	$\leq$ 3.00	☑	☑	☑	☑	☑	☑
	(Kline, 2005)						
3. RMSEA	$\leq$ 0.07	0.038	0.046	0.044	0.037	0.038	0.036
(90% confidence interval)	(Steiger, 2007)	(0.028, 0.047)	(0.038, 0.055)	(0.035, 0.052)	(0.028, 0.046)	(0.028, 0.047)	(0.026, 0.045)
		☑	☑	☑	☑	☑	☑
4. SRMR	$\leq$ 0.08	0.052	0.045	0.067	0.061	0.060	0.063
	(Hu & Bentler, 1999)	☑	☑	☑	☑	☑	☑
5. Comparative Fit Index	$\geq$ 0.95	0.979	0.976	0.971	0.970	0.968	0.972
(CFI)	(Hu & Bentler, 1999)	☑	☑	☑	☑	☑	☑
6. Tucker Lewis Index	$\geq$ 0.95	0.976	0.972	0.967	0.966	0.963	0.968
(TLI)	(Hu & Bentler, 1999)	☑	☑	☑	☑	☑	☑

หมายเหตุ : RMSEA = root mean square error of approximation, SRMR = standardized root mean square residual

: ☑ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และ ☒ หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ที่มา: จากการคำนวณ

ในขณะที่ผลการทดสอบสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ที่แสดงในตารางที่ 4.16 พบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ยอมรับและปฏิเสธสมมติฐานหลักแต่ละสมมติฐานแตกต่างกัน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีสมมติฐานใดถูกยอมรับหรือปฏิเสธในทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายในการพิจารณาในที่นี้จึงนำเสนอในลักษณะของภาพที่แสดงถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง ที่มีการทดสอบสมมติฐานหลัก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจากภาพที่ 4.4 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

ตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
H_1: TLG →SQL	✓	✗	✗	✗	✓	✓
H_2: TLG →PPI	✓	✗	✓	✓	✓	✓
H_3: TLG →PWT	✓	✗	✗	✓	✓	✓
H_4: TLG →PNI	✗	✓	✗	✗	✗	✓
H_5: PBT →PPI	✓	✓	✓	✗	✓	✓
H_6: PBT →PWT	✗	✓	✓	✗	✓	✗
H_7: PBT →PNI	✗	✓	✓	✗	✗	✓
H_8: PTD →PPI	✓	✓	✗	✗	✓	✓
H_9: PTD →PWT	✗	✓	✓	✓	✗	✓
H_{10}: PTD →PNI	✓	✓	✗	✓	✗	✗
H_{11}: PTD →SUP	✓	✗	✗	✓	✓	✗
H_{12}: PPI →SQL	✗	✓	✓	✓	✓	✗
H_{13}: PPI →SUP	✗	✓	✗	✗	✗	✓
H_{14}: PWT →SQL	✓	✗	✗	✗	✗	✗
H_{15}: PWT →SUP	✓	✓	✗	✓	✓	✗

ตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

สมมติฐาน	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
H_{16}: PWT →PPI	✕	✓	✕	✓	✕	✕
H_{17}: PWT →PNI	✓	✓	✕	✓	✕	✓
H_{18}: PNI →SQL	✓	✓	✓	✕	✕	✕
H_{19}: PNI →SUP	✓	✓	✕	✓	✓	✓
H_{20}: SQL →SUP	✕	✓	✓	✕	✓	✓
รวมสมมติฐานที่ยอมรับ	**12**	**15**	**8**	**10**	**11**	**12**

หมายเหตุ: PTD คือ การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, PBT คือ ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, TLG คือ ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, PWT คือ บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, PPI คือ การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, PNI คือ การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น, SQL คือ ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และ SUP คือ การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

: ✓ หมายถึง ยอมรับสมมติฐานหลัก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วน ✕ หมายถึง ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

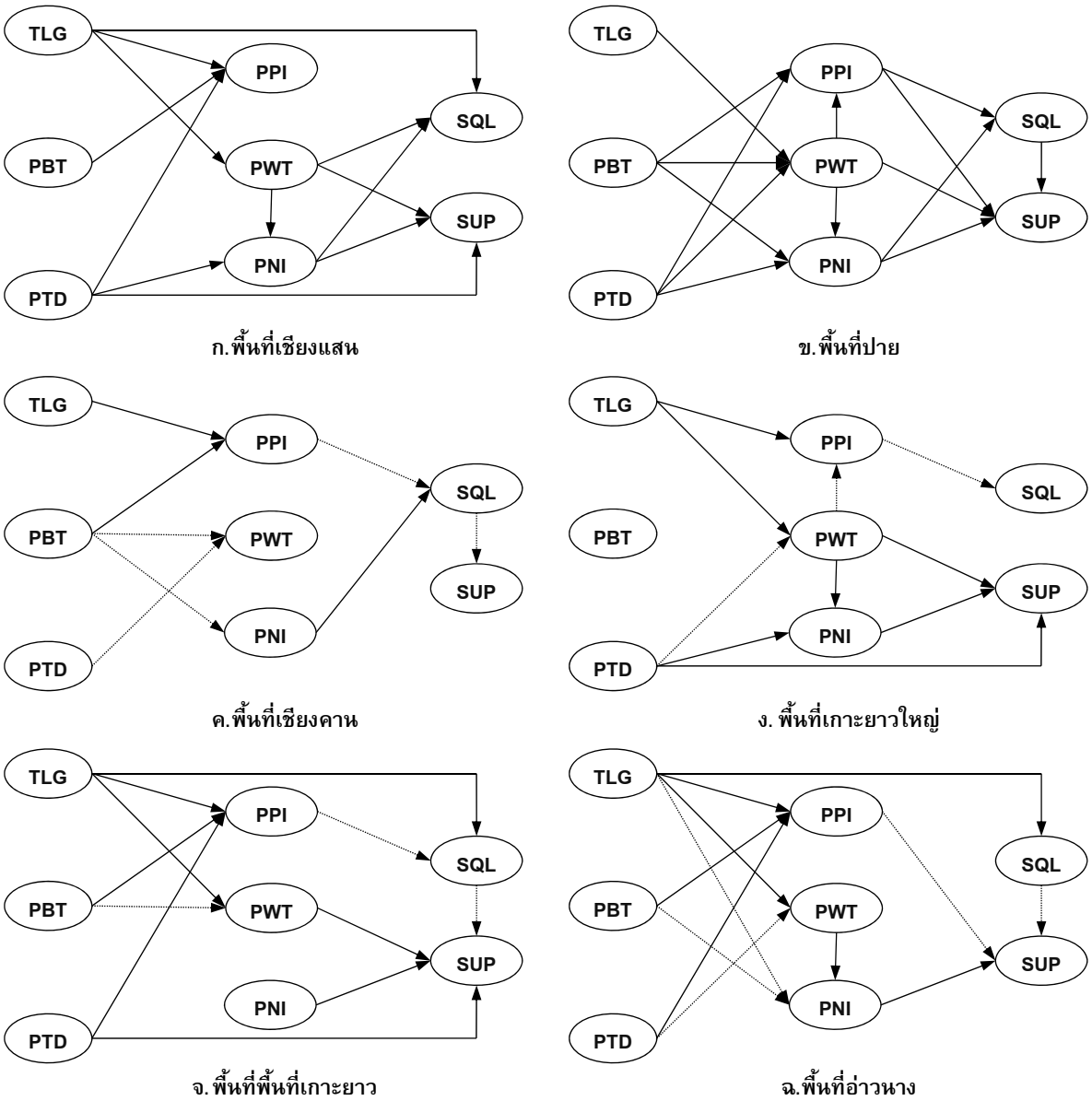

ภาพที่ 4.4 โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียกับการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา

การนำเสนอผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของแบบจำลองสมการโครงการสร้าง แบ่งการนำเสนอออกตามตัวแปรแฝงภายในตามแบบจำลองที่เสนอในภาพที่ 4.3 (มี 5 ตัวแปรแฝงภายใน) เพื่อพิจารณาว่า ในแต่ละตัวแปรแฝงภายในมีตัวแปรใดที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวแปรแฝงดังกล่าว นอกจากนี้ ในส่วนสุดท้ายเป็นการนำเสนออิทธิพลโดยรวมของตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองที่มีต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น เพื่อแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรใดบ้างที่มีส่วนช่วยในการยกระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น และช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำเสนอในบทสรุป

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 4.17 พบว่า เกือบทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีตัวแปรความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.245-0.383) ยกเว้น พื้นที่เชียงคานที่ตัวแปรการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีอิทธิพลโดยตรงต่อบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.447 ผลลัพธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ไม่ได้ทำให้ลำดับความสำคัญของอิทธิพลโดยตรงของตัวแปรแตกต่างกัน แต่มีผลต่อขนาดอิทธิพลที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ โดยการเข้ามามีบทบาทของผู้ตอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังคงได้รับอิทธิพลมากที่สุดจากศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท.

หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Squared multiple correlations: R^2) ที่แสดงในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 4.17 พบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีจำนวนตัวแปรอิสระที่แตกต่าง โดยชุดตัวแปรอิสระของแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ประมาณร้อยละ 12.2-32.7 แสดงว่า นอกจากตัวแปรอิสระที่กำหนดในแบบจำลองแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก เช่น ความสนใจส่วนบุคคล ฐานะทางสังคม เป็นต้น ที่กระตุ้นให้คนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตในการค้นหาปัจจัยดังกล่าวเพื่อกระตุ้นให้คนท้องถิ่นมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง

ตารางที่ 4.17 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อบทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	0.349 [0.060]	0.383 [0.057]	ns	0.324 [0.076]	0.358 [0.072]	0.245 [0.082]
2. ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PBT]	ns	0.099 [0.060]	0.253 [0.071]	ns	0.345 [0.070]	ns
3. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	ns	0.228 [0.074]	0.447 [0.068]	0.226 [0.087]	ns	0.212 [0.088]
ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2)	**0.122** **[0.042]**	**0.230** **[0.053]**	**0.327** **[0.058]**	**0.215** **[0.052]**	**0.289** **[0.060]**	**0.149** **[0.049]**

หมายเหตุ : ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 4.18 เป็นผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น พบว่า ในเกือบทุกพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีตัวแปรการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.365-0.548) ยกเว้น พื้นที่เกาะยาวน้อยที่ตัวแปรความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.361 ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นไม่แตกต่างตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ แต่มีขนาดของอิทธิพลแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่ โดยการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นถูกกระตุ้นด้วยการรับรู้ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องของผลการดำเนินงานและการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Squared multiple correlations: R^2) ที่แสดงในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 4.18 พบว่า ชุดตัวแปรอิสระของแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นได้ประมาณร้อยละ 29.0-56.7 ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.18 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	0.194 [0.048]	ns	ns	ns	0.361 [0.081]	0.262 [0.097]
2. ผลประโยชน์ที่บุคคลที่ได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PBT]	0.171 [0.086]	0.323 [0.067]	0.197 [0.070]	ns	0.238 [0.075]	0.222 [0.071]
3. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	0.548 [0.107]	0.470 [0.093]	0.542 [0.086]	0.464 [0.108]	0.217 [0.108]	0.365 [0.094]
4. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	ns	0.119 [0.055]	ns	0.154 [0.072]	ns	ns
ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2)	**0.567 [0.042]**	**0.508 [0.078]**	**0.403 [0.091]**	**0.290 [0.100]**	**0.357 [0.063]**	**0.376 [0.070]**

หมายเหตุ : ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

สำหรับผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Squared multiple correlations: R^2) ที่แสดงในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่า เฉพาะพื้นที่เชียงแสนและอ่าวนางเท่านั้นที่ชุดตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยในพื้นที่เชียงแสน พบว่า มีเพียงสองตัวแปรเท่านั้นที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสามารถอธิบายแปรปรวนของการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นได้ประมาณร้อยละ 22.5 โดยตัวแปรผลประโยชน์ที่ผู้ตอบได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.285

สำหรับพื้นที่อ่าวนางมีตัวแปร 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่สามารถอธิบายแปรปรวนของการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นได้ประมาณร้อยละ 19.7 ซึ่งต่ำกว่ากรณีของพื้นที่เชียงแสน โดยตัวแปรความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ -0.397 หมายความว่า ศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยลดผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรืออาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อปท. สามารถช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของขยะ

ส่วนพื้นที่ปาย เชียงคาน และเกาะยาวใหญ่ เป็นพื้นที่ที่ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์มีค่าเท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับพื้นที่เกาะยาวน้อยไม่มีตัวแปรใดในแบบจำลองมีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ไม่สามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นในพื้นที่ปาย เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลลัพธ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ลำดับความสำคัญและขนาดอิทธิพลโดยตรงของชุดตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีลำดับความสำคัญและขนาดอิทธิพลแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	ns	ns	ns	-0.123 [0.074]	ns	-0.397 [0.100]
2. ผลประโยชน์ที่บุคคลที่ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PBT]	0.285 [0.088]	-0.155 [0.079]	-0.234 [0.064]	ns	ns	0.295 [0.088]
3. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	0.251 [0.084]	0.158 [0.079]	ns	ns	ns	ns
4. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	ns	-0.154 [0.066]	ns	0.226 [0.081]	ns	0.184 [0.093]
ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2)	**0.225** **[0.057]**	**0.050^{ns}** **[0.030]**	**0.055^{ns}** **[0.030]**	**0.043^{ns}** **[0.030]**	**-**	**0.197** **[0.079]**

หมายเหตุ : ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบที่แสดงในตารางที่ 4.20 พบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา มีชุดตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยพื้นที่ปาย เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย มีตัวแปรการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.334-0.588) ส่วนพื้นที่เชียงแสนมีตัวแปรการมีบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.368) สำหรับพื้นที่อ่าวนางมีตัวแปรความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.473 ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ลำดับความสำคัญและขนาดอิทธิพลโดยตรงของตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรง

ต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบมีลำดับความสำคัญและขนาดอิทธิพลแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Squared multiple correlations: R^2) ที่แสดงในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 4.20 พบว่า ชุดตัวแปรอิสระของแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบได้แตกต่างกัน (ประมาณร้อยละ 22.4-51.2) โดยในกรณีของพื้นที่เชียงคานค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์มีค่าเท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นอกจากชุดตัวแปรที่นำเสนอในตารางที่ 4.20 ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีก เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพครอบครัวและ/สังคม เป็นต้น ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อค้นหาปัจจัยดังกล่าว

ตารางที่ 4.20 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของผู้ตอบ

ตัวแปรอิสระ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	0.317 [0.077]	ns	ns	ns	0.211 [0.098]	0.473 [0.076]
2. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	0.368 [0.076]	ns	ns	ns	ns	ns
3. การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PPI]	ns	0.429 [0.056]	0.334 [0.090]	0.559 [0.091]	0.588 [0.106]	ns
4. การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PNI]	-0.116 [0.068]	-0.220 [0.063]	ns	ns	ns	ns
ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2)	**0.312 [0.076]**	**0.239 [0.053]**	**0.112^{ns} [0.060]**	**0.313 [0.102]**	**0.512 [0.105]**	**0.224 [0.072]**

หมายเหตุ : ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่แสดงในตารางที่ 4.21 พบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีตัวอย่างมีชุดตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยพื้นที่เชียงแสนและเกาะยาวใหญ่เป็นพื้นที่ที่การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.239 และ 0.363 ตามลำดับ) โดยเฉพาะการรับรู้เกี่ยวกับผลจากการดำเนินงานและการพัฒนา และการใช้ การดูแล และบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยว ส่วนพื้นที่ปายมีตัวแปรการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.314 ในขณะที่ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนอ่าวนางเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนอ่าวนางมากที่สุด (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.328) สำหรับพื้นที่เชียงคานมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนเชียงคาน (มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.303) ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าลำดับความสำคัญและขนาดอิทธิพลโดยตรงของชุดตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาและ/ความแตกต่างของพื้นที่

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Squared multiple correlations: R^2) ที่แสดงในแถวนอนสุดท้ายของตารางที่ 4.21 พบว่า ชุดตัวแปรอิสระของแต่ละพื้นที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นได้แตกต่างกัน (ประมาณร้อยละ 16.8-36.3) โดยในกรณีของพื้นที่เชียงคานค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์มีค่าเท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีก ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อค้นหาปัจจัยดังกล่าว

ตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของชุดตัวแปรที่มีอิทธิโดยตรงต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
1. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	0.239 [0.078]	ns	ns	0.363 [0.070]	0.238 [0.099]	ns
2. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	0.130 [0.062]	0.180 [0.066]	ns	0.199 [0.076]	0.300 [0.061]	ns
3. การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PPI]	ns	0.314 [0.054]	ns	ns	ns	0.227 [0.100]
4. การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PNI]	0.207 [0.067]	-0.214 [0.060]	ns	0.148 [0.057]	-0.116 [0.054]	0.176 [0.083]
5. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตของตัวผู้ตอบ [SQL]	ns	0.208 [0.102]	0.303 [0.080]	ns	0.279 [0.124]	0.328 [0.119]
ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2)	**0.168 [0.056]**	**0.361 [0.074]**	**0.092 [0.049]** ns	**0.259 [0.051]**	**0.363 [0.094]**	**0.224 [0.064]**

หมายเหตุ : ประมาณค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตฐานด้วยวิธี MLR

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

แม้ว่าชุดตัวแปรอิสระในแต่ละพื้นที่มีขนาดของอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นแตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาค่าอิทธิพลโดยรวมที่ตัวแปรอิสระแต่ละตัวในแบบจำลองมีต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตที่แสดงในตารางที่ 4.22 พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีขนาดอิทธิพลสูงกว่าตัวแปรอิสระอื่นๆ ได้แก่ 1) การรับรู้ของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับพื้นที่ปาย เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย โดยมีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.429, 0.334, 0.559 และ 0.588 ตามลำดับ และ 2) ความเชื่อมั่นและไว้วางใจที่คนท้องถิ่นมีต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อปท. สำหรับพื้นที่เชียงแสน เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง โดยมีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.446, 0.423 และ 0.473 ตามลำดับ สำหรับในกรณีของการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรเช่นเดียวกัน ที่มีขนาดอิทธิพลสูงกว่าตัวแปรอิสระอื่นๆ ในแบบจำลอง ได้แก่ 1) การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง สำหรับพื้นที่เชียงแสน เกาะยาวใหญ่ และเกาะยาวน้อย โดยมีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.291, 0.416 และ 0.274 ตามลำดับ และ 2) ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต สำหรับพื้นที่เชียงคาน เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง โดยมีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.303, 0.279 และ 0.328 ตามลำดับ

ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าแต่ละพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นแตกต่าง แต่ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (โดยเฉพาะผลประโยชน์ที่ทำให้คนท้องถิ่นร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตของคนภายในท้องถิ่นให้ดีขึ้น) และความเชื่อมั่นและไว้วางใจในศักยภาพของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท.) เป็นสองปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สำหรับการกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเองควรให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลกับคนท้องถิ่นถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของผลจากการดำเนินงานและการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน แนวโน้มการขยายตัวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น รวมทั้งการใช้ การดูแล และบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.22 ขนาดอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

ตัวแปร	เชียงแสน		ปาย		เชียงคาน		เกาะยาวใหญ่		เกาะยาวน้อย		อ่าวนาง	
	SQL	SUP	SQL	SUP	SQL	SUP	SQL	SUP	SQL	SUP	SQL	SUP
1. การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PTD]	-	0.291 [0.074]	0.186 [0.049]	0.209 [0.052]	0.181 [0.057]	0.055 [0.026]	0.279 [0.068]	0.416 [0.061]	0.128 [0.060]	0.274 [0.097]	-	0.090 [0.045]
2. ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PBT]	-	0.059 [0.026]	0.181 [0.038]	0.197 [0.039]	0.066 [0.031]	ns	-	-	0.140 [0.056]	0.143 [0.040]	-	0.102 [0.037]
3. ความเชื่อมั่นต่อ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [TLG]	0.446 [0.075]	0.045 [0.022]	0.033 [0.012]	0.103 [0.032]	-	-	ns	ns	0.423 [0.081]	0.225 [0.063]	0.473 [0.076]	0.153 [0.055]
4. บทบาทที่ผู้ตอบมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PWT]	0.368 [0.076]	0.130 [0.062]	0.085 [0.028]	0.268 [0.065]	-	-	0.086 [0.042]	0.233 [0.077]	-	0.300 [0.061]	-	-
5. การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PPI]	-	-	0.429 [0.056]	0.403 [0.054]	0.334 [0.090]	0.101 [0.045]	0.559 [0.091]	-	0.588 [0.106]	0.164 [0.085]	-	0.227 [0.100]
6. การรับรู้ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น [PNI]	ns	0.207 [0.067]	-0.220 [0.063]	-0.260 [0.050]	-	-	-	0.148 [0.057]	-	-0.116 [0.054]	-	0.176 [0.083]
7. ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต [SQL]	-	-	-	0.208 [0.102]	-	0.303 [0.080]	-	-	-	0.279 [0.124]	-	0.328 [0.119]

หมายเหตุ: ประมาณค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานด้วยวิธี MLR

: SQL คือ ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และ SUP คือ การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น

: ns (non-significant) คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error: SE)

ที่มา: จากการคำนวณ

4.3 สรุปผลการศึกษา

บทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสีย และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ทำให้ทราบถึงตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการวัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น รวมทั้งทราบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่จะช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสรุปได้ว่า ตัวแปรผลที่เกิดจากการดำเนินงานจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการใช้ การดูแลและการบำรุงรักษาแหล่ง/กิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ในขณะที่การวัดบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมีตัวแปรการให้ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำเสนอแนะ/ความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับใช้วัดในเรื่องดังกล่าว สำหรับตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท. ทั้งนี้ในการวัดผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการเกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว การให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการช่วยให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้น รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของ

คนท้องถิ่นให้ดีขึ้นด้วย ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องขยะและน้ำเสียเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดถึงผลเสียที่คนท้องถิ่นตระหนักเมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดพฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ได้แก่ พฤติกรรมการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้าง (Structural invariance) และความแตกต่างของเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง พบว่า ลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันส่งผลทำให้โมเดลโครงสร้างและขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ภายในโมเดลโครงสร้างแตกต่างกัน หมายความว่า ควรแยกวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่นตามความแตกต่างของลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในแต่ละพื้นควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโมเดลโครงสร้างมีขนาดของอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองแตกต่างกัน แต่การวิเคราะห์รูปแบบของขนาดอิทธิพลแสดงให้เห็นว่า ลำดับของขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองมีรูปแบบที่สอดคล้องกันในบางประเด็น ดังสรุปได้พอสังเขปดังนี้

ก. ความเชื่อมั่นและไว้วางใจที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพในการดำเนินงานของ อปท. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้น อปท. ที่จะเป็นแกนนำในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องเป็น อปท. ที่คนท้องถิ่นเชื่อถือและไว้วางใจ

ข. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น (โดยเฉพาะเรื่องของผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยว) ช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และยังเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นจึงขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์กับคนในท้องถิ่น

ค. ผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อศักยภาพในการดำเนินงานของ อปท. ส่งผลให้คนท้องถิ่นพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตมากขึ้น และยังส่งผลต่อเนื่องทำให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวมาอย่างต่อเนื่องกว่ากึ่งศตวรรษ แต่การท่องเที่ยวเริ่มเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษที่ 2520 และกลายเป็นสาขาเศรษฐกิจสำคัญของไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมามุ่งเน้นการขยายตลาดนักท่องเที่ยว (หรือการขยายอุปสงค์) มากกว่าการจัดการอุปทาน แต่ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2552 การเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีนรวมทั้งตลาดอื่นๆ เช่น อาเซียน รัสเซีย อินเดีย เป็นต้น ทำให้อุปสงค์ไม่ใช่ปัญหาของการท่องเที่ยวของไทยอีกต่อไป ปัญหาที่ไทยต้องเผชิญในอนาคตเป็นเรื่องการจัดการกับอุปทาน เช่น ความท้าทายในเรื่องความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ปัญหาด้านความปลอดภัยภายในประเทศ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนของประชาชนและชุมชนในการบริหารจัดการเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว การดูแลนักท่องเที่ยวและความปลอดภัย นอกจากนี้หนึ่งในสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) คือ การกระจายการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่และ/ท้องถิ่น

ดังนั้นแนวนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นต้องหันมาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการมากขึ้น ในอนาคตการมีส่วนร่วมของชุมชนและ/คนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมและ/สนับสนุนการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลาย เช่น การรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับของบทบาทในการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่และระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น

ทั้งนี้เพื่อเข้าใจถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน การศึกษานี้พยายามค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการรับรู้การพัฒนาและผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างไร และการรับรู้ดังกล่าวมีผลอย่างไรต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตนเอง” นอกจากปัจจัยทั้งสองแล้ว “ความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อศักยภาพของ อปท. ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และระดับของบทบาทในการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นมีผลอย่างไรต่อการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง” ผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาสู่การวางนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนบนพื้นฐานของการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการและการสนับสนุนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือท้องถิ่น นอกจากนี้ผลการศึกษายังเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาสู่แนวทางการวางนโยบายสาธารณะเพื่อจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ รวมทั้งเพื่อนำมาสู่การส่งเสริมและการพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่นของไทย

การศึกษานี้ประยุกต์ใช้สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นประมาณ 1,500 คน ใน 6 พื้นที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของไทย (สัมภาษณ์พื้นที่ละประมาณ 250 คน) พื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ เชียงแสน ปาย เชียงคาน เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย และอ่าวนาง ซึ่งมีระดับการพัฒนา สภาพแวดล้อม และตลาดนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน โดยเชียงแสน ปาย เชียงคาน และอ่าวนาง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวมานานกว่า 30 ปี (ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2530 หรือก่อนหน้านั้น) และอยู่ในขั้นของการพัฒนาที่เรียกว่า “อิ่มตัว” ซึ่งมีทั้งที่กำลังเข้าสู่ขั้น “ชะลอตัว” และ “ฟื้นตัว” ส่วนเกาะยาวน้อย ซึ่งอยู่ในขั้น “พัฒนา” เริ่มมีการพัฒนาท่องเที่ยวมาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา (ประมาณปี พ.ศ. 2540) สำหรับเกาะยาวใหญ่เริ่มต้นพัฒนาการท่องเที่ยวเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2549 (หรือ 10 กว่าปีที่ผ่านมา) ยังคงอยู่ในขั้น “เริ่มต้น” ของการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ไม่ใช่ทะเลทั้งสามแห่ง (เชียงแสน ปาย เชียงคาน) เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่มีตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นตลาดหลัก ขณะที่เกาะยาวใหญ่และเกาะยาวน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิงอนุรักษ์ที่เน้นตลาดเฉพาะที่ต้องการประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนอ่าวนางเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่มีตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นตลาดหลัก อย่างไรก็ตาม พื้นที่ทั้ง 6 แห่ง มีธรรมชาติและวิถีชีวิตเป็นสิ่งดึงดูดใจสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

5.1 สรุปผลการศึกษา

หนึ่งในประโยชน์เชิงวิชาการของการศึกษานี้ คือ การนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้แองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ในการพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว ผลการศึกษาในเชิงประจักษ์ พบว่า วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ แบบอิงพารามิเตอร์ ช่วยขจัด scale perception bias ที่เกิดจากความแตกต่างของบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถใช้พิจารณาพฤติกรรมการตอบของกลุ่มบุคคลที่มีมาตรฐานการให้คะแนนแตกต่างกัน ค่าคะแนนที่ได้จากการปรับด้วยวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ ช่วยให้โมเดลการวัดมีความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยลง ทำให้มีความเที่ยงในการวัดมากขึ้น และตัวแปรแฝงที่สกัดได้ใหม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาโมเดลการวัดให้มีความเที่ยงและความตรงมากขึ้น

จากผลเชิงประจักษ์ของการประยุกต์ใช้วิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ จึงควรมีการนำวิธีแองเคอร์ริ่ง วินเยตต์ มาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มงานวิจัยด้านสังคมที่ใช้แบบสอบถามในการวัดตัวแปรนามธรรมที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมิน เช่น การวัดความพึงพอใจ การวัดความสุข การวัดทัศนคติ การวัดความคิดเห็น ฯลฯ รวมทั้งการประเมินด้านสุขภาพที่ให้ผู้ตอบเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง เป็นต้น

ก. การรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

การประเมินการรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง พบว่า คนท้องถิ่นรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเป็นอย่างดี (ในระดับ “มาก”) โดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้บุคคลภายนอกรับรู้ แต่คนท้องถิ่นรับรู้น้อยกว่าในเรื่องของการใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมถึงผลลัพธ์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ในส่วนของบทบาทที่คนท้องถิ่นมีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลและ/แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่สนใจ ซึ่งไม่ค่อยมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น แม้ว่าคนท้องถิ่นมีบทบาทและ/มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ แต่คนท้องถิ่นค่อนข้างเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อศักยภาพของ อปท. ในเรื่องของความสามารถในการกำหนดแผนและ/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งความสามารถในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะในเรื่องของการกระตุ้นให้คนท้องถิ่นร่วมมือกันดูแลและพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็สร้างผลเสียต่อท้องถิ่น (หรือชุมชน) ในระดับ “ค่อนข้างมาก” โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของการถูกแย่งงานจากคนนอกพื้นที่ เกิดความแออัด ขยะ และมลพิษเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวยังคงให้ผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย ดังนั้นคนท้องถิ่นจึงยังสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับ “มาก” โดยเป็นการสนับสนุนในลักษณะของการให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวในทุกครั้งที่มีโอกาส

ตารางที่ 5.1 การรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

รายการ	รายละเอียด
1. สิ่งที่คนท้องถิ่นรับรู้มากที่สุดจากการพัฒนาฯ	- การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้กับบุคคลภายนอก
2. บทบาทที่คนท้องถิ่นมีมากที่สุดในการพัฒนาฯ	- การพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับคนอื่นๆ ในท้องถิ่น
3. ศักยภาพของ อปท. ที่คนท้องถิ่นไว้วางใจ	- ความสามารถในการกำหนดแผนและ/นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว - ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. ผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ ที่รับรู้มากที่สุด	- เกิดความร่วมมือในการพัฒนาและดูแลท้องถิ่น - เพิ่มโอกาสในการมีงานทำและรายได้ให้กับคนท้องถิ่น - คนท้องถิ่นเกิดความภูมิใจ และรักท้องถิ่นมากขึ้น
5. ผลเสียจากการพัฒนาฯ ที่รับรู้มากที่สุด	- เกิดการแย่งงานจากแรงงานนอกพื้นที่ - เกิดความแออัดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น - เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เช่น ขยะ มลพิษ เป็นต้น
6. ลักษณะการสนับสนุนที่ยินดีทำมากที่สุด	- ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ/นักท่องเที่ยว

ที่มา: จากการสัมภาษณ์คนท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2559

ข. การวัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ของโมเดลวัด พบว่า โมเดลวัดส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างกันตามลักษณะของพื้นที่และระดับการพัฒนา แต่ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้มีรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถสรุปตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ 5.2

จากตารางที่ 5.2 จะเห็นได้ว่า ผลจากการดำเนินงานและการพัฒนา การใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่ง/กิจกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น เป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ (หรือวัด) การรับรู้ของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง ขณะที่ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท. เป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพของ อปท. ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นดังกล่าวไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่น และการที่คนท้องถิ่นให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการที่ชุมชนมีการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น และคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย (เป็นที่น่าสังเกตว่า การมีรายได้หรือมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น (หรือผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ) ไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นที่พบว่า ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจมิใช่เป็นผลประโยชน์ที่คนท้องถิ่นรับรู้ในลำดับแรก แต่กลับเป็นผลประโยชน์ด้านสังคม) ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องขยะและน้ำเสียเป็นผลเสียจาก

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นตระหนักถึงเมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับสิ่งสำคัญที่บ่งชี้พฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ได้แก่ การที่คนท้องถิ่นให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจและ/นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส

ตารางที่ 5.2 ตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้วัดการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

สิ่งที่ต้องการวัด	ตัวบ่งชี้สำคัญ
1. การรับรู้การพัฒนาฯ	- ผลจากการดำเนินงานและการพัฒนา - การใช้ การดูแล และบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยว
2. บทบาทของคนท้องถิ่น	- ให้ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นในระดับนโยบาย และต้องการให้มีการนำเสนอแนะ/ความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น
3. ศักยภาพของ อปท. ที่สร้างความเชื่อมั่น	- ความสามารถในการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน
4. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาฯ	- เกิดการร่วมมือพัฒนาท้องถิ่น และดูแลทรัพยากรธรรมชาติ&สิ่งแวดล้อม - สาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตดีขึ้น
5. ผลเสียจากการพัฒนาฯ ที่ตระหนักถึง	- ปัญหาสิ่งแวดล้อม (ขยะ, มลพิษ)
6. พฤติกรรมการสนับสนุนการพัฒนาฯ	- ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้ที่สนใจ/นักท่องเที่ยว

ที่มา: จากการสังเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ค. ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

จากการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโครงสร้าง (Structural invariance) และความแตกต่างของเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง พบว่า ลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันส่งผลทำให้โมเดลโครงสร้างและขนาดอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ภายในโมเดลโครงสร้างมีความแตกต่างกัน หมายความว่า ควรแยกวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ บทบาท ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนของคนท้องถิ่นตามความแตกต่างของลักษณะพื้นที่และระดับการพัฒนา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโมเดลโครงสร้างมีขนาดของอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองแตกต่างกัน แต่ลำดับของขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลองมีรูปแบบที่สอดคล้องกันในบางประเด็น ดังสรุปได้พอสังเขปดังนี้

1) ความเชื่อมั่นและไว้วางใจที่คนท้องถิ่นมีต่อศักยภาพในการดำเนินงานของ อปท. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้น อปท. ที่จะเป็นแกนนำในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องเป็น อปท. ที่คนท้องถิ่นเชื่อถือและไว้วางใจ

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องของผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยว ช่วยเพิ่มการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว และยังส่งผลต่อการตัดสินใจสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น ดังนั้นการส่งเสริมให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ

3) ผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อศักยภาพการดำเนินงานของ อปท. ส่งผลให้คนท้องถิ่นพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตมากขึ้น และยังส่งผลต่อเนื่องทำให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ดังนั้นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจในการพัฒนาฯ ผลประโยชน์ทางสังคม และการส่งเสริมให้ อปท. ที่คนท้องถิ่นเชื่อถือและไว้วางใจเป็นแกนนำในการพัฒนาฯ

นอกจากนี้ ขนาดอิทธิพลโดยรวม (Total effect) ของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตที่เพิ่มขึ้นของคนท้องถิ่นส่วนหนึ่งมาจากการที่คนท้องถิ่นเชื่อมั่นในศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อปท. และผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาฯ ในขณะที่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และความเข้าใจในการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่นจะกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น

5.2 ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่กรณีศึกษา

1) กรณีพื้นที่เชียงแสน: ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อ อปท. และการมีบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาฯ เป็นสองตัวแปรที่มีขนาดอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นหากต้องการให้การพัฒนาฯ เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่นจึงควรสนับสนุนให้ อปท. เป็นแกนนำในการพัฒนาฯ และให้คนท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมกับการพัฒนาฯ มากขึ้น โดยเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดแผน/นโยบาย ทั้งนี้หากต้องการให้คนท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาฯ ที่เกิดขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจถึงผลที่เกิดจากการพัฒนาฯ เช่น ผลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน เป็นต้น และผลเสียจากการพัฒนาฯ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว (ขยะ) เป็นต้น เนื่องจากตัวแปรทั้งสองมีขนาดอิทธิพลโดยรวมต่อการสนับสนุนการพัฒนาของคนท้องถิ่นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ นอกจากนี้จากการที่ตัวแปรการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนของคนท้องถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงให้เห็นถึง ความท้าทายเชิงนโยบายของการพัฒนาฯ ในการสร้างประโยชน์ให้กับคนท้องถิ่น ดังนั้นนโยบายการพัฒนาฯ ต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้และโอกาสในการมีงานทำให้กับคนท้องถิ่น เพื่อให้คนท้องถิ่นเห็นถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ มากขึ้น

2) กรณีพื้นที่ปาย: ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ผลประโยชน์-ผลเสียจากการพัฒนาฯ เป็นสองตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ปายต้องให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริมสนับสนุน และกระตุ้นให้คนในชุมชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ ขณะเดียวกันต้องกำกับดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น การบุกรุกพื้นสาธารณะ ขยะ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลเสียจากการพัฒนาฯ

3) กรณีพื้นที่เชียงคาน: ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อเนื่องไปยังการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่น ดังนั้นในลำดับแรกจึงต้องให้ความสำคัญกับการที่คนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และการที่ชุมชน (หรือท้องถิ่น) มีมาตรการและข้อตกลงร่วมกันในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน การจัดการขยะจากการท่องเที่ยว เป็นต้น เนื่องจากสิ่งเหล่านี้แสดงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมกับพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการนำข้อเสนอของชุมชนไปใช้กำหนดแผน/นโยบายการพัฒนาฯ และการเพิ่มศักยภาพในการสร้างความเชื่อมั่นของ อปท. ให้กับคนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนของ อปท. รวมทั้งการเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะ เป็นความท้าทายสำคัญของนโยบายการพัฒนาฯ ในพื้นที่เชียงคาน เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนของคนท้องถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4) กรณีพื้นที่เกาะยาวใหญ่: ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นหากต้องการให้การพัฒนาฯ เพิ่มคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาธารณูปโภคในท้องถิ่นในลำดับแรก เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ ในขณะที่การรับรู้การพัฒนาฯ เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นหากต้องการให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุนกับการพัฒนาฯ ที่เกิดขึ้น ต้องเน้นการกำกับการใช้ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งและ/กิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงการรับรู้การพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกรณีของพื้นที่เกาะยาวใหญ่ ตัวแปร

ผลประโยชน์ส่วนบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรใดๆ ในแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่า ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการพัฒนาฯ ยังมีอิทธิพลไม่มากพอต่อการรับรู้ การมีบทบาท ความเชื่อมั่น คุณภาพชีวิต และการสนับสนุนของคนท้องถิ่น

5) กรณีพื้นที่เกาะยาวน้อย: ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อ อปท. และการรับรู้ผลประโยชน์จากการพัฒนาฯ เป็นสองตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นจึงควรเน้นนโยบายการพัฒนาฯ ที่การสร้างความต่อเนื่องและเข้มแข็งให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มโอกาสการมีงานทำและรายได้ให้กับชุมชน เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญมากขึ้นกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของ อปท. เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น ทั้งนี้หากต้องการให้คนท้องถิ่นร่วมสนับสนุนการพัฒนาฯ ให้มากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมกับพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องของการนำข้อเสนอของชุมชนมาใช้กำหนดแผน/นโยบายการพัฒนาฯ และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการพัฒนาฯ เช่น ผลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อชุมชน เป็นต้น เนื่องจากการมีบทบาทของคนท้องถิ่นต่อการพัฒนาฯ และการรับรู้การพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่นเป็นสองตัวแปรที่มีขนาดอิทธิพลโดยรวมต่อการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่นมากที่สุด

6) กรณีพื้นที่อ่าวนาง (ฝั่งพื้นที่บนบก): ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นที่คนท้องถิ่นมีต่อ อปท. เป็นตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อเนื่องไปยังการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่น ดังนั้นในลำดับแรกจึงต้องให้ความสำคัญการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของ อปท. เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของ อปท. ในการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาฯ ให้กับคนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการที่คนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่น่าเที่ยว และการที่ชุมชน (หรือท้องถิ่น) มีมาตรการและข้อตกลงร่วมกันในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน การจัดการขยะจากการท่องเที่ยว เป็นต้น เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาฯ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ขนาดอิทธิพลโดยรวมมากต่อการสนับสนุนการพัฒนาฯ ของคนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม บทบาทของคนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาฯ เป็นหนึ่งในความท้าทายเชิงนโยบายที่สำคัญ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่อิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตและการสนับสนุนของคนถิ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวควรจัดแบ่งกลุ่ม อปท. ออกตามระดับความสามารถศักยภาพ และการพัฒนาการท่องเที่ยว ก่อนจัดให้มีกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ที่แตกต่างกันกับ อปท. ในแต่ละกลุ่ม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อใช้ประกอบการวางแผนและ/กำหนดนโยบายการจัดทำผังชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ การดูแล และการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดให้มีการให้รางวัลกับ อปท. ที่มีการดำเนินงาน (หรือการพัฒนา) ที่โดดเด่นในระดับต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ระหว่าง อปท.

2) ควรตระหนักว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมให้กับคนในท้องถิ่น เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นมิได้เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้เพียงพอกับการดำรงชีพภายในครัวเรือน (จากสำรวจพบว่า ครัวเรือนในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษามีรายรับจากการท่องเที่ยวปีละประมาณ 1.0-2.4 บาท/ปี และส่วนใหญ่ไม่พอใจกับรายรับที่ได้รับจากการท่องเที่ยว แม้ว่ารายรับดังกล่าวค่อนข้างมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือน) และในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ชุมชนเริ่มต้นจากการมีกิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกัน (Collective action) มากกว่าที่จะเริ่มต้นด้วยการพัฒนาท่องเที่ยว เช่น ในกรณีของบ้านท่าขันทอง ที่เริ่มต้นจากดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนที่พัฒนามาเป็นพื้นที่ดูงานเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลาต่อมา หรือชุมชนที่เกาะยาวน้อยที่เริ่มต้นจากกิจกรรมการ

อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นพื้นที่ดูงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงอนุรักษ์ในปัจจุบัน เป็นต้น

3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนควรเน้นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก หรือเฉพาะ (Niche market) มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับกลุ่มใหญ่ (หรือ Mass tourism) เนื่องจากท้องถิ่นไม่มีกำลังรองรับทั้งในด้านกายภาพ สิ่งสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ดังนั้นจึงควรเน้นตลาดเฉพาะและค้นหาขนาดของการพัฒนาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

4) สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาทางเทคนิคและให้ความรู้กับท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นในการให้การต้อนรับผู้มาเยือนการร่วมกับชุมชนคิดค้นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวใหม่ๆ การช่วยแนะนำและให้ความรู้ในการกำหนดขนาดที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และท้องถิ่น (หรือชุมชน) ควรร่วมมือกันสร้างกลไกการกำกับดูแลตรวจสอบ (Audit) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น เป็นประจำทุกปี

5) ในท้องถิ่นที่มีการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้นควรมีการส่งเสริมให้จัดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากคนท้องถิ่นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อระดมความคิด รับทราบปัญหาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และควรนำข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นจากเวทีดังกล่าวมาใช้พัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

6) รัฐส่วนกลางควรส่งเสริมและกระตุ้นให้หน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นที่ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากคนในชุมชนเป็นแกนนำในการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

7) ให้อำนาจหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นของการท่องเที่ยว เพื่อนำรายรับดังกล่าวมาใช้ดูแลพัฒนาสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

8) หน่วยงานท้องถิ่นหรือส่วนกลางควรมีการจัดประกวดหรือให้รางวัลและเชิดชูชุมชนที่มีการดูแล และสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้สวยงามน่าอยู่และน่าเที่ยว และมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9) ปรับปรุงและออกกฎหมายที่ให้อำนาจกับหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่น (เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ในการกำหนดแผน/นโยบายรวมทั้งการบริหารจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากหน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นจะเข้าใจพื้นที่และความต้องการของประชาชนดีกว่าองค์กรจากส่วนกลาง รวมทั้งการให้อำนาจในการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงและสร้างกฎหมายให้หน่วยงานและ/องค์กรท้องถิ่นสามารถกำกับและจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาเรื่องขยะและการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ธิติพนธ์ โตวิจิตร. 2546. **ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านการกระจายรายได้: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบ้านผานกกกและบ้านบวกเต๋ย ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีรวดี จำเดิม. 2549. **ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2530. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อวัฒนธรรม. **วารสารศิลปวัฒนธรรม**, 8(6), 63-80.

พระมหาสุเทพ ผิวเผือด. 2545. **ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวที่มีต่อวัดและชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีวัดไผ่โรงวัว ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาวิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิจิตรา โสภา. 2553. **ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดสตูลที่มีต่อการจ้างงาน**. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิทักษ์ น้อยวังคลัง. 2546. **กระบวนการทำวัฒนธรรม ให้เป็นสินค้าการท่องเที่ยวในภาคอีสาน**. ปริญญานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ไทศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. 2550. **ตัวคูณทวีของการท่องเที่ยว**. (http://piriya-pholphirul.blogspot.com/2550/03 /blog-post_30.html)

มณิการ์ ชูทอง และชยุตม์ ภิรมณ์สมบัติ. 2558. การพัฒนาเครื่องมือประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยใช้แองเคอร์ริง วินเยตต์. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 10(4), 309-323.

มณิการ์ ชูทอง. 2557. **การพัฒนาเครื่องมือประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยใช้แองเคอร์ริง วินเยตต์**. วิทยานิพนธ์ (สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 170.

มณีวรรณ ผิวนิ่ม. 2545. **โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ**.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2559. **โครงการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทั่วประเทศเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของประเทศ**. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มานิต ศิริมาหาราช. 2539. **ผลกระทบจากสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจที่มีต่อธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ. 2540. **โครงการศึกษาการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ: การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ. 2548. **การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และอัครพงศ์ อั้นทอง. 2557. **ปริทัศน์สถานภาพความรู้เศรษฐกิจท่องเที่ยวของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมวิจัยแห่งชาติ.

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, นุกูล เครือฟู และอัครพงศ์ อั้นทอง. 2547. **มูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มูลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม. 2559. **ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อความต้องการใช้พลังงานของประเทศ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม.

ยศ สันตสมบัติ และคณะ. 2546. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร: ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว**. เชียงใหม่: บริษัทวิทอินดีไซน์ จำกัด.

รุ่งรวี จิตภักดี, วิลาวัณย์ ดึงไตรย์ภพ และปวีณา กายพันธ์. 2556. **การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้**. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

วุฒิเทพ อินทปัญญา. 2528. **ผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศุภลักษณ์ อัครางกูร. 2544. **การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สการินทร์ โพธิวาสวาริน. 2536. **ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับระดับประเทศ**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2559. **โครงการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. **รายงานสรุปผลการศึกษาเพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ 33 เกาะ ใน 12 จังหวัด และข้อเสนอแนวทางการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุกิจ วงศ์นภดลเดชา. 2546. **รายงานฉบับสมบูรณ์บัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account) ขั้นตอนที่ 3 ปีที่ 3.** เสนอ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

อนันต์ วัฒนกุลจรัส. 2550. **การเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เป็นประโยชน์ต่อผู้มีรายได้น้อยหรือไม่?**. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2550 เรื่อง จะแก้ปัญหาความยากจนกันอย่างไร แข่งขัน แจกจ่าย หรือสวัสดิการ: ชลบุรี 10-11 พฤศจิกายน 2550.

อนันต์ วัฒนกุลจรัส. 2555. **เศรษฐกิจการท่องเที่ยวมหภาค**. เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

อัครพงศ์ อั้นทอง และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด. 2555. การเปรียบเทียบการับรู้ของคนท้องถิ่นต่อศักยภาพ ผลกระทบ และการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นระหว่างเชียงใหม่กับปาย. **วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, 1(1), 45-62.

อัครพงศ์ อั้นทอง. 2557. การตรวจสอบสมมติฐาน Tourism-led growth: กรณีศึกษาประเทศไทย. **วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์**, 21(2), 30-51.

อัครพงศ์ อั้นทอง. 2558. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยในระยะยาวของนักท่องเที่ยวอาเซียน. **วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์**, 22(2), 77-101.

อุมาพร คล้ายอ่ำ. 2553. **ผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อสาขาการผลิตที่เกี่ยวเนื่องของกรุงเทพมหานคร: วิเคราะห์โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิตผลผลิต**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกนที สันติมหกุลเลิศ. 2553. **นโยบายการส่งเสริมการบริการด้านการท่องเที่ยวต่อความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Akis, S., Peristianis, N. and Warner, J. 1996. Residents' attitudes development: The case of Cyprus. **Tourism Management**, 17(7), 481-494.

Akrasanee, N., Dapice, D. and Flatters, F. 1991. **Thailand's export-led growth: retrospect and prospects** (Vol. 3). Bangkok: Thailand Development Research Institute Foundation.

Allen, L.R., Long, P.T., Perdue, R.R. and Kieselbach, S. 1988. The impacts of tourism development on residents' perceptions of community life. **Journal of Travel Research**, 27(1), 16-21.

Angelini, V., Cavapozzi, D., Corazzine, L. and Paccagnella, O. (2014). Do Danes and Italians rate life satisfaction in the same way? using vignettes to correct for individual-specific scale biases. **Oxford Bulletin of Economics and Statistics**, 76(5), 643-666.

Ap, J. 1992. Residents' Perceptions on Tourism Impacts. **Annals of Tourism Research**, 19(4): 665–90.

Araña, J.E., Leon, C.J. 2013. Correcting for scale perception bias in tourist satisfaction surveys. **Journal of Travel Research**, 52(6), 772-788.

Bago d'Uva, T., Lindeboom, M., O'Donnell, O. and van Doorslaer, E. 2011. Slipping anchor? testing the vignettes approach to identification and correction of reporting heterogeneity. **Journal of Human Resources**, 46(4), 875-906.

Bago d'Uva, T., van Doorslaer, E., Lindeboom, M., and O'Donnell, O. 2008. Does reporting heterogeneity bias the measurement of health disparities? **Health Economics**, 17(3), 351-375.

Butler, R.W. 1980. The concept of tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. **The Canadian Geographer**, 24(1), 5-12.

Chevalier, A. and Fielding, A. 2011. An introduction to anchoring vignettes. **Journal of the Royal Statistical Society**. *Series A (General)*, 17(3), 569-574.

Cooke, K. 1982. Guidelines for socially appropriate tourism development in British Columbia. **Journal of Travel Research**, 21(1), 22-28.

Crane, M., Rissel, C., Greaves, S. and Gebel, K. 2016. Correcting bias in self-rated quality of life: an application of anchoring vignettes and ordinal regression models to better understand QoL differences across commuting modes. **Quality of Life Research**, 25, 257-266.

Dolnicar, S. and B. Grun. 2009. Response style contamination of student evaluation data. **Journal of Marketing Education**, 31(2), 160-172.

Dyer, P., Gursoy, D., Sharma, B. and Carter, J. 2007. Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. **Tourism Management**, 28(2), 409-422.

García, F.A., Vázquez, A.B. and Macías, R.C. 2015. Resident's attitudes towards the impacts of tourism. **Tourism Management Perspectives**, 13(January): 33-40.

Getz, D. 1994. Residents' attitudes toward tourism: A longitudinal study in Spey Valley, Scotland. **Tourism Management**, 15(4), 247-258.

Grol-Prokopczyk, H. 2014. Age and sex effects in anchoring vignette studies: methodological and empirical contributions. **Survey Research Methods**, 8(1), 1-17.

Grol-Prokopczyk, H., Freese, J. and Hauser, R.M. 2011. Using anchoring vignettes to assess group differences in general self-rated health. **Journal of Health and Social Behavior**, 52(2), 246-261.

Gursoy, D., Chi, C.G. and Dyer, P. 2010. Locals' attitudes toward mass and alternative tourism: the case of Sunshine coast, Australia. **Journal of Travel Research**, 49(3): 381–94.

Gursoy, D., Jurowski, C. and Uysal, M. 2002. Resident attitudes: a structural modeling approach. **Annals of Tourism Research**, 29(1): 79–105.

Holland, P.W. and Wainer, H. 1993. **Differential Item Functioning**. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Jurowski, C., Uysal, M. and Williams, D.R. 1997. A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism. **Journal of Travel Research**, 36(2), 3-11.

Kaosa-ard, M. 2007. **Mekong Tourism: Blessings for All?** Bangkok: White Lotus.

Kaplanidou, K. K., Karadakis, K., Gibson, H., Thapa, B., Walker, M., Geldenhuys, S. and Goetzee, W. 2013. Quality of life, event impacts, and mega-event support among South African residents before and after the 2010 FIFA World Cup. **Journal of Travel Research**, 52(5): 631–45.

Kapteyn, A., Smith, J.P. and van Soest, A. 2007. Vignettes and self-reports of work disability in the United States and the Netherlands. **American Economic Review**, 97(1), 461-473.

Kapteyn, A., Smith, J.P., van Soest, A. and Yonkova, H. 2011. **Anchoring Vignettes and Response Consistency**. RAND Population Research Center, 33.

Kim, K., Uysal, M. and Sirgy, M.J. 2013. How does tourism in a community impact the quality of life of community residents? **Tourism Management**, 36(June 2013), 527-540.

Kim, K., Uysal, M. and Sirgy, M.J. 2013. How does tourism in a community impact the quality of life of community residents? **Tourism Management**, 36(June 2013), 527-540.

King, G. and Wand, J. 2007. Comparing incomparable survey responses: evaluating and selecting anchoring vignettes. **Political Analysis**, 1(15), 46-66.

King, G., Murray, C.J.L., Salomon, J.A. and Tandon, A. 2004. Enhancing the validity and cross-cultural comparability of measurement in survey research. **American Political Science Review**, 98(1), 191-207.

Ko D.-W. and Stewart W.P. 2002. A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. **Tourism Management**, 23(5), 521-530.

Kozak, M. and Tasci, A.D.A. 2005. Perceptions of foreign tourists by local service providers: the case of Fethiye, Turkey. **International Journal of Tourism Research**. 7(4-5): 261-277.

Kreag, G. 2001. **The Impacts of Tourism**. http://www.seagrant.umn.edu/tourism/pdfs/ImpactsTourism.pdf (October 10, 2008)

Kristensen, N. and Johansson, E. 2008. New evidence on cross-country differences in job satisfaction using anchoring vignettes. **Labour Economics**, 15(1), 96-117.

Lankford, S.V. and Howard, D.R. 1994. Developing a tourism impacts attitude scale. **Annals of Tourism Research**, 21(1), 121-139.

Látková, P., and Vogt, C.A. 2012. Residents' attitudes toward existing and future tourism development in rural communities. **Journal of Travel Research**, 51(1): 50–67.

Lindberg, K. and Johnson, R.L. 1997. Modeling resident's attitude toward tourism. **Annals of Tourism Research**, 24(2), 402-424.

Lindeboom M. and van Doorslaer E. 2004. Cut-point shift and index shift in self-reported health. **Journal of Health Economics**, 23(6), 1083-1099.

Nunkoo, R. 2015. Tourism development and trust in local government. **Tourism Management**, 46(February): 623–34.

Nunkoo, R. and So, K.K.F. 2015. Residents' support for tourism: testing alternative structural model. **Journal of Travel Research**, (in-press).

Nunkoo, R., and Smith, S.L. 2013. Political economy of tourism: trust in government actors, political support, and their determinants. **Tourism Management** 36(June):120–132.

Nunkoo, R., Ramkissoon, H. and Gursoy, D. 2013. Use of structural equation modeling in tourism research past, present, and future. **Journal of Travel Research**, 52(6): 759–71.

OECD. 2014. Questionnaire Development Issues. In **PISA 2012 Technical Report**. 361-388.

Paccagnella, O. 2011. Anchoring vignettes with sample selection due to non-response. **Journal of the Royal Statistical Society**. *Series A (General)*, 174(3), 665-687.

Paccagnella, O. 2016. **Anchoring Vignettes with Sample Selection**. Department of Statistical Sciences, University of Padua: 41.

Paulhus, D. 1991. Measurement and control of response bias. In Robinson, J., Shaver, P. and Wrightsman, L. (eds), **Measures of Personality and Social Psychological Attitudes**, 17-59. San Diego, CA: Academic Press, Inc.

Perdue, R.R., Long, P.T. and Allen, L. 1990. Resident support for tourism development. **Annals of Tourism Research**, 17(4), 586-599.

Rabe-Hesketh, S. and Skrondal, A. 2002. **Estimating Chopit Models in gllam Political Efficacy Example from King et al. (2002)**. 8. Retrieved from http://www.gllamm.org/chopit.pdf (24 June 2016).

Ritchie, J.R.B. 1988. Consensus policy formulation in tourism: Measuring resident views via survey research. **Tourism Management**, 9(3), 199-212.

Sharpley, R. 2014. Host perceptions of tourism: A review of the research. **Tourism Management**. 42(June): 37-49.

Untong, A. 2006. Attitude of local residents on tourism impacts: A case study of Chiang Mai and Chiang Rai. **Proceeding 12th Asia Pacific Tourism Association and 4th APacCHRIE Joint Conference**, June 26-29 2006. Hualien, Taiwan.

Untong, A., Kaosa-ard, M., Ramos, V., Sangkakorn, K. and Rey-Maquieira, J. 2010. Factors influencing local pesident support for tourism development: a structural equation model. **Proceeding of 16th Asia Pacific Tourism Association Annual Conference**, July 13-16, 2010. Macao, Macao.

Untong, A., Phuangsaichai, S., Taweelertkunthon, N. and Tejawaree, J. 2006. Income distribution and community based tourism: Three case studies in Thailand. **The Journal of GMS Development Studies**, 3(1), 69-81.

Untong, A., Ramos, V., Kaosa-ard, M. and Rey-Maquieira, J. 2015. Tourism demand analysis of Chinese arrivals in Thailand. **Tourism Economics** 21(6), 1221-1234.

UNWTO. 2016. **UNWTO World Tourism Barometer**. Volume 14, May 2016. Madrid: UNWTO

van Soest, A., Delaney, L., Harmon, C., Kapteyn, A. and Smith, J.P. 2011. Validating the use of anchoring vignettes for the correction of response scale differences in subjective questions. **Journal of the Royal Statistical Society: Series A (General)**, 174(3), 575-595.

Wand, J. 2013. Credible comparisons using interpersonally incomparable data: nonparametric scales with anchoring vignettes. **American Journal of Political Science**, 57(1), 249-262.

Wand, J., King, G. and Lau, O. 2011. anchors: software for anchoring vignette data. **Journal of Statistical Software**, 42(3), 1-25.

Wattanakuljarus A. and Coxhead, I. 2008. Is tourism-based development good for the poor? A general equilibrium analysis of Thailand. **Journal of Policy Modeling**, 30(6), 925-955.

Wilgenburg, K.V. 2010. **The Validity of Anchoring Vignettes: Testing Response Consistency with an Experiment**. Master Health Economics, Policy and Law. Instiute of Healthe Policy&Management. Rotterdam, Erasmus University, 30.

WTTC. (2016). **Travel & Tourism Economic Impact 2016: Thailand**. London: World Travel & Tourism Council.

Yoon, Y., Gursoy, D. and Chen, J.S. 2001. Validating a tourism development theory with structural equation modeling. **Tourism Management**, 22(4), 363-373.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1: แบบสอบถามการรับรู้ของประชาชนถึงผลประโยชน์และผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ภาคผนวกที่ 2: ลักษณะข้อมูลของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาแต่ละชุดตัวอย่าง

ภาคผนวกที่ 3: ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ของแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ภาคผนวกที่ 1:

แบบสอบถามการรับรู้ของประชาชนถึงผลประโยชน์และผลเสียของการพัฒนากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น

	คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ	วันที่...../...../..... พ.ศ. 2559 ชุดที่..... ผู้สัมภาษณ์..... หมู่ที่.....ตำบล/เทศบาล.....

แบบสอบถาม
การรับรู้ของประชาชนถึงผลประโยชน์และผลเสียของการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

สถานที่เก็บแบบสอบถาม ☐ เชียงแสน ☐ เชียงคาน ☐ ปาย ☐ เกาะยาวใหญ่ ☐ เกาะยาวน้อย ☐ อ่าวนาง

ก. ท่านมีอายุมากกว่า 18 ปี และไม่เกิน 65 ปี หรือไม่

☐ ไม่ใช่ → **ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย**

☐ ใช่

ข. ใน 5 ปีที่ผ่านมา ท่านพำนักหรืออาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้ถาวรหรือไม่

☐ ไม่ใช่ → **ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย**

☐ ใช่

ค. ท่านทราบหรือไม่ว่าท้องถิ่นที่ท่านพำนักหรืออาศัยมีนักท่องเที่ยวมาเยือน

☐ ไม่ทราบ → **ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย**

☐ ทราบ → **ประชากรเป้าหมาย**

เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว ปีนี้มีนักท่องเที่ยวมาเยือน

○ ลดลง ○ ลดลงอย่างต่อเนื่อง ○ เพิ่มขึ้น ○ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ถึง ผู้ตอบแบบสอบถาม

สวัสดีครับ/ค่ะ เราขอความร่วมมือท่านร่วมตอบแบบสอบถามนี้ การสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที และจะไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

1. ตามที่ท่านทราบว่ามีการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ท่าน**เห็นด้วย**กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด

รายการ	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
1. ท้องถิ่นของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง						
2. แหล่งและ/กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่านได้รับการดูแลและบำรุงรักษาอยู่เสมอ						
3. ท้องถิ่นของท่านมีนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี						
4. นักท่องเที่ยวที่มาเยือนมีเป้าหมายที่จะมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและ/ร่วมทำกิจกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน						
5. การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญของท้องถิ่นท่าน						
6. การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นท่านขยายตัว						
7. ท่านรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากที่ท้องถิ่นของท่านได้เผยแพร่ความงดงามของท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนท้องถิ่นของท่าน						
8. ท้องถิ่นของท่านควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง						
9. ท้องถิ่นของท่านควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนมากขึ้น						

ส่วนที่ 2 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2. การท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน ทำให้**ท่านได้รับประโยชน์**เหล่านี้มากน้อยเพียงใด

1. ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว	ไม่ได้รับเลย	1	2	3	5	6	7	ได้รับมากที่สุด
2. ผลประโยชน์เชิงสังคมจากการท่องเที่ยว	ไม่ได้รับเลย	1	2	3	5	6	7	ได้รับมากที่สุด
3. ผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว	ไม่ได้รับเลย	1	2	3	5	6	7	ได้รับมากที่สุด

3. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน**ทำให้เกิดผลเสียหรือผลได้สุทธิต่อตัวท่าน**อย่างไร

☐ ไม่มีความเห็น

ผลเสีย	1	2	3	5	6	7	ผลได้

ส่วนที่ 3 การมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

4. ท่าน**เห็นด้วย**กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด

รายการ	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
1. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่มักมีเพื่อนบ้านหรือคนรู้จักในท้องถิ่นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ						
2. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่มักถูกเชิญให้เข้าร่วมในการกำหนดแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ						
3. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่ให้ข้อเสนอแนะต่อแผนและ/นโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ						
4. ข้อเสนอแนะและ/ความคิดเห็นของท่านมักถูกนำไปใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ						
5. ท่านเป็นหนึ่งในผู้ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่เสมอ						

ส่วนที่ 4 ความเชื่อมั่นต่อ อปท. (อบต./เทศบาล) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

5. ท่าน**มีความเชื่อมั่น**ใน อบต. /เทศบาล เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อไปนี้ในระดับใด

รายการ	ไม่เชื่อมั่นมากที่สุด	ไม่เชื่อมั่น	ค่อนข้างไม่เชื่อมั่น	ค่อนข้างเชื่อมั่น	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมากที่สุด
1. อบต. /เทศบาล มีแผนและนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน						
2. อบต. /เทศบาล มีแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยรับฟังความคิดเห็นของคนในท้องถิ่น						
3. การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของ อบต. /เทศบาล ให้ความสำคัญกับการดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นอันดับแรก						
4. อบต. /เทศบาล เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
5. อบต. /เทศบาล ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของท้องถิ่น						
6. การทำงานของ อบต. /เทศบาล มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ มีธรรมาภิบาล เป็นที่ไว้วางใจ เชื่อมั่น และศรัทธาของคนในท้องถิ่น						

ส่วนที่ 5 การรับรู้ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

6. ท่าน**เห็นด้วย**กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด (เริ่มต้นประโยคว่า "**การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของท่านได้...**")

รายการ	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
ผลกระทบเชิงบวก						
1. เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีงานทำ						
2. เพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น						
3. สร้างโอกาสให้กับธุรกิจของชุมชน						
4. ช่วยให้มีการลงทุนทางธุรกิจในชุมชนมากขึ้น						
5. มีผู้ลงทุนภายนอกมาลงทุนในธุรกิจที่หลากหลายเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว						
6. กระตุ้นให้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น						
7. ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น						
8. คนในท้องถิ่นภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น						
9. คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น						
10. คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น						
ผลกระทบเชิงลบ						
11. ค่าครองชีพและราคาสินค้าในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น						
12. มีแรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาแย่งงานคนในท้องถิ่นมากขึ้น						
13. ท้องถิ่นเกิดความแออัดเพิ่มขึ้น						
14. เกิดความขัดแย้งภายในท้องถิ่นมากขึ้น						
15. มีการนำประเพณีและ/วัฒนธรรมมาใช้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น						
16. ท้องถิ่นมีปัญหาอาชญากรรมและ/ยาเสพติดเพิ่มขึ้น						
17. ท้องถิ่นมีปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น เช่น น้ำเสีย เสียงดัง เป็นต้น						
18. ท้องถิ่นมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น						
19. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม						
20. พื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น						

ส่วนที่ 6 ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิต

7. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อสำรวจตัวเองและประเมินความรู้สึกตัวเอง ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิตระดับใด

ไม่พึงพอใจในชีวิตเลย	1	2	3	5	6	7	พึงพอใจมากที่สุด

8. เมื่อสำรวจและประเมินความรู้สึกตนเอง ณ สถานการณ์ปัจจุบัน ท่านเห็นด้วยกับข้อความเหล่านี้ระดับใด

รายการ	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
1. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่าน						
2. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับการใช้ชีวิตหรือวิถีชีวิตของตนเอง						
3. ท่านรู้สึกว่าชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีกว่าคนอื่นๆ ในชุมชน						

ส่วนที่ 7 การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

9. ในหนึ่งปีที่ผ่านมา ท่านได้เข้าร่วมและ/สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นมากน้อยอย่างไร

☐ ไม่เคยเข้าร่วมเลย ☐ เข้าร่วมน้อยครั้งมาก (น้อยกว่า 20%) ☐ เข้าร่วมบางครั้ง (20% – 49%)

☐ เข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ (50% – 79%) ☐ เข้าร่วมเกือบทุกครั้ง (80% – 100%)

10. ท่าน**เห็นด้วย**กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด

รายการ	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
1. ท่านยินดีและเต็มใจแลกเปลี่ยนและ/ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกับผู้ที่สนใจ						
2. หากมีการประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ท่านยินดีให้ความคิดเห็นต่อประเด็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่าน						
3. ทุกครั้งที่มีโอกาสท่านมักให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของท่านอยู่เสมอ						
4. ท่านยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในท้องถิ่นของท่านอยู่เสมอ						
5. ท่านมักให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีโอกาส						

ส่วนที่ 8 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

11. ท่านมีอายุ .....ปี (หรือเกิดในปี พ.ศ. .....) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง นับถือศาสนา ☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. สถานภาพสมรส ☐ แต่งงานแล้ว/อยู่ด้วยกันกับแฟน ☐ แต่งงานแล้วแต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ☐ หย่า/หม้าย ☐ ไม่เคยแต่งงาน/ไม่ได้อยู่กับใคร

13. ท่านพำนักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้ตั้งแต่กำเนิด ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ย้ายมาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้เป็นระยะเวลา.....ปี

14. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ไม่ได้รับการศึกษา ☐ ต่ำกว่ามัธยมต้น ☐ มัธยมต้น ☐ มัธยมปลาย/ปวช. ☐ อนุปริญญา/ปวส.
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่น (ระบุ).....

15. อาชีพหลัก ☐ เกษียณอายุ/ไม่ได้ประกอบอาชีพ ☐ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานบริษัทเอกชน/โรงงาน
☐ เกษตรกร ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ รับจ้างรายวัน ☐ อื่น (ระบุ).....

16. ปัจจุบันท่านมีรายได้ (ก่อนหักภาษี) เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ ☐ น้อยกว่า 10,001 บาท ระบุรายได้.....
☐ ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ☐ ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ☐ ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท
☐ ระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท ☐ ระหว่าง 30,001 – 35,000 บาท ☐ ระหว่าง 35,001 – 40,000 บาท
☐ ระหว่าง 40,001 – 45,000 บาท ☐ ระหว่าง 45,001 – 50,000 บาท ☐ มากกว่า 50,000 บาท ระบุรายได้.....
– กรณีที่เป็นแม่บ้าน คู่สมรสของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาท/เดือน
– กรณีเป็นนิสิต/นักศึกษา/นักเรียน ผู้ปกครองของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาท/เดือน

17. ท่านคิดว่าครัวเรือนของท่านมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไรเมื่อเทียบกับครัวเรือนทั้งหมดภายในท้องถิ่นที่ท่านอาศัยอยู่
☐ ยากจนมาก ☐ ยากจน ☐ ปานกลาง ☐ มั่นคง ☐ มั่นคงมาก

18. ท่านประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นหรือไม่ ☐ ใช่ ○ เป็นอาชีพหลัก ○ เป็นอาชีพเสริม
☐ ไม่ใช่ เพราะ ○ ไม่สนใจ ○ ไม่มีเวลา ○ ขาดเงินทุน ○ ขาดทักษะความรู้ ○ อื่นๆ (ระบุ).....(หากตอบไม่ใช่ **ข้ามไปข้อที่ 20**)

19. ท่านรายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่อปีประมาณ.....บาท/ปี และพอใจกับรายได้ที่รับหรือไม่ ☐ ไม่พอใจ ☐ พอใจ

20. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพจำนวน ..... คน โดยประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นจำนวน ..... คน
(หากไม่มีใครในครัวเรือนประกอบอาชีพเกี่ยวการการท่องเที่ยวไม่ต้องตอบข้อที่ 21)

21. รายได้จากการท่องเที่ยวของทุกคนในครัวเรือนมีความสำคัญในการจุนเจือครัวเรือนของท่านมากน้อยอย่างไร
☐ ไม่สำคัญมากที่สุด ☐ ไม่สำคัญ ☐ ค่อนข้างไม่สำคัญ ☐ ค่อนข้างสำคัญ ☐ สำคัญ ☐ สำคัญมากที่สุด

คำถาม: **จากสถานการณ์สมมติ** ท่านคิดว่า**การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนที่อาศัยในท้องถิ่นเหล่านี้ได้ประโยชน์**ระดับใด

1. ชุมชน ก. ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ถนนสายที่มีนักท่องเที่ยวพลุกพล่านถูกพัฒนาให้เป็นถนนคอนกรีตและ/ลาดยาง มีการติดไฟให้แสงสว่างเฉพาะบริเวณถนนที่มีนักท่องเที่ยวพลุกพล่านเท่านั้น
☐ **น้อยที่สุด** ☐ **น้อย** ☐ **ค่อนข้างน้อย** ☐ **ค่อนข้างมาก** ☐ **มาก** ☐ **มากที่สุด**
2. ชุมชน ข. การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของชาวบ้านโดยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเกือบครึ่งหนึ่งของรายได้หลัก ถนนทุกสายที่อยู่ภายในชุมชนถูกพัฒนาให้เป็นถนนคอนกรีตและ/ลาดยาง มีการติดไฟให้แสงสว่างบนถนนทุกสายภายในเขตชุมชน
☐ **น้อยที่สุด** ☐ **น้อย** ☐ **ค่อนข้างน้อย** ☐ **ค่อนข้างมาก** ☐ **มาก** ☐ **มากที่สุด**
3. ชุมชน ค. การท่องเที่ยวได้สร้างอาชีพที่เป็นรายได้หลักให้กับชาวบ้าน ถนนทุกสายในชุมชนและทางเชื่อมระหว่างชุมชนถูกพัฒนาให้เป็นถนนคอนกรีตและ/ลาดยาง มีการติดไฟให้แสงสว่างบนถนนทั้งในเขตพื้นที่ชุมชนและถนนที่เชื่อมต่อระหว่างชุมชน
☐ **น้อยที่สุด** ☐ **น้อย** ☐ **ค่อนข้างน้อย** ☐ **ค่อนข้างมาก** ☐ **มาก** ☐ **มากที่สุด**

ภาคผนวกที่ 2: ลักษณะของข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ศึกษาในแต่ละชุดตัวอย่าง

ตารางภาคผนวกที่ 2.1 ลักษณะข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ศึกษาในแต่ละชุดตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (ค่าคะแนนระหว่าง 1-6)						ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน						p-value of normality test[1]					
	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง	เชียงแสน	ปาย	เชียงคาน	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวน้อย	อ่าวนาง
PTD1	4.386	4.608	4.675	4.726	4.758	4.855	0.902	0.825	0.788	0.725	0.745	0.734	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PTD2	4.442	4.622	4.737	4.791	4.907	4.951	1.014	0.883	0.771	0.751	0.664	0.780	0.000	0.000	0.000	0.000	0.020	0.000
PTD3	4.841	4.810	5.097	5.071	5.161	5.294	0.995	0.863	0.774	0.778	0.694	0.739	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PBT1	3.427	3.623	3.876	3.681	4.138	4.457	1.418	1.124	1.477	1.298	1.360	1.096	0.016	0.542	0.001	0.036	0.002	0.002
PBT2	3.238	3.421	3.388	3.214	3.679	3.951	1.248	1.246	1.466	1.445	1.376	1.416	0.444	0.042	0.000	0.000	0.019	0.010
PBT3	3.198	3.409	3.396	2.935	3.557	3.571	1.315	1.286	1.505	1.477	1.374	1.547	0.008	0.019	0.000	0.000	0.025	0.000
PWT1	3.387	3.988	4.056	3.827	3.931	3.676	1.613	1.238	1.167	1.285	1.349	1.325	0.000	0.000	0.000	0.006	0.002	0.000
PWT2	3.415	3.897	4.012	3.895	3.902	3.611	1.617	1.271	1.297	1.278	1.364	1.351	0.000	0.002	0.003	0.001	0.000	0.000
PWT3	3.363	3.929	3.984	3.778	3.817	3.571	1.573	1.319	1.308	1.345	1.435	1.380	0.000	0.001	0.000	0.000	0.000	0.000
PWT4	3.702	3.940	4.032	4.177	4.358	4.130	1.553	1.272	1.298	1.184	1.294	1.259	0.000	0.001	0.000	0.000	0.000	0.002
TLG1	3.409	3.847	3.986	4.026	3.862	4.081	1.450	1.309	1.345	1.195	1.241	1.140	0.000	0.003	0.000	0.000	0.003	0.000
TLG2	3.284	3.873	3.999	3.999	3.881	4.113	1.470	1.333	1.366	1.170	1.273	1.125	0.000	0.001	0.000	0.001	0.002	0.000
TLG3	3.145	3.706	4.000	3.806	3.691	3.899	1.608	1.434	1.486	1.317	1.415	1.307	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001
PPI1	4.534	4.667	4.956	4.903	5.018	5.144	1.146	0.857	0.686	0.767	0.686	0.781	0.000	0.000	0.000	0.000	0.004	0.000
PPI2	4.407	4.677	4.818	4.804	4.921	5.020	1.155	0.988	0.711	0.781	0.718	0.794	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PPI3	4.522	4.661	4.778	4.726	4.768	4.826	1.111	0.976	0.748	0.844	0.811	0.859	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PPI4	4.532	4.829	5.036	4.940	5.049	5.036	1.256	1.037	0.861	0.953	0.902	0.903	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PPI5	4.593	4.865	5.144	4.913	4.909	4.937	1.139	0.983	0.747	0.883	0.912	0.891	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
PNI1	3.758	3.558	3.658	4.018	4.465	4.704	1.560	1.500	1.592	1.174	1.098	1.164	0.000	0.000	0.000	0.014	0.001	0.000
PNI2	3.460	3.280	3.523	3.784	3.849	3.908	1.422	1.220	1.409	1.163	1.229	1.292	0.000	0.000	0.000	0.001	0.023	0.000
PNI3	3.712	3.405	3.626	4.341	4.283	4.842	1.568	1.668	1.822	1.261	1.250	1.243	0.000	0.000	-	0.000	0.001	0.000
PNI4	3.696	3.343	3.550	4.373	4.248	4.810	1.608	1.663	1.831	1.303	1.304	1.175	0.000	-	-	0.000	0.000	0.000
SQL1	4.282	4.587	4.732	4.742	4.679	4.494	0.994	0.683	0.650	0.862	0.880	0.999	0.000	0.274	0.002	0.000	0.000	0.000
SQL2	4.355	4.627	4.760	4.867	4.785	4.644	0.911	0.717	0.693	0.738	0.907	0.885	0.001	0.513	0.338	0.003	0.000	0.000
SUP1	4.835	4.700	4.876	4.750	4.880	4.874	0.780	0.767	0.730	0.779	0.755	0.785	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
SUP2	4.665	4.655	4.730	4.623	4.673	4.666	0.859	0.828	0.778	0.820	0.865	0.816	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
SUP3	4.746	4.694	4.836	4.770	4.813	4.826	0.911	0.864	0.841	0.849	0.951	0.868	0.000	0.001	0.001	0.000	0.000	0.009

หมายเหตุ: [1] ทดสอบ normality ด้วยวิธี D'agostino test ที่ปรับปรุงโดย Royston (1991)

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวกที่ 3:

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง CHOPIT ของแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตารางภาคผนวกที่ 3.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT1)

log likelihood = -8,232.78

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.4584	0.0616	0.000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.5950	0.0562	0.000
Vignettes	θ_1	-0.2676	0.0560	0.000
	θ_2	0.3736	0.0564	0.000
	θ_3	1.0033	0.0605	0.000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2969	0.0642	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2291	0.0647	0.012
	ค่าคงที่	-1.4786	0.0774	0.000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3018	0.0455	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2291	0.4500	0.000
	ค่าคงที่	-1.0063	0.0635	0.000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2516	0.0347	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2663	0.0331	0.000
	ค่าคงที่	-0.3291	0.0549	0.000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1190	0.0321	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2266	0.0308	0.000
	ค่าคงที่	0.4888	0.0547	0.000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0103	0.0386	0.790
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1554	0.0376	0.000
	ค่าคงที่	1.2814	0.0627	0.000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.2251	0.0261	0.000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.2 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรผลประโยชน์เชิงสังคมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT2)

log likelihood = 8,326.69

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3672	0.0613	0.000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.3924	0.0554	0.000
Vignettes	θ_1	-0.0096	0.0553	0.862
	θ_2	0.6004	0.0565	0.000
	θ_3	1.1996	0.0614	0.000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3688	0.0608	0.000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1822	0.0596	0.002
	ค่าคงที่	-1.1720	0.0699	0.000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3386	0.0429	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2481	0.0413	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6944	0.0595	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2529	0.0330	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2536	0.0313	0.0000
	ค่าคงที่	-0.0551	0.0542	0.3090
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1101	0.0306	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2077	0.0297	0.0000
	ค่าคงที่	0.7085	0.0555	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0572	0.0372	0.1250
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1402	0.0365	0.0000
	ค่าคงที่	1.4401	0.0638	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.2784	0.0265	0.000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.3 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรผลประโยชน์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลได้รับจากการท่องเที่ยว (PBT3)

log likelihood = -8,363.28

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.3866	0.0552	0.0000
Vignettes	θ_1	0.2702	0.0441	0.0000
	θ_2	0.8449	0.0470	0.0000
	θ_3	1.4096	0.0537	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2864	0.0537	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1514	0.0548	0.0060
	ค่าคงที่	-0.8394	0.0609	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2744	0.0381	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2278	0.0390	0.0000
	ค่าคงที่	-0.3938	0.0513	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2175	0.0293	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2379	0.0299	0.0000
	ค่าคงที่	0.2164	0.0460	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0828	0.0278	0.0030
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1998	0.0283	0.0000
	ค่าคงที่	0.9347	0.0484	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0718	0.0347	0.0390
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1263	0.0348	0.0000
	ค่าคงที่	1.6311	0.0585	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.3370	0.0270	0.000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.4 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรผลได้สุทธิผู้ตอบได้รับจากการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (PBT)

log likelihood = -7,879.15

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3187	0.0657	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.4178	0.0597	0.0000
Vignettes	θ_1	-0.3817	0.0612	0.0000
	θ_2	0.3144	0.0613	0.0000
	θ_3	0.9944	0.0657	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3462	0.0740	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0875	0.0733	0.2330
	ค่าคงที่	-1.6612	0.0854	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3405	0.0498	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2353	0.0490	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1660	0.0694	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2772	0.0374	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2420	0.0355	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4151	0.0596	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1257	0.0348	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2102	0.0330	0.0000
	ค่าคงที่	0.4617	0.0596	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0414	0.0418	0.3220
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1639	0.0407	0.0000
	ค่าคงที่	1.2760	0.0682	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.1467	0.0267	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.5 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรเพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีงานทำ (PPI_01)

log likelihood = -7,706.86

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.4330	0.0693	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2042	0.0576	0.0000
Vignettes	θ_1	-1.6647	0.0722	0.0000
	θ_2	-0.8242	0.0649	0.0000
	θ_3	0.0630	0.0639	0.3250
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2172	0.0958	0.0230
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1829	0.0988	0.0640
	ค่าคงที่	-3.2998	0.1272	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3493	0.0636	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3408	0.0660	0.0000
	ค่าคงที่	-2.6543	0.0973	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3557	0.0470	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3136	0.0459	0.0000
	ค่าคงที่	-1.7190	0.0726	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1753	0.0434	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2206	0.0387	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6793	0.0590	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0396	0.0517	0.4440
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1792	0.0454	0.0000
	ค่าคงที่	0.5074	0.0608	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	0.0783	0.0271	0.0039

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.6 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรเพิ่มโอกาสให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น (PPI_02)

log likelihood = -7,709.24

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.4530	0.0695	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2055	0.0575	0.0000
Vignettes	θ_1	-1.6884	0.0730	0.0000
	θ_2	-0.8433	0.0652	0.0000
	θ_3	0.0335	0.0638	0.6000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2121	0.0957	0.0270
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1460	0.0978	0.1350
	ค่าคงที่	-3.3063	0.1275	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3511	0.0641	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3136	0.0660	0.0000
	ค่าคงที่	-2.6714	0.0985	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3483	0.0470	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3226	0.0462	0.0000
	ค่าคงที่	-1.7540	0.0738	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1468	0.0434	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2221	0.0387	0.0000
	ค่าคงที่	-0.7006	0.0591	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0146	0.0515	0.7760
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2168	0.0451	0.0000
	ค่าคงที่	0.4753	0.0605	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	0.0773	0.0275	0.0049

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.7 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับสำหรับตัวแปรสร้างโอกาสให้กับธุรกิจของชุมชน (PPI_03)

log likelihood = -7,800.37

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2518	0.0574	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2126	0.0598	0.0000
	ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว	-0.1326	0.0610	0.0300
Vignettes	θ_1	-1.4882	0.0678	0.0000
	θ_2	-0.6987	0.0615	0.0000
	θ_3	0.1244	0.0611	0.0420
τ^1	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1081	0.0899	0.2290
	ค่าคงที่	-3.1045	0.1104	0.0000
τ^2	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2507	0.0616	0.0000
	ค่าคงที่	-2.5731	0.0904	0.0000
τ^3	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2639	0.0432	0.0000
	ค่าคงที่	-1.7000	0.0705	0.0000
τ^4	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2156	0.0372	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6336	0.0593	0.0000
τ^5	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1864	0.0439	0.0000
	ค่าคงที่	0.5583	0.0617	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	0.0340	0.0269	0.2063

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.8 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรช่วยให้มีการลงทุนทางธุรกิจในชุมชนมากขึ้น (PPI_04)

log likelihood = -7,884.20

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3722	0.0658	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2072	0.0567	0.0000
Vignettes	θ_1	-1.3437	0.0664	0.0000
	θ_2	-0.5961	0.0610	0.0000
	θ_3	0.1811	0.0608	0.0030
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1388	0.0846	0.1010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1306	0.0856	0.1270
	ค่าคงที่	-2.8197	0.1135	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2381	0.0557	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2566	0.0570	0.0000
	ค่าคงที่	-2.2321	0.0868	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2955	0.0415	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3015	0.0408	0.0000
	ค่าคงที่	-1.4190	0.0670	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1542	0.0387	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2374	0.0353	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4791	0.0564	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0457	0.0462	0.3220
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1769	0.0419	0.0000
	ค่าคงที่	0.5995	0.0597	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.0400	0.0270	0.1381

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.9 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรมีผู้ลงทุนภายนอกมาลงทุนในธุรกิจที่หลากหลายเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว (PPI_05)

log likelihood = -8,054.84

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2685	0.0625	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1997	0.0562	0.0000
Vignettes	θ_1	-1.0693	0.0611	0.0000
	θ_2	-0.4402	0.0575	0.0000
	θ_3	0.2087	0.0578	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1605	0.0698	0.0210
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0812	0.0703	0.2490
	ค่าคงที่	-2.2778	0.0942	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2076	0.0467	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2070	0.0476	0.0000
	ค่าคงที่	-1.8108	0.0758	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2420	0.0349	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2671	0.0347	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1403	0.0618	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1295	0.0325	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2184	0.0308	0.0000
	ค่าคงที่	-0.3483	0.0547	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0460	0.0391	0.2400
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1870	0.0366	0.0000
	ค่าคงที่	0.5371	0.0576	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.2162	0.0273	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.10 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรกระตุ้นให้มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น (PPI_06)

log likelihood = -7,937.96

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1359	0.0562	0.0150
Vignettes	θ_1	-1.0797	0.0523	0.0000
	θ_2	-0.3492	0.0478	0.0000
	θ_3	0.4045	0.0495	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2131	0.0794	0.0070
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1636	0.0819	0.0460
	ค่าคงที่	-2.4803	0.0975	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3091	0.0533	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2922	0.0554	0.0000
	ค่าคงที่	-1.9349	0.0735	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2768	0.0384	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2905	0.0391	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1559	0.0555	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0765	0.0337	0.0230
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1912	0.0341	0.0000
	ค่าคงที่	-0.2491	0.0483	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0684	0.0409	0.0940
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1520	0.0409	0.0000
	ค่าคงที่	0.7571	0.0544	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.0746	0.0263	0.0047

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.11 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น (PPI_07)

log likelihood = -7,846.34

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1925	0.0660	0.0040
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1496	0.0567	0.0080
Vignettes	θ_1	-1.3448	0.0665	0.0000
	θ_2	-0.5634	0.0612	0.0000
	θ_3	0.2406	0.0616	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2213	0.0885	0.0120
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1415	0.0905	0.1180
	ค่าคงที่	-2.8439	0.1124	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3406	0.0589	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2935	0.0603	0.0000
	ค่าคงที่	-2.2499	0.0863	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3178	0.0432	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.3065	0.0421	0.0000
	ค่าคงที่	-1.4092	0.0663	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1497	0.0398	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2115	0.0360	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4213	0.0566	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0149	0.0473	0.7530
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1652	0.0427	0.0000
	ค่าคงที่	0.6420	0.0606	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.0058	0.0268	0.8288

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.12 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรคนในท้องถิ่นภูมิใจและรักท้องถิ่นมากขึ้น (PPI_08)

log likelihood = -7,867.10

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2583	0.0649	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1614	0.0570	0.0050
Vignettes	θ_1	-1.4006	0.0658	0.0000
	θ_2	-0.7063	0.0602	0.0000
	θ_3	0.0023	0.0597	0.9700
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2165	0.0787	0.0060
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0952	0.0798	0.2330
	ค่าคงที่	-2.7089	0.1056	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3044	0.0526	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2368	0.0536	0.0000
	ค่าคงที่	-2.1919	0.0835	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2848	0.0385	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2568	0.0378	0.0000
	ค่าคงที่	-1.4443	0.0659	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1164	0.0354	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1822	0.0330	0.0000
	ค่าคงที่	-0.5840	0.0565	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0108	0.0422	0.7980
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0992	0.0384	0.0100
	ค่าคงที่	0.3810	0.0588	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.1279	0.0284	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.13 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรคนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น (PPI_09)

log likelihood = -7,826.81

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.1751	0.0667	0.0090
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1569	0.0575	0.0060
Vignettes	θ_1	-1.2290	0.0689	0.0000
	θ_2	-0.4924	0.0642	0.0000
	θ_3	0.2590	0.0650	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2148	0.0833	0.0100
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1269	0.0854	0.1370
	ค่าคงที่	-2.6341	0.1096	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3219	0.0557	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2783	0.0578	0.0000
	ค่าคงที่	-2.0923	0.0867	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2635	0.0392	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2928	0.0413	0.0000
	ค่าคงที่	-1.3008	0.0683	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0791	0.0341	0.0200
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2235	0.0379	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4051	0.0593	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0393	0.0400	0.3260
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1610	0.0447	0.0000
	ค่าคงที่	0.6169	0.0627	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.0694	0.0281	0.0134

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.14 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรคนในท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (PPI_10)

log likelihood = -7,893.02

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.1807	0.0651	0.0060
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2001	0.0576	0.0010
Vignettes	θ_1	-1.0984	0.0661	0.0000
	θ_2	-0.4357	0.0623	0.0000
	θ_3	0.2408	0.0633	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2436	0.0743	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1045	0.0756	0.1670
	ค่าคงที่	-2.3278	0.0973	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3254	0.0502	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2338	0.0514	0.0000
	ค่าคงที่	-1.8436	0.0795	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2571	0.0357	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2771	0.0374	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1620	0.0657	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1013	0.0314	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2070	0.0342	0.0000
	ค่าคงที่	-0.3450	0.0586	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0278	0.0368	0.4500
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1445	0.0404	0.0000
	ค่าคงที่	0.5654	0.0619	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	0.1807	0.0651	0.0060

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.15 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรค่าครองชีพและราคาสินค้าในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น (PNI_01)

log likelihood = -8,326.70

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.5510	0.0601	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.2014	0.0558	0.0000
Vignettes	θ_1	-0.7896	0.0563	0.0000
	θ_2	-0.3073	0.0544	0.0000
	θ_3	0.1863	0.0552	0.0010
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2286	0.0549	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0992	0.0554	0.0730
	ค่าคงที่	-1.7682	0.0793	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1615	0.0352	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1580	0.0356	0.0000
	ค่าคงที่	-1.3423	0.0649	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1808	0.0268	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1987	0.0267	0.0000
	ค่าคงที่	-0.8320	0.0568	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0970	0.0251	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1732	0.0245	0.0000
	ค่าคงที่	-0.2444	0.0531	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0286	0.0304	0.3470
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1339	0.0294	0.0000
	ค่าคงที่	0.4348	0.0554	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.4834	0.0280	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.16 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรมีแรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาแย่งงานคนในท้องถิ่นมากขึ้น (PNI_02)

log likelihood = -8,387.28

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.6520	0.0605	0.0000
	รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	-0.1270	0.0606	0.0360
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1626	0.0564	0.0040
Vignettes	θ_1	-0.7630	0.0656	0.0000
	θ_2	-0.2990	0.0643	0.0000
	θ_3	0.1749	0.0652	0.0070
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1574	0.0523	0.0030
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0867	0.0531	0.1020
	ค่าคงที่	-1.7335	0.0829	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1358	0.0338	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1500	0.0347	0.0000
	ค่าคงที่	-1.3046	0.0708	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1692	0.0258	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1813	0.0262	0.0000
	ค่าคงที่	-0.8027	0.0645	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1089	0.0242	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1529	0.0243	0.0000
	ค่าคงที่	-0.2181	0.0619	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0226	0.0293	0.4410
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1146	0.0294	0.0000
	ค่าคงที่	0.4168	0.0640	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.5210	0.0284	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.17 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรท้องถิ่นเกิดความแออัดเพิ่มขึ้น (PNI_03)

log likelihood = -8,433.72

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.4459	0.0599	0.0000
	รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	-0.1594	0.0606	0.0090
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.0943	0.0558	0.0910
Vignettes	θ_1	-0.6158	0.0648	0.0000
	θ_2	-0.1193	0.0640	0.0620
	θ_3	0.3853	0.0655	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1780	0.0555	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0626	0.0565	0.2680
	ค่าคงที่	-1.6484	0.0805	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1913	0.0358	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1917	0.0370	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1931	0.0688	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1855	0.0274	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2015	0.0278	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6519	0.0631	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1038	0.0256	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1564	0.0258	0.0000
	ค่าคงที่	-0.0399	0.0613	0.5150
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0134	0.0312	0.6670
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1127	0.0312	0.0000
	ค่าคงที่	0.6415	0.0646	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.4571	0.0269	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.18 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรเกิดความขัดแย้งภายในท้องถิ่นมากขึ้น (PNI_04)

log likelihood = 8,490.18

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.3472	0.0594	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1204	0.0550	0.0290
Vignettes	θ_1	-0.1574	0.0536	0.0030
	θ_2	0.3342	0.0540	0.0000
	θ_3	0.8259	0.0570	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2248	0.0532	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0898	0.0522	0.0850
	ค่าคงที่	-1.1910	0.0679	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2182	0.0348	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1794	0.0341	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6938	0.0577	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1987	0.0270	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.2092	0.0264	0.0000
	ค่าคงที่	-0.1949	0.0533	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0865	0.0251	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1418	0.0246	0.0000
	ค่าคงที่	0.4191	0.0533	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0029	0.0307	0.9250
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1278	0.0303	0.0000
	ค่าคงที่	1.0511	0.0591	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.4773	0.0270	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.19 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรมีการนำประเพณีและ/วัฒนธรรมมาใช้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น (PNI_05)

log likelihood = -8,470.57

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1297	0.0548	0.0180
Vignettes	θ_1	-0.2056	0.0429	0.0000
	θ_2	0.2799	0.0432	0.0000
	θ_3	0.7682	0.0466	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1875	0.0509	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0406	0.0513	0.4280
	ค่าคงที่	-1.1640	0.0618	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1669	0.0335	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1486	0.0343	0.0000
	ค่าคงที่	-0.7483	0.0509	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1852	0.0258	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1995	0.0263	0.0000
	ค่าคงที่	-0.2533	0.0449	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0743	0.0240	0.0020
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1506	0.0243	0.0000
	ค่าคงที่	0.3563	0.0443	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0008	0.0295	0.9780
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1401	0.0297	0.0000
	ค่าคงที่	0.9888	0.0506	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.4880	0.0271	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.20 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรท้องถิ่นมีปัญหาอาชญากรรมและ/ยาเสพติดเพิ่มขึ้น (PNI_06)

log likelihood = -8,544.98

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.6755	0.0595	0.0000
Vignettes	θ_1	-0.4051	0.0441	0.0000
	θ_2	0.0641	0.0435	0.1410
	θ_3	0.5376	0.0461	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.2915	0.0519	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1184	0.0508	0.0200
	ค่าคงที่	-1.3984	0.0621	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1662	0.0332	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1669	0.0327	0.0000
	ค่าคงที่	-0.9314	0.0495	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1861	0.0258	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1949	0.0253	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4351	0.0436	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0983	0.0240	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1487	0.0236	0.0000
	ค่าคงที่	0.1435	0.0423	0.0010
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	0.0052	0.0293	0.8590
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1270	0.0289	0.0000
	ค่าคงที่	0.7506	0.0475	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.5211	0.0275	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.21 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรท้องถิ่นมีปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น เช่น น้ำเสีย เสียงดัง เป็นต้น (PNI_07)

log likelihood = 8,531.67

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.5662	0.0593	0.0000
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	-0.1494	0.0591	0.0110
Vignettes	θ_1	-0.6350	0.0532	0.0000
	θ_2	-0.1860	0.0521	0.0000
	θ_3	0.2695	0.0535	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1853	0.0491	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0604	0.0498	0.2250
	ค่าคงที่	-1.5477	0.0677	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1634	0.0322	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1649	0.0331	0.0000
	ค่าคงที่	-1.1498	0.0574	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1730	0.0247	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1901	0.0251	0.0000
	ค่าคงที่	-0.6735	0.0516	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0904	0.0230	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1289	0.0232	0.0000
	ค่าคงที่	-0.1052	0.0496	0.0340
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0118	0.0280	0.6750
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1161	0.0281	0.0000
	ค่าคงที่	0.4907	0.0529	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.5630	0.0279	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.23 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรท้องถิ่นมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น (PNI_08)

log likelihood = -8,353.39

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.6820	0.0606	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	-0.1671	0.0606	0.0060
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.0889	0.0567	0.1170
Vignettes	θ_1	-0.8881	0.0663	0.0000
	θ_2	-0.4639	0.0646	0.0000
	θ_3	-0.0277	0.0649	0.6690
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1761	0.0467	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0532	0.0474	0.2620
	ค่าคงที่	-1.7099	0.0803	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1544	0.0311	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1521	0.0321	0.0000
	ค่าคงที่	-1.3751	0.0718	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1595	0.0238	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1794	0.0242	0.0000
	ค่าคงที่	-0.9356	0.0658	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0734	0.0221	0.0010
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1240	0.0223	0.0000
	ค่าคงที่	-0.4000	0.0625	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0316	0.0270	0.2420
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1085	0.0271	0.0000
	ค่าคงที่	0.2042	0.0636	0.0010
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.6113	0.0296	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.23 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเสื่อมโทรม (PNI_09)

log likelihood = -8,420.42

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.5983	0.0601	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	-0.1675	0.0605	0.0060
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.0973	0.0561	0.0830
Vignettes	θ_1	-0.6900	0.0649	0.0000
	θ_2	-0.2244	0.0638	0.0000
	θ_3	0.2548	0.0649	0.0000
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1211	0.0502	0.0160
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0762	0.0510	0.1360
	ค่าคงที่	-1.6418	0.0798	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1670	0.0337	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1637	0.0347	0.0000
	ค่าคงที่	-1.2235	0.0694	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1830	0.0260	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1954	0.0264	0.0000
	ค่าคงที่	-0.7362	0.0638	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0880	0.0242	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1349	0.0244	0.0000
	ค่าคงที่	-0.1491	0.0613	0.0150
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0271	0.0296	0.3600
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1219	0.0297	0.0000
	ค่าคงที่	0.5031	0.0640	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.5172	0.0280	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางภาคผนวกที่ 3.24 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองแบบจำลอง CHOPIT สำหรับตัวแปรพื้นที่สาธารณะในท้องถิ่นถูกบุกรุกมากขึ้น (PNI_10)

log likelihood = -8,393.77

สมการ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	p-value
μ	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.7065	0.0603	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	-0.1622	0.0605	0.0070
	ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.1030	0.0564	0.0680
Vignettes	θ_1	-0.7834	0.0655	0.0000
	θ_2	-0.3426	0.0641	0.0000
	θ_3	0.1098	0.0648	0.0900
τ^1	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1270	0.0483	0.0090
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.0552	0.0490	0.2590
	ค่าคงที่	-1.6729	0.0795	0.0000
τ^2	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1781	0.0319	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1497	0.0327	0.0000
	ค่าคงที่	-1.2679	0.0700	0.0000
τ^3	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.1829	0.0246	0.0000
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1922	0.0250	0.0000
	ค่าคงที่	-0.8268	0.0648	0.0000
τ^4	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0710	0.0229	0.0020
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1266	0.0230	0.0000
	ค่าคงที่	-0.2778	0.0620	0.0000
τ^5	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เชียงแสน, ปาย, เชียงคาน)	-0.0194	0.0279	0.4870
	มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	0.1115	0.0280	0.0000
	ค่าคงที่	0.3422	0.0636	0.0000
$\ln\sigma$	Log standard deviation of vignettes	-0.5757	0.0288	0.0000

ที่มา: จากการคำนวณ